

האדרא זוטא קדישא

(כג) תאנא בההוא יומא פ דר"ש בעא לאסתלקא מן עלמא, והוה מסדר מלוי, אתכנשו חברייא לבי ר"ש, והוה קמיה ר' אלעזר בריה, ור' אבא, ושאר חברייא, והוה מליא ביתא. זקיף עיניו ר"ש, וחמא דאתמלי ביתא. בכה ר"ש ואמר, בזמנא אחרא כד הוינא בבי מרעי, הוה רבי פנחס בן יאיר קמאי, ועד דברירנא דוכתאי ב אוריכו לי עד השתא. ג וכד תבנא, אסחר אשא מקמאי, ומעלמין לא אתפסק, ולא הוה עאל בר נש, אלא ברשותא. והשתא חמינא דאתפסק, והא אתמלי ביתא.

(כד) עד דהוה יתבי, פתח עיניו ר"ש, וחמא מה דחמא, ואסחר אשא בביתא, נפקו כולהו, ואשתארו רבי אלעזר ז בריה, ורבי אבא. ושאר חברייא יתבו אנראי. אר"ש לרבי אלעזר בריה, פוק חזי, אי הכא רבי יצחק, דאנא מערבנא ליה, פ אימא ליה דיסדר מלוי, ויתיב לגבאי, זכאה חולקיה.

(כה) קם ר"ש, ויתבי, וחייך, וחדוי. אמר, אן אינון חברייא. קם רבי אלעזר, ואעיל לון. יתבו קמיה. זקיף ידוי ר"ש, ומצלי צלותא, והוי חדי, ואמר, אינון חברייא דאשתכחו בבי אדרא, יודמנון הכא. נפקו כלהו, ואשתארו רבי אלעזר ו בריה, ורבי אבא, ורבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי חייא. אדהכי, עאל רבי יצחק, אל ר"ש, כמה יאות חולקך, כמה חידו בעי לאתוספא לך בהאי יומא, יתיב רבי אבא ת בתר כתפוי, ורבי אלעזר קמיה.

(כו) אר"ש, הא השתא ז שעתא דרעותא הוא, ואנא בעינא למיעל בלא

חלופי גרסאות

פ דאתכנשו חברייא לבי ר' שמעון והוה מסדר מלוי לאסתלקא מן עלמא. צ ל"ג בריה. ק ל"ג אימא ליה. ר ל"ג בריה. ש מוסיף יוסי ב"ר יעקב. ת אכתפוי ולא גרסינן בתר. דרך אמת ב המתינו ג וכשחזרת. ד שעת רצון.

הסולם

מאמר

יומא דר"ש בעא לאסתלקא מעלמא

ויחי אות קנטו) אמור לו, שיסדר דבריו, וישב אצלי. אשרי חלקו.
(כה) קם ר"ש ויתיב וכו': קם ר' שמעון, וישב, ויצחק, ושמת. אמר, איפוא הם החברים. קם ר' אלעזר, והכניסם. ישבו לפניו. נשא ידיו ר' שמעון, והתפלל תפלה, והיה שמת, ואמר אלו החברים שהיו נמצאים בבית האדרא, דהיינו באדרא רבא, יודמנו כאן. יצאו כולם. ונשאר רבי אלעזר בנו, ור' אבא, ור' יהודה, ור' יוסי, ור' חייא. בתוך כך נכנס ר' יצחק. אמר לו ר"ש, כמה יפה חלקך, כמה שמחה צריכה להתוסף לך ביום הזה. ישב ר' אבא אחורי כתפיו, ור' אלעזר לפניו.

(כו) אר"ש הא השתא וכו': א"ר שמעון, הנה עתה שעת רצון היא. ואני רוצה לבא בלי בושה לעולם הבא. והנה דברים קדושים שלא גליתני עד עתה, אני רוצה לגלות לפני השכינה, שלא יאמרו, שבחסרון נסתלקתי מן העולם.

(כג) תאנא בההוא יומא וכו': למדנו, באותו יום שר"ש רצה להסתלק מן העולם, והיה מסדר דבריו נתאספו החברים אצל ר"ש, והיו לפניו ר' אלעזר בנו ור' אבא ושאר החברים, והיה הבית מלא. נשא ר"ש עיניו וראה שנתמלא הבית. בכה ר"ש ואמר, בזמן אחר כשהייתי חולה, היה לפני ר' פנחס בן יאיר, ועד שבררתי מקומי בגן עדן, חיכו לי עד עתה. וכשחזרתי, היתה אש מסובבת לפני, ומעולם לא נפסק, ולא נכנס אדם אלי אלא ברשות. ועתה אני רואה שנפסק האש, והנה נתמלא הבית.

(כד) עד דהוה יתבי וכו': בעוד שהיו יושבים, פתח עיניו ר"ש, וראה מה שראה, ואש סובבה את הבית. יצאו כולם, ונשאר ר' אלעזר בנו, ור' אבא, ושאר החברים ישבו מבחוץ. אר"ש, לר' אלעזר בנו, צא וראה אם ר' יצחק ישנו כאן, כי אני ערבותי לו (ונ"ל (דס"ו דף רס"ז ע"ב).

כסופא לעלמא דאתי. והא מלין קדישין דלא גליאן עד השתא, בעינא לגלאה קמי שכנינתא, א דלא יימרון דהא בגריעותא אסתלקנא מעלמא. ועד כען טמירן הוו בלבאי, למיעל בהו לעלמא דאתי.

כז) וכך אסדרנא לכו, רבי אבא יכתוב, ורבי אלעזר ברי ילעי, ושאר חברייא ירחשון בלבייהו. קם רבי אבא מבתר כתפוי. ויתיב רבי אלעזר בריה ב קמיה, א"ל קום ברי, דהא אחרא יתיב בההוא אתר, קם רבי אלעזר.

כח) אתעטף ר"ש, ויתיב. פתח ואמר, (ז) לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה. לא המתים יהללו יה, הכי הוא ודאי, אינון דאקרון מתים, דהא קב"ה חי אקרי, והוא שארי בין אינון דאקרון חיים, ולא עם אינון דאקרון מתים. וסופיה דקרא כתיב, ולא כל יורדי דומה, וכל אינון דנחתין לדומה, בגיהנם ישתארו. שאני אינון דאקרון חיים, דהא קב"ה בעי ביקריהון.

כט) אר"ש, כמה שניא שעתא (ח) דא מאדרא. דבאדרא אזדמן קב"ה ורתיכו. והשתא, הא קב"ה הכא, ואתי עם אינון צדיקייא דבגנתא דעדן, מה דלא אערעו באדרא. וקב"ה בעי ביקריהון דצדיקייא יתיר מיקרא דיליה, כמה דכתיב בירבעם, דהוה מקטר ומפלח לע"ז, וקב"ה אוריך ליה. וכיון דאושיט ידיה לקבלי דעדו נביאה, אתייבש ידיה, דכתיב (ט) ותיבש ידו וגו'. ועל דפלח לע"ז לא כתיב, אלא על דאושיט ידיה לעדו נביאה. והשתא קב"ה בעי ביקרא ד דילן, וכלהו אתאן עמיה.

ל) אמר, הא רב המנונא סבא ה הכא, וסחרניה ע' צדיקי גליפן

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ז) (תהלים קטו) ויגש טו צ"א. (ט) (מ"א יג) בשלח א עד לא. ב ל"ג קמיה. ג ל"ג וקב"ה אוריך ליה. ד דילהון; מוסיף דילן הכא. ה ל"ג הכא. ו קיז צ"ק.

יומא דר"ש בעא לאסתלקא מעלמא

הסולם

מאמר

כט) אר"ש כמה משונה שעה זו, מאדרא רבא שמעון כמה משונה שעה זו, מאדרא רבא שבפרשת נשא, כי באדרא נזדמן הקב"ה ומרכבותיו. ועתה הרי הקב"ה כאן, שבא עם הצדיקים שבגן עדן, מה שלא קרה באדרא. והקב"ה רוצה בכבודם של הצדיקים יותר מכבוד של עצמו. כמ"ש בירבעם שהיה מקטר ועובד לעבודה זרה. והקב"ה המתין לו, ולא הענישו, וכיון שהושיט ידו כנגד עדו הנביא, נתיבשה ידו. שכתוב ותיבש ידו וגו'. ועל שעבד עבודה זרה לא כתוב, אלא על מה שהושיט ידו לעדו הנביא. ועתה הקב"ה רוצה בכבוד שלנו, שהצדיקים כולם שבגן עדן באו עמו.

העולם. ועד עתה היו נסתרים בלבי, כדי ליכנס בהם לעולם הבא. (כו) וכך אסדרנא לכו וכו': וכך אני מסדר אתכם, רבי אבא יכתוב, ור' אלעזר ילמוד בפה, ושאר החברים ידובבו בלבם. קם ר' אבא מאחורי כתפוי. והיה ר' אלעזר בנו יושב לפניו, א"ל ר"ש, קום בני, כי אחר ישב במקום זה. קם ר' אלעזר.

כח) אתעטף ר"ש ויתיב וכו': נתעטף ר"ש בלבשו, וישב. פתח ואמר, לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה. לא המתים יהללו יה, כך הוא ודאי, שהם נקראים מתים, כי הקב"ה נקרא חי, והוא שורה בין אלו הנקראים חיים, דהיינו הצדיקים, ולא עם אלו הנקראים מתים, דהיינו הרשעים. וסוף הכתוב מוכיח שכתוב, ולא כל יורדי דומה, דהיינו כל אלו היורדים למלאך דומה, שישארו בגיהנם. אבל לא כן אלו הנקראים חיים. שהם הצדיקים, אשר הקב"ה רוצה ביקרם.

ל) אמר הא רב וכו': אמר, ר"ש, הרי רב המנונא סבא כאן, וסביב לו ע' צדיקים חקוקים בעטרות, ומאירים כל אחד ואחד מזהר זיו עתיקא קדישא. הסתום מכל סתומים, והוא בא בשמחה לשמוע אלו הדברים שאני אומר

(דסרי זק וסיו ע"ב *) זק וס"ח ע"א

ו בעיטרין, ז מנהרין כל חד ה וחד מזיהרא דזיוא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. והוא אתי למשמע ו בחדוותא, אלין מלין דאנא אימא. עד דהוה יתיב, אמר, הא רבי פנחס בן יאיר הכא, אתקיננו דוכתיה, אזדעזעו חברייא דהוה תמן, וקמו ו יתבו בשיפולי ביתא. ורבי אלעזר ורבי אבא, ו אשתארו ז קמיה מ דר"ש. אר"ש, נ באדרא אשתכחנא דכל חברייא הוה אמרי, ואנא עמהון. השתא ו אימא אנא בלחודאי, וכלהו צייתין למלולי עלאין ותתאין. זכאה חולקי יומא דין.

לא) פתח ר"ש ואמר, ו אני לדודי ועלי תשוקתו. כל יומין דאתקטראנא בהאי עלמא, בחד קטירא אתקטראנא ביה בקב"ה, ובג"כ השתא ועלי תשוקתו. דהוא וכל סיעתא קדישא דיליה, ו אתו למשמע בחדוה, מלין סתימין, ושבתא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, פריש ואתפרש ו מכלא, ולא פריש, דהא כלא ביה ז מתדבק, והוא מתדבק בכלא ק הוא כלא.

לב) ג עתיקא דכל עתיקין, סתימא דכל סתימין, אתתקן ולא אתתקן. אתתקן, בגין לקיימא כלא. ולא אתתקן, בגין דלא שכיח.

לג) כד אתתקן, אפיק ט' נהורין, דלהטין מניה, מתקונוי. ואינון נהורין מניה, מתנהרין ו ומתלהטין, ואזלין ומתפשטין לכל עיבר. ת כבוצינא א דאתפשטין מניה נהורין לכל עיבר. ואינון נהורין דמתפשטין, כד יקרבו

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו בעטרוי. ז ל"ג מנהרין ח ל"ג וחד. ט אחדותא. י תבו. כ ל"ג אשתארו. ל עמיה. מ ל"ג דרש. נ מוסיף אלו כמה דהויא באדרא. ס ל"ג אימא. ע דאתו. פ מוסיף יתיר מכלא. צ מתדבק. ק מוסיף הוא. הוא כלא. ר מוסיף עתיקא קדישא. ש מתלהטין אזלין ול"ג מניה מתנהרין. ת מוסיף כבוצינא עלאה. א דמתפשטין.

ס' נהורין דלהטין מתקוניה דעתיקא

הסולם

מאמר

אתיידע, הסתום מכל סתומים, התתקן ולא התתקן. התתקן כדי לקיים הכל, כי הוא פרוץ הראשון דאצילות, וע"י תקונוי, נתקיים הכל. אבל מבחינת עצמו לא נתתקן, כי התקונים שלו אינם מגלים כלום מבחינתו, והוא לא שכיח. כלומר, בלתי מושג.

אומר. בעוד שהיה יושב, אמר, הרי ר' פנחס בן יאיר כאן, התקיננו מקומו. נזדעזעו החברים שהיו שמה, וקמו וישבו בירכתי הבית. ור' אלעזר ור' אבא נשארו לפני ר' שמעון. א"ר שמעון, באדרא רבא, נמצאנו, שכל החברים היו אומרים, ואני עמהם. עתה אני אומר בלבדי וכולם יקשיבו לדברי, עליונים ותחתונים. אשרי חלקי ביום הזה.

לג) כד אתתקן אפיק וכו': כשנתתקן הוציא ט' אורות, שהם ט' ספירות כח"ב חג"ת נה"י דאר"ך אנפ"ן, אשר לבושיו הם א"ר א וז"ן. והם ליהטים ממנו, מרישא דלא אתיידע, מתקונוי, ואלו ט' אורות מאירים ממנו, בחסדים, ולוהטים ממנו בגבורות, והולכים ומתפשטים לכל עבר, הן לחכמה והן לחסדים. כמו נר שמתפשטים ממנו אורות לכל עבר, וכשיקרבו לדעת אותם האורות המתפשטים, לא נמצא אלא הנר בלבדו. כלומר שאין הנר והאורות המתפשטים מן הנר ב' דברים, שהרי לאור המתפשט מן הנר אין לו שום מציאות ושליטה בפני עצמו, אלא כל מציאותו הוא תוך הנר, ואם תקח הנר למקום אחר יהיו דאורות

לא) פתח ר"ש ואמר וכו': פריש ואמר, אני לדודי ועלי תשוקתו. כל הימים שהייתי קשור בעולם הזה, בקשר אחד נקשרתי בהקב"ה, ומשום זה עתה, ועלי תשוקתו. שהוא וכל המחנה שלו באו לשמוע בשמחה דברים סתומים ושבה עתיקא קדישא, הסתום מכל הסתומים הפרוש ונבדל מכל, ואינו נבדל, שהרי הכל מתדבק בו, והוא מתדבק בכל, הוא הכל.

מאמר ס' נהורין דלהטין מתקוניה דעתיקא לב) עתיקא דכל עתיקין וכו': העתיק שבכל עתיקים, שהוא הנקרא רישא דלא (דפ"י דף רפ"ה ע"א)

למנדע לון, לא ב שכיח אלא ג בוצינא בלחודוי. כך הוא עתיקא קדישא, ד הוא בוצינא עלאה, סתימא דכל סתימין. ולא שכיח בר אינון נהורין דמתפשטן, דמתגליין, וטמירן. ואינון אקרונ שמא קדישא. ובג"כ כלא חד.

לד) ומה דאמרי חברנא בספרי קדמאי, דאינון דרגין דאתבריאן, ה ועתיקא קדישא ו אתגלי ז בהו, בכל חד וחד. משום דאינון תקונין דעתיקא קדישא. לאו השתא עידנא להני מלין דהא אמינא לון ה באדרא קדישא. וחמינא מה דלא ידענא הכי, ה ועד השתא אסתים בלבאי מלה. והשתא אנא

חלופי גרסאות

ב שכיחי. ג מוסיף לאותו בוצינא; מוסיף בוצינא חדא. ד ל"ג הוא. ה דעתיקא; ועתיקו. ו דאתגלי. ז בה; ובהו ובכל. ח ואסתים ול"ג ועד השתא.
דרך אמת ה בחדר הקדוש אשר בו היו מתאספים הפרושים רשבי וחביריו לגלות סודי סודות רמ"ש לעיל באדרא דנייר ע"ש.

מאמר הסולם טי נהורין דלהטין מתקוניה דעתיקא

ומה שחושב רק ט' ספירות בא"א ואינו אומר עשר ספירות. הוא מטעם כי מיתוק המלכות בכינה נעשה בראשונה בפרצוף א"א. כי המלכות עלתה לבינה דרדל"א. והוציאה א"א. שהוא בחינת בינה ותו"מ דרדל"א לחוץ. והוא נתתקן לפרצוף בט' ספירות. והמלכות שלו היא עטרת יסוד. ומלכות העקרית שלו היא בכינה דרדל"א. וע"כ אין בו אלא ט"ס. ועי' לעיל (בוהר) בראשית א' אות ב' בהסולם) שם בארנו אלו ב' הפרצופין באורך. ולפי שעלתה המלכות לבינה דרדל"א נעשה זכר ונקבה ברדל"א. המכונים עתיק ונוקביה. וכן בא"א יש זכר ונקבה כמ"ש שם. גם צריך שתדע, שאלו ט"ס דא"א כוללים כל הפרצופין שבאצילות. כי כח"ב ה"ס ג' רישין שלו. וחג"ת ה"ס ג' רישין לאו"א. ונה"י ה"ס ג' רישין לזו"ן. כי אי אפשר לומר שהכונה היא לט' ספירות דא"א בלבד, כי גם הם אינם מושגים לתחתונים. ואיך אומר עליהם, נהורין דמתפשטן דמתגליין וכו' אלא הכונה היא על התפשטותם לאו"א וישו"ת וזו"ן. וזכור הקדמת ר"ש לאדרא רבא בהמשל של הבוצינא ונהורין דמתפשטין מניה, אשר אין שום שינוי מציאות בכל המדרגות והשינוים שאנו דורשים באצילות. אלא אין כאן אלא א"ס ביה בלבדו יחיד ומיוחד. והמדרגות המתפשטות יש להן ערך כאורות המתפשטים מן הנר. ולא תכשל ח"ו בזמן ומקום וריבוי מחמת הבחנות המדרגות שתמצא להלן. וטוב לעיין היטב לעיל במבוא לספר הזהר, כי אין כאן המקום להאריך בזה.

לד) ומה דאמרי חברנא וכו': זמה שאמרו החברים, בספרים הראשונים שאלו השינויים המתפשטים ממנו ית' הם מדרגות.

שנבראו

האורות המתפשטים במקום אחר. ולא ישאירו משוה מהם במקום הא'. כך הוא עתיקא קדישא. הוא נר עליון סתום מכל סתומים, ואינו מושג זולת האורות המתפשטים ממנו, שמהם מתגלים ומהם נסתרים. והם הנקראים שם הקדוש. אבל האורות המתפשטים מן עתיקא קדישא אין להם שום מציאות ח"ו בפני עצמם, אלא כל מציאותם היא בתוך עתיקא קדישא. אע"פ שהם מושגים ועתיקא קדישא אינו מושג. דהיינו כדמיון האורות המתפשטים מן הנר. ומשום זה הכל אחד.

פירוש. תחילת כל הספירות הוא הכתר, ונקרא עתיקא מלשון ויעתק משם, כי הוא נשגב ומרומם ואין בו שום השגה, כי בו מתלבש אין סוף ב"ה. ויש ב' פרצופין בסוד הכתר, הא' נקרא רישא דלא אתיידע. והב' נקרא אריך אנפין. ורדל"א הוא בחינת הנסתר לגמרי, ומאריך אנפין מתחיל הגילוי. ולפי שיש שינוי בין ב' פרצופין האלו, הוא מזהיר על היחוד והאחדות, וממשיל אותם כמו הנר והאורות המתפשטים ממנו, כן התפשטו ט' ספירות דא"א מן רישא דלא אתיידע, ואינם ח"ו שום תוספות במציאות, כי כל מציאות ה"ס דא"א הם בתוך רישא דלא אתיידע כמו שכל מציאות האורות המתפשטים מן הנר אין להם מציאות חוץ מן הנר, אלא שהם נתנים, להנות בני אדם מאור הנר. כך ט' אורות דא"א יש בהם תקונים כלפי בני אדם שיכלו להשיגם. באפן שההבדל בין המדרגות הוא הבדל בערך בני אדם והשגתם. ולא כלום מבחינת המציאות, כי הכל הוא אין סוף. כמו הנר והאורות המתפשטים. וזהו ענין עמוק מאד. ולעיל, במבוא לספר הזהר, בארנו הדברים. ומשם תבין הענין.

(דפ"י דף רפ"ח ע"א)

בלחודאי אסהידנא קמי מלכא קדישא, וכל הני זכאי קשוט דאתו למשמע מלין אלין.

(לה) גולגלתא ם דרישא חורא, לאו ביה שירותא וסיומא. ן קולטרא דקטפוי, א תפשט ואתנהיר, ומניה ירתון צדיקיא ד' מאה עלמין דכסופין לעלמא דאתי. מהאי קולטרא דקטפא, ך דהיא גולגלתא חורא, נטיף טלא כל יומא, לההוא זעיר אנפין, לאתר דאתקרי שמים, וביה זמינין מיתייא לאחייא לזמנא דאתי. דכתיב ן ויתן לך האלהים מטל השמים. ואתמלייא רישיה ך ומההוא זעיר אפין, נטיף לחקל תפוחין. וכל חקל תפוחין, ם נהירין מההוא טלא.

(לו) האי עתיקא קדישא טמיר וגניז. וחכמתא עלאה סתימאה, בההוא גולגלתא ן משתכח, ודאי בהאי עתיקא, לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי, בגין דאיהו רישא לכל רישא. ם חכמתא עלאה, ן דאיהי רישא, ביה סתים, ואקרי

חלופי גרסאות

ט חורא דרישא. י דאתפשט. כ דהאי. ל ל"ג מן ומההוא עד וכל. ם נטיפין. נ מוסיף משתכח ולא משתכח. ט מוסיף ראשיתא דההוא חכמתא. ע ל"ג דאיהי רישא. דרך אמת ן קליטת הדיבוק שנתפשט ומאיר מסוד עולם האצילות וקיספא הוא מלשון דיבוק וקיסוף.

מסורת הזהר
(בראשית כז) הקסה"ז קצנ צ"א.

הסולם

מאמר

להחיות לעתיד לבא. שכתוב ויתן לך האלקים מטל השמים דהיינו טל ז"א, הנקרא שמים, ונתמלא ראשו. ומזעיר אנפין זה נוטף לחקל תפוחין, שהוא המלכות. וכל חקל תפוחין מאיר מטל הזה. קולטרא פירושו חיבור ואיחוד, כמו קלוט (חולין ס"ט): דקוטפוי, היינו דהשפעותיו, שהוא מלשון קטפא דגוואז (ע"ז עב:) שהיא לשון נטיפות.

פירושו בראש א"א, שנקרא ראש הלבן, יש י"ג חורתי דהייני י"ג מיני חסדים, שה"ס ג' קוין שבכל אחד חו"ב תו"מ עם הכולל אותם. וה"ס ג' הויות, ב' הויות מימין ושמאל דראש, והויה אחת באמצעם לאחורי הראש. והטל שנוטף מראש א"א לז"א, הוא מד' אותיות הויה שבאמצע, שהוא הבחינה שכנגד ז"א, שהוא קו אמצעי, ואלו ארבע אותיות הויה, הן חו"ב תו"מ, כנ"ל, שמבחינת בינה שספירותיה בסוד מאות, הן ארבע מאות. וכיון שהצדיקים מקבלים טל זה לא מבחינת גולגלתא דא"א עצמו, אלא מבחינת עולם הבא, שהוא בינה, ע"כ הם נבחים אצלם לארבע מאות עולמות. וז"ש, ומניה ירתון צדיקיא ד' מאה עלמין דכסופין לעלמא דאתי, דהיינו מבינה הנקראת עלמא דאתי. אבל בגולגלתא דא"א עצמו, כל ספירה היא במספר אלף רבוא (כנ"ל אד"ר אות ט"ז).

(לו) האי עתיקא קדישא וכו': עתיקא קדישא זה, שהוא א"א, הוא נסתר וגניז. וחכמה עליונה.

שנבראו, כלומר שהם מתהווים מחמת תקונים שנבראו, ועתיקא קדישא נתגלה בהם בכל אחד ואחד, משום שהם תקונים של עתיקא קדישא. כלומר שהם מיני כיסוים על הארת א"ס ב"ה, שע"י כיסוים הללו יש יכולת בתחתונים להשיגו. וזה הוא שנברא ודאי כלפי האדם. אבל באור עצמו ח"ו אין שינוי, כי בדומה לאדם המתכסה כלפי חבריו, שאין האדם עצמו מתפעל כלום מחמת הכסוים, אלא האחרים מתפעלים. אין עתה הזמן לאלו הדברים, כי כבר אמרתי אותם באדרא קדישא. ועתה אני רואה מה שלא ידעתי כך, ועד עתה היה סתום בלבי הדבר. ועתה אני בלבדי מעיד לפני המלך הקדוש, ולפני כל אלו צדיקי אמת שבאו לשמוע דברים האלו.

מאמר גולגלתא דעתיקא

(לה) גולגלתא דרישא חורא וכו': הגולגלתא, דהיינו כתר, של ראש הלבן, דהיינו דראש א"א, שכולו לבן, שה"ס שליטת החסד. אין בו התחלה וסיום לגילוי החכמה, שה"ס חכמה עלאה וחכמה תתאה, להיות השפעת החכמה והשפעת החסדים מאחדים בו, לאור אחד של חסדים. איחוד השפעותיו, מתפשט ומאיר מנונו. וממנו יורשים הצדיקים ארבע מאות עולמות חמודים לעולם הבא. מן איחוד ההשפעות, שהוא ראש הלבן, נוטף טל, דהיינו שפע, כל יום, לזעיר אנפין, שהוא המקום שנקרא שמים. ובו, בטל הזה, עתידים המתים (דסו"י דף רפ"ח ע"א)

מוחא עלאה. מוחא סתימא. מוחא פ דשכיך ושקיט. ולית ידיע ליה, בר איהו. (ז) תלת רישין אתגלפון, דא, לגו מן דא. ודא, לעילא מן דא. רישא חדא, חכמתא סתימאה, דאתכסייא, ולא ז מתפתחא. וחכמתא דא סתימאה, רישא ק לכל ר רישיה, דשאר חכמות. רישא עלאה, עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. רישא דכל רישא, * רישא דלאו רישא. ולא ידע, ולא אתידע, מה דהוי ברישא דא, דלא אתדבק בחכמתא, ולא בסוכלתנו. ועל ם האי אקרי, ן ברח לך אל מקומך. ן והחיות רצוא ושוב.

(ח) ובגין כך עתיקא קדישא אקרי, אין. דביה תלייא אין. ת וכל אינון

חלומי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (במדבר כז) ספרא דצניעותא יח אות כה. פ דשקיט ושכיך. צ מפתחא. ק דכל. ר רישא. (יחזקאל א) ספרא דצניעותא ט אות יא אות. ש דא. א כל; דכל. כה סנחס שטו צ"ק להלן את קיא ציון י. תקוני זהר תכ"א ס: ת"מ פ. תמ"ה סב: ת"ע קיט: קכח: קלא. זהר חדש ז ט"ב שכ"ז לט ט"ג שמי"ג סה ט"א ש"ח תקונים חדשים קטו ט"ב שלי"ט.

הסולם

ג רישין דעתיקא

מאמר

התקון והבירור לתקן פרצופי אצילות. הנה כל הוך ביותר, דהיינו שלא יצויר בו אחיזה לקליפות, הוא נברר תחילה. וז"ס התקון של ג' רישין, דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא, כי תחילה נברר רישא דלא אתידע שהוא פרצוף עתיק, והוא בחינת לעילא מן דא, כלומר, שאין לו שום חיבור עם ספירת החכמה, שכלפי הכתר נקראת החכמה כורסיא דשביבין (לעיל באד"ר אות י"ד) משום שממנה מתפשטות חכמה עלאה וחכמה תתאה שבאצילות שבחכמה תתאה יש בה אחיזה לקליפות. ונמצא משום זה שברדל"א אין שום גילוי לחכמה. וז"ש רישא דלאו רישא וכי דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו, שאין בו שום גילוי לחכמה ובינה, אלא הוא כולו בשליטת החסדים. ואחר שנתקן ראש העליון הזה, הוך מכולם, נתקנו ב' ראשים, דא לגו מן דא היינו חכמה סתימאה, לפנים מן הגלגלתא, כי תחלה נתתקנה הגלגלתא, שהיא ג"כ בחינת כתר, וג"כ כולו בשליטת החסדים, כמו רישא דלא אתידע אלא שהוא הכתר שיש לו חיבור עם החכמה בשיעור דא לגו מן דא. שפירושו, שהחכמה מסובבת ומתקיימת מאותו הכתר. וע"כ ראש הזה אינו זך, כמו רדל"א, ואחר שני ראשים אלו שיצאו בבחינת חסדים, יצאה חכמה סתימאה, שהיא ראש להתפשטות אור החכמה, על הדרכים שיתבארן לפנינו. ולפיכך צריכים לג' ראשים, שלכל ראש פעולה מיוחדת, וכל עליון מגין על התחתון שלו.

עליונה הסתומה דא"א, נמצאת בגולגלתא ההוא, שהוא כתר דא"א. ודאי שבעתיקא הזה לא נגלה אלא הראש בלבדו. שהוא ג"ר דא"א, המכוננת ראש, אבל ז"ס תחתונות דא"א מלובשות באו"א חו"ן דאצילות והן אינן מגולות, משום שהוא הראש לכל הראשים כי כל פרצופי האצילות מתקשרים בו, שאו"א מלבישים חג"ת שלו, חו"ן נה"י שלו. אבל שאר הפרצופין דאצילות אינם מלובשים בתחתון שלהם, אלא ג"ס תחתונות לבד, שהן נה"י, אבל כח"ב חג"ת שלהם מגולים. חכמה עליונה, שהוא ראש, כמ"ש הפנינו, סתום בו, בראש א"א, ונקרא מוח העליון, מוח הסתום, מוח שוכך ושוקט. ואין מי ששייג אותו חוץ ממנו עצמו.

מאמר ג רישין דעתיקא

(ז) תלת רישין אתגלפון וכי: ג' ראשים נחקקו זה לפנים מזה, דהיינו חכמה סתימאה בפנים הגלגלתא. וזה למעלה מזה, דהיינו רישא דלא אתידע, למעלה מגלגלתא. ומפרש, ראש אחד הוא, חכמה סתימאה, שנתכסה ואינה נפתחת. וחכמה זו הסתומה, היא ראש לכל ראש של שאר חכמות. וזהו ראש הראשון ממטה למעלה, ראש ה'ב', הוא ראש העליון, עתיקא קדישא הסתום מכל סתום, שהוא גלגלתא דא"א, ראש הג' העליון על הכל, הוא ראש דכל ראש, ראש שאינו ראש, כלומר כי ראש יורה שהוא התחלה להתפשטות ולהשגה, וראש הזה אין ממנו שום השגה, כי לא ידע ולא נודע מה שיש בראש הזה, כי לא נתדבק לא בחכמה ולא בתבונה. וע"ז נקרא ברח לך לך אל מקומך. והחיות רצוא ושוב. דהיינו משום שאין שם השגה.

(ח) ובגין כך עתיקא וכי: ומשום זה נקרא עתיקא קדישא, שהוא גלגלתא דא"א, בשם אין. משום שבו, ברישא דלא אתידע, תלוי

פירושו. אחר שבירת הכלים כשהתחיל (דפריי דף רפ"ח ע"א *) דף רפ"ח ע"ב)

שערי, וכל אינון נימין, ממוחא סתימאה א נפקין. וכלהו ז] ב שעיעין, בשקולא. ולא אתחזי קדלא.

לט) כלא הוא, בגין דהאי עתיקא קדישא בחד הוי. כלא בחידו, ולא שניא מרחמי לעלמין. בתלת עשר מכילן דרחמין אשתכת. בגין דהאי חכמתא סתימאה ג דביה, מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע. והוא עתיקא, כליל לון, ד ושלטי על כלא.

מ) חד ארחא דנהיר בפלגותא דשערי דנפקי ממוחא, הוא ארחא ה דנהירין ביה צדיקייא לעלמא דאתי, דכתיב ז) וארח צדיקים כאור נוגה וגו'. וע"ד כתיב, ק) אז תתענג על יי'. ומהאי ארחא מתנהרין כל שאר ארחין, דתליין בזעיר אנפין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (משלי ד) ב"א רנב צ"א. ק) (ישעיה נח) ב"א א תליין. ב יתבין. ג ביה. ד ושלטי לון. ה דנהירין. ויא צ"ב.

דרך אמת ז] חלקים ורכים ותולים אחורי העורף והכל רומז לסוד נעלם.

הסולם

ג' רישין דעתיקא

מאמר

י"ב בחינות. ועם כללות עתיקא קדישא השולט עליהם הן י"ג בחינות, שמי"ג בחינות אלו יצאו י"ג תקונים כדיקנא דא"א, הנקראים י"ג מדות הרחמים (כמ"ש להלן אות נ"ט) וכן י"ג בחינות בשערות ראש דא"א, שמונה בחינות מהם, שהם ד' בחינות דקו ימין וד' בחינות דקו שמאל, הם על הגלגלתא לצד פנים. וד' בחינות דקו האמצעי, הם על הגלגלתא מצד אחורי הראש.

מאמר אורחא דפלגותא דשערי

מ) חד ארחא דנהיר וכו': דרך אחד מאיר באמצע התחלקות השערות, היוצאים ממוח הסתום, שהוא חכמה סתימאה, דהיינו בין ד' בחינות השערות שבקו ימין דראש, לבין ד' בחינות השערות שבקו שמאל דראש, כנ"ל בדבור הסמוך, והוא דרך שמאירים בו הצדיקים לעולם הבא, שכתוב וארח צדיקים כאור נגה וגו'. וע"כ כתוב, אז תתענג על ח'. ומארח הוה מאירים כל שאר הדרכים התלויים בז"א. שהם תרי"ג ארחין.

פירושו. כל התקונים הנאמרים כאן בא"א אינם פועלים אלא בז"א, כי ז"א מתתקן על ידיהם. ובין ב' הקוין ימין ושמאל שבא"א, יש דרך לבן הפנוי משערות, כלומר שמצד אחד, אין בו אחיזה לשום דינים שבקולם, שזה יורה היותו פנוי משערות. ומצד הב', הוא כולל ימין ושמאל בבת אחת, שהרי הוא מתוקן בין ב' הקוין ימין ושמאל. ולפיכך דרך הזה משפיע לדרך שבין ימין ושמאל דז"א, אשר השמאל שבשערות ראשו הם בחינת דינים, ועכ"ז, יש מציאות קו אמצעי, הכולל ימין ושמאל דשערות ראש דז"א, שאין בו דינים כלל, מתמת התכללות קו האמצעי, והוא מטעם

תלוי אין, כלומר כיון שראש הזה גלגלתא קרוב לרדל"א, שהוא אפס ההשגה, אין השגה גם בו, וע"כ נקרא אין. שיורה שאין בו השגה כלל, ומשום זה כל אלו השערות והנימין שעל הגלגלתא, אינם מגלגלתא, כיון שאין בו שום אחיזה לדינים, אלא שיוצאים מן מוחא סתימאה, שלהיותו ראש להתפשטות החכמה, כי ממנו מתפשטת חכמה עלאה, שבסוף מתגלה החכמה בהמלכות, כבר יש שם מקום לדינים, והשערות הם שורש הדינים. מלשון, בשערה ישופני. וע"כ יוצאים ממוחא סתימאה שערות ראש ושערות דיקנא, אמנם כאן אין שום דינים בהשערות, אלא שורשים בלבד, וע"כ כולם חלקים, כלומר רכים בלי דין. והן שוות זו לזו במשקל שוה. מפני שכאן הכל הוא אור אחד של רחמים. והעורף אינו נראה, כי עורף מרמז על דין ואחורים, בסו"ה כי פנו אלי עורף ולא פנים.

לט) כלא הוא בגין וכו': הכל הוא, משום שעתיקא זה, הוא באור אחד, דהיינו בשליטת החסדים, ע"כ, אין שם שום מקום לגילוי דין, וכולו הוא בשמחה, ואינו משתנה מהארת הרחמים לעולם. כלומר אע"פ שאנו מבחינים בו ג' קוין ימין ושמאל אמצע, אינו משתנה לל מבחינת קו ימין, והוא בבחינת רחמים וחסדים לעולם. והוא נמצא ב"ג מדות הרחמים, משום שחכמה סתומה זו שבו, מתחלקת ג' פעמים לארבע ארבע שהן י"ב. והוא, עתיקא עצמו, כולל אותם ושולט על הכל. וע"כ ביחד עמו הן י"ג מדות. פירושו, כי חכמה סתימאה יש בה ג' קוין, שככל קו יש בו ד' ספירות חו"ב תו"מ, שהן (דפריי דף רפ"ח ע"ב)

מא האי עתיקא סבא דסבין, כתרא עלאה, לעילא. דמתעטרין ביה כל עטרין, וכתרין, ומתנהרין. וכל שאר בוצינין מגיה מתלהטן ומתנהרן. והוא, הוא ה' בוצינא עלאה, טמירא דלא אתידע.

מב האי עתיקא אשתכח בתלת רישין, וכלילן בחד רישא. והוא רישא עלאה, לעילא לעילא. ובגין דעתיקא קדישא אתרשים בתלת, אף

חלוסי גרסאות

ו מוסיף מתנהרין [וכל] בוצינין מגיה מתלהטין (ומתנהרין). ז ליג וכל שאר בוצינין מגיה מתלהטן ומתנהרן. ח מוסיף עתיקא קדישא. ט והוא. י ליג אף הכי. דרך אמת ה' ניצוץ עליון.

מאמר **הסולם** עתיקא אשתכח בג' — בבי והוא חד

גלגלתא דא"א הכולל בתוכו גם חכמה סתימאה. (ב) ואותו הראש שהוא למעלה מן זה, דהיינו הראש דלא אתידע כך כל שאר הנרות סתומים בשנים. שה"ס קו האמצעי, שבו חסד וגבורה, שאינם מתיחדים להכריע בין ימין ושמאל, ע"ד שנתבאר באו"א עלאין לעיל (באדרא רבא אות קפ"א) שהם נמשכים מב' ראשים רדל"א וגולגלתא דא"א. עוד עתיקא קדישא נרשם ונסתם באחד, דהיינו שכל האורות שבו נכללים בשלימות אור החסדים בלבד. והוא אחד והכל הוא אחד. כך כל שאר הנרות, מתקדשים ומתקשרים ונחזרים באחד, והם אחד.

ויש פירוש אחר כאן. אשר עתיקא הוא שם כולל לג' רישין רדל"א, גלגלתא, וחס"ס, אשר א"ס מתלבש בהם. ואומר, כמו שעתיקא כלול בג' רישין, רדל"א, וגלגלתא, וחכמה סתימאה, כך שאר בוצינין אשתכחו בתלת, שהם חב"ד חג"ת נה"י. ולפי שדעת כלולה מחכמה ובינה וכן ת"ת כלול מחסד וגבורה, וכן יסוד מנצח והוד, שכל אחד מהם נמצא שנים שנים ע"כ אמר, עתיקא קדישא אתרשים בתרין, שהם רדל"א וראש א"א, כך כל שאר בוצינין כליל בתרין. (עי' מאמרי רשב"י בספד"צ דף י"ד).

ויש עוד פירוש אחר. כי סוד ג' רישין דא"א ה"ס תקון ב' ל' צ' דצלם. ופירושו. כי לעת גדלות בעת שהי' יוצאת מאויר וחזר להיות אור החכמה (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כד ע"ש) יש בזה ג' מדרגות, מדרגה א' היא בחינת ג"ר דבינה, שהוא חפץ חסד ולא חכמה, וע"כ אין הי' יוצאת מאויר שלה לעולם. והיא סוד ב' דצלם. מדרגה ב', היא ז"ת דבינה, שהיא צריכה חכמה כדי להשפיע לזו"ן. וע"כ יוצאת הי' מאויר שלה, וחוזר בה אור החכמה, אבל לא לעצמה, אלא להשפיע לזו"ן. מפני שכל הבינה הן הג"ר והן ז"ת הם בחינת אור

מטעם היותו מקבל מאורחא דפלגותא דשערי דא"א, אשר בו גם הקו שמאל אין בו דין כנ"ל. ומדרך הוזה דפלגותא דשערי דז"א מקבלים הצדקים לעולם הבא, אשר ע"כ הם עולים תמיד במדרגות הקדשות עד שזוכים לגמר התקון. שזו"ה וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. (ועי' באד"ר אות ל"ג).

מא האי עתיקא סבא וכו': עתיקא זה, שהוא א"א, זקן הזקנים, שממנו נמשכים או"א עלאין, הנקראים זקנים. שהוא כתר עליון למעלה, דהיינו כתר דא"א, שמתעטרים בו כל העטרות, דהיינו כל המוחין, כי המוחין מכוונים עטרות, שהם ז' תקוני הראש שיתבארו לפנינו, וייג תקוני דיקנא, והכתרים מאירים ממנו, שהם או"א, וכל שאר הנרות, דהיינו ז' תחתונות שיש בהן דינים, מתלהטים ממנו ומאירים, ועם כל זה, הוא עצמו, הוא נר עליון נסתר שאינו נודע.

מאמר עתיקא אשתכח בג' — בבי והוא חד **מב** האי עתיקא אשתכח וכו': עתיקא זה, דהיינו א"א, נמצא בג' ראשים, שהם גלגלתא, אוירא, וחכמה סתימאה (כנ"ל באד"ר אות כ"ג בהסולם) וכוללים בראש אחד, שהם בכללם, ראש אחד של א"א, וראש עליון ההוא, דהיינו הרישא דלא אתידע שהוא ראש עתיק, הוא למעלה למעלה, דהיינו למעלה מג' ראשים דא"א. ומשום שעתיקא קדישא נרשם בג' ראשים, שהם סוד ג' קוין, שכתרא הוא ימין ומו"ס הוא שמאל, ואוירא הוא קו אמצעי, אף כך כל שאר הנרות המאירים ממנו, דהיינו הספירות, נרשמו בג', כי יש ג' קוין בראש שנקראים חב"ד, וג' קוין בתוך, שנקראים חג"ת, וג' קוין בסוף, שנקראים נה"י. עוד, נרשם עתיקא קדישא בשנים, כי כללו של עתיק הוא בשנים, א) הוא כתר עליון של כל העליונים, שהוא הראש של כל הראשים, שהוא (דמ"י דף רפ"ח ע"ב)

הכי כל שאר בוצינין דנהרין מניה, כלילין בתלת. עוד, כ עתיקא אתרשים בתרין. כללא דעתיקא בתרין. הוא כתר א עלאה דכל עלאין, רישא דכל ריש. וההוא דהוי לעילא מן דא, דלא אתידע. כך כל שאר כ בוצינין, סתימין בתרין. עוד עתיקא קדישא אתרשים ואסתים בחד, והוא חד, וכלא הוא חד. כ כן כל שאר בוצינין, ס מתקדשין, מתקשרין, ע ומתהדרין בחד, ואינון פ חד. (מג) ז מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא, רצון אקרי, דהא רישא עלאה דא סתים לעילא, דלא אתידע פשיט חד ט טורנא ק בסימא, יאה, דאתכליל

חלופי גרסאות

כ מוסיף עתיקא קדישא. ל בוצינין. ט ל"ג כך. ו דכל. ס ל"ג מתקדשין. ע ל"ג ומתהדרין; מוסיף ומתהדרין ומתדבקין. פ חדא. צ מוסיף וכלא הוא מצחא. ק נאה בסימא; בסימא נאה. דרך אמת ט מלשון עטרה ותכשיט.

עתיקא אשתכח בני — בני והוא חד

הסולם

מאמר

הוּו שעלתה לבינה דכתר, שמחמתה נעשו ב' פרצופין בכתר, נשארת תמיד ברדל"א, שהוא ג"ר דכתר, ואינה יוצאת משם לעולם. ורק בחצי כתר התחתון, שהוא א"א שהוא ו"ק דכתר, בו יוצאת ה' מאויר, במוחא דאוירא שבו, כנ"ל. ולפיכך נמשך מכאן לכל הפרצופין דאצילות, שנחלקים כמוהם לג"ר וו"ק, אשר בג"ר דכל פרצוף, אין ה' יוצאת מאויר, אלא רק בו"ק דכל פרצוף (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף מ"ד ד"ה וטעם ע"ש). וזה אמרו, עתיקא קדישא אתרשים בתרין וכו' שהוא ראש דלא אתידע שהוא ג"ר דכתר וראש א"א בכללו, שהוא ו"ק דכתר, שאין החכמה מתגלה בג"ר אלא בו"ק, כנ"ל, כך כל שאר בוצינין פתימין בתרין, שכל פרצוף ופרצוף מתחלק כך לג"ר וו"ק, אשר בג"ר, החסדים מכוסים מחכמה, ובו"ק החכמה מתגלה, כנ"ל ושאר הדברים הם כמו שנתבארו לעיל.

מאמר מצח הרצון דא"א

(מג) מצחא דאתגלי בעתיקא וכו': המצח שנתגלה בעתיקא קדישא, דהיינו בא"א, נקרא רצון. כי ראש העליון הזה, הסתום למעלה, שאינו נודע, פשט שליטה אחת מתוקה ונאה, שנכלל במצח. ומשום שהוא רצון כל הרצונות נתתקן במצח, ונתגלה בהכרעה. וע"כ נקרא מצח הזה רצון. טורנא פירושו שליטה, כי על סרני פלשתים, מתרגמינן טורני. וכן אין הקב"ה בא בטרונא, שפירושו בשליטת זרוע וכח (ע"כ ג).

פירושו. כי עיקר ההבחן שבסוד המצח הוא, משום שהוא מתגלה. כמ"ש מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא. והפירוש הוא, שמתגלה משערות ראש שכיסו אותו בעת קטנות

אור החסדים. ומדרגה זו נק' ל' דצלם. ויש מדרגה ג', צ' דצלם, שהוא בחינת זו"ן, שבהם מתגלה החכמה מחזה ולמטה, כי שם מקום גילוי של החכמה. וו"ס התקון של ג' רישין דא"א. כי כתר וחכמה דראש א"א אין עסק בהם, ותחילת העסק בבינה דראש א"א, אשר ג"ר דבינה מכונים גלגלתא, שבהם אין ה' יוצאת מאויר והם בבחינת חסדים, וה"ס ב' דצלם. וז"ת דבינה דראש א"א מכונים מוח דאוירא, שבו יוצאת ה' מאויר, ומגלה החכמה, אבל לא לצרכו, כי הוא מאויר רק בחסדים כדרך הבינה. וה"ס ל' דצלם. וזו"ן דראש א"א ה"ס ראש הג' הנקרא חכמה סתימאה דא"א, ששם מקום גילוי החכמה ממש. וה"ס צ' דצלם. ולפי שבראש דא"א הוא שליטת החסדים, ע"כ נסתמה החכמה בו ואינה מתגלה כלל. וע"כ נק' חכמה סתימאה.

וזה אמרו, ובנין דעתיקא קדישא אתרשים בתלת, דהיינו בג' בחי' ב' ל' צ' דצלם אופ הכי כל שאר בוצינין דנהרין מניה כלילין בתלת, כי בכל פרצוף ופרצוף נבחנים אלו ג' בחינות ב' ל' צ' כמו בג' רישין דא"א. ומלבד זה, יש עוד הבחן גדול בב' הפרצופין עתיק ווא"א. כי באמת הם עשר ספירות דפרצוף אחד שהוא פרצוף הכתר, אלא מתוך התקון של עלית המלכות לבינה, שנעשה בכל הפרצופין, עלתה המלכות דכתר לבינה דכתר, וסיימה שם פרצוף הכתר, ונשאר כו"ח וחצי בינה בפרצוף הכתר, וחצי בינה ותו"מ יצאו ממדרגת כתר וכתר חכמה וחצי בינה שנשארו בכתר, נקרא פרצוף עתיק, או רדל"א, ואלו בינה ותו"מ דכתר, שיצאו לחוץ מן הכתר, נתתקנו לפרצוף א"א. והמלכות (דפו"י דף רפ"ח ע"ב)

במצחא. ובגין ד דהווא רעוא דכל רעוין, אתתקן במצחא, ואתגלייא בבוסיטא, ת האי מצחא אקרי רצון.

חלופי גרסאות

ד דאיהו. ו דאתגלייא; אתגליף בפסיטא; ו דאתגלייא בבוצינא. ו לא גרסינן האי מצחא אקרי רצון.

עתיקא אשתכח בגי' — בבי' והוא חז

הסולם

מאמר

ובגדלות מתפנות השערות מן המצח, והמצח נתגלה מן השערות. וז"ש, מצחא דאתגלי, דהיינו שנפנו ממנו השערות, ונתגלה. וזה יורה שיצאה הי' מאויר שלו, כנ"ל. ונתבאר בדבור הסמוך, שאע"פ שבל' דצלם יוצאת הי' מאויר וחזר אור החכמה להפרצוף, עכ"ז אין הל' דצלם לוקחת החכמה לצורך עצמה, מחמת היותה ז"ת דבינה, וכל ספירת הבינה אפילו ז"ת שלה ג"כ הן בבחינת כי חפץ חסד הוא, אלא שמוציאה הי' מן האויר ומתגלית החכמה בשביל ז"א, להיותה שורש לז"א. כנ"ל ע"ש. ונמצא, שאע"פ שמתגלה החכמה בל' דצלם, עכ"ז היא בוחרת יותר בחסדים ואינה מקבלת החכמה לעצמה. ונמצא שגם בעת גדלות אחר שכבר יצאה הי' מאויר דראש א"א, והמצח נתפנה משערות ונתגלה, עם כל זה אין במצח אלא הארת החסדים בלבד, כי אין מקבל חכמה לצרכו, כמבואר. וכל ההפרש בו בין קטנות לגדלות הוא, כי בקטנות, נמצאים החסדים בו שלא ברצונו, אלא בהכרח בשליטה, מחמת מיעוט הי' שנכנסה באור ועשתה אותו אויר. אבל בגדלות אחר שיצאה הי' מאויר, וחזר אור החכמה להפרצוף, והמצח דוחה אור החכמה ובוחר באור החסדים, הרי החסדים נמצאים בו ברצון, באופן, שבשעה שהמצח מכוסה בשערות, נמצאים שם החסדים שלא ברצון, וכשנתגלה המצח מן השערות נמצאים שם אור החסדים ברצון.

והנה תחילת עלית המלכות אל הבינה, מתחיל בפרצוף הכתר דאצילות, שמחמתה נעשו ב' פרצופין, רד"א וא"א, כנ"ל בדבור הסמוך ע"ש. שע"ז נתמעט גם פרצוף א"א, וגם בו עלתה הי' לאויר שלו וכן בכל המדרגות. וזה אמרו, מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא, רצון אקרי. ומפרש הטעם, למה נקרא רצון, ואומר, דהא רישא עלאה דא פתיב לעילא דלא אתידע, דהיינו חצי פרצוף הכתר העליון, הנקרא רישא דלא אתידע, פשיב חד פורנא בפימא יאה דאתכליל במצחא, היינו שהוריד שליטת המלכות שנכנסה בבינה, אל ראש א"א. שמחמת

זה

קטנות, וצריך שתדע, ששורש השערות באות מקרומא דאוירא שבתוך ראש דא"א, שה"ס הפרסה שנעשתה בע"ס דראש א"א, מחמת עלית המלכות לבינה. שהוציאה בינה ותו"מ דראש לחוץ, והניחה את הראש בכתר וחכמה דכלים, ונפש רוח דאורות, שה"ס הי' שנכנסה באור ועשתה אותו לאויר. כנ"ל בדבור הסמוך, וממיעוט הזה של אור החכמה, שנתמעט לבחינת אויר שהוא חסדים, יצאו השערות, שה"ס דינים. ואע"פ שאמרנו לעיל ששערות באות מחכמה סתימאה (כנ"ל אות ל"ח) הנה זה אמור רק לחלק בין הארת החסדים לבין אור החכמה, להורות שאין דינים נמשכים כלל מאור החסדים, אלא מאור החכמה, שהוא חכמה סתימאה דא"א. אמנם ודאי שאין השערות באות משלימות החכמה, אלא ממיעוט החכמה, והיינו מן הפרסא שבראש, שה"ס הי' שנכנסה באור, ומיעטה הראש מן אור החכמה, שנעשה לאויר. וממיעוט הזה יצאו השערות על הגלגלתא, סביב סביב, אלא שנפסקו מלצמוח על המצח. ויש להבין זה, למה נפסקו.

והענין הוא, כי כמו שנתבאר סוד ג' רישין דא"א, שה"ס ג' בחינות הנקראים מ' ל' צ' דצלם, שהם בחינות פנימיות הראש, כן יש אלו ג' בחינות בחיצוניות הראש, אשר עצם הגלגלת ה"ס מ' דצלם, שבו אין הי' יוצאת מאויר לעולם, וסוד המצח והפנים הי"ס ל' דצלם, שבו יוצאת הי' מאויר לעת גדלות וחזר אור החכמה אל הפרצוף, ולפיכך כיון שהשערות באות מן הי' שנכנסה לאור, ע"כ נקבע מקומם על הגלגלתא, שה"ס מ' דצלם שמשם אין הי' יוצאת מאויר אפילו בשעת גדלות, מה שאין כן המצח, שה"ס ל' דצלם, אשר בעת גדלות יוצאת הי' מאויר שבו ואור החכמה חוזר למקומו, א"כ אי אפשר שיהיו בו שערות בקביעות, כי בגדלות נתבטל בו שורש השערות, שה"ס הי' שנכנסה לאויר וע"כ אין שערות צומחות במקום המצח. ועכ"ז יש הפרש בין עת קטנות לגדלות, כי בעת קטנות נמשכות השערות מגלגלתא, ומכסות את המצח, שהוא מטעם הי' שיש באויר המצח. (דפו"י דף רפ"ח ע"ב)

אתגלייא האי מצחא, ואתכפיין כל דינין, ואשתכחו רחמין, וכלהו עלמין. ובג"כ
 אשתכח שבת בלא דינא, לא לעילא ולא לתתא. ואפילו אשא דגיהנם, אשתקע
 באתריה, ונייחין חייביא. ועל דא אתוסף נשמתא דחדו בשבתא.
 (מו) ובעי בר נש למחדי בתלת סעודתי דשבתא, דהא כל מהימנותא,
 וכל כללא דמהימנותא, ביה אשתכח, ובעי בר נש לסדרא פתורא, ולמיכל
 תלת סעודתי דמהימנותא, ולמחדי בהו.

(מז) אמר רבי שמעון, אסהדנא עלי לכל ה אלין דהכא, דהא מן יומאי
 לא בטילנא אלין ג' סעודתי, ובגיניהון לא אצטריכנא לתעניתא בשבתא.
 ואפילו ביומי אחריני לא אצטריכנא, כ"ש בשבתא. דמאן דזכי בהו, זכי
 למהימנותא שלימתא. חד, סעודתא דמטרוניתא. וחד, סעודתא דמלכא
 ו קדישא. וחד, סעודתא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. ובהווא עלמא
 יזכי בהו לאלין. האי רצון כד אתגלייא, ז כל דינין ה אתכפיין משולשליהון.
 (מח) תקונא דעתיקא קדישא אתתקן בתקונא חד, כללא דכל תקונין.
 והיא חכמה עלאה, סתימאה. כללא דכל שאר, והאי אקרי עדן עלאה ט סתימא.

חלופי גרסאות

ג ל"ג בכלהו עלמין. ד אשתכך. ה מוסיף אלין אינון. ו ל"ג קדישא. ז מוסיף נהרין כל. ח ואתכפיין.
 ט מוסיף סתימא דכל סתימין.

תלת סעודתי דשבתא

הסולם

מאמר

בליל שבת, כי בלילה הוא ממשלת המלכות.
 ואחת היא סעודתו של המלך הקדוש, שהוא
 ז"א. והיינו בסעודת המנחה. שאז עולה ז"א,
 לעתיקא קדישא. ואחת היא סעודתו של עתיקא
 קדישא הסתום מכל סתומים, שהוא בסעודת
 הבקר. שבשבת מאיר אז עתיקא קדישא,
 באמצעות או"א עלאין, וז"א מקבל הארת
 עתיקא קדישא מאו"א עלאין. אבל במנחת
 שבת ז"א עצמו עולה לעתיקא קדישא ומקבל
 הארתו. וע"כ נקראת הסעודה על שם הז"א.
 ובבוקר על שם עתיקא קדישא. ובעולם ההוא,
 יזכה האדם לאלו המדרגות. רצון הזה שבמצח,
 כאשר נגלה. נכנעים כל הדינים בכבליהם.
 פירושו. שאינם מתבטלים לגמרי, אלא כמו
 שנקשרים בכבלים במשך יום השבת. ואחר
 השבת חוזרים לתפקידם.

מאמר חכמה סתימאה דא"א וחכמה שנגלתה

(מח) תקונא דעתיקא קדישא וכו':
 התקון של עתיקא קדישא, הוא שנתתקן
 בתקון אחד שהוא כלל כל התקונים. והוא,
 חכמה עליונה הסתומה. דהיינו ראש הג' דא"א,
 שהוא הכלל של כל השאר, והוא נקרא עדן
 העליון הסתום, והוא מוח של עתיקא קדישא.
 ומוח הזה מתפשט לכל צד, וממנו מתפשט

עדן

ממנו לקליפות. ונמצא שכל הקליפות נכנעים
 ממנו ומסתתרים, להיותו אור החכמה. ואין
 שום דין נוהג שם כי בהארת החסדים השלמים,
 אין הדינים נאחזים. וז"ש, ובג"כ אשתכח
 שבת בלא דינא וכו', כיון שבשעת שליטת
 הדין, דהיינו במנחת שבת, מאיר אז מצח
 הרצון, כבר נתבטל הדין מכל יום השבת, ואין
 שליטה אלא לחסדים. וז"ש, ואפילו אשא
 דגיהנם אשתקע, כי כיון שנתבטל שורש
 הדין אין עוד לדינים ולעונשים במה להאחו.
 כי בחסדים השלמים אין להם אחיזה.

מאמר תלת סעודתי דשבתא

(מו) ובעי בר נש וכו': וצריך האדם
 לשמוח בשלש סעודות בשבת. כי כל האמונה,
 וכל כלל האמונה נמצא בו. וצריך האדם לסדר
 שלחנו, ולאכול ג' סעודות האמונה, ולשמוח
 בהן.

(מז) אמר רבי שמעון וכו': אר"ש, אני
 מעיד עלי את כל אלו שבכאן, שמימי לא
 בטלתי ג' סעודות אלו. ובשבילם לא הייתי
 צריך לתענית בשבת. ואפילו בימים אחרים
 של חול לא הייתי צריך להתענות, כל שכן
 בשבת. כי מי שזוכה בהם, זוכה לאמונה שלמה.
 ואלו הם. אחת היא סעודתה של המלכה, דהיינו
 (דפו"י דף רפ"ח ע"ב)

והוא מוחא דעתיקא קדישא. והאי מוחא אתפשט לכל עיבר, מניה אתפשט
 • עדן אחרא. ומהאי עדן אתגלף.

מט) והוא • רישא סתימא דברישא דעתיקא דלא אתידע, כד פשיט
 חד כ טורנא, דהוה ל מתתקן ל לאתנהרא, בטש בהאי נ מוחא, ואתגלף,
 ואתנהיר בכמה נהירין, ואפיק, וארשים • כבוסיטא דא, בהאי מצחא.
 • ואתרשים ביה חד נהורא, דאקרי רצון. והאי רצון אתפשט לתתא בדיקנא,
 עד ההוא אתר דמתישבא בדיקנא, ואקרי חסד עלאה. • ודא איהו נוצר חסד.
 ובהאי רצון כד אתגלייא, מסתכלין מארי דדינא ומתכפיין.

חלופי גרסאות

י לעדן. כ גזנא. ל ל"ג מתתקן. מ לאנהרא. נ מצחא. ס כבוסינייא. ע דאתרשים. פ ל"ג ודא איהו נוצר חסד.

מאמר
 חכמה סתימאה דא"א וחכמה שנגלתה
 ולא לעצמו, כי לעצמו הוא בוחר בחסדים,
 וע"כ נקרא מצח הרצון.

מאמר דל"א פשיט חד טורנא דאתכליל במצחא
 מט) וההוא רישא סתימא וכו': ואתו
 ראש הסתום שבראש עתיקא דלא אתידע.
 דהיינו ראש הא' כשפשט שליטה אחת שהיא
 מתוקנת להאיר, בטש על ידה במוח ההוא
 דהיינו בחכמה סתימאה דא"א, ונחקק, דהיינו
 שנתמעט לבחיי הקטנות. ואח"כ קבל גם
 הגדלות על ידי אותו הטורנא, והאיר בכמה
 אורות. דהיינו הן בחסדים והן בחכמה, והחכמה
 סתימאה הוציאה הארתו ורשמה כמו הכרעה
 הזו במצח הזה. ואז נרשם במצח אור אחד
 שנקרא רצון. ורצון הזה נתפשט למטה, ב"ג
 תקוני דיקנא דא"א. עד המקום שנתישב
 בדיקנא שנקרא חסד עליון, וזה הוא התקון
 שנקרא נוצר חסד. דהיינו תקון החי ד"ג ת"ד,
 וכשנתגלה רצון הזה ע"י תקון הזה נוצר חסד,
 מסתכלים בעלי הדין ונכנעים.

פירוש, כמו שנתבאר לעיל (באות מ"ג)
 שרישא דלא אתידע מעלה המלכות לבניה
 דא"א, וממעטו מאג"ר כדי להמתיק המלכות
 בבניה בסוד נקודת המפתחא, כדי שע"ז תוכל
 המלכות לקבל חכמה בעת גדלות, ע"ש. וז"ש
 וההוא רישא וכו' דלא אתידע, כד פשיט
 חד טורנא, דהיינו שהעלה המלכות לבניה,
 שע"ז נתמעט הראש דא"א מחכמה ובא
 לחסדים, ואומר דהוה מתתקן לאתנהרא,
 שרדל"א תקן שליטה זו דקטנות כדי להאיר
 אח"כ את הגדלות ויהיו ז"ן ראויים למוחין
 (כנ"ל ב"א ד"ז ד"ה וכו'ב) ולפיכך ע"י
 הטורנא זו שתקן, בטש בהאי מוחא ואתגלף,
 דהיינו

עדן אחר, שהוא או"א עלאין, שהם עדן תחתון,
 ומעדן ההוא נגלפת החכמה, ובאה להתגלות
 ב"שסו"ת, ובז"א, ובמלכות, שה"ס חכמה תתאה,
 שבה החכמה מתגלית.

פירוש הזהר חוזר לבאר כאן ענין מצח
 הרצון, ביתר הרחבה. ומבאר תחילה שאור
 החכמה הוא כלל כל התקונים והמוחין, כי כל
 מוחין דג"ר שבפרצופין באים מחכמה, וחסדים
 בלי חכמה הם ו"ק בלי ראש. וז"ש, תקונא
 דעתיקא וכו' כללא דכל תקונין, והיא
 חכמה עלאה סתימאה, כללא דכל שאר.
 כי החכמה היא כלל כל המוחין. ואח"כ מבאר,
 שחכמה זו דא"א נסתמה, ורק בינה שחזרה
 לחכמה, היא המאירה לתחתונים, שה"ס או"א
 וישסו"ת. וז"ש, והאי אקרי עדן עלאה
 סתימא. שאינו מתפשט לתחתונים והוא
 מוחא דעתיקא קדישא, כלומר, שאינו מאיר
 אלא לעצמו. והאי מוחא אתפשט לכל
 עיבר, שהארתו מתפשטת בראש א"א עצמו לכל
 צד, דהיינו למצח דא"א ולשערות רישא
 ודיקנא. אבל כדי להאיר לתחתונים, מניה
 אתפשט עדן אחרא, דהיינו בינה החוזרת
 לחכמה, שהיא סוד או"א, הנקראים חכמה
 עלאה, ונק' ג"כ חכמה דל"ב נתיבות, ומהאי
 עדן אתגלף, ומן או"א נחקקה החכמה ונתגלתה
 ב"שסו"ת וז"א ומלכות. כי עדן התחתון שהוא
 או"א, הוא בחינת אמצעי בין חכמה סתימאה
 לתחתונים, שאו"א בלבדם מקבלים מדיקנא,
 שהדיקנא מקבל ממו"ס, ומשפיעים לתחתונים.
 (וע"י להלן אות ס"ב). ואחר שביאר אשר
 החכמה סתימאה מאירה ומתפשטת בראש א"א
 לכל עבר, הולך ומבאר להלן איך המצח מקבל
 ממנו החכמה לעת גדלות כדי להשפיע לז"ן.
 (וסו"י דף רפ"ח ע"ב *) דף רפ"ט ע"א)

נ) עינוי דרישא דעתיקא קדישא, תרין בחד שקילן. דאשגחין תדירא, ולא נאים. דכתיב ה' לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ישראל קדישא, בגין כך לא ז אית ליה גבינין על עינא, ולא כסותא.

חלוסי גרסאות

מסורת הזוהר

ז לא גרסינן אית ליה.

ו) (תהלים קכא) בשלח מד צ"א.

סקיחו דעינין

הסולם

מאמר

דל' שה"ס ג"ר דפנים, אין החכמה מתגלה שם כנ"ל, אלא בל' שה"ס חגית, ע"כ העינים נבחנו לר"ק דחכמה, דהיינו לחסד וגבורה, והחוטם לת"ת. וכבר ידעת שכל הדינים נאחזים באור החכמה, וכל תאות הקליפות והס"א היא לינק ממנו (כנ"ל נוו דף מ"ח ד"ה ת"ח). וע"כ הם צריכים שמירה מפני הסטרא אחרא, שלא יינקו מהם, ושמירה זו ה"ס הכסות שעל העין, שבזמן שליטת שמאל בלי ימין, חכמות מכסה ומעלמת אור החכמה שבשמאל, שה"ס העינים. וכן נודע, שמשום תוקף השמירה, מופיעים דינים בעת הארת החכמה, המענישים לכל הנוגע בהם (כנ"ל אדרא רבא אות ר"ט) וז"ס השערות שבגבות העינים, שהם הדינים להברית הס"א. אמנם כל זה נהג בעינים דז"א, שיש שם הארת החכמה דשמאל, משא"כ בעיני א"א, שאין בהן רק שליטת החסדים, וכיון שבחסדים אין אחיזה לס"א, אין העינים שלו צריכות שמירה שה"ס הכסות שעל העינים ואינן צריכות שערות שבגבות עינים.

דהיינו שמיטע אותו וחקק אותו כי המיעוט נקרא בשם חקיקה. אבל ע"י חקיקה זו באה אח"כ הגדלות ע"י הורדת המלכות מן הבינה, ואז ואתנהיר בכמה נהירין, שחור אליו אור החכמה, והאיר הן בחכמה והן בחסדים. ואז הוציאה חכמה סתימאה הארת החכמה והארת החסדים אל המצח דא"א, והמצח הכריע חשיבות אור החסדים, ואור החכמה דחה בשביל זו"ן, (כמ"ש לעיל אות מ"ג ע"ש) וז"ש ואפיק, שהוציא האורות דחכמה וחסדים, וארשים כבוסיטא דא בחאי מצחא, שע"י זה שהמצח הכריע לקבל החסדים ולדחות החכמה, נרשמה הכרעה זו בהמצח, ואתרשים ביה חר נהורא דאקרי רצון, שהכרעה זו שעשה להעדיף את החסדים על החכמה אע"פ שיש לו חכמה, היא נקראת בשם רצון. כלומר אותה קבלת החסדים שהיו מתחילה ע"י שליטה של עלית המלכות לבינה, נעשה עתה ליצון (כמ"ש לעיל באות מ"ג באורך ע"ש), בוסיטא פירושו הכרעה לפי הענין. הוא מלשון הסט, כמן המסיט (זבין ה').

מאמר סקיחו דעינין

ו"ש עינוי דרישא דעתיקא קדישא, תרין בחד שקילן, כי בז"א עין ימין הוא חסד, ועין שמאל ה"ס הארת החכמה, וע"כ הן שתיים, משא"כ בא"א שאין שם שליטה אלא לחסדים נמצא שאין שום הפרש בין עין ימין לעין שמאל שתהיינה נבחנו משום זה לשתים, וז"ש תרין בחד שקילן, שהן כמו עין אחת, כי החכמה שבעין שמאל נכללת בחסד שבעין ימין, ואין שם אלא אור החסדים. דאשגחין תדירא ולא נאים, כי בז"א בזמן שהארת חכמה שבשמאל שולטת בלי ימין, מסתלקים ממנו המחזין, שה"ס שינה. (כנ"ל באד"ר אות ר"ז) מה שאין זה בעינים דא"א, כי שם לא יארע לעולם שהשמאל ישלוט בלי ימין, כנ"ל בגין כך לא אית ליה גבינין על עינא ולא כסותא. כי בשליטת החסדים אין אחיזה לס"א ואינם צריכים לשמרם מסינתם. כנ"ל.

נ) עינוי דרישא דעתיקא וכו' : העינים של ראש עתיקא קדישא, שהוא א"א, שתי העינים שקולות כאחד. והן משגיחות תמיד ואינן ישנות, שכתוב, לא ינום ולא ישן שומר ישראל. דהיינו ישראל הקדוש, שהוא ז"א. משום זה אין לו גבות עינים, ואין לו כסות על העינים. פירושו כי נתבאר לעיל, שגלגלתא ופנים, ה"ס ב' ל' צ' דצלם. שגלגלתא הוא ב', והפנים הוא ל'. אמנם הם נכללים זב"ז, וכל אחד מהם כולל מל"צ, שיש מל"צ דב' ויש מל"צ דל', וכן דצ'. ונמצא, שאע"פ שהפנים הוא ל' דצלם, יש בו מל"צ, אשר ב' אונים ומצחא ה"ס ב' דל' וה"ס ג"ר. וב' עינים וחוטמא, ה"ס ל' דל', וה"ס חגית. וכיון שהל' ה"ס גילוי חכמה, ולא ה"ס ע"כ מכונים עינים, כי אור הראייה, ה"ס חכמה, אלא כיון שבב' (דקרי דף רפ"ט ע"א)

(נא) ההוא מוחא אתגליף ק ונהר בתלת חוורין ר דעינא, בחוורא חדא מסתחין עינין ט דזעיר אנפין, דכתיב ט רוחצות ה בחלב. א דהוא חוורא קדמאה. ושאר חוורין אסתחין ונהרין לשאר בוצינין.

(נב) מוחא אקרי נביעא דברכתא, נביעא דכל ברכאן מניה אשתכחו. ובגין דהאי מוחא להיט בג' חוורין דעינא, ב בעינא תלא ביה ברכתא, דכתיב ט טוב עין הוא יבורך, דהא במוחא ג תליין חוורו דעינא. ד האי עינא כד אשגח בזעיר אנפין, ה אנהרן כלהו בחדו. עינא דא, הוא ו כלא ימינא, ז לית ביה שמאלא. עיינין דתתא, ימינא ושמאלא, תרי, בתרי גווינין.

(נג) בצניעותא דספרא אוליפנא, דהא י' עלאה, י' תתאה. ה' עלאה, ה' תתאה. ו' עלאה, ו' תתאה. כל אלין עלאין, בעתיקא תליין. ט תתאין, בזעיר אנפין אינון. לאו תליין, אלא אינון ממש. ובעתיקא קדישא תליין. דהא שמא דעתיקא אתכסייא מכלא, ולא אשתכח. אבל אלין אתוון דתליין בעתיקא. בגין דיתקיימון ט אינון. דלתתא. דאי לאו הכי לא יתקיימון.

(נד) ובגין כך, שמא קדישא סתים וגלייא. כ ההוא דסתים לקבליה ז דעתיקא קדישא, סתימא דכלא. וההוא ט דאתגלייא בזעיר אפין. ובגין כך,

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

(ט) (שיר ה) משפטים קסט צ"י. ת) (משלי כב) ק ואנהיר; ואתנהיר. ר דעילא; ודעילא. ש בזעיר. ת מוסיף בחלב יושבות על מלאת. א דההוא; בההוא. ויקהל קנב צ"ק.

ב אקרי טוב עין הוא יבורך תלי ביה ברכתא. ג אתגליין. ד והאי. ה עלמין; אנפין; אתנהרן אנפין. ו ל"ג כלא. ז ל"ג לית ביה שמאלא. ח ותתאין. ט כלהון. י לתתא. כ וההוא. ל עתיקא; דעתיקו. מ דתלייא; אתגלייא בגיניה דתלייא; דאתגלי בגיני דההוא [ההוא דאתגליא] דתליא.

❧

סקיחו דעיינין

הסולם

מאמר

שלמטה. דהיינו דז"א. הן ימין ושמאל. שתיים, בשתי בחינות. שהימין הוא חסד, והשמאל הוא גבורה בהארת חכמה.

(נג) בצניעותא דספרא אוליפנא וכי: למדנו בספרא דצניעותא, כי יש י' עליונה ו' תחתונה. ה' עליונה וה' תחתונה. ו' עליונה ו' תחתונה. כל אלו העליונות תלויות בעתיקא, והתחתונות הן בז"א. ואינן תלויות בו, אלא שהן בו ממש. כי ז"א נקרא הויה, ובו נוהג סוד האותיות. ובעתיקא קדישא הן רק תלויות, דהיינו ששורשי ד' אותיות הויה הם בו, ולא אותיות הויה ממש. כי השם של עתיקא מתכסה מן הכל, ואינו מושג. אבל אלו אותיות הויה, תלויות בעתיקא, כדי שיקיימו אלו האותיות שלמטה, שאם לא כן, לא היו מתקיימות אלו שלמטה.

(נד) ובגין כך שמא וכי: ומשום זה השם הקדוש, הוא סתום וגלוי, (כנ"ל שלח אות מ"ד) אותו הסתום, הוא כנגד עתיקא קדישא הסתום מכל. ואותו הגלוי הוא בזעיר אנפין. ומשום זה כל הברכות צריכות להיות בסתום

(נא) ההוא מוחא אתגליף וכי: מוח הזה דהיינו חכמה סתימאה דז"א, נחקק, בעת קטנות, ומאיר, לעת גדלות, בג' מיני לבן שבעין, (כמ"ש באדרא רבא נשא אות מ"ב ע"ש) שהם ג' מיני חסד, שבג' קוין שבהו בלבן אחד שבהו, רוחצות עינים דזעיר אנפין, שכתוב רוחצות בחלב, שה"ס החסד, שנקרא חלב. והוא מלבן הראשון שבג' מיני לבן דעינים דז"א, דהיינו בחינת קו ימין שבהו. ושאר מיני לבן, מרחיצים ומאירים בשאר הגרות, דהיינו בשאר המדרגות.

(נב) מוחא אקרי נביעא וכי: המוח, שהוא חכמה סתימאה, נקרא מבוע הברכות, שהוא המבוע שכל הברכות יוצאות ממנו. ומשום שמוח הזה לוחט בג' מיני לבן שבעין, ע"כ תלויה הברכה בעין, שכתוב, טוב עין הוא יבורך, כי הלבן שבעין תלוי במוח. עין ההיא כשמשגיחה בז"א, מאירים כולם בשמחה. עין זו, אע"פ שיש בה ג' קוין ימין שמאל ואמצע, עכ"ז, היא כולה ימין ואין בה שמאל (כמ"ש לעיל באדר' אות מ"ב) אבל עיינין (דט"י דף רפ"ט ע"א)

כל ברכאן נ בעיין סתים וגלייא. אלין אתוון סתימן דתליין ס בעתיקא קדישא. (נה) חוטמא, בהאי חוטמא, י בנוקבא ע דפרדשקא דביה, נשיב רוחא דחיי לזעיר אפין. ובהאי פ חוטמא, צ בנוקבא דפרדשקא, תלייא ק ה', לקיימא ה' אחרא דלתתא. ודא רוחא נפיק ממוחא סתימאה, ואקרי רוחא דחיי. ר ובהאי רוחא, זמינין למנדע חכמתא, ש בזמנא דמלכא משיחא. דכתיב, (ק) ונחה עליו רוח יי רוח חכמה ובינה וגו'. האי חוטמא, חיין מכל סטריין, חדו שלימא. נחת רוח. אסותא: בחוטמא דזעיר אנפין ת כתיב, (ב) עלה עשן באפו וגו'. והכא כתיב ו ותהלתי אחטם לך.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(א) (ישעיה יא) וירא נ צ"א. (ב) (ש"ב כב) נשא סט נ ל"ג בעיין. ס ל"ג בעתיקא קדישא; מוסיף בע"ק צ"י. ג) (ישעיה מח) משפטים קע צ"ל. תליין אמאי תליין [י] לקיימא י דלתתא; ודאי בגולגלתא במצחא בעינין תלייא יי (אמאי) אמא תלייא לקיימא ליי דלתתא. ע בפרדשקא. פ דחוטמא; נוקבא דחוטמא. צ נוקבא. ק א. ר דבהאי. ש לזמנא. ת מוסיף כמה דאוקיימא דכתיב. דרך אמת י בנקב החלון וכבר בארתיו לעיל בפרשת בראשית ובריש ספרא דצניעותא ע"ש.

חוטמא דא"א

הסולם

מאמר

שנקב הימין שבו ה"ס ז"א, ונקב השמאל שבו ה"ס המלכות. וז"ש, בהאי חוטמא, בנוקבא דפרדשקא דביה, דהיינו בנקב ימין דחוטם, נשיב רוחא דחיי לז"א, משפיע רוח החכמה הנקרא רוח החיים, כי אור החכמה נקרא אור החיה. אל ז"א, כי כל בחינה מקבלת מבחינה שכנגדה בעליון, וע"כ ז"א למטה. מקבל מבחינת ז"א שבחוטם, וז"ש, ובהאי חוטמא בנוקבא דפרדשקא, דהיינו נקב שמאל שבחוטם, תלייא ה', שהיא מלכות, כי בחינת השמאל שבחוטם היא מלכות. לקיימא ה' אחרא דלתתא, דהיינו המלכות שלמטה מקבלת הארת החכמה ממלכות זו הכלולה בחוטם. שה"ס התכללות העין השמאלית בחוטם, כנ"ל. ומפרש למה נקרא רוח החיים. ואומר, ודא רוחא נפיק ממוחא סתימאה, כי העינים ה"ס הארת החכמה המקובלת מחכמה סתימאה, וחוטם הוא התכללות העינים, כנ"ל. וע"כ, ואקרי רוחא דחיי, כי אור החכמה, נקרא אור החיה. בסו"ה והחכמה תחיה בעליה. האי חוטמא חיין מכל סטריין וכו', כי אפילו הימין שבו, הוא ג"כ אור החכמה, משום שהימין ושמאל עלו כלולים זה מזה. בחוטמא דז"א כתיב עלה עשן באפו, ששם מתקבצים כל הדינים (כנ"ל באדרא רבא נשא אות רפ"ג ע"ש) והכא כתיב, ותהלתי אחטם לך. אחטם, הוא לשון חוטם דהיינו שיסתום חחרון שבחוטם. ויאריר

בסתום ובגלוי. כלומר שצריכות להיות בלשון נוכח, כמו ברוך אתה. וצריכות להיות בלשון נסתר, אשר קדשנו וצונו. שהיא סתומה, כנגד אלו האותיות הסתומות התלויות בעתיקא קדישא. והיא גלויה, כנגד האותיות שבו"א.

מאמר חוטמא דא"א

(נה) חוטמא, בהאי חוטמא וכו': החוטם, של א"א. בחוטם הזה, בנקב החלון שבו, נושב רוח החיים לז"א. ובחוטם הזה, בנקב החלון תלויה ה' לקיים ה' אחרת למטה. ורוח הזה יוצא ממוח הסתום, ונקרא רוח החיים. וברוח הזה עתידים לדעת חכמה בזמן מלך המשיח. שכתוב, ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה וגו'. חוטם הזה הוא חיים מכל הצדדים, שמחה שלמה, נחת רוח, ורפואה. בחוטם דז"א כתוב, עלה עשן באפו וגו'. וכאן כתוב, ותהלתי אחטם לך.

פירוש. כבר נתבאר שב' עינים וחוטמא ה"ס חג"ת, דהיינו ג' קוין, ונמצא החוטם שהוא ת"ת, המיוחד ב' הקוין חסד וגבורה, שה"ס ב' עינים. ונודע, שההשפעה אינה באה מב' הקוין שבקצוות, אלא מקו האמצעי המיוחד וכולל את קו הימין וקו השמאל. נמצא שבחינת הארת החכמה שבעינים מתגלה בימין ושמאל שבחוטם. גם נודע שימין ושמאל דקו האמצעי הם ז"א ומלכות, שהימין שבו הוא חג"ת נה"י, והשמאל שבו הוא מלכות, וכמו שאנו אומרים בדעת, כן הוא בת"ת. וז"ס ב' הנקבים שבחוטם שהוא קו האמצעי, (דפו"י דף רפ"ט ע"א)

גו) ובספרא דאגדתא, דבי רב ייבא סבא, אוקים, ה' בפומא, * והכא לא מתקיימא הכי, ולא ב אצטרפא, אע"ג דבחד סלקא, אלא בה' דינא תליא, ודינא בחוטמא תליא, דכתיב עלה עשן באפו. ואי תימא, הא כתיב ואש מפיו תאכל. עקרא דרוגזא בחוטמא תליא.

נז) כל תקונין דעתיקא קדישא, במוחא שקיט וסתים מתתקנו. וכל תקונין דזעיר אנפין, בחכמה תתאה מתתקנו. דכתיב, ד) כלם בחכמה עשית, ג וה' כללא דכלא ודאי. מה בין ה' לה'. ז ה' דהכא, דינא אתער מנה. ה ודהכא רחמי גו רחמי.

נח) בדיקנא דעתיקא קדישא, תליא כל יקירו דכלא. מזלא דכלא אקרי. ו מהאי דיקנא, מזלא, יקירותא דכל יקירין, מזלי עלאי ותתאי. כלהו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א וה' הכא. ב אצטריכנא. ג והוא. ד ליג ה' ה והכא ; ודהכי. ז מההוא ; מהאי מזלא יקירא.

ד) (תהלים קד) תולדות ב צ"ג.

ב' חכמות, הסתומה והגלויה

הסולם

מאמר

(כמ"ש באד"ר אות מ"ב ע"ש) וכן השערות דא"א, אע"פ שנמשכו מחכמה סתימאה הן לבנות, משום שחכמה סתימאה נתקנה דא לגו מן דא (כנ"ל אות ל"ז).

פירוש. ב' מיני חכמות הם באצילות, א', היא חכמה דעשר ספירות, ב', היא חכמה דקו שמאל, הנקראת חכמה דל"ב שבילים, שממנו נבנית חכמה תתאה שהיא מלכות. וההפרש ביניהם רב הוא, כי החכמה דע"ס היא עצם החכמה, משא"כ החכמה דקו שמאל, היא בינה, שלאחר שנמטעה מחכמה בקו ימין, חזרה החכמה להתגלות בקו שמאל שלה, שחכמה זו אינה עצמות חכמה, אלא המשכת הארה מחכמה סתימאה.

מאמר שערות דיקנא דא"א

נח) בדיקנא דעתיקא קדישא וכו' :

בהדיקנא של עתיקא קדישא, שהוא א"א, תלוי כל היקר של הכל. ונקרא מזל הכל. מדיקנא הוה שנקרא מזל, שהוא יקר מכל יקר, נעשו מוצלחים העליונים והתחתונים. כולם משגיחים לקבל שפעס ממזל ההוא. במזל הזה תלויים חיי הכל, מזון הכל. במזל הזה תלויים שמים וארץ, שהם ז"א ומלכות, וגשמי רצון. במזל הוה שנקרא מזל, שהוא יקר מכל יקר, נעשו הצבאות העליונים והתחתונים. מזלא, פירושו לשון הצלחה. כי על הכתוב הון מוסיף, מתרגם מזלא מוסיף (משלי י"ט ד').

פירוש. כבר ידעת שרש השערות שהוא מקרומא דאוריא, דהיינו המיעוט שנעשה ע"י עלית המלכות לבינה. אמנם זה אמוד לבחינת שורש, כי הן כוללות כל הדינים המתפשטים

בסתב

ויאריך אפו. ותהלה, היינו אור המלכות, שהוא מתקשר בנקב השמאל דחוטם. ומעכב הדינים מלהתגלות.

גו) ובספרא דאגדתא וכו' : ובספר האגדה שבבית מדרשו של רב ייבא סבא, העמיד את הה' שהיא המלכות, שמקבלת מפה דא"א. אבל כאן בעניננו, אינו מתקיים כך, ואין המלכות מתחברת לפה דא"א אלא לנקב שמאלי דחוטם. ואע"פ שעולה באחד, הנה בה' תלויים דינים, להיותה בחינת חכמה תתאה, המאירה עם דינים (כנ"ל באד"ר אות רי"ט) ודין תלוי בחוטם, דהיינו בחכמה המושפעת מחוטם. שכתוב עלה עשן באפו. ואם תאמר, הרי כתוב, ואש מפיו תאכל, הרי שגם בפה יש דינים. ומשיב, אלא עיקר הרוגז תלוי בחוטם. משום שמשם מושפע החכמה.

מאמר ב' חכמות, הסתומה והגלויה

נז) כל תקונין דעתיקא קדישא וכו' : כל התקונים של עתיקא קדישא, במוח שוקט וסתום מתתקנים, דהיינו בחכמה סתימאה. וכל התקונים שבזעיר אנפין, בחכמה תתונה מתתקנים, דהיינו בבינה שחזרה להיות חכמה, בעת שובה לראש א"א, ולא בחכמה ממש שכתוב, כולם בחכמה עשית. וה', שהיא המלכות, היא כלל הכל ודאי, מפני שמקום גילוי חכמה התחתונה הוה הוא במלכות. מה בין ה', שהיא מלכות התחתונה לה' שבכאן, שבנקב שמאל שבחוטם עתיקא, כי ה' שבכאן במלכות שלמטה, מתעוררים ממנה דינים. וה' שבכאן שבחוטם, היא רחמים תוך רחמים. כמו עין השמאל דא"א, שהיא חוזר גו חוזר (דפ"י דף רפ"ט ע"א)

משגיחין להווא מזולא. בהאי מזולא תלייא חיי דכלא, ו מזוני דכלא. בהאי מזולא תליין שמיא וארעא. גשמיין דרעוא. בהאי מזולא, אשגחותא דכלא. בהאי מזולא תליין כל חיילין עלאין ותתאין.

(נט) * תלת עשר נביעין, דמשחא דרבותא טבא, תליין בדיקנא דמזולא יקירא דא. וכלהו נפקין לזעיר אנפין. לא תימא כלהו, אלא תשעה מנייהו, משתכחן פ בזיא, ו לאכפייא דינין.

(ס) . האי מזולא, תלייא בשקולא עד טבורא. כל קדושי קדושין דקדושא ביה תליין. בהאי מזולא, פשיט ב פשיטותא דקוטרא עלאה. הווא רישא דכל

חלופי גרסאות

ז גורס מזוני דכלא אחר גשמיין דרעוא. ח ל"ג בזיא. ט לאתכמיא. י מוסיף וכד האי. דרך אמת כ [פשיטות קשר העליון.

שערות דיקנא דא"א

הסולם

מאמר

כל יקירו דכלא, מזולא דכלא אקרי וכו', כי לולא דינים הללו המכונים שערות דיקנא, מלשון סערות, לא היו מתגלים באבי"ע כל המוחין הגדולים. וע"כ נקרא הדיקנא מול הכל. דהיינו ההצלחה של הכל, שאין מי שיזכה להצלחה, אם לא קבל מקודם אותם הדינים שבשערות דיקנא דא"א. וז"ש בני חיי ומזוני לאו בזכותא תלייא מילתא אלא במזולא (כנ"ל ב"ב אות ק"י) וז"ש, בהאי מזולא תליא חיי דכלא, שה"ס המוחין דהארת חכמה, מזוני דכלא, שה"ס חסדים, ולולא תקון הדיקנא לא היה מציאות כלל לז"א ומלכות. כי עיקר מציאותם הוא מתוך מיתוק המלכות בבינה, המושפע ממזולא ההוא. (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וז"ש בהאי מזולא תליין שמיא וארעא וכו'. (ועי' באד"ר אות צ"ה בהסולט).

בסבת עליה זו דמלכות לבינה, דהיינו כל הדינים הנכללים בג' זריעות דחלם שורק חירק (לעיל ב"א דף ט"ו ד"ה ההוא) וכן הדינים הנגלים מכח המחלוקת דימין ושמאל בסו"ה יעלו שמים ירדו תהומות (כמ"ש באד"ר נשא אות ר"י ע"ש) כל אלו הדינים כלולים בהדיקנא. והטעם הוא, כי משום שמקור כל הדינים האלו הוא עלית המלכות לבינה, בסוד נקודת החולם, שהיא תחת החכמה דעשר ספירות, שה"ס חכמה סתימאה כנ"ל, אין הדינים האלו יכולים לפעול משהו למעלה ממקור יציאתם, דהיינו בחכמה וכתר דע"ס, אלא מבינה ולמטה. וז"ס שחכמה סתימאה נקראת מוחא דשקיט וסתים לעיל בדבור הסמוך, ללמד שאע"פ שהמלכות עלתה לראש א"א והוציאה הבינה לחוץ, לא נצמחו משום זה שום דינים בחכמה סתימאה עצמה, כי אין הדינים יכולים לפעול למעלה ממקום יציאתם. אמנם כבר ידעת שכל המוחין וכל המדרגות דאבי"ע יוצאים בסוד ג' זריעות אלו דחולם חירק שורק (כנ"ל ב"א דף נ"ב ד"ה דהא). ולפיכך היו צריכים להתתקן בא"א, שממנו מתקיימים כל אבי"ע, וכיון שבו עצמו לא יכלו להתאחו, ע"כ נתקנו בו בסוד שערות הדיקנא, שהוא הכולל כל מיני דינים אלו. דג' זריעות חולם שורק חירק, וכל המחלוקת הגדול דימין ושמאל בסו"ה יעלו שמים ירדו תהומות, ודיקנא זה הוא המשפע אותם אל התחתונים, אשר על ידי דינים אלו הולכים ומתגלים כל המוחין באבי"ע, מדרגה אחר מדרגה עד גמר התקון. וההפרש בין שערות ראש לשערות דיקנא עי' באד"ר (אות צ').

(נט) תלת עשר נביעין וכו': י"ג מבויעים של שמן חשוב וטוב, דהיינו י"ג מדות הרחמים, תלויים בדיקנא שהוא מול היקר הזה, וכולם יוצאים לזעיר אנפין. ואל תאמר כולם אלא ט' מהם נמצאים בז"א, שהם ט' מדות הנזכרות בפרשת שלח להכניע הדינים. (ס) האי מזולא תלייא וכו': מול הזה תלוי במשקל שוה עד הטבור. כל קדושות קדשי הקדשים, דהיינו המוחין דאויא הנקראים קדשים, ובעת עלייתם לא"א נקראים קדשי הקדשים, תלויים במזל הזה. במזל הזה התיר התרת הסבך של קשר העליון, מאותו הראש של כל הראשים שלא גודע ואינו מושג ואין יודעים בו עליונים ותחתונים. משום זה הכל תלוי במזל הזה. קופטרא, פירושו סבך מלשון תרי

וז"ש, בדיקנא דעתיקא קדישא תלייא (דפו"י דף רפ"ט ע"א * דף רפ"ט ע"ב)

רישין, דלא אתידע, ולא אשתמודע, ולא ידעין עלאין ותתאין. בגין כך כלא בהאי מזלא תלייא.

סא) בדיקנא דא, ג' רישין דאמינא, מתפשטן. וכלהו מתחברן בהאי מזלא, ומשתכחין ביה. ובגין כך, כל יקירו דיקירותא, בהאי מזלא תלייא. כ כל אלין אתוון דתליין בהאי עתיקא, כולהו תליין בהאי דיקנא, ומתחברן בהאי מזלא, ותליין ביה, לקיימא אתוון אחרנין. דאלמלי לא סליק אלין אתוון בעתיקא, לא קיימין אלין אחרנין. ובגין כך אמר משה כד אצטריך, יי יי, תרי זימנא, ופסיק טעמא בגווייהו. דהא במזלא תלייא כלא. מהאי מזלא, מתכספי עלאי ותתאי, ומתכפיין קמיה. זכאה חולקיה מאן דזכי להאי.

סב) האי עתיקא קדישא, סתימא, דכל סתימין, לא אדכר, ולא אשתכח. ובגין דאיהו רישא עלאה לכל עלאין, לא אדכר, מ בר רישא חדא, בלא גופא, לקיימא כלא.

חלופי גרסאות

כ ל"ג כל. ל דכל סתימין [בגין דאיהו] רישא עלאין לכל עלאין לא אדכר אלא רישא חדא בלא גופא לקיימא כלא והוא סמיר. מ כד; מוסיף אלא בר.

שערות דיקנא דא"א

הסולם

מאמר

וח"ס, מתפשטים, וכולם מתחברים במזל הזה ונמצאים בו, ומשום זה כל היקר שביקר תלוי במזל הזה, כל אלו האותיות דשם הוי"ה, התלויות בעתיקא הזה (כנ"ל אות נ"ג) כולן הן תלויות רק בדיקנא זה, ומתחברות במזל הזה ותלויות בו לקיים אותיות האחרות הנמצאות בו"א (כנ"ל אות נ"ג) כי האותיות הן כלים, ובחינות דינים, ובעתיקא עצמו אין אחיזה לדינים כלל, אלא כדי להתקן בהם לקיים התחוננים, נתתקן פרצוף שערות מיוחד התלוי בו (כמ"ש באורך לעיל אות נ"ח ע"ש) ואם אלו האותיות לא היו עולות לעתיק, דהיינו לדיקנא שלו, לא היו מתקיימות אלו האחרות שבז"א. ומשום זה אמר משה כשהיה צריך, הוי"ה הוי"ה, ב' פעמים, שהראשון הוא התלוי בא"א, והשני בז"א. וטעם מפסיק ביניהם. ובמזלא תלוי הכל. ולא בא"א עצמו, כנ"ל. ממזל הזה מתביישים העליונים והתחתונים ונכנעים לפניו. כמ"ש לעיל (באד"ר אות צ"ט ע"ש) אשרי חלקו מי שזכה לזה.

מאמר איך נאצלה החכמה דליב שבילם סב) האי עתיקא קדישא וכו': עתיקא קדישא הזה, הסתום מכל סתומים, לא נזכר בתורה, ואינו נמצא, כי משום שהוא ראש עליון לכל העליונים אינו נזכר בתורה רק ראש אחד בלי גוף, דהיינו ושער רישית כעמר

תרי קטרי עבדי (יבמות קז:) ששפ היינו התרה כמו בתר דאבעיא הדר פשטה. (קדושין ט:).

פירוש. כבר נתבאר שאין השערות נקבעות, אלא במקום ב' דצלם. (לעיל אות נ"ג) ונודע שגם הגוף מתחלק לבל"ץ, אשר מפה עד החזה ה"ס ב', ומחזה עד הטבור ה"ס ל', ומטבור ולמטה ה"ס ק'. ולפיכך יכולות השערות להתפשט בגוף רק עד מקום החזה, ולא יותר מזה כי משם ולהלאה הוא ל' דצלם שבה יוצאת ה' מאויר בשעת גדלות, ואינן יכולות משום זה לקבוע מקום בל דצלם. כנ"ל ע"ש. וז"ש האי מזלא תלייא בשקולא עד טבורא, והכונה עד החזה, שנקרא טבורא דלבא. ונודע שכל המוחין המתגלים בבית עד גמר התקון מתגלים ממזלא (כנ"ל אות נ"ח) וז"ש, בהאי מזלא ששיט פשיטותא דקוטרע עלאה וכו'. דהיינו שתתקן המלכות דצמצום א'. הגנוזה ברדליא. וע"כ נקראת קוטרע עלאה. ההוא רישא וכו', דהיינו הסבך העליון מאותו הראש דלא אתיידע, כי ע"י גילוי כל המוחין שבדיקנא, מתתקן לבסוף אותו הסבך, שהיא המלכות דצמצום א', שנסתבכה ונגנוה שמה ברישא דלא אתיידע.

סא) בדיקנא דא ג' וכו': בדיקנא זה ג' ראשים שאמרת, שהם רדליא וכתרא (דפו"י דף רס"ט ע"ב)

סג) והאי טמיר וסתים וגניז מכלא, תקונוי נ אתתקנו, בהווא מוחא סתימאה דכלא, דאתפשט ס ואתתקן כלא ונפיק חסד ע עלאה, וחסד עלאה אתפשט ואתקן ואתכליל כלא במוחא סתימאה ג דא. כד אתתקן חוורא דא בנהירו דא, בטש מאן דבטש, בהאי מוחא ואתנהיר, ותלייא ממזלא יקירא מוחא אחרא, ז דאתפשט ר ונהיר לתלתין ותריין שבילין. כד אתנהיר נהיר ממזלא יקירא. אתנהירו ג' רישין עלאין, תריין רישין, וחד דכליל לון. ובמזלא תליין, ואתכלילן ביה.

סד) מכאן שארי לאתגלייא יקירו דדיקנא, דאיהו מזלא סתימאה. ואינון מתתקנו, כמה דעתיקא קדישא תלת רישין מתעטרין ביה, הכי כלא בתלת רישין.

חלופי גרסאות

נ. אתתקן; דאתתקן. ס ואתקין וליג כלא. ע מוסיף עלאה ותתאה. פ דכד וליג דא. צ אתפשט. ק לתריין ותלתין ולא גרסינן ונהיר.

מאמר הסולם איך נאצלה החכמה דליב שבילים

כעמר נקי, ולא נזכר גוף חרועות ושוקים, כמו בז"א כמו שכתוב בשיר השירים. והיינו כדי לקיים את הכל.

סג) והאי טמיר וסתים וכו': הנסתר והסתום והגנוז מכל, הזה, שהוא כתר דא"א, תקונוי נתתקנו באותו המוח הסתום מכל, שהוא חכמה סתימאה. ואחר שנתפשט ונתתקן כולו, יצא חסד עליון מכתרא דא"א. וחסד עליון הזה נתפשט ונתקן, ונכלל הכל במוח הסתום הזה.

שהוא חכמה דא"א. כשנתתקן לבן הזה באור הזה, דהיינו בעת שהחסד עליון דכתרא, נכלל בחכמה סתימא דא"א, בטש מי שבטש דהיינו רדל"א, באותו המוח, שהוא ח"ס, והאיר, והוציא ממזל היקר מוח אחר, שמוח הזה נתפשט ומאיר לליב שבילים, שהם אר"א (כמ"ש לעיל אות

מ"ח) וכשמזל הזה מאיר, הוא מאיר מן המזל היקר. כי הדיקנא הוא השורש למוח דליב שבילין. והאירו בו, במוח הזה, ג' רישין עלאין, שהם תריין רישין וחד דכליל לון. שהם חכמה ובינה, ואחד הכולל אותם, שהוא מוח הדעת.

ואלו חב"ד, תלויים במזלא, ונכללים בו. ונמצא שכל אור החכמה שהתחוננים מקבלים, אינם מקבלים מחכמה שבראש א"א, אלא מחכמה המתפשטת בדיקנא דא"א. (עי' היטב לעיל אות

מח.)

סד) מכאן שארי לאתגלייא וכו': מכאן ממוח דליב שבילים, מתחיל להתגלות היקר של הדיקנא, שהוא מזל הסתום. כי ממנו בא ונמשך בכל מדרגה ומדרגה, וכשהם מתתקנים, בכל המדרגות, הם מתתקנים, כמו שעתיקא קדישא, ג' רישין מתעטרים בו. כך כל

דסרי דף רפ"ט ע"ב

ווי"ש (באות ס"ג) והאי טמיר וסתים וגניז מכלא, שזה רומז על רדל"א המאיר האי טורנא בסימא יאה בראש א"א, שהיא הקטנות של עלית המלכות בבניה דרדל"א, שמתקון זה נלמעת לוי"ק (כנ"ל באות מ"ט ע"ה) שה"ס נקודת החולם שממנה נתתקן קו ימין, כנודע. תקונוי אתתקנו בהווא מוחא סתימאה דכלא, דהיינו שע"י תקון זה דרדל"א נתמעטה חכמה סתימאה לוי"ק. שה"ס

קו

וכד אתנהרן, תליין כלהו דא בדא בתלת רישין, תרין מתרין סטרין, וחד דכליל לון.

סה) ואי תימא, מאן עתיקא קדישא. ת"ח, לעילא ג לעילא, אית דלא אתידע, ולא אשתמודע, ולא אתרשים, והוא כליל כלא, ותרין רישין ביה ם כלילן. וכדין ת כלא הכי ם אתתקן. וההוא לאו במניינא, ולא בכללא ולא בחושבן ב אלא ברעותא דלבא, על דא אתמר, ה אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני. (טו) ג אתר דשירותא אשתכח, מעתיקא ג קדישא, דאתנהיר ממזלא,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ר ל"ג לעילא. ם תליין. ת מוסיף כלא חרא; כלא אחרא. א מתתקן. ב ל"ג אלא. ג ל"ג קדישא. דרך אמת ג עיין פ' מאמר זה בפרדס בשער אס הא"ס הוא הכתר פרק ו'.

ה) (תהלים לט) יתרו עט צ"ע.

איך נאצלה החכמה דל"ב שבילים

הסולם

מאמר

דאתפשט ונהיר לל"ב שבילין, דהיינו בחינת החכמה של מין ה' שהיא חכמה דקו שמאל, הנק' חכמה דל"ב שבילים, שהיא המתחדשת ויוצאת מדיקנא.

וסוד ל"ב שבילים מפרש להלן (אות ע"ג) שהוא עשרה אמירן וכ"ב אתון. דהיינו עשר ספירות דבינה, וכ"ב אותיות שבו"א שעלו למ"ן והתחברו בבינה. ותדע שבעלית ז"א לבינה נעשה הפרש חדש בין מוחא סתימאה, לחכמה דשמאל, כי במוחא סתימאה נמצא קו האמצעי הכולל יחד ימין ושמאל בא מלמעלה, כי רדל"א, ה"ס קו האמצעי הכולל כתרא ומוחא סתימאה, אבל בבינה, ז"א שעלה אליה למ"ן, הוא קו האמצעי הכולל ומיוחד ימין ושמאל שבבינה, ונמצא בה הקו האמצעי שהוא למטה מימין ושמאל.

סה) ואי תימא מאן וכו': ואם תאמר מי הוא עתיקא קדישא. כלומר, מי הוא הנכלל תחת השם עתיקא קדישא. ומשיב, בוא וראה, למעלה למעלה יש אינו נודע ואינו מושג ואינו נרשם, שהוא רדל"א, והוא כולל הכל, ובי הראשים התחתונים, שהם גלגלתא ומוחא סתימאה, שהם ימין ושמאל, כלולים בו, כלומר שהוא מיוחד אותם. ואז הכל נתתקן כך, דהיינו בדרך ב' רישין לימין ושמאל, ואחד, הכולל ומיוחד זה בזה. וההוא, דהיינו רדל"א הכולל ב' רישין, אינו במנין הספירות, ולא בכללם, דהיינו שאינו אפילו בבחינת כתר אליהם. ולא בחשבון, שאינו בבחינת חכמה, הנקראת חשבון (כנ"ל פקודי אות כ"ח) אלא ברצון הלב. ע"ז נאמר, אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני.

סו) אתר דשירותא אשתכח וכו': המקום שנמצא בו התחלה, הוא מהארת עתיקא קדישא

קו ימין שנתתקן במוחא סתימאה. דאתפשט ואתתקן כלא, היינו לאחר המיעוט שבקו ימין חזרה ונתפשטה בסוד ה' שיצאה מאויר וחזר להיות אור החכמה, ונתתקן כל המיעוט שמקודם, הנעשה בקו הימין. ותקון הוה ה"ס נקודת השורק, שה"ס תקון קו השמאל. ואחר זה ע"י התעוררות מרדל"א נכללו ימין ושמאל שבמוחא סתימאה זה בזה וז"ש, ונפיק חסד עלאה, שה"ס קו ימין, דהיינו חסד שיצא מגלגלתא וחסד עלאה. דאתפשט ואתתקן ואתכליל כלא במוחא סתימאה דא. וחסד עליון הוה נכלל במוחא סתימאה בסוד קו אמצעי הכולל בתוכו ימין ושמאל. ואז נשלמת הארת מוחא סתימאה בג' קוין, ימין ושמאל ואמצע. כד אתתקן חוורא דא בנהירו דא, דהיינו אחר שנתקן חסד זה באור חכמה סתימאה זה, כלומר אחר שנשלם בג' קוין, בטש מאן דבטש בהאי מוחא דהיינו רדל"א, שחזר והאיר הארת הגדלות במוחא סתימאה, ואתנהיר, ותליא ממזלא יקירא מוחא אחרא דאתפשט ונהיר לל"ב שבילין. פירוש. בעת שיצאו ג' קוין במוחא סתימאה האירו את כחם בשערות דיקנא בזה אחר זה, אשר כל הדינים שדרכם לבא עם תקון ג' קוין יצאו או בשערות דיקנא, כי שערות פירושן שערות ודינים, עד שנתקנו בהן ג' קוין על שלמותם, שז"ס מה שאומר לעיל (באות ל"ט) כ"ג מכילן דרחמי אשתכח, דהיינו שהדיקנא נמצא ב"ג מדות הרחמים, כגון דהאי חכמה סתימאה, דביה מתפרש תלת זמנין לארבע לארבע, דהיינו, שהארת מוחא סתימאה נתפשט בדיקנא, בג' קוין, שבכל קו חו"ב תו"מ, ואז ותלייא ממזלא יקירא מוחא אחרא שיוצא ממנו מוח אחר שהוא או"א. (דפו"י דף רס"ט ע"ב)

הוא נהירו דחכמתא, ד דאתפשט לתלתין ותרין עיבר. ונפקא מההוא מוחא
 סתימאה, מנהירו דביה. ומה דעתיקא קדישא נהיר ה בקדמיתא, דא היא.
 ושירותא ממה ו דאתגלייא, ואתעביד לתלת רישין, ורישא חדא כליל לון.
 ואלין תלת מתפשטן דזעיר אנפין, ומאלין ז נהרין כלא.

סז) אתגליף האי חכמתא, ואפיק חד נהרא, דנגיד, ונפיק לאשקאה
 גנתא ה ועייל ברישא דזעיר אנפין, ואתעביד חד ו מוחא ומתמן אתמשיך ונגיד
 בכל גופא, ואשקי כל אינון נטיעאן. הה"ד, ונהר יוצא מעדן להשקות
 את הגן וגר.

סח) תו אתגליף האי חכמתא, ואתמשך ועייל ברישא דזעיר אנפין,
 ואתעביד מוחא אחרא. ההוא נהירו דאתמשכא מניה אלין תרין משיכן אתגליפו,
 כ מתחברן בחד רישא דעמיקא דבירא, דכתיב ז בדעתו תהומות נבקעו. ועייל
 ברישא דזעיר אנפין, ואתעביד מוחא אחרא, ומתמן אתמשיך ועייל לגו ז גופא,
 ומלייא כל אינון אדרין ואכסדרין דגופא. הה"ד, ונדעת חדרים ימלאו.

סט) ואלין נהרין, מנהירו דההוא מוחא עלאה סתימאה, דנהיר

חלופי גרסאות

מסורת הזר

(ו) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. ז (משלי ג) זהר חוש
 ג ט"א ש"ט ט"ד ש"ב ד ט"א ש"י. ח (שם כד)
 שמות עט צ"ח.
 ד דמתפשט. ה בחכמתא. ו מוסיף דאתגלייא הוי.
 ז נהרא. ח ועיילן. ט מוסיף מוחא אחרא. י ההוא
 אחרא. כ ומתחברן. ל מוסיף בנו דגופא; בגופא;
 לא גרסין גופא.

התפשטות החכמה דל"ב שבילים לתחתונים

הסולם

מאמר

מוח אחד. שהוא מוח החכמה שבימין דראש
 ד"א. ומשם נמשך ויוצא בכל הגוף דז"א, ומשקה
 כל אלו הנטיעות. ז"ש ונהר יוצא מעדן
 להשקות את הגן. ונתבאר סדר יציאת הימין
 דראש דז"א, שהוא חכמה דימין. הנעשה בעקרו
 ע"י עלית המלכות לבינה ויציאת הבינה, משום
 זה, לחוץ מהחכמה.

סח) תו אתגליף האי וכו': עוד
 נחקקה חכמה זו דל"ב שבילים, ונמשכה ונכנסה
 בראש דז"א, דהיינו ע"י ירידת המלכות מן
 הבינה, בסוד נקודת השורק. ונעשה מוח אחרי,
 דהיינו מוח הבינה, שהוא קו השמאל דראש
 דז"א. אחר כך, אור ההוא, דהיינו קו האמצעי
 דראש דז"א, שנמשך ממנו אלו ב' ההמשכות,
 כלומר שמיחד קו ימין וקו שמאל, שהם חו"ב,
 זה בזה, ומושכם וכוללם יחד בתוכו, נחקקו
 ונתחברו בראש אחד של בדעתו תהומות נבקעו.
 מוח הדעת, שכתוב בדעתו תהומות נבקעו.
 ונכנס בראש דז"א ונעשה מוח אחרי. דהיינו
 מוח הדעת. ומשם נמשך ונכנס לתוך הגוף
 דז"א, וממלא כל אלו החדרים ואכסדרות
 שבגוף. ז"ש ובדעת חדרים ימלאו.

סט) ואלין נהרין מנהירו וכו': ואלו

חב"ד

קדישא המאיר ממזלא, שהוא הארת החכמה
 המתפשטת לשלשים ושנים צדדים, דהיינו
 חכמה דל"ב שבילים, שהיא יוצאת מאותו
 סתימאה, מהארתו, בהדיקנא, כנ"ל
 בסמוך, ומה שעתיקא קדישא מאיר בתחילה,
 הוא זה המוח דל"ב צדדים, שהוא ההתחלה
 ממה שנתגלה, ונעשה לג' רישין, דהיינו ב'
 רישין, חכמה ובינה, וראש אחד כולל אותם,
 שהוא מוח הדעת. ואלו שלשה חב"ד, מתפשטים
 לז"א, ומאלו מאירים כל המדרגות, כמו
 שמתאר לפנינו

מאמר התפשטות החכמה דל"ב שבילים לתחתונים
 סז) אתגליף האי חכמתא וכו': עתה
 מבאר, איך ב' רישין חו"ב ואחד הכוללם
 שהוא הדעת מתפשטים ממוח דל"ב שבילים,
 לז"א, ולשאר המדרגות. ואתה נחקקה אותה
 החכמה, דל"ב שבילים, והוציאה נהר אחד,
 שהוא בינה, שיצאה לחוץ מחכמה, בסבת עלית
 המלכות לבינה, שע"ז נמשך ויוצא להשקות
 הגן שהוא המלכות, שלולא יציאתה מחכמה
 לא היו מוחין למלכות (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה
 וכבר) עליה זו דמלכות לבינה ה"ס קו ימין
 (כנ"ל אות ס"ד). ונכנס בראש דז"א, ונעשה
 (דמו"י דף רפ"ט ע"ב)

במזלא. וכלא דא בדא תליין. ואתקשר דא בדא, ודא בדא, עד דישתמודע דכלא חד, וכלא הוא עתיקא, * ולא אתפרש מניה כלום. אלין תלת נהורין, נהרין תלת אחרנין, דאקרונ אבהן. נ ואלין נהרין לבנין. וכלא נהיר מאתר חד. כד אתגלייא האי עתיקא, רעווא דרעוון, כלא * נהיר וכלא אשתכח בחדו שלימתא.

ע) האי ע חכמתא אקרי עדן, והאי עדן אתמשך מעדן עלאה, סתימאה דכל סתימין. ומהאי עדן, אקרי שירותא. פ דבעתיקא צ לא אקרי, ק ולא הוי שירותא וסיומא. ובגין דלא הוי ביה שירותא וסיומא, לא אקרי אתה. בגין דאתכסייא ולא אתגלייא. ואקרי הוא. ומאתר דשירותא אשתכח אקרי אתה, ואקרי אב. דכתיב, ט כי אתה אבינו.

עא) באגדתא דבי רב ייבא סבא, כללא דכלא, זעיר אנפין אקרי אתה. עתיקא קדישא דאתכסייא, אקרי הוא. ושפיר. והשתא קרינן באתר ר דא דשירותא אשתכח, ט אתה. אע"ג דאתכסייא, מניה הוי שירותא, ואקרי אב. והוא אב, לאבהן. והאי אב נפיק מעתיקא קדישא, דכתיב י והחכמה מאין תמצא. ובג"כ לא אשתמודע.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ח מוסיף במזלא עתיקא קדישא. נ מוסיף ואלין אבהן. ט בנהירו. ע ל"ג חכמתא אקרי עדן והאי. פ בעתיקא. צ ולא. ק לא. ר ל"ג דא. ש ל"ג אתה.

ט (ישעיה סג) ויגש צ"א זהר חדש לו ט"ד שכ"ח. י (איוב כח) ויצא פח צ"א.

עדן עליון עדן תחתון

הסולם

מאמר

מאיר בתחתונים מעצמותו, אלא מהארתו דרך מזלא במוח דל"ב שבילים, והמוח דל"ב שבילים יש בו התחלה, להיות בו החכמה דקו שמאל, ויש בו סוף, דהיינו המלכות שנקראת חכמה תתאה שבה מקום גילוי חכמה הזו. ומשום שבעתיקא אין בו התחלה וסוף, אינו נקרא אתה, לשון נוכח וגלוי, כי הוא מכוסה ואינו מגולה, וע"כ נקרא הוא, שהוא לשון נסתר. וממקום שנמצא בו התחלה, דהיינו החכמה דל"ב שבילים, נקרא אתה, ונקרא אב. שכתוב, כי אתה אבינו.

חב"ד דז"א, מאירים מאור של אותו מוחא סתימאה העליון, המאיר במזלא. ומזלא מאיר במוח דל"ב שבילים, שהוא או"א (כנ"ל אות ס"ד) ומאו"א נמשך לחב"ד דז"א, והכל תלוי זה בזה, ונקשר זה בזה, וזה בזה, עד שיהיה נודע שהכל אחד, והכל הוא עתיקא, ולא נפרד ממנו כלום. אלו ג' אורות, חב"ד דז"א, מאירים לג' אחרים הנקראים אבות, שהם חג"ת דז"א, ואלו מאירים לבנים, שהם נה"י דז"א. והכל מאיר ממקום אחד, ממוחא סתימאה, שהוא עתיקא. כשנתגלה עתיקא הזה, הוא רצון הרצונות, והכל מאיר, והכל נמצא בשמחה שלמה.

עא) באגדתא דבי רב ייבא וכו': באגדה של רב ייבא סבא אומר, כלל הכל הוא, שז"א נקרא אתה, משום שהוא מגולה. עתיקא קדישא, שהוא מכוסה נקרא הוא. והוא יפה. ועתה אנו קוראים מקום הזה שנמצא בו התחלה, שהוא המוח דל"ב שבילים, בשם אתה, כי אע"פ שהוא עוד מכוסה, עכ"ז ממנו הוא ההתחלה לגלוי, וע"כ נקרא גם הוא אתה. ונקרא אב, והוא אב, לאבות. שהם חג"ת דז"א, ואב הזה, יוצא מעתיקא קדישא, שכתוב, והחכמה מאין תמצא, דהיינו מעתיקא קדישא שנקרא אין, וע"כ אינה נודעת.

מאמר עדן עליון עדן תחתון

ע) האי חכמתא אקרי וכו': חכמה זו, דל"ב שבילים, נקראת עדן, ועדן הזה נמשך מעדן העליון הסתום מכל סתום, שהוא מוחא סתימאה. ומעדן הזה, שהוא חכמה דל"ב שבילים, נקרא התחלה, דהיינו התחלה להאיר לתחתונים, כי בעתיקא, דהיינו במוחא סתימאה, לא נקרא ולא היה התחלה וסוף, שהם חכמה עלאה וחכמה תתאה, כי מוחא סתימאה אינו (דפ"י דף רס"ט ע"ב *) דף ר"צ ע"א

(עב) ת"ח, כתיב ו אלהים הבין דרכה, דרכה ממש. אבל והוא ידע את מקומה, מקומה ממש. ת וכ"ש דרכה. וכ"ש ההוא חכמה דסתימא ביה בעתיקא קדישא.

(ג) האי חכמה שירותא דכלא, מניה מתפשטן תלתין ותרין א שבילין. ואורייתא ב בהו אתכלילת בעשרין ותרין אתוון, ועשר אמירן. האי חכמה אב, לאבהן. ובהאי חכמה, שירותא וסיומא אשתכח. ובג"כ, חכמה עלאה חכמה תתאה. ג כד אתפשט חכמה, אקרי אב לאבהן. כלא לא אתכליל אלא בהאי. דכתיב ז כלם בחכמה עשית.

(ד) זקף ר"ש ידוי, וחדי, אמר, ודאי עידן הוא ד לגלאה, וכלא אצטריך בשעתא דא. ה תאנא, בשעתא דעתיקא קדישא, סתימאה דכל סתימין, בעא

חלופי גרסאות

מסורת הזר

ג (איוב כח) ב"ב קכב צ"ג. ז (תהלים קד) לעיל ת מוסיף ולא דרכה מקומה ממש וכ"ש. א מוסיף שבילין ולא ארחין. ב בה. ג כד [מתפשטאן] מתפשטא אית גו צ"ד. [כלהו אקרין] חכמות אתקרי [ואקרין] אב לאבהן כלא לא אשתכלל אלא בהאי. ד ל"ג לגלאה. ה ת"ח. דרך אמת ז עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ח פרק י"ז דף נח.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

הכל צריך בשעה זו. למדנו בשעה שעתיקא קדישא, הסתום מכל סתומים רצה לתקן, תקן הכל כעין דכר ונוקבא. דהיינו שהעלה המלכות לבינה, ונעשתה המלכות לבחינת נוקבא בכל הספירות, שכל ספירה נכללה מדכר ונוקבא. אבל במקום שנכללו דכר ונוקבא בכל ספירה לא נתקיימו, אלא בקיום אחר של דכר ונוקבא. וחכמה זו שהיא כלל הכל, דהיינו חכמה דל"ב שבילים, כשיצאה והאירה מעתיקא קדישא, לא האירה אלא בדכר ונוקבא, שהחכמה נתפשטה והוציאה ממנה בינה, ונמצאו שהוא דכר ונוקבא, חכמה הוא אב. בינה היא אם, חכמה ובינה במשקל אחד נשקלו, דכר ונוקבא, כלומר ששניהם שוים. ובשבילם נתקיים הכל בדכר ונוקבא, שלולא זה לא היו מתקיימים. פירוש. בעולם הנקודים, כשעלתה המלכות במקומה של בינה, היא נעשתה נוק' לכו"ח שנשאר במדרגה, וכח הדין שבה סיים את החכמה שה"ס הפרסא שנתקנה למטה מכתר וחכמה והוציאה בינה ותו"מ מחוץ למדרגה, ונודע שכל העליון שולט על התחתונים ממנו, ולפיכך כח הדין שקבלו מן המלכות העומדת למעלה מהן, נעשה נוקבא בכל ספירה וספירה. אמנם לא נתקיימו כן, כי בעת גדלות חזרה וירדה המלכות ממקום בינה למקומה, ובינה ותו"מ שנפלו ממדרגתם, חזרו אל המדרגה, ונתבטלה הפרסא וכל ההתכללות של דכר ונוקבא שנעשו מסבת עלית המלכות לבינה, שמשום זה

(עב) ת"ח כתיב אלקים וגו' : בוא וראה, כתוב, אלקים הבין דרכה, דרכה ממש, כי אלקים, שהוא ז"א יודע דרך התפשטות החכמה דל"ב שבילים, לחכמה תתאה, אבל והוא, דהיינו עתיקא קדישא, ידע את מקומה, מקומה ממש, דהיינו עצם חכמה עלאה, שה"ס או"א. וכ"ש חכמה ההיא הסתומה בו בעתיקא קדישא. כי היא המוח של עצמו.

מאמר למה נקראת חכמה דל"ב שבילים (ג) האי חכמה שירותא וכו' : חכמה זו דל"ב שבילים, היא התחלת הכל. ממנה מתפשטים ל"ב שבילים. שפירוש, שהתורה, שהיא ז"א, נכללת בהם בכ"ב אותיות, ועשרה מאמרות, היינו עשר ספירות דאו"א עצמם, שהן ע"ס דבינה, שכ"ב ועשרה הם ל"ב. כלומר של"ב שבילים פירוש, שז"א שה"ס כ"ב אותיות עולה למין לבינה ומתחבר בה בסוד קו האמצעי המיוחד ימין ושמאל (כנ"ל אות ס"ד) חכמה זו היא אב, לאבות, שהם חגי"ת דז"א, ובחכמה זו נמצא התחלה וסוף ונקראים משום זה, חכמה עליונה, חכמה תחתונה, שחכמה עלאה היא התחלה, וחכמה תתאה היא הסוף. כשנתפשטה החכמה לז"א, הוא נקרא אב לאבות, הכל לא נכלל אלא בזו החכמה. שכתוב, כולם בחכמה עשית.

מאמר אבא ואמא שהם חו"ב (ד) זקף ר"ש ידוי וכו' : נשא ר"ש את ידיו, ושמח, אמר ודאי שהזמן הוא לגלות. (דפו"י דף ר"צ ע"א)

ו לאתקנא כלא, אתקין כעין דכר ונוקבא. באתר דאתכלילו דכר ונוקבא לא אתקיימו, אלא בקיומא אחרא ז דדכר ונוקבא. והאי חכמה כללא דכלא, כד נפקא ואתנהיר מעתיקא קדישא, לא אתנהיר אלא בדכר ונוקבא. ^π דהאי חכמה אתפשט, ^σ ואפיק מיניה בינה, ואשתכח · דכר ונוקבא. הוא, חכמה אב. בינה אמ. חכמה ובינה, בחד מתקלא אתקלו, דכר ונוקבא. ובגינייהו כלא אתקיים בדכר ונוקבא, דאלמלא האי, לא מתקיימין.

חלופי גרסאות

ו לאתקנא אתקין כלא. ז בדכר; דכר; כעין דכר. ^π האי. ^σ ל"ג ואפיק מיניה בינה. ^י דדכר.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

נקבה. ונמצא. שחכמה ובינה האירו בזכר ונקבה. וז"ש, דהאי חכמה אתפשט ואפיק מיניה בינה, שמשום שחכמה זו התפשטה והוציאה מכבר את הבינה לחוץ, ע"כ, אע"פ שעתה חזרה הבינה אל החכמה, היא נעשתה לשמאל אל החכמה. דהיינו לנוקבא דחכמה, שלא נפלה ממדרגתה מעולם. ואשתכח דכר ונוקבא הוא. ונמצאו מתוקנים לדכר ונוקבא, שהחכמה שמעולם לא יצאה ממדרגתה, היא דכר. והבינה, שנפלה, ואח"כ חזרה למדרגתה, היא נוקבא.

אמנם כל עיקר העלאת המלכות לבינה, שמשום זה נשארה הבינה בבחינת נקבה לחכמה, היתה כדי שיתקיימו זו"ן והעולמות (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) ע"כ נשתנו שמם של חכמה ובינה לאב ואם, לזו"ן, משום שכל טרחתם ומיעוטם אינם אלא לקיים מוחין וקיום לז"א ומלכות בניהם, בדומה לאב ואם, שכל יגיעתם אינו אלא לצורך בניהם. וז"ש, חכמה אב, בינה אם. כלומר שמשום הנ"ל נשתנה שם החכמה לאב, ושם הבינה, לאם. וכיון שחכמה ובינה הם מדרגה אחת כי כו"ח שנשתיירו ממדרגת בינה דא"א נקראים חכמה, וזכר, ואב, ובינה ותו"מ שחזרו למדרגה, נקראים בינה ונקבה ואם, ע"כ. חכמה ובינה בחד מתקלא אתקלו דכר ונוקבא, ששניהם שוים כי הם ממדרגה אחת. ולא כז"א ומלכות, שהם ב' מדרגות, עליון ותחתון. ובגינייהו כלא אתקיים בדכר ונוקבא, דהיינו שז"א ומלכות וכל מדרגות שבבי"ע נתקיימו במוחין שבדרך דכר ונוקבא כי בכל מדרגה יש ע"ס, וכו"ח שבה הם זכר, ובינה ותו"מ הם נקבה. דאלמלא האי לא מתקיימין, שולוא קיום דכר ונוקבא של חכמה ובינה, שסיבתם הוא, מחמת עלית המלכות לבינה לא היו מתקיימים זו"ן ובי"ע (כמ"ש ב"א ד ז' ד"ה וכבר).

שירותא

זה נתפשט האור מלמעלה למטה שזו היתה סבת שבירת הכלים.

וז"ש תאנא וכי כלא אתקין כעין דכר ונוקבא, כי ע"י עלית מלכות למקום בינה, נכללה כל ספירה בבחינת נוקבא. אבל, באתר דאתכלילו דכר ונוקבא לא אתקיימו, כי בגדלות כשירדה המלכות ממקום בינה למקומה, ובינה ותו"מ חזרו למדרגתם כמקודם לכן, הגה אז נתבטלו התכללות דכר ונוקבא שהיתה בכל הספירות. אלא בקיומא אחרא דדכר ונוקבא דהיינו בעולם התקון, שאז נעשה נוקבא באפן אחר, כי אז נתתקן שאפילו אחר ירידת המלכות למקומה נשארת הפרסא קבועה, והבינה התפארת ומלכות שחזרו למדרגתם, אינם מתחברים במדרגתם כשהם למטה מפרסא. אלא צריכים לעלות למעלה מפרסא, ונעשים שמה קו שמאל לכו"ח. ומתוך שכבר סבלו מהדינים של המלכות, לא יוכלו להתאחד לגמרי עם כתר וחכמה שבראש להיות לאחד, אלא שנעשו לצד שמאל של המדרגה. והכתר וחכמה שלא נפלו ממדרגה לעולם, נבחנים לצד ימין של המדרגה, ולבחינת זכר, כי הימין הוא זכר, ובינה ותו"מ שנפלו וחזרו למדרגה, נבחנים לשמאל של המדרגה ולבחינת נקבה, כי השמאל הוא נקבה. ונמצא שאחר, שנתבטלה צורת התכללות דכר ונוקבא מחמת עלית המלכות למקום בינה יצאה ונתקנה דכר ונוקבא בדרך חדש (ועי' כל זה לעיל ויקהל אות ק"ל).

וז"ש, והאי חכמה כללא דכלא, כד נפקא ואתנהיר מעתיקא קדישא כלומר אחר שקבלה הארת הגדלות מעתיקא דרך הדיקנא, שאז ירדה המלכות ממקום בינה, ובינה ותו"מ חזרו למדרגתם, לא אתנהיר אלא בדכר ונוקבא, דהיינו שבינה ותו"מ שעלו למדרגתם, לא נעשו למדרגה אחת ממש עם החכמה, אלא שנבדלו להיות בחינת שמאל אל החכמה, שהיא

(דפו"י דף ר"צ ע"א)

עז שירותא דא אב לכלא, אב לכלהו אבהן, אתחברו דא בדא, ונהירו דא כ בדא. נ כד אתחברו, אולידו, ואתפשטת מהימנותא. באגדתא דבי רב ייבא סבא, הכי תאני, מהו בינה. אלא כד אתחבר דא בדא, יו"ד בה"א, אתעברת, ואפיקת בן, ואולידת, ובג"כ, בינה אקרי, בן י"ה, מ שלימותא דכלא. אשתכחו תרווייהו דמתחברן, ובן בגווייהו. נ כללא דכלא. בתקונייהו ו אשתכח שלימותא דכלא, אב ואם. בן ובת.

עז מלין אלין, לא אתייהבו ו לגלאה, בר לקדישי עליונין, דעאלו ונפקו, וידעין ארחוי דקב"ה, דלא סטאן בהו לימינא ולשמאלא. דכתיב, (מ) כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם וגו'. זכאה חולקיה, דמאן דזכי למנדע אורחוי, ולא סטי, ולא יטעי בהו. דמלין אלין סתימין אינון, וקדישי עליונין נהירין בהו, ו כמאן דנהיר מנהירו דבוצינא. לא אתמסרו מלין אלין, אלא למאן דעאל ונפיק. דמאן דלא עאל ונפק, טב ליה דלא אברי. דהא גליא קמי עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, דמלין אלין נהרין בלבאי, באשלמותא דרחימותא ודחילו דקב"ה. ואלין בני דהכא, ידענא בהו דהא עאלו ונפקו, ואתנהירן באלין מלין, ולא בכלהו. והשתא אתנהירו בשלימותא כמה דאצטריך. זכאה חולקי עמהון, בההוא עלמא.

עז אמר ר' שמעון, כל מה דאמינא דעתיקא קדישא. וכל מה דאמינא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (הושע יד) משפטים ח צ"צ. כ מוסיף בדא, חכמה אב בינה אם דכתיב [וכתיב] (משלי ב') כי אם לבינה תקרא. ל ואתפשט; ואתפשטו. מ ל"ג שלימותא דכלא אשתכחו. נ בתקונייהו אשתכח שלימותא דכלא כללא דכלא. ס אשתכחו. ע ל"ג לגלאה. פ כמה. צ ל"ג ואתנהירן. דרך אמת נ] עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ב' פ"ג.

אבא ואמא שהם חוי"ב

הסולם

מאמר

נתנו לגלות, חוץ מלקדושים עליונים שנכנסו לחכמה ויצאו ממנה בשלוס ויודעים דרכי הקב"ה, שאינם סרים מהם לימין ולשמאל, שכתוב, כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם וגו'. אשרי חלקו של מי שזכה לדעת דרכיו, ולא יסור, ולא יטעה בהם. כי דברים אלו סתומים הם, וקדושים עליונים מאירים בהם, כמי שמאיר מאור הנר. לא נמסרו דברים אלו אלא למי שנכנס בחכמה ויצא. כי מי שלא נכנס ויצא, טוב לו שלא נברא. שהרי גלוי לפני עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, שדברים אלו מאירים בלבי בשלמות האהבה והיראה לפני הקב"ה. ואלו בני שבכאן, יודע אני בהם, כי נכנסו בחכמה ויצאו ממנה בשלוס, והאירו באלו הדברים, ולא בכלום. ועתה הנה מאירים בשלמות, כמו שצריך. אשרי חלקי עמהם בעולם ההוא.

עז אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, כל מה שאמרת בעתיקא קדישא. וכל מה שאמרת בז"א

עז שירותא דא אב וכו': התחלה זו, דהיינו החכמה דל"ב נתיבות, שהם אבא ואמא כנ"ל, הוא אב לכל, אב לכל האבות, שהם חג"ת דז"א, חכמה ובינה שהם אבא ואמא, נתחברו זה בזה, ומאירים זה בזה. כשנתחברו הולידו, את ז"א ומלכות, ונתפשטה האמונה, שהיא המלכות הנקראת אמונה (כנ"ל ויקרא אות רע"ג) באגדתא דרב ייבא סבא למדנו כך, מהו בינה. אלא כשנתחברו זה בזה י' בה' דהיינו חכמה ובינה, נתעברה הבינה, והוציאה בן והולידה, שהוא ז"א. ומשום זה נקראת בינה בשביל שמולידה בן י"ה, כי בינה היא אותיות בן י"ה, שזהו שלמות הכל. כי נמצאים שניהם חוי"ב, מתחברים והבן, שהוא ז"א, ביניהם. שהוא כלל הכל, בתקונם. ונמצא שלמות הכל, דהיינו שהכל, אב ואם, דהיינו חו"ב, בן ובת, שהם ז"א ומלכות. שה"ס ד' אותיות י"ה ו"ה, שמהן כל המציאות.

עז מלין אלין לא וכו': דברים אלו לא (דפו"י דף ר"צ ע"א)

זועיר אנפין. כלא חד, כלא הוא ρ חד מלה. לא * תלייא ביה פירודא. בריך
הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין.

עח) ת"ח, שירותא דא דאקרי אב, אתכליל ביו"ד, דתלייא ממולא
קדישא. ובג"כ, יו"ד ה כליל אתוון אחרנין. י' סתימא דכל אתוון * אחרן. י'
רישא וסיפא דכלא.

עט) וההוא נהר דנגיד ונפיק, אקרי עלמא דאתי, ת דאתי תדיר ולא
פסיק. והאי הוא עדונא דצדיקיא, לזכאה להאי עלמא דאתי, דאשקי תדיר
א לגנתא, ב ולא פסיק. עליה כתיב ו) וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. וההוא
עלמא דאתי, אברי ביו"ד, ההי"ד, ו) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. י' כליל
תרין אתוון ג ו"ד.

פ) באגדתא דבי רב ייבא סבא תנינן, אמאי ו"ד כלילן ביו"ד. אלא
נטיעה דגנתא ד, דא, אקרי ו'. אית גנתא אחרא, דאיהי ד'. ומהאי ו', אשתקייא
ה ד'. והיינו רוזא דכתיב, ונהר יוצא מעדן וגו'. ו מאי עדן. דא חכמה עלאה, ודא
י'. להשקות. את הגן, דא הוא ו'. ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, דא הוא
ד', וכלא כליל ביו"ד.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ו) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. ט) (בראשית ב) ρ מוסיף כלא חד. ר ל"ג כליל אתוון אחרנין י'.
לעיל אות סז צ"ו. ש אחרנין. ת ל"ג דאתי. א מוסיף לגנתא דעדן.
ב דלא. ג ל"ג ו"ד. ד ודאי. ה מוסיף ד' דאיהי ארבעה [ראשים]. ו מוסיף מאי הוא.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

שיזכו לחיי עולם הבא זה, שהיא בינה
החוזרת לחכמה הנקי' עדן התחתון (כנ"ל אות
ע') המשקה תמיד את הגן, דהיינו זו"ג, ואינו
נפסק. עליו כתוב, וכמוצא מים אשר לא יכזבו
מימיו. ועולם הבא הזה, נברא ב', דהיינו ע"י
חכמה שנקראת י', ז"ש, ונהר יוצא מעדן, דהיינו
הבינה היוצאת מחכמה הנקראת ערן, העליון.
להשקות את הגן, דהיינו להשקות את זו"ג
הנקראים ו"ד, כי י' במילואה כלולה ב' אותיות
ו"ד. דהיינו יוד. כמו שמבאר לפנינו.

בז"א, הכל אחד, הכל הוא דבר אחד, אין תלוי
בו פרוד. ברוך הוא וברוך שמו לעולם ולעולמי
עולמים.

עח) ת"ח שירותא דא וכו': בוא וראה,
התחלה זו שנקראת אב, נכללת ב', התלויה
ומאירה ממזל הקדוש, שהוא הדיקנא ומשום
זה ה' כוללת אותיות אחרות, דהיינו ו"ד כי
במילואה היא יוד שזה יורה שבאבא כלולים
פרצופים אחרים, שהם אמא ח"א ומלכות
הרמוזים בוי"ד, כי ה', שהיא אמא, היא בצורת
ו"ד וכן ו' היא ז"א והד' היא המלכות. כמו
שמבאר לפנינו. י' היא התכללות של כל
אותיות האחרות, כי התחלת כל אות היא עם
נקודה שהיא י', שזה יורה שכל המדרגות
כלולות באבא. י' הוא ראש וסוף של הכל. כי
חכמה עליונה שהיא ראשית הכל, נקראת י',
וכן חכמה תחתה שהיא סוף הכל, דהיינו
המלכות, נקראת י'.

פ) באגדתא דבי רב ייבא וכו': בספר
האגדה של רב ייבא סבא למדנא, למה ו"ד
כלולות ביו"ד. ומשיב, אלא הנטיעה הזו של
הגן, שהוא ז"א, נקראת ו'. ויש גן אחר שנקראת
ד', ומו' הזו שהיא ז"א, נשקה הד' שהיא
המלכות. והיינו הסוד שכתוב, ונהר יוצא מעדן
להשקות את הגן. מי הוא ערן. זה הוא חכמה
עליונה, וזהו י'. לחשקות את הגן, זה הוא
ו' שהוא ז"א. ומשם יפרד והיה לארבעה
ראשים, זה הוא ד' דהיינו המלכות. והכל כלול
ביו"ד.

עט) וההוא נהר דנגיד וכו': ואותו
הנהר הנמשך ויוצא, דהיינו בינה היוצאת מן
חכמה, כנ"ל, נקרא עולם הבא, משום, שבא
תמיד ואינו נפסק. וזה הוא ערן הצדיקים,
(דפו"י דף ר"צ ע"א *) דף ר"צ ע"ב)

(פא) ובגין כך, אקרי אב לכלא, אב, לאבהן. שירותא ז דכלא, ביתא דכלא, π דכתיב (ו) בחכמה יבנה בית. ם וכתיב, (ז) כלם בחכמה עשית. באתריה, לא אתגלייא, ולא אתידע. מדאתחבר באימא, אתרמיז באימא ובג"כ אימא כללא דכלא, כ בה אתידע, ל ובה אתרמיז, שירותא וסיומא דכלא. ם דבה סתים כלא.

(פב) כללא דכלא, שמא קדישא. עד השתא רמיזנא, ולא אמינא כל אלין יומין. והאידינא מתגלפין סטרין, י, כליל בהאי חכמה. ה, דא אימא, וקרינן בינה. ו"ה, אלין תרין בנין, דמתעטרן מאימא. והא תנינן, דבינה אתכליל מכלא. י"ד דמתחברא באימא, ומפקין ב"ן. והיינו בינה, א"ב וא"ם דאינון י"ה, בן בגווייהו.

(פג) השתא ז אית לאסתכלא, בינה, ואקרי תבונה, אמאי אקרי תבונה, ולא בינה. אלא תבונה אקרי, בשעתא דינקא לתרין בנין, ב"ן וב"ת, דאינון ו"ה, וההיא שעתא אקרי תבונה. דכלא כליל באלין אתוון, ב"ן וב"ת, אינון ו"ה. וכלא חד כללא, והיינו תבונה.

(פד) בספרא דרב המנונא סבא אמר, דשלמה מלכא, תקונא קדמאה

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ע) (משלי כד) ב"א רמא צ"ו. (פ) (תהלים קד) לעיל
 ז מוסיף דכלא אקרי. ח ל"ג דכתיב בחכמה יבנה בית.
 ט מוסיף מהאי י"ד שירותא וסיומא דכלא דכתיב.
 י אכריז; ארמיז. כ ל"ג בה. ל ואתרמיז ול"ג ובה.
 ם מוסיף חכמה אקרי וביה. נ ל"ג אית לאסתכלא.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

(פג) השתא אית לאסתכלא וכו': עתה יש להסתכל, היא בינה, ונקראת תבונה, למה נקראת תבונה ולא בינה. ומשיב, אלא אמא נקראת תבונה בשעה שהיא יונקת לב' בנים שהם בן ובת. שנקראים ו"ה, דהיינו ז"א ומלכות, באותה שעה נקראת תבונה, כי הכל כלול באלו האותיות, בן ובת שהם ו"ה. כלומר, כי תבונה יש בה אותיות ב"ן ב"ת ו"ה. והכל הוא כלל אחד, והיינו תבונה.

(פד) בספרא דרב המנונא וכו': בספרו של רב המנונא סבא אמר, אשר שלמה המלך, תקון הראשון שגלה ואמר, הנך יפה רעיתי, מזה הוא. כלומר, המדובר הוא מאמא, שאבא קורא אותה רעיתי. ותקון השני, שאמר, אתי מלבנון כלה, נק' כלה, שהיא הנוקבא שלמטה. דהיינו המלכות. ואלו האומרים ששניהם הם בנוקבא ההיא שלמטה, במלכות, אינו כן, כי ה' ראשונה דהויה אינה נקראת כלה, אלא רעיתי, כי אבא ואמא נקראים רעים. וה' אחרונה נקראת כלה, לזמנים ידועים, כי הרבה זמנים יש, שדכר, שהוא ז"א, אינו מתחבר עמה ונסתלק ממנה, בזמן ההוא כתוב, ואל אשה

(פא) ובגין כך אקרי וכו': ומשום זה, שהכל כגול בידו, שהיא חכמה, נקראת החכמה אב לכל, אב אל האבות, שהם חג"ת דז"א, התחלת הכל, בית הכל, שכתוב, בחכמה יבנה בית. וכתוב, כולם בחכמה עשית. החכמה במקומה, לא נתגלתה ולא נודעה, משנתחברה באמא, שהיא בינה, היא נרמזת באמא, ומשום זה נעשה אמא כלל הכל, שבה נודעת ובה נרמזה, ההתחלה והסוף של הכל, דהיינו חכמה עליונה, וחכמה תתאה, שהיא המלכות. כי בה נסתם הכל.

(פב) כללא דכלא שמא וכו': כלל הכל הוא, השם הקדוש. עד עתה רמזתי, ולא אמרתי זה בפירושו כל אלו הימים. ועתה נחקקים הבחינות, י' דהויה, כוללת חכמה הזו, דהיינו חכמה דל"ב שבילים שהיא אבא. ה', זו אמא וקוראים אותה. בינה. ו"ה אלו הם ב' בנים, ז"א ומלכות, המתעטרים מן אמא. והנה למדנו שהבינה כוללת כולם, כי הו' שהיא חכמה מתחברת בה' שהיא אמא, ומולידים בן, שהוא ז"א, והיינו אותיות בינה, אב ואם שהם י"ה, ובן ביניהם. כי בינה אותיות בן י"ה. (דפו"י דף ר"צ ע"ב)

דגלי ואמר, (x) הנך יפה רעיתי מהאי הוא. ותקונא תניינא, אקרי כלה, (ס) דאיהי נוקבא דלתתא. ואינון דאמרי, (ע) דתרווייהו להאי נוקבא דלתתא (פ) אינון, לאו הכי. דהיא קדמאה לא אקרי כלה. והיא בתראה, אקרי כלה, לזמנין (z) ידיעין. דהא זמנין סגיאין אינון, דדכורא לא אתחבר עמה, ואסתלק מינה, בההוא זמנא כתיב, (q) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. בשעתא דאתדכאת נוקבא, ודכורא בעי לאתחברא עמה, כדין אקרי כליה. (r) ככליה ממש (י) אתייא. (פה) (ש) אבל האי אימא, לא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין, בחד נפקין, בחד שריין. לא אפסיק דא מן דא, ולא אסתלק דא מן דא. ובג"כ כתיב ונהר יצא מעדן, יוצא (ת) תדיר, ולא אפסיק. הה"ד, וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ובג"כ כתיב רעיתי, ברעותא דאחיה שריין, באחדותא שלימותא. אבל הכא אקרי כלה, דכד אתא דכורא לאתחברא עמה, היא כלה, (x) ככלה איהי (ב) אתייא ממש.

(פו) ובג"כ, תרי תקונין (ג) דנוקבי פריש שלמה. (ד) תקונא דקדמיתא, סתימא, בגין דאיהי סתימא. ותקונא תניינא, פריש יתיר, ולא סתים כולי האי. ולבתר תליא כל שבחא בההיא דלעילא. דכתיב, (ו) אחת היא לאמה ברה היא לילודתה, ובגין (ה) דאיהי אימא מתעטרא בעטרא דכלה, ורעותא דיר"ד לא אפסיק מנה לעלמין, אתיהיב (ו) ברשותה כל חירו דעבדין. כל חירו דכלא. כל

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(x) (שיר א) יתרו נה צ"ט. (q) (ויקרא יח) בשלח קא (ע) דאקרי. (ע) תרווייהו. (פ) ואינון. (z) מוסיף ידיעין לזמנין סגיאין. (r) כליה. (י) ל"ג אתייא. (ש) ל"ג אבל. (ת) ודאי. (א) דכלא. (ב) ל"ג אתייא. (ג) דנוקבא; דנוקביה. (ד) ותקונא. (ה) דהאי. (ו) מוסיף בה ברשותה.

אבא ואמא שהם חר"ב

הסולם

מאמר

(פו) ובג"כ תרי תקונין וכו': ומשום זה, ב' תקונים של נוקבין מפרש שלמה, דהיינו באמא, ובמלכות. תקון של הראשונה, שהיא אמא, היא סתומה, משום שאמא היא סתומה ומכוסה. ותקון השני, שהיא במלכות מפרש יתיר, ואינו סתום כל כך. ואח"כ, תולה כל השבח של המלכות, באותה שלמעלה, שהיא אמא, שכתוב, אחת היא לאמה ברה היא לילודתה. ומשום שאמא היא מתעטרת בעטרה של הכלה, שהוא מחמת שהמלכות, שהיא הכלה, עלתה ונכללה באמא, כנודע, ורצון הי', שהיא חכמה, אינו נפסק ממנה לעולם, ומצאת אחוזה בעליונים ובתחתונים כאחד ע"כ ניתנה ברשותה כל חירות העבדים, כל חירות של הכל, כל חירות של הרשעים לטהר הכל. שכתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם. וכתוב, וקדשתם את שנת החמישים שנה יובל היא. מהו יובל. הוא כש"א. ועל יובל ישלח שרשיו, כי יובל פירושו נהר. משום אותו

אשה בנדת טומאתה לא תקרב. בשעה שהנוקבא נטהרת, והדכר רוצה להתחבר עמה, אז נקראת כלה. כי באה ככלה ממש. כלומר, שלכל זוג המלכות נבנית בע"ס מחדש ונחשבת ככלה. משא"כ אבא ואמא זוגם תמיד ואינו נפסק. כמ"ש לפנינו. (פה) אבל האי אמא וכו': אבל אמא זה רצון שניהם, של אבא ואמא. אינו נפסק לעולם, כאחד יוצאים וכאחד הם שורים. לא נפסק זה מזה, ואינו מסתלק זה מזה. ומשום זה כתוב, ונהר יוצא מעדן, יוצא פירושו, תמיד, ואינו נפסק. ו"ש, וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ומשום זה כתוב, רעיתי, על אמא, כי שורים ברצון של אחיה, ורעות, באחדות שלמה. אבל כאן בהמלכות, נקראת כלה, כי כשבא הדכר, שהוא ז"א, להתחבר עמה, היא כלה, כלומר שנעשר ספירות שלה ובנות מחדש. במוחין ונהי, לכל זוג, כי ככלה ממש היא באה.

הנהר

(דפו"י דף ר"צ ע"ב)

חירו דחייביא, לדכאה לכלא. דכתיב (ט) כי ביום הזה יכפר עליכם. וכתיב (ח) וקדשתם את שנת החמשים שנה יובל היא. מאי יובל. כמד"א (ז) ועל יובל ישלח שרשיו. משום ההוא נהר דאתי ונגיד ונפיק, ואתי תדיר, ולא פסיק.

(פז) כתיב (ו) כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך. כיון דאמר כי אם לבינה תקרא, אמאי לתבונה. אלא כלא כמה דאמינא. הי מנייהו עלאה. בינה עלאה מתבונה. בינה אב ואם ובן. י"ה: אב ואם, ובן בגווייהו. תבונה: כלא כללא דבנין, בן ובת, ו"ה. ולא אשתכח אב ואם, אלא ז בבינה. ובתבונה ודאי אימא רביעא עלייהו, ולא אתגלייא. אשתכח, דכללא דתרין בנין, אקרי תבונה. וכללא דאב אם ובן, אקרי בינה. וכד בעי לאכללא כלא, בהאי אתכליל.

(פח) והאי אב ואם ובן, אקרון חכמה בינה ודעת. בגין דהאי בן, נטיל סימנין דאבוי ואמיה, אקרי דעת, דהוא סהדותא דתרווייהו. והאי בן, אקרי בוכרא. דכתיב, (ג) בני בכורי ישראל. ובגין דאקרי בוכרא, נטיל תרין חולקין. וכד אתרבי בעטרוי, נטיל תלת חולקין. ובין כך ובין כך, תרין חולקין, ותלת חולקין כלא חד מלה. והאי והאי ח חד ט הוי, ירותא דאבוי ואמיה ירית

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ט) (ויקרא טו) תרומה נה צ"ט. (ת) (שם כח) לך קמד
 (א) (ירמיה יז) יתרו פח צ"א. (ב) (משלי ב)
 משפטים מ צ"ה. (ג) (שמות ד) לך קמד צ"ד.

ז באימא דאימא ודאי רביעא. ח הכי. ט הגי.

סאמר

הסולם

אבא ואמא שהם חוי"ב

הנחור, שהוא אמא, הבא ונמשך ויוצא ובא תמיד בלי הפסק. אל הגן, שהוא המלכות. (פז) כתיב, כי אם וגו': כתוב, כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך. שואל, כיון שאמר, כי אם לבינה תקרא, למה כתוב אח"כ לתבונה תתן קולך. ומשיב, אלא הכל הוא כמו שאמרתי, אשר בומן שבינה מנחת לבן ובת נקראת תבונה (כנ"ל אות פ"ג) שואל, איזה מהן היא עליונה. ומשיב, בינה, היא עליונה מתבונה. בינה, היא אב ואם ובן, כי י"ה הן אב ואם, ובן ביניהם, שהוא ו', כלומר, שבינה היא אותיות בן י"ה. תבונה, היא כולה כלל של הבנים, שתבונה היא אותיות בן ובת ו"ה. וי"ה אינן נזכרות בה, מזה נשמע, שבינה היא עליונה מתבונה, כי לא נמצא אב ואם, שהם י"ה אלא בבינה, ובתבונה, לא נזכרו י"ה, כי תבונה היא ו"ק דבינה. ודאי אמא רובצת על הבנים, שהם ו"ה, ואמא עצמה אינה מגולה שמה. ע"כ אין באותיות תבונה, אלא בן בת ו"ה בלבד, ולא י"ה. נמצא שכלל ב' בנים, שהם ז"א ומלכות, נקרא תבונה. והכלל של אב ואם ובן, שהם חכמה בינה וז"א, נקרא בינה (סאמר דף ר"ע ע"ב * דף רצ"א ע"א)

מאמר שהדעת הוא ז"א המיוחד חוי"ב שהם או"א (פח) וזאתי אב ואם וכ"ו: ואבא ואמא ובן אלו, נקראים חכמה בינה דעת. משום שבן הזה, שהוא ז"א, כשלוקח וכולל בתוכו חכמה אביו ואמו, כלומר, כשלוקח וכולל בתוכו חכמה ובינה של אבא ואמא, הוא נקרא דעת. שהיא לשון עדות, משום שהוא עדות על שניהם, שכולל בתוכו מוחין דאבא ומוחין דאמא. כי הדעת הוא מכריע וכולל חוי"ב. ובן הזה, שהוא דעת, נקרא בן בכור, שכתוב בני בכורי ישראל. כי ז"א שהוא דעת, נקרא ישראל ונאמר עליו בני בכורי ישראל. ומשום שנקרא בכור לוקח ב' חלקים, חלק מאבא שהוא חכמה, וחלק מאמא שהוא בינה. וכשהוא מתגדל בעטרותיו לוקח ג' חלקים, שהם חכמה בינה דעת, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) ובין כך ובין כך ב' חלקים וג' חלקים הכל הוא דבר אחד. כי הדעת אין בו יותר אלא מהתכללות חכמה ובינה

(פט) מאי ירותא דא. אחסנתא דאבוי ואימיה, ותרין עטרין דהו גניזין בגווייהו, ואחסינו לבן דא. מסטרא דאבוי, הוה גניז בגווייה חד עטרא, דאקרי חסד. ומסטרא דאימא, חד עטרא, דאקרי גבורה. וכלהו מתעטרין ברישיה, ואחיד לון. וכד כ נהרין אלין אב ואם עליה, כלהו אקרון תפילין דרישא. וכלא נטיל בן דא, וירית כלא, ואתפשט בכל גופא. והאי מ בן, יהיב לברתא. וברתא מניה אתזן. ועכ"פ מכאן, ברא ירית, ולא ברתא. ברא ירית לאבוי ולאמיה, ולא ברתא. ומניה אתזן ברתא. כמה דכתיב (ז) ומזון לכלא כ ביה.

(צ) הני אב ואם, כלילין ומתחברין דא בדא. ואב טמיר יתיר. וכלא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (דניאל ד) וירא קטו צ"ג. ה) (משלי כד) לעיל
אחסנתא דאבוי ואימיה. כ נהרין אלין אב ואם עליהו
ל ל"ג ואתפשט בכל גופא. מ ירית ול"ג בן. נ מוסיף
ביה, ואי תימא כל האי והאי אקרון צדיק וצדק בחד אינון וחד כלא. ס הכי.

אחסנה ובי עטרין שבחב"ד דז"א

הסולם

מאמר

המלכות דמדת הדין אל הבינה, שנמתקה שם, נעשים זו"ן ראויים לקבל מוחין וכלים מבינה. ובזה נשתנו זו"ן מכל הפרצופין. כי כל הפרצופים הכלים מצד עצמם, ורק האורות מקבלים מעליון. משא"כ זו"ן, גם הכלים מוכרחים לקבל מעליון, כמ"ש לעיל (ב"א דף כ' ד"ה ואמא אחיפת לברתא מאנהא ע"ש) ולולא זה לא היו ראויים זו"ן למוחין. (כמ"ש ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וכבר ידעת שמסבת עליה זו דמלכות לבינה נשתנו שמותם של חכמה ובינה לאבא ואמא (כנ"ל אות ע"ד) וכן זו"ן נקראים מחמת זה בשם בנים, בסוד ברא כרעא דאבוה, מטעם שגם הכלים שלהם נמשכים מאבא ואמא. ואלו המוחין שז"א מקבל מאו"א, הוא בסוד עליה למ"ן ויחוד או"א, שעיי"ז כיון דתלת דאו"א מחד נפקי, חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) וע"כ נחשב זה כמו ירושה, בדומה לבן שירוש נכסי אביו, אע"פ שלא עמל עליהם, כן ז"א מקבל חב"ד דאו"א מחמת עליתו למ"ן והכרעתו. אע"פ שאינם נמשכים לו מצד השתלשלות המדרגות. אמנם הבת, שהיא מלכות, אינה יורשת חלקה, שהוא העטרה של שמאל הדעת שנקראת גבורה, ישר מן אבא ואמא, אלא ע"י ז"א בעלה. להייתה מדרגה השניה לז"א, ואין מדרגה מקבלת אלא ממדרגה עליונה הקרובה אליה. וב' עטרין דאו"א אינון נחשבות כל כך לירושיה, משום שהן באמת בחינות ז"א עצמו שעלה למ"ן לאו"א ויחד ב' הקוין שלהם, ונעשה להם לדעת, שזה נחשב למעשה ידיו דז"א ולא לירושיה.

(צ) הני אב ואם וכי: אלו אב ואם, כללים

ובינה, באפן, שאפילו בחב"ד אינם יותר משנים, שהם חכמה ובינה. וזה וזה אחד הוא, משום שדעת יורש ירושת אביו ואמו. וע"כ יש בו רק חכמה ובינה כמו אביו ואמו, ולא יותר.

מאמר אחסנתא ובי עטרין שבחב"ד דז"א

(פט) מאי ירותא דא וכי: שואל, מהו הירושה הזו, שז"א יורש את אבא ואמא. ומשיב שהיא ירושת אביו ואמו, שהיא חכמה ובינה שלהם, וב' עטרות שהיו גנוזים בתוכם, והורישו לבן הזה. דהיינו ב' חלקים של הדעת המיוחד את אבא ואמא. כי ז"א יורש כל ג' חלקים חב"ד מאו"א, בסוד, תלת בחד קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) כי מצד אביו היתה גנוזה בתוכו, בדעת, עטרה אחת שנקראת חסד. ומצד אמא עטרה אחת שנקראת גבורה. וכולם מתעטרים בראש ז"א, ואוחז אותם, כי נעשו לחב"ד שלו. וכשמאירים אלו אבא ואמא עליו בסוד אחסנתיה דחוב"ב וב' עטרות דדעת, נקראים כולם תפלין של ראש, שה"ס ד' פרשיות, כי האחסנתא שהיא חוב"ב, הם קדש, והיה כי יביאך. ב' עטרות דדעת, הן שמע, והיה אם שמעו. והכל לוקח בן הזה ויורש הכל ומתפשט בו, מן החב"ד שבראש, אל כל הגוף. ובן הזה, שהוא ז"א, נותן לבת שהיא מלכות, והבת גזונת ממנו, ועל כל פנים נשמע מכאן, שהבן יורש ולא הבת, הבן יורש את אביו ואמו, ולא הבת, וממנו ניוונת הבת. כמ"ש על האילן הרוחם לז"א, ומזון לכלא ביה.

פירושו, אין הו"ן ראויים למוחין מצד עצמותם, להיותם מבחינת המלכות דמדת הדין שאינם ראויים לקבל אור, אלא מכח עלית (דפרי" דף רצ"א ע"א)

אחיד מעתיקא קדישא, ותליא ממזלא קדישא, יקירו דכל יקירין. ואלין אב ואם, מתקנין ביחא, כמה דאמינא דכתיב, (ה) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים. וכתיב (ו) כי נעים כי תשמרם בבטנך. (ז)

צא) אר"ש, פ באדרא לא גלינא כלא. וכל הני מלין, טמירין ז בלבאי הוּ עד השתא, ובעינא לאטמרא לון לעלמא דאתי, משום דתמן שאלתא ק שאיל לנא, כמה דכתיב (ח) והיה אמונת עתך חוסן ישועות חכמת ודעת וגו', וחכמה בעיין ר מיני, והשתא רעותא דקב"ה בהאי, הא בלא כסופא איעול קמי פלטרוי. צב) כתיב (ט) כי אל דעות יי'. דעות ודאי. הוא ט הדעת, ה בדעת כל פלטרי אתמליין, דכתיב, ובדעת חדרים ימלאו. * דעת אחרא, לא אתגליא, דהא טמירא אזיל בגוויה, ואתכליל ביה. ב דעת נהיר במוחין, ואתפשט במוחא כלא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (משלי כב.) (ז) (ישעיה לג) חיי שרה נג צ"ד. ע מוסיף הני כללא וכלא כמה דאמינא ותליין ממזלא (ח) (ש"א ב) להלן אות קצ צ"י. תקוני זהר חס"ט צ"ט. קדישא יקירא. פ האינא. צ ליג בלבאי. ק שאילנא. ר מיניה. ט דעת. ת מוסיף ירית בדעת. א מוסיף ובגיכ דעת. ב במוחא בגופא כלא כי אל דעות ה'. וליג מן דעת עד סוף האות.

מאמר

הסולם

דעת הנעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט

אלוים ומתחברים זה בזה. ואבא נעלם יותר מאמא. והכל אחוז מן עתיקא קדישא. דהיינו טמוחא סתימאה, ותלוי ממזל היקר שהוא היקר מכל יקר שאינם מקבלים ישר מעתיקא קדישא, אלא דרך הדיקנא שנקראת מזלא. (כ"ל באות ס"ד) ואלו אב ואם מתקנים הבית, כמו שאמרתי בסו"ה. בחכמה יבנה בית, ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים. שהם חב"ד דו"א. וכתוב, כי נעים כי תשמרם בבטנך.

אינו מתגלה אלא הולך בו בסתר ונכלל בו. (ג) דעת המאיר במוחין, ומתפשט בכל המוח. אבל לא לגוף. פירוש. כי יש בראש ז"א ב' מיני חב"ד, חב"ד מאו"א עלאין וחב"ד מישסו"ת. וע"כ יש בו ב' מיני דעת, כי דעת מאו"א עלאין, הוא דעת הנעלם, משום שאו"א נעלמים, שאין ה' יוצאת מאויר שלהם לעולם (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) והדעת מישסו"ת הוא דעת הגלוי, כי בישסו"ת יוצאת ה' מאויר, והחכמה מתגלה בו. אמנם גם דעת זה אינו מתגלה אלא בראש דו"א בלבד, ואינו מתפשט לגוף. אלא שדעת הזה דישסו"ת כלול מג' קוין חב"ד בפני עצמו, אשר ב' קוין העליונים שהם חו"ב שלו נשארים בראש והקו האמצעי שבהם, דהיינו דעת דדעת הגלוי, הוא דעת המתפשט לגוף, בסו"ה ובדעת חדרים ימלאו. באפ"ה, שיש בראש ז"א ג' דעות, (א) הוא דעת הנעלם, (ב) הוא דעת הגלוי בראש ז"א ואינו מתפשט לגוף. (ג) הוא דעת המתפשט לגוף.

צא) אר"ש באדרא לא וכו': א"ר שמעון באדרא רבא נשא, לא גליתי הכל, וכל אלו הדברים היו נסתרים בלבי עד עתה, ורציתי להסתירם לעולם הבא, משום ששם, בעוה"ב, שאלה שואלים לנו בחכמה, כמ"ש והיה אמונת עתיד חסן ישועות חכמת ודעת וגו', כי חכמה ירצו ממנו. וע"כ הסתיר דברים לעולם הבא. ועתה אני רואה, שרצון הקב"ה הוא בזה, דהיינו לגלותם, כדי שאכנס בלי בושה לפני ארמונותיו.

מאמר דעת הנעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט (צב) כתיב כי אל וכו': כתוב, כי אל דעות ה'. דעות ודאי, שהוא לשון רבים, כי יש בו"א ג' דעות, (א) הוא מוח הדעת, כי בדעת כל הארמונות מתמלאים, שכתוב, ובדעת חדרים ימלאו. (ב) וכנגד זה, דעת אחר, שהוא (דסוי דף רצ"א ע"א)

ווי"ש, כי אל דעות ח'. דעות ודאי, דהיינו שיש בו"א הרבה בחינות דעת, (א) הוא הדעת וכו' ובדעת חדרים ימלאו, דהיינו דעת המתפשט. (ב) דעת אחרא לא אתגליא וכו', שזהו דעת הנעלם. (ג) דעת נהיר במוחין וכו', שזהו דעת הגלוי, ואתפשט במוחא כלא, ולא לגוף.

צג) בספרא דאגדתא תנינן, כי אל דעות יי, אל תקרי דעות, אלא עדות. דהוא סהדותא דכלא, סהדותא דתריין חולקין, כד"א ט) ויקם עדות ביעקב. ואע"ג דהאי מלה, אוקמוה בספרא דצניעותא ג בגוונא אחרא. ד התם באתריה שלים, הכא כלא שפיר, וכלא הוי, כד אסתים מלה.

צד) האי אב ואם, כלהו ה בהו כלילן, כלא בהו סתימן, ואינון סתימן במזלא קדישא, עתיקא דכל עתיקין. ביה סתימן. ביה כלילן. כלא הוא, כלא הוי. בריך הוא, בריך שמייה, לעלם ולעלמי עלמין.

צה) כל מלין דאדרא יאות, וכלהו מלין קדישין, מלין דלא סטאן לימינא ולשמאלא, כלהו מלין דסתימן, ז ואתגליין לאינון דעאלו ונפקו, וכלא הכי הוא. ועד השתא הוו מתכסיין אלין מלין, דדחילנא לגלאה, והשתא אתגליין. וגלי קמי ח עתיקא קדישא, דהא לא ליקרא דילי, ודבית אבא עבידנא, אלא בגין דלא איעול בכסופא קמי פלטרוי עבידנא. ועוד, הא חמינא, דקב"ה, וכל הני זכאי קשוט דהכא משתכחן, כלהו מסתכמין על ידי. דהא חמינא דכלהו חדאן בהאי הלולא דילי, כלה זמינין * בההוא עלמא בהילולא דילי, זכאה חולקי. צו) א"ר אבא, כד סיים מלה דא בוצינא קדישא, ס בוצינא עלאה, אריים

חלופי גרסאות

ג בסטרא. ד והתם. ה ל"ג בהו; ל"ג בהו כלילן כלא.
ו למזלא. ז ל"ג ואתגליין. ח מוסיף מלכא עתיקא.
ט ל"ג בוצינא עלאה.

מסורת הזהר

ט) (תהלים עח) אמור יט צ"ג.

הסולם

דעת הנעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט

מאמר

ועתיקא הוא הכל. כי כל הפרצופין או"א וישוטי' זווין הם לבושו בלבד. ברוך הוא, ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.

צה) כל מלין דאדרא וכו': כל הדברים שבאדרא רבא יפים הם, וכולם דברים קדושים דברים שאינם סרים לימין ולשמאל, כולם דברים סתומים, ומתגלים לאלו שנכנסו בחכמה ויצאו ממנה בשלמות. וכל הסודות כך הם שאינם נגלים אלא לאלו שנכנסו ויצאו. ועד עתה היו מתכסים אלו הדברים שגלית' כאן, כי הייתי ירא לגלותם, ועתה נתגלו. וגלוי לפני עתיקא קדישא, כי לא לכבודי ולא לכבוד בית אבי עשיתי זה, אלא כדי שלא אכנס בבושה לפני היכלו עשיתי זה. ועוד. כי ראיתי כי הקב"ה וכל אלו צדיקי אמת הנמצאים כאן, כולם הסכימו על ידי לגלותם. כי ראיתי שכולם שמחים בשמחה זו שלי. וכולם מוזמנים בעולם ההוא אל השמחה שלי, אשרי חלקי.

צו) א"ר אבא כד וכו': ארי"א, כשהמאור הקדוש סיים מלה זו, המאור העליון הרים ידיו ובכה וצחק, כי רצה לגלות דבר אחד. אמר, כל ימי נצטערת בדבר זה לגלותו, ועתה

צג) בספרא דאגדתא וכו': בספר אגדה למדנו, כי אל דעות ה', אל תקרא דעות אלא עדות. כי הוא עדות הכל, עדות של ב' חלקים, דהיינו שכולל בתוכו חכמה ובינה, שהם ב' חלקים (כנ"ל אות פ"ח) כש"א ויקם עדות ביעקב, כי ז"א הנקרא יעקב ה"ס הדעת הכולל חכמה ובינה. ואע"פ שבספרא דצניעותא העמיד זה באפן אחר. שהמילה נקרא עדות (כנ"ל אמור אות נ"ז) אין זה בספד"צ שלפנינו, אלא היו להם ספרי קבלה שקראו ספד"צ. שם במקומו הפירוש הוא שלם, וגם כאן הכל יפה. והכל יש לדרוש בכתוב כשהוא סותם דבר ברמז.

צד) האי אב ואם וכו': אבא ואמא אלו, כולם בהם כלולים, דהיינו ישוטי' ח"א ומלכות. והכל סתום בהם, דהיינו בעת שכוללים באו"א הם סתומים ונעלמים כמו או"א. והם סתומים ונכללים במזל הקדוש, דהיינו בדיקנא דעתיקא דכל עתיקין, שהוא א"א. בו הם סתומים, דהיינו שמלבישים את א"א מפה עד החזה, בו הם נכללים, דהיינו שנכללים בדיקנא שלו כנ"ל. הכל הוא עתיקא. (דפרי דף רצ"א ע"א * דף רצ"א ע"ב)

ידי, ובכה וחיך. בעא לגלאה מלה חדא. אמר, במלה דא אצטערנא כל יומאי, והשתא לא יהבין לי רשותא. אתתקף, ויתיב, ורחיש בשפוותיה; וסגיד תלת זמנין, ולא הוה יכיל ב"נ לאסתכלא באתריה, כ"ש ביה. אמר, פומא פומא, דזכית לכל האי, לא אנגיבו מבוועך. מבוועך נפיק ולא פסק. עלך קרינן ונהר יוצא מעדן. וכתוב ו כמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

צו) האינדא אסהדנא עלי. דכל יומין דקאימנא, ו תאיבנא למחמי יומא דא, ולא סליק ז ביד, ו בר האינדא, דהא בעטרא דא מתעטר האי יומא. והשתא בעינא לגלאה מלין, קמיה דקב"ה, דהא כלהו מתעטרין ברישי. והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה, ו כיומא אחרא. דהא כל יומא ו דא ברשותי קיימא. והשתא שרינא לגלאה מלין, בגין דלא איעול בכסופא לעלמא דאתי. והא שרינא אימא.

צח) כתיב, ז צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך. מאן חכימא, יסתכל בהאי, למחמי ו אורחוי דקדישא עלאה, ו דינין דקשוט, דינין דמתעטרין בכתרי עלאין. דהא ז חמינא דכלהו בוצינין נהרין מבוצינא עלאה, טמירא דכל טמירין, כלהו דרגין ו לאתנהרא. ובההוא נהורא דבכל דרגא ודרגא, אתגלייא מה דאתגלייא, וכלהו נהורין אחידן, נהורא דא בנהורא דא, ונהורא דא, בנהורא דא, ונהרין דא בדא, ולא מתפרשן דא מן דא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י אתקיף. כ רעותא לגלאה רזא דא. ל ברעותי. ו ל"ג בר האינדא. ו כיומא. ו ל"ג דא. ו דינוי. ו מוסיף דינין דקדישא עלאה דינין. ז אמיא. ו לאתנהרא וכלהו אינון דרגין לאנהרא.

י) (בראשית ב) לעיל אות סו צ"ו. (ז) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. (ז) (תהלים פט) נח ז צ"ה.

הסולם

מאמר

דעת הנעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט ולא יותר. ועתה אני מתחיל לגלות דברים, כדי שלא אכנס בבושה לעולם הבא. והנה אני מתחיל לומר.
מאמר זוג זו"ן הנקראים צדק ומשפט (צח) כתיב, צדק ומשפט וגו': כתוב, צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך. מי חכם יסתכל בזה לראות דרכיו של הקדוש העליון, שהם דינים של אמת, דינים המתעטרים בספירות העליונות. שאני רואה שכל המאורות מאירים ממאור העליון, הנסתר מכל נסתר, שהוא עתיקא, כולם, כל המדרגות, הן מדרגות להאיר בהם, שלכל אחת הארה מיוחדת, ובאור הזה שבכל מדרגה ומדרגה מתגלה בה מה שמתגלה. כלומר שבכל אחת יש גילוי מיוחד אליה. וכל האורות, אחוזים אור זה באור זה, ואור זה באור זה, ומאירים זה בזה. ואינם נפרדים זה מזה.

ועתה אינם נותנים לי רשות. נתחזק וישב. ושפתיו דובבות. והשתחוה ג' פעמים, ולא היה אדם יכול להסתכל במקומו, כל שכן בו. אמר, פה פה, שזכית לכל זה, ולא יבשו מבוועך, מבוועך יוצא ואינו נפסק. עליך אנו קוראים, ונהר יוצא מעדן. וכתוב, וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

צו) האינדא אסהדנא וכו': עתה אני מעיד עלי, שכל הימים שעמדתי בעולם הייתי משתוקק לראות את יום הזה, שתהיה לי בו רשות לגלות הסודות. ולא עלה ביד, חוץ מעתה, כי בעטרה זו של גילוי סודות, מתעטר יום הזה. ועתה אני רוצה לגלות דברים לפני הקב"ה, כי כולם, דהיינו כל הסודות שאני מנלה, מתעטרים בראשי. ויום הזה לא יתרחק מלבא למקומו לעולם ההוא, כיום אחר. כי כל היום הזה נמצא ברשותי.

צט) נהורא דכל בוצינא ובוצינא, דאקרון תקוני מלכא, כתרי מלכא, כל חד וחד, נהיר ו ואחיד בההוא נהורא דלגו לגו, ולא מתפרש לבר. ובג"כ כלא בחד דרגא אסתלק, וכלא בחד מלה אתעטר, ולא מתפרש דא מן דא, ו איהו ושמייה חד הוא. נהורא דאתגלייא, אקרי לבושא דמלכא. נהורא דלגו לגו, ת נהורא סתים, וביה שריא ההוא דלא אתפרש ולא אתגלייא.

ק) וכלהו בוציני, וכלהו נהורין, נהרין מעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין, בוצינא עלאה. וכד מסתכלן, כלהו נהורין דאתפשטן. לא אשתכח בר בוצינא עלאה, דאטמר ולא אתגלייא.

קא) באינון לבושין דיקר, לבושי קשוט, תקוני קשוט, בוציני קשוט, אשתכחו תרין בוצינין, תקונא דכורסייא דמלכא, ואקרון צדק ומשפט. ואינון שירותא, ושלימותא, כ כל מהימנותא. ובהני מתעטרין כל דינין דלעילא ותתא, וכלא סתים במשפט. וצדק מהאי משפט אתזן. ולזמנין קרינן לה, ו ומלכי צדק מלך שלם.

קב) כד מתערין דינין ממשפט, כלהו רחמי, כלהו בשלימו. דהאי מבסם להאי צדק, ודינין מתתקנין, וכלהו נחתין לעלמא בשלימו, ברחמי. וכדין שעתא דמתחברן דכר ונוקבא, וכל עלמין כלהו ברחמי, ובחדוותא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח (בראשית יד) אמור סז צ"י. ר ל"ג ואחיד בההוא נהורא. ט דאיהו. ת בההוא נהורא. הוא מה דלא ול"ג נהורא סתים, וביה שריא ההוא. א ל"ג ככל מהימנותא. ב וכד מתעטרין. ג מוסיף אקרי שעתא ; אקדיש ; אקדים.

זוג ז'וין הנקראים צדק ומשפט

הסולם

מאמר

קא) באינון לבושין דיקר וכו' : באלו לבושי כבוד לבושי אמת, תקוני אמת, ומאורי אמת, נמצאים ב' מאורות, שהם תקון, כסא המלך, שהוא בינה, ונקראים צדק ומשפט. שהם ז"א הנקרא משפט, והמלכות הנקראת צדק. והם התחלה, ושלמות, בכל האמונה. כי צדק היא בהתחלה, וגילוי השלמות שבצדק, נקרא משפט, ובאלו מתעטרים כל הדינים שלמעלה ושלמטה, והכל סתום במשפט, שהוא ז"א, וצדק, שהוא מלכות, ניוון ממשפט הזה, שהוא ז"א, ולפעמים קוראים אותה, את המלכות, ומלכי צדק מלך שלם.

צט) נהורא דכל בוצינא וכו' : האור, שבכל מאור ומאור הנקראים תקוני המלך, ספירות המלך, כל אחד ואחד, דהיינו כל אור ואור, מאיר ואחוז באותו האור שלפני ולפנים, שהוא אור א"ס, שאינו מפורש לחוץ. כלומר שאין בו תפיסה כלל. ומשום זה הכל עולה במדרגה אחת, והכל מתעטר בדבר אחד, ואינו נפרד זה מזה, הוא ושמו אחד. הוא, דהיינו האור שמתגלה, נקרא לבושו של המלך. האור שלפני ולפנים, שבכל האורות, הוא אור סתום, ובו שורה אותו שאינו מפורש ואינו מתגלה, שהוא א"ס ב"ה.

קב) כד מתערין דינין וכו' : כשמתעוררים דינים ממשפט, כולם הם רחמים, כולם הם בשלמות. כי זה, משפט, מבשם את צדק הזה, שהוא דינים והדינים מתתקנים, וכולם יורדים לעולם בשלמות ברחמים, ואז היא השעה, שמתחברים דכר ונוקבא, וכל העולמות כולם הם ברחמים ובשמחה.

ק) וכלהו בוציני וכלהו נהורין : וכל המאורות, וכל האורות מאירים מעתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, שהוא מאור העליון. וכשמתכלים, הנה כל האורות המתפשטים מעתיקא, אינו נמצא בהם, רק מאור העליון הנסתר ואינו מתגלה (כמ"ש באורן לעיל אות ל"ג).

קג) וכד אסגיאו חובי עלמא, ואסתאנת מקדשא, ודכורא אתרחק מן נוקבא, וחויא תקיפא שריא לאתערא, ווי לעלמא דמתזן בההוא זמנא מהאי צדק. כמה ה [חבילי טריקין] מתערין ה בעלמא, כמה זכאין מסתלקין מעלמא. ווכל כך למה. בגין דאתרחק דכורא מן נוקבא, ומשפט לא קרב בצדק דא. ועל האי כתיב, ויש נספה בלא משפט, דמשפט אתרחק מהאי צדק, ולא אתבסמא, וצדק ינקא מאתר אחרא.

קד) וע"ד אמר שלמה מלכא, ה את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו וגו', ז הבל דא, הבל ה חדא, מהבלים דלעילא, דאקרון אפי מלכא, ודא איהו מלכותא קדישא, דכד היא מתערא בדינוי, כתיב יש צדיק אובד בצדקו. מ"ט. משום דמשפט אתרחק מצדק. ובג"כ אקרי, ויש נספה בלא משפט. קה) ת"ח, כד אשתכח זכאה עלאה בעלמא, רחימא דקב"ה, אפילו כד אתער צדק בלחודוי, יכיל עלמא לאשתזבא בגיניה. וקודשא בריך הוא בעי ביקריה, ולא מסתפי * מן דינא. וכד ההוא זכאה לא קיימא בקיומיה, מסתפי אפילו ממשפט, ולא יכיל למיקם ביה. כ"ש בצדק.

קו) דוד מלכא, בקדמיתא אמר, ה בחנני יי ונסני. דהא אנא לא מסתפינא מכל דינין, אפילו מהאי צדק, וכ"ש דאחינדא ביה, מה כתיב. ה אנני

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (משלי יג) ויקהל יא צ"ב. ה (קהלת ז) שמות נד צ"מ. ו (תהלים כו) משפטים עו צ"ו. פ (שם יז) נח צט צ"ב.

דרך אמת ה [חיילות חבילות בעלי דינים המתנוצצים באש החזק שהוא תוקף הדין].

חג זרין הנקראים צדק ומשפט

הטולם

מאמר

פני המלך, דהיינו מדי ספירות חג"ת נה"מ. וזה הוא מלכות הקדושה. שהיא הבל האחרון מדי הבליים. כשהיא מתעוררת בדיניה, כתיב, יש צדיק אובד בצדקו, דהיינו בצדק שלו, מהו הטעם, משום שמשפט נתרחק מצדק. והמלכות היא שמאל בלי ימין, ומשום זה נקרא, ויש נספה בלא משפט.

קה) ת"ח כד אשתכח וכי: בוא וראה, כשנמצא צדיק עליון בעולם, אוהבו של הקב"ה, אפילו כשנתעורר צדק כלבד, בלי משפט, יכול העולם להנצל בשבילו. שהקב"ה רוצה בכבודו, ואינו ירא מן הדין, וכשהצדיק הזה אינו נמצא בקיומו, יראים אפילו ממשפט ואינם יכולים לעמוד בו, כל שכן בצדק.

קו) דוד מלכא בקדמיתא וכי: דוד המלך, בתחילה אמר, בחנני ה' ונסני. כי אני איני מפחד מכל הריגים, אפילו מצדק הזה. וכל שכן שאני אחז בו, כי דוד היה מרכבה למלכות. מה כתוב, אני בצדק אחזה פניך. בצדק

קג) וכד אסגיאו חובי וכי: וכשמתרבים עונות העולם, והמקדש, שהיא המלכות, נטמא. ע"י עונותיהם, והדכר, שהוא ז"א, מתרחק מן הנוקבא, שהיא המלכות, ונחש החזק מתחיל להתעורר, אוי לעולם שניזון בזמן ההוא מן צדק הזה, שהוא מלכות בפרוד מן ז"א שהוא משפט, כמה גדודי מלאכי חבלה מתעוררים בעולם. כמה צדיקים מסתלקים מן העולם. וכל כך למה. הוא משום שנתרחק הדכר מן הנוקבא, והמשפט אינו קרב אל צדק הזה. ועל זה כתוב, ויש נספה בלא משפט. שפירושו, משום שהמשפט, שהוא ז"א נתרחק מן צדק זה, ולא נבטשמה המלכות, והצדק יונק ממקום אחר, דהיינו משמאל בלי ימין, שהוא דינים קשים.

קד) וע"ד אמר שלמה וכי: ועל זה אמר שלמה המלך, את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו וגו'. הבל זה, הוא הבל אחד מדי הבליים של מעלה הנקראים (תע"י דף רצ"א ע"ב * דף רצ"ב ע"א)

בצדק אחזה פניך, בצדק ודאי. לא מסתפינא למיקם בדינוי. בתר דחב, אפילו ממשפט מסתפי, דכתיב (ז) ואל תבא במשפט את עבדך. ת"ח, כד מתבסמא האי צדק ממשפט, כדין אקרי צדקה. ועלמא מתבסמא בחסד, ואתמליא מגיה. דכתיב, (ח) אוהב צדקה ומשפט חסד יי' מלאה הארץ.

(קז) אסהדנא עלי, דכל יומאי הוינא מצטער על עלמא, דלא י' יערע בדינוי דצדק, ולא יוקיד עלמא בשלהובוי. כמה דכתיב, (י) אכלה ומחתה פיה. מכאן ולהלאה, (כ) כפום כל חד, כפום בירא עמקא, והא בדרא דא אית ביה זכאין, וזעירין אינון דיקומון לאגנא (ל) על עלמא, ועל עאנא, מארבעה זיוין. (קח) ע"כ אחידן מלי דא בדא, ומתפרשן מלין דסתימין בעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, והיך אחידן אלין באלין. מכאן ולהלאה, מלין דזעיר אנפין, אינון דלא אתגליין באדרא. אינון דהוו סתימין בלבאי, ותמן לא אתקנו. (מ) השתא אתתקנו ואתגליין, וכלהו מלין סתימין, וברירין כלהו. זכאה חולקי, ואינון דירתו ירותא דא, דכתיב (נ) אשרי העם שככה לו וגו'.

(קט) האי דאוקימנא, אב ואם בעתיקא אחידן, בתיקוני, (ו) הכי הוא. דהא ממותא סתימאה דכל סתימין (ז) תליין, ומתאחדן ביה. (ח) וכד יסתכלון

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

י אערע. כ ל"ג כפום. ל לעאנא. ו ל"ג על עלמא ועל עאנא; על עלמא ועלנא בעיין. מ עד כאן סתימין מלין ול"ג מן השתא עד וברירין. נ ל"ג הכי הוא. ס נפקין. ע מוסיף ואע"ג דעתיקא קדישא אתתקן בלחודוי כו.

(ז) (תהלים קמג.) (ק) (שם לג) אמור ז צ"ד. (ד) (משלי ל) ב"א רכה צ"י. (ט) (תהלים קמד) הקס"ז נ צ"ג.

זעיר אנפין

הסולם

מאמר

סתומים. ואיך אחוזים אלו באלו, דהיינו איך ג' רישין דעתיקא נאחזים זה בזה. ואיך הדיקנא נאחזת בעתיקא, ואיך אר"א נאחזים בהדיקנא. מכאן ולהלאה הם דברים שבז"א, שלא נתגלו באדרא רבא, אלו שהיו סתומים בלבי, ושם לא נתתקנו. עתה נתתקנו ונתגלו, וכולם דברים סתומים וברורים הם כולם. אשרי חלקי ושל אלו היורשים ירושה זו, שכתוב, אשרי העם שככה לו וגו'.

(קט) האי דאוקימנא אב וכו': זה שהעמדנו שאבא ואמא, אחוזים בעתיקא, בתקוניו, דהיינו בדיקנא שנתתקנה, כך הוא. כי תלויים ממוח הסתום מכל סתומים ומתאחזים בו. וכאשר יסתכלו בדברי יראו שהכל הוא עתיקא בלבד, הוא היה, והוא יהיה, וכל אלו, תקונים הם בו. אבא ואמא יוצאים ממוח הסתום הזה ונכללו במזלא, ובו תלויים ובו נאחזים. זעיר אנפין, תלוי בעתיקא קדישא ואחוז. וכבר העמדנו הדברים באדרא רבא. אשרי חלקי מי שנכנס בחכמה ויצא ממנה בשלמות, וידוע הדרכים שלא יסור לימין ולשמאל, אלא בקו האמצעי, ומי שלא נכנס ויצא

בצדק ודאי. איני מתירא לקום בדינוי. אחר שחטא היה מתירא אפילו ממשפט, שכתוב, ואל תבא במשפט את עבדך. בוא וראה כשצדק הזה מתבסם ממשפט הוא נקרא צדקה. לשון נקבה, כי נעשה נקבה לז"א שנקרא משפט, ומקבלת ממנו חסדים. והעולם מתבסם בחסד, ומתמלא ממנו, שכתוב אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ.

(קז) אסהדנא עלי דכל וכו': אני מעיד עלי, שכל ימי הייתי מצטער על העולם, שלא יקרה בדינוי של צדק, והעולם לא ישרף בלהביו, כמ"ש אכלה ומחתה פיה. מכאן ולהלאה, כלומר אחר פטירתה, העולם יתנהג כפי מעשה כל אחד. כפי הבור כך הוא עמקי, כלומר שמשולמים מדה כנגד מדה לפי המעשים. והנה ברור הוא יש צדיקים אבל קטנים הם שיקומו להגיין על הדור ועל הצאן מארבע רוחות העולם.

מאמר זעיר אנפין

(קח) ע"כ אחידן מלי וכו': עד כאן אחודים דברי זה בזה, ונתבארו דברים הסתומים שבעתיקא קדישא הסתום מכל (דפו"י דף רצ"ב ע"א)

פ מלי. כלא הוא עתיקא בלחודוי, הוא הוי, והוא יחא. וכל הני תקונין ז ביה. א"ב וא"ם מהאי מוחא נפקו, ק אתכלילו במזלא, וביה תליין, וביה אחידן. זעיר אנפין, בעתיקא קדישא תלייא ואחיד. והא אוקימנא מלי באדרא. זכאה חולקיה דמאן דעאל ונפיק, ו וינדע אורחין דלא יסטי לימינא ולשמאלא. ומאן דלא עאל ונפק, טב ליה דלא אברי. וכתוב (ח) כי ישרים דרכי יי.

קי) אמר רבי שמעון, מסתכל הוינא כל יומא בהאי קרא, דכתיב, (ק) ביי תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו. והאינא אתקיים קרא כלא. ביי תתהלל נפשי ודאי, דהא נשמתי ביה אחידא, ביה להטא, ביה אתדבקת ואשתדלת ובאשתדלותא דא ט תסתלק לאתרהא. ישמעו ענוים וישמחו, כל הני צדיקייא, ה וכל בני מתיבתא קדישא, וזכאין דאתיין א השתא עם קודשא בריך הוא, כלהו שמעין ב מלי, וחדאן. ג בגין כך, (ג) גדלו ליי אתי ונרוממה שמו יחדיו. קיא) ד פתח ואמר, כתיב, (ג) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. הה"ד, (ד) כי הגה המלכים נועדו עברו יחדיו. ה נועדו, באן אתר. בארץ אדום. באתר דדינין מתאחדין תמן. עברו יחדיו, דכתיב וימת וימלוך תחתיו. המה ראו כן תמהו ונבהלו נחפזו, דלא אתקיימו באתרייהו, בגין דתקונין דמלכא לא אתקנו, וקרתא קדישא ושורוי, לא אודמנו.

קיב) הה"ד, כאשר שמענו כן ראינו וגו', דהא כלהו לא אתקיימו, והיא אתקיימת השתא, בסטרא דדכורא, דשריא ו עמה. הה"ד, וימלוך תחתיו הדר

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

(הושע יד) משפטים ח צ"צ. א) (תהלים לד) תולדות יט צ"ד. ב) (שם) יתרו קמב צ"ת. ג) (בראשית לו) וישלח ע צ"ב. ד) (תהלים מח) ויגש ו צ"ח. ת ל"ג וכל בני מתיבתא קדישא. א ל"ג השתא. ב ל"ג ת הה"ד וליג פתח ואמר כתיב. ה ל"ג נועדו באן אתר. ו עמיה.

מאמר

הסולם

זעיר אנפין

נועדו, באיזה מקום, הוא בארץ אדום. במקום שהדינים מתאחזים שם. עברו יחדיו, היינו שכתוב, וימת, וימלוך תחתיו. המה ראו כן תמהו ונבהלו נחפזו, משום שלא נתקיימו במקומם, אלא נשברו ומתו, משום שעוד לא נתקנו התקונים של המלך, והעיר הקדושה, דהיינו המלכות, וחומותיה לא נודמנו. כמ"ש כל זה לעיל (באדרא דבא נשא, אות י"ב ע"ש). קיב) הה"ד כאשר שמענו וגו': ז"ש, כאשר שמענו כן ראינו וגו'. כי כולם לא נתקיימו, והיא המלכות, נתקיימת עתה, בבחינת הזכר ששרה עמה, ז"ש וימלוך תחתיו הדר ושם עירו פעו, ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב. מי זהב ודאי, כמו שהעמדנו באדרא.

פירוש כי שבירת הכלים היתה, מחמת

שז"ס

ויצא בשלמסת, טוב לו שלא נברא. וכתוב, כי ישרים דרכי ה'.

קי) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, מסתכל הייתי כל ימי במקרא הזה, שכתוב, בה' תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו. ועתה נתקיים כל הכתוב. בה' תתהלל נפשי, ודאי, כי נשמתי אחוזה בו, בו לזהטת. בו מתדבקת ומשתדלת. ובהשתדלות הזו תעלה למקומה. ישמעו ענוים וישמחו, היינו כל אלו הצדיקים, וכל בני הישיבה הקדושה, והצדיקים שכאו עתה עם השכינה (כנ"ל אות כ"ט) כולם שומעים דברי ושמחים. משום זה, גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו.

קיא) פתח ואמר כתיב וכו': פו"א. כתוב, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. ז"ש כי הגה המלכים נועדו עברו יחדיו.

(דפו"י דף רצ"ב ע"א)

ושם עירו פערן ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב. ז מי זהב ודאי
 ע] כמה דאוקימנא באדרא.

קיג) בספרא דאגדתא דרב המנונא סבא אתמר, וימלוך תחתיו
 הדר. הדר ודאי, כד"א, ה) פרי עץ הדר. ושם אשתו מהיטבאל, כד"א כפות
 תמרים. וכתוב, ו) צדיק כתמר יפרח, דאיהי דכר ונוקבא. האי ט אתקריאת
 בת מטרד, בת מההוא אתר. דטרדין כלא לאתדבקא, ואקרי אב. וכתוב ז) לא
 ידע אנוש ערכה ולא תמצא בארץ החיים. ד"א, בת מאימא, דמסטרהא מתאחדין
 דינין, דטרדין * לכלא. בת מי זהב, דינקא בתרין אנפין, דנהירו בתרין גווינין.
 בחסד ובדינא.

קיד) עד לא אברי עלמא, לא הוו משגיחין אנפין באנפין, ובגין כך,
 עלמין קדמאי אתחרבו, ועלמין קדמאי בלא תקונא אתעבידו. וההוא דלא הוו

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ז ל"ג מי זהב. ח מוסיף והא בספרא. ט אתקרי.
 י דאטרדין.

ה) (ויקרא כג) משפטים קנט צ"ק. ו) (תהלים צב) ויחי
 סט צ"א. ז) (איוב כח) משפטים קעט צ"ר.

דרך אמת ע] כמו שבארנו באדרא דנזיר לעיל ע"ש.

זעיר אנפין

הסולם

מאמר

בספרא דדכורא דשריא עמה, דהיינו בכח
 קו האמצעי שתקן אור השמאל שיאיר כן ממטה
 למעלה באור נקבה.

קיג) **בספרא דאגדתא וכו' :** בספר
 האגדה של רב המנונא סבא. למדנו, וימלוך
 תחתיו הדר, הדר ודאי, דהיינו יסוד שנקרא
 עץ הדר, כש"א, פרי עץ הדר, שהמלכות נקראת
 פרי, והיסוד עץ הדר. ושם אשתו מהיטבאל,
 כמש"א כפות תמרים. שהוא היסוד, ונקרא
 בלשון דביס, תמרים, מטעם שכתוב, צדיק
 כתמר יפרח, שפירושו, שאינו פורח בלי
 ונקבא כי תמר הוא דכר ונוקבא, וע"כ כתוב
 בו ושם אשתו מהיטבאל. זו המלכות, נקראת
בת מטרד, שפירושו, שהיא בת מאותו מקום
 שהכל טרודים להשיג, שנקרא אב, דהיינו
 חכמה. וכתוב, לא ידע אנוש ערכה ולא תמצא
 בארץ החיים. הרי שהכל טרודים להשיגה.
 פירוש אחר. בת אל אמא, שהיא בינה, שמצדה
 מתעוררים דינים המטרדים הכל, וע"כ נקראת
 בת מטרד. **בת מי זהב,** הוא משום שיונקת
 מב' צדדים המאירים בב' אפנים בחסד ודין.
 דהיינו מימין ומשמאל, שהימין ה"ס חסד,
 ונקרא **מי,** והשמאל ה"ס חכמה, שנקרא **זהב.**
 והיינו **מי זהב.**

שו"ס תחתונות עוד לא נתקנו בתקון ג' קוין,
 דהיינו בעיקר בתקון קו אמצעי המיוחד ימין
 ושמאל ומקיים הארת שניהם, באפן שהימין,
 שה"ס הארת החסד יאיר ממעלה למטה,
 והשמאל, שה"ס הארת החכמה, יאיר ממטה
 למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) וכיון
 שלא היה עוד תקון זה דקו האמצעי, נתמשכה
 הארת החכמה שבשמאל, ממעלה למטה
 מאצילות לבי"ע וע"כ לא נתקיימו אלא
 שנשברו ומתו. וז"ש, בדבור הסמוך, **דלא
 אתקיימו באתרייהו בגין דתקונין דמלכא
 לא אתקנו,** דהיינו תקון ז"א שהוא קו האמצעי
 עוד לא נתתקן, ונמשכה החכמה דשמאל ממעלה
 לבי"ע וע"כ מתו. ולפיכך אח"כ בעולם התקון
 כשנעשה התקון דקו האמצעי, שהשמאל לא
 יאיר רק ממטה למעלה, נבחן, שנתקיימה
 הארת החכמה, רק בבחינת אור נקבה, שהיא
 ממטה למעלה, ולא באור זכר שהוא ממעלה
 למטה. ונמצא שכל אלו המלכים של עולם
 הנקודים שנשברו ומתו, לא נתקנו עוד כמו
 שהיו מולכים מקודם, כי אור זכר לא נתקן
 ע"י קו אמצעי אלא רק אור נקבה. וז"ש,
דחא בלחו לא אתקיימו, שכל המלכים
 דנקודים, ששמשו בהארת חכמה בבחינת אור
 זכר, דהיינו ממעלה למטה, לא נתקיימו בעולם
 התקון, והיא אתקיימת השתא וכו'. והמלכות
 נתקיימה בעולם התקון, שתאיר בהארת חכמה
 כדרכה באור נקבה ממטה למעלה, וז"ש

(דפ"י דף רצ"ב ע"א *) דף רצ"ב ע"ב

בתקונא, אקרי זיקין נצוצין, ⁹ כהאי אומנא, כ מרזפתא, כד אכתש : במנא דפרזלא, אפיק זיקין לכל עיבר, ואינון זיקין דנפקין, ¹⁰ נפקין להיטין ונהירין, ודעבין לאלתר. ואלין אקרון עלמין קדמאי. ובגין כך אתחרבו, ולא אתקיימו. עד דאתתקן עתיקא קדישא, ונפיק : אומנא לאומנותיה.

קטו) ועל ¹¹ האי תנינא במתניתא דילן, ¹² דבוצינא אפיק זיקין ניצוצין לתלת מאה ועשרין עיבר. ואינון זיקין, עלמין קדמאי אקרון, ומיתו לאלתר. לבתר נפיק ¹³ אומנא לאומנותיה, ואתתקן בדכר ונוקבא, והני זיקין דאתדעכו ומיתו, ¹⁴ השתא אתקיים כלא. ¹⁵ מבוצינא דקרדינותא, נפק ניצוצא, פטישא ¹⁶ תקיפא, דבטש, ואפיק זיקין ¹⁷ עלמין קדמאי, ¹⁸ ומתערבי באוירא דכיא, ואתבסמו דא בדא.

חלופי גרסאות

כ מרצפא. ל אומנא. מ ל"ג נפקין. נ מאנא. ס דא. ע דניצוצא אפיק זיקין בויקין. פ מאנא. צ והשתא; ל"ג השתא אתקיים כלא. ק מוסיף חוקה תקיפא. ר לעלמין. ש ומתדכי.
דרך אמת ⁹ כאומן צורף נחושת וברזל כשמכה בפטיש שלו אזי מתפשט ניצוצין לכל צד אף כאן בסוד התפשטות האצילות. צ] בארנהו לעיל ריש דף טו ע"א.

איך נאצל ז"א מאו"א

הסולם

מאמר

עשר ספירות אשר בכל ספירה ד' בחינות חו"ב תו"מ, דהיינו שכל מלך כלול מארבעים בחינות. ושמונה פעמים מ' הרי ש"כ בחינות שעם מיתת המלכים נשברו כל אלו ש"כ ניצוצות שבהם ונתפורו לכל צד. וז"ש, דבוצינא אפיק זיקין ניצוצין לתלת מאה ועשרין עיבר דהיינו שנתחלקו ונתפורו מהם אלו ש"כ בחינות הנ"ל. לבתר נפיק אומנא לאומנותיה ואתתקן בדכר ונוקבא, דהיינו כמ"ש לעיל (אות ע"ד ע"ש) שהשמאל נעשה נוקבא להימין, שהוא דכר, ודינים שבשמאל נמתקו בהחסד שבימין. וז"ש, מבוצינא דקרדינותא נפק ניצוצא, שהוא פטישא תקיפא דבטש ואפיק זיקין עלמין קדמאי, שמן הנר הקשה, דהיינו דינין דשמאל שבנוקבא, שהיא אמא, יצא אותו הניצוץ, שהוא הפטיש החזק שהכה והוציא ניצוצין של עולמות הראשונים, דהיינו הדינים דחכמה דשמאל, שגרמו לשבירת הכלים, מחמת שנמשכו ממעלה למטה. ומתערבי באוירא דכיא, והניצוץ שיצא מאמא מתערב בחסדים דאבא, הנקרא אוירא דכיא, שה"ס הדכר, ונתבשמו זה בזה. כי אחר שהחכמה דשמאל שה"ס נוקבא נכללת ומתערבת בחסדים דימין שה"ס הדכר, הרי היא נמצאת בכל השלמות כי אז החסדים מאירים ממעלה למטה, והחכמה מאירה ממטה למעלה. שזהו כל המבוקש.

ז' מלכים דנקודים, נחרבו, שנשברו ומתו. ועולמות הראשונים נעשו בלי תקון. ואותו מלך שלא היה בתקון, נקרא זיקים ניצוצים, כלומר, שמלכותו ושלטתו היה כמו הארת ניצוץ, שדועך מיד ואינו. כאותו אומן, כשמכה בפטיש בכלי ברזל, מוציא ניצוצין לכל צד. ואלו הניצוצים היוצאים, יוצאים להטים ומאירים, ומתכבים מיד. ואלו נקראים עולמות הראשונים, ומשום זה נחרבו ולא נתקיימו. עד שנתתקן עתיקא קדישא, ויצא האומן לאומנותו. כמו שנתבאר זה (בספרא דצניעותא אות ד' ע"ש) מרזפתא פירושו פטיש. מלשון מחינן ליה במרזבתא (מגילה כ"ה).

מאמר איך נאצל ז"א מאו"א

קטו) ועל האי תנינא וכו'; ועל זה למדנו בכרייתא שלנו, שהמאור הוציא זיקים וניצוצים לשלש מאות ועשרים צדדים. ואלו הניצוצים נקראים עולמות עליונים, ומתו מיד. ואח"כ יצא האומן, דהיינו עתיקא קדישא, לאומנותו, ונתתקן בדכר ונוקבא, ואלו הניצוצים שנתכבו ומתו הנה עתה נתקיים הכל. כי מהנר הקשה יצא ניצוץ, שהוא הפטיש החזק שהכה והוציא ניצוצים שנתכבו בעולמות הראשונים, ומתערב באויר הטהור ומתבשמים זה בזה. פירושו, שמונה מלכים מלכו בנקודים, שהם, דעת חג"ת נהי"מ, וכל מלך היה כולל (דפו"י דף רצ"ב ע"ב)

קטז) כד אתחבר אביא ואימיא, וההוא אב הוא, ה מרוחא דגניז בעתיק יומין, א ביה אתגניז האי אורא, ב ואכליל לניצוצא, דנפק מבוצינא דקרדינותא, דגניז במעוי דאימא. וכד אתחברו תרווייהו, ואתכלילו דא בדא. נפיק גולגלתא חד תקיפא, ואתפשט בסטרוי, דא בסטרא דא, ודא בסטרא דא. כמה דעתיקא קדישא תלת רישין אשתכחו בחד, כך כלא אזדמן בתלת רישין, כמה דאימא. קיז) בהאי גולגלתא ג דזיא, נטיף טלא מרישא ד חורא, וההוא טלא אתחזי בתרי גוני. ומניה מתזן חקלא דתפוחין קדישין. ומהאי טלא דגולגלתא דא, טחנין מנא לצדיקייא לעלמא דאתי, וביה זמינין מתייא לאחייא. ולא אזדמן מנא דנפל מהאי טלא, בר ההוא זמנא ה בזמנא דאזלו ישראל במדברא, וזן להו

חלופי גרסאות

ה רוחא. א וביה. ב ואתכליל לבוצינא. ג ל"ג דזיא. ד ל"ג חורא; מוסיף חורא ואחיד ליה. ה ל"ג בזמנא.

איך נאצל ז"א מאויא

הסולם

מאמר

ביארתי זה באורך באדרא רבא (אות קפ"א ע"ש) וז"ש, כמה דעתיקא קדישא וכו' כך כלא אזדמן בתלת רישין שהם חכמה בינה דעת. ויש הפרש בין ג' רישין דעתיקא ששם קו אמצעי למעלה, שהוא רדל"א, וכאן קו אמצעי מלמטה, שהוא ז"א. הטעם הוא, כי בג' רישין דעתיקא שהם, גלגלתא מימין, וח"ס משמאל, ורדל"א עליהם באמצע, אין דינים אלא כל שנתקן שם, היה, כדי להאיר שיצא כך למטה, ולפיכך נעשית התכללות ימין ושמאל שם, על ידי העליון, שהוא רדל"א. שז"ס שכתר נחשב לקו אמצעי, וחכמה ובינה שמתחתיו הם ימין ושמאל. משא"כ בשערות רישא ודיקנא, ששם כבר יצאו הדינים, לא יכלו ימין ושמאל להתאחד ולהתכלל זה בזה אלא ע"י כח המסך דחירק שבקו האמצעי העולה מלמטה, שעל ידו נכנע השמאל ונתיחד עם הימין, כמ"ש לעיל (לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) וכח העליון אינו מספיק, להתכללות ימין ושמאל, ומטעם זה זכה ז"א לכל ג' מוחין דאוי"א, משום שהוא היה הגורם ליציאתם, שלולא המ"ן שלו ממסך דחירק לא נכללו ימין ושמאל באוי"א. ומשום שתלת מחד נפקי, תלת בחד קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת).

מאמר גלגלתא דזיא

קיז) בהאי גולגלתא דזיא וכו'; בגלגלתא זו דזיא, נוטף טל מראש הלבן, שהוא גלגלתא דא"א, וטל הזה נראה בב' צבעים, כי אע"פ שהוא חסדים שנבחנוס לגוון לבן, עכ"ז נראה בו גוון אדמומית הרומזת להתכללות מחכמה. דהיינו כעין הברדלח. ומן ז"א ניזון שדה תפוחים הקדושים, שהוא המלכות. ומן הטל שבגלגלתא

קטז) כד אתחבר אבא וכו': עתה מבאר יציאת ז"א מאוי"א. ואומר כשנתחבר אבא באמא, דהיינו דכר בנוקבא, כנ"ל, ואבא הוה, הוא שמרוח הגנוז בעתיק יומין נגנוז בו אותו אור הטהור, שה"ס חסדים, וכלל את הניצוץ היוצא מן הנר הקשה הגנוז בבטן אמא, דהיינו הדינים דחכמה דשמאל שבאמא, וכשנתחברו שניהם ונכללו זה בזה, שחכמה דאמא נכללה בחסדים דאבא, וכן להיפך, יצאה גלגלת אחת חזקה, דהיינו הראש של ז"א, ונתפשט בצדדיו, זה בצד זה וזה בצד זה. כמו עתיקא קדישא, ששלש רישין נמצאו באחד, שהם רדל"א, כתר, וחכמה פתימאה, כך הכל נודמן בג' רישין, כמו שאמרתי. (לעיל באות ס"ד).

פירוש אחר שביאר סוד התקון בדבור הסמוך, שהוא התכללות הדינים דשמאל בחסדים דימין, ביאר כאן שמוזוג הוה יצאה גלגלת ז"א בג' מוחין חב"ד. וז"ש, כד אתחבר אבא ואמא, וכו'. ונודע, שחיבור או"א הוא ע"י המ"ן דמסך דחירק שמעלה ז"א, שלולא הגורם היה אין השמאל מתחבר עם הימין, וז"ש, וכד אתחברו תרווייהו ואתכלילו דא בדא, ע"י ז"א, שנעשה לקו אמצעי ביניהם, שאז יצאו מכתר ג' קוין חב"ד באבא ואמא, או נפיק גולגלתא חד תקיפא, כי אז נאצל חב"ד דזיא, שהוא ראש ז"א, מטעם, שכיון שז"א גרם ג' מוחין חב"ד באוי"א, זכה גם הוא באותם ג' מוחין חב"ד. וז"ש, ואתפשט בסטרוי, דא בסטרא דא ודא בסטרא דא, דהיינו שנתפשט לג' צדדים, ימין שמאל ואמצע, שה"ס חב"ד שבראש דזיא. וכבר (דפו"י דף רצ"ב ע"ב)

עתיקא דכלא, מהאי אתר. מה דלא אשתכח לבתר. ההי"ד (n) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. כד"א (o) ויתן לך האלהים מטל השמים וגו'. האי בהווא זמנא.

מסורת הזהר

(ח) (שמות טז) ויצא צד צ"א. (ט) (בראשית כז) הקסה"ו קצב צ"א.

מאמר

הסולם

גלגלתא דז"א

בגלגלתא הוא גוון אחד, שהוא כולו לבן ואין בו אדמומית כלל, עכ"ז כשז"א מקבל הטל הזה כדי להשפיע אל המלכות הנקראת חקל תפוחין, הוא נראה אצל המלכות בב' גוונים שהם לבן אדום כעין הבדלה. אבל בז"א שהוא ימין הוא כולו לבן. כי אין הטל מקבל תרי גווני אלא בהמלכות שהיא בחינת שמאל. ולפיכך מזכיר ומניח אתזן חקלא דתפוחין קדישין, ללמד, שרק לצורך השפעה להמלכות מקבל הטל תרי גוונים.

ולפיכך אין מזון התחתונים מקובל מטל השמים, שה"ס חסדים מז"א, אלא מלחם מן הארץ, הבא ע"י גבורות גשמים, ומן המלכות שנקראת ארץ. כי אין אור החיים אלא באורות שיש להם ג"ר, ואור החסדים אע"פ שהוא ג"ר אצל הבינה, וכן אצל ז"א בעת שמלביש הבינה, שהוא מטעם כי חפץ הוא, והם דוחים קבלת החכמה, וע"כ אין חסרון חכמה נחשב להם לחסרון, והחסדים מספיקים להם לג"ר, אבל התחתונים המקבלים חכמה אם מושפעים להם חסדים בלי חכמה, הרי נחשב אליהם כמחוסר ראש, ואין אור החיים מושפע מהם. וע"כ מוכרחים התחתונים לקבל לחם מן הארץ, דהיינו מן המלכות שנקראת ארץ, שה"ס חכמה תתאה, שיש שם ב' גוונים חכמה וחסדים יחדיו, שאז נחשב להם לאור החיים. אבל טל השמים, שהוא חסדים בלי חכמה נחשב להם לז"ק בלי ראש. ואינו מספיק להם למזון שיש בו אור החיים.

אמנם דור המדבר, שהוא דור היחיד שהתנהג בבחינת ז"א, דהיינו ע"י משה, שפניו כפני חמה, דהיינו ז"א, הוא הגביה מעלת ישראל שיקלו לקבל מטל השמים בלבד, ועכ"ז יהיה הטל בכל השלמות ולא יהיה מחוסר ג"ר, ויהיה מספיק למזון שבו אור החיים. וז"ש, ולא אזדמן מנא דנפל מהאי פלא וכו' בזמנא דאזלי ישראל במדברא. דהיינו בזכותו של משה, שהגביה אותם למדרגתו, והספיק להם לבחינת ג"ר, כנ"ל. אבל לזמנא אחרא תנינן קשיים מזונותיו של אדם, וכו'. כי הם מחויבים לקבל מזונותיהם מן המלכות, שה"ס לחם מן הארץ, המושפע ע"י גבורות מקו שמאל

זו טוחנים מן לצדיקים לעולם הבא. וכו' עתידים המתים להחיות. ולא נודמן שיפול מן מטל הזה חוץ מאותו זמן, בעת שהלכו ישראל במדבר, וזן אותם העתיק מכל מאותו מקום, מהטל שעל הגלגלתא, מה שאינו נמצא לאתר כך. ז"ש הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. כש"א ויתן לך האלקים מטל השמים וגו'. כי מטל הגלגלתא דא"א, נוסף על גלגלתא זז"א, שנקרא שמים. זה היה בזמן ההוא, שהיו ניוונים מטל השמים, ולזמן אחר, למדנה, קשים מזונותיו של אדם לפני הקב"ה, כי בזמן הזה תלויים המזונות במזלא, במזל ודאי, שיש שם דינים, ולא מטל הגלגלתא דא"א, שכולו רחמים. וע"כ בניים חיים ומזון, לא בזכות תלוי הדבר, אלא במזל תלוי הדבר. והכל תלוי במזל ההוא, כמו שהעמדנו. שהוא הדיקנא דא"א הנקרא מזלא (כנ"ל אות נ"ח).

ביאור הדברים. כמו שהמזון שהוא אור החיים של האדם, תלוי בטל ומטר, הגשמיים, כן המזון הרוחני, שממנו אור החיים הרוחני, תלוי בטל ומטר הרוחניים. וטל ומטר הם ענין אחד, אלא החסדים שבו נקראים טל, והגבורות שבו, נקראים מטר, שז"ס שנקראים גבורות גשמים, וזמן הטל הוא בקיץ שהוא חסדים, וזמן המטר הוא בחורף שהוא גבורות. וע"כ בחג הפסח שהוא בחינת קו ימין, מזכירים הטל, ובחג הסוכות שהוא בחינת קו שמאל מזכירים הגשם. ולפיכך רישא חורא. שה"ס עתיקא, שאין בו שמאלא וכולו ימין (כנ"ל באד"ר אות ל"א) מטעם כי השמאל כפוף ומכוסה בימין בסוד חוור בגו חוור, כנ"ל (באד"ר אות מ"ב בהטולס) הנה הימין והשמאל שבו, הנקראים גלגלתא וחכמה סתימאה (כנ"ל אות קט"ו) הם שניהם בחינת טל, שהוא חסדים, אלא ההפרש בין ימין לשמאל הוא, שהימין שה"ס גלגלתא הוא טל שכולו לבן, אבל השמאל שהוא חכמה סתימאה, אע"פ שהוא ג"כ טל שהוא לבן בעצם, הנה מבהיקים ממנו ניצוצי אדמומית מעט, כעין הבדלה, לפיכך הוא נקרא פלא דברולחא. וז"ש והוא פלא אתחזי בתרי גווני ומניח מתזן חקלא דתפוחין קדישין, כלומר אע"פ שממקורו (דפו"י דף רצ"ב ע"ב)

לזמנא אחרא תנינן, קשים מזונותיו של אדם קמי קביה. ו והא במזלא תלייא
ז במזלא ודאי. וע"כ בני חיי ומזוני, לאו בזכותא תלייא מלתא, אלא במזלא
תלייא מלתא, וכלא תליין בהאי מזלא, כמה דאוקימנא.

ק"ח) תשעה אלפין רבוא עלמין, נטלין וסמכין על האי גולגלתא. והאי
אורא דכיא אתכליל בכלא, ח כיון דהוא כליל מכלא וכלא אתכליל ביה, אתפשטו
אנפוי לתרין סטרין, בתרי נהורין כלילן מכלא. וכד אסתכלו אנפוי, באנפין
דעתיקא קדישא, כלא ארך אפים אקרי. ט מאי ארך אפים. אלא הכי תנינן,

חלופי גרסאות

ו וההוא ז בומנא. ח כמה; כמן. ט מאי. י מוסיף אפים אריך [ארוך] אפים מכעי ליה.

גלגלתא דז"א

הסולם

מאמר

אפילו בגמר התקון אינם יכולים לקבל משהו
מלמעלה מז"א, כי נשמות התחתונים הן
תולדה מז"א ומלכות, וכל מדרגה אינה יכולה
לקבל משהו אלא ממדרגה העליונה הסמוכה
לה, שהיא שורשה. אלא בגמר התקון נמצא
ז"א עולה לגלגלתא דעתיקא, ונעשה שוה כמו
עתיקא. ונמצאים התחתונים יכולים לקבל כל
הטל דעתיקא דרך ז"א. דהיינו שז"א ינער אותו
מראשו בבת אחת. כמבואר.

ק"ח) תשעה אלפין רבוא וכו': ט'
אלפים רבוא עולמות נוסעים וסומכים על
גלגלתא הזו. ואויר הטהור הזה דבא (כנ"ל
אות קט"ז) נכלל בכל המדרגות דז"א הן בימין
והן בשמאל, כיון שהוא כולל מכל, וכל
המדרגות נכללות בו. דהיינו שכולו מימין
ושמאל, וע"כ נתפשטו פניו של ז"א לב'
צדדים, דהיינו לימין ושמאל, בב' אורות
מחוסדים וחכמה, כלול מכל. וכשמסתכלים פניו
דז"א בפנים דעתיקא קדישא, נקרא הכל,
בין הפנים דז"א ובין הפנים דז"א בשם ארך
אפים. מהו ארך אפים. אלא כך למדנו, משום
שמאריך אפו לרשעים. אבל ארך אפים פירושו,
רפואה מן הפנים, כי ארך פירושו רפואה,
מלשון, כי העלה ארוכה לך (זמריה ל') כי
לא נמצאת רפואה בעולם, אלא בזמן שמשגיחים
ז"א ועתיקא קדישא, פנים בפנים.

פירושו. בגלגלתא דז"א, יש י"ג אלף
רבוא עולמות, שה"ס ג' הויות א' מימין וא'
משמאל וא' באחורי הראש באמצע, שהם
בחינות ג' קוין שבכל אחד ד' ספירות חו"ב
תו"מ, והם י"ב ועם המלכות המקבלת אותם
הם י"ג. והטעם שכל אחד מהם הוא אלף
רבוא כבר נתבאר לעיל (באדרא רבא אות
ט"ז ע"ש) וז"א לוקח מהם רק ט' אלף רבוא
עלמין, שהם בחינת ימין ושמאל הכלולים
בהויה

שמאל, הנמשכות משערות דיקנא דז"א.
הנקרא מזל. וז"ש, לאו בזכותא תלייא
מילתא, אלא במזלא תלייא מילתא. כי
לחם מן הארץ אינו מושפע רק בדינים ממזלא,
משום שהמלכות ה"ס קו שמאל כנ"ל.

ונודע, שהעליון כולל מכל אורות
התחתונים, ואינו מקובל להתחתון, אלא אחר
שכבר קיבל כל האורות התחתונים ממנו.
ולפיכך אע"פ שהתחתונים מקבלים מטל הזה
של הגלגלתא דרך ז"א והמלכות כנ"ל, אינו
אלא טפות טפות, אבל בגמר התקון, דהיינו
אחר שיקבלו התחתונים כל המוחין שהם
מגלגלתא דעתיקא ולמטה, ויגיעו לקבלת
הטל הזה שעל הגלגלתא דעתיקא, או יגמר
כל התקון, דהיינו שתתוקן המלכות דצמצום א'
שהמיתה נמשכת ממנה, ואז יבולע המות לנצח.
כי אין המלכות דצמצום א' מתוקנת עד
שהתחתונים יקבלו כל המוחין מגלגלתא
דאצילות ולמטה, דרך ז"א. וז"ש, וביה זמינין
מתייא לאחייא שע"י טל הזה שעל הגלגלתא
דעתיקא הנוטף טפין טפין לגלגלתא דז"א.
כשהתחתונים יהיו ראויים לקבל ממנו, אז
ישפיע ז"א להתחתונים כל הטל, שקבל
מגלגלתא דעתיקא, בבת אחת, ויקומו המתים
לתחייה, ויבולע המות לנצח. וז"ש לעיל
(באדרא אות י"ז) ומההוא טלא דאנער
מרישיה, ההוא דאיהו לבר, דהיינו ז"א,
יתערון מתייא לעלמא דאתי, דהיינו שאז
ינער ז"א כל הטל מראשו בבת אחת, כנ"ל,
ואז יחיו המתים.

ואין להקשות, כיון שהתחתונים כבר
קבלו כל המדרגות שהם מגלגלתא דעתיקא
ולמטה, א"כ הם יכולים לקבל הטל ישיר
מגלגלתא דעתיקא, ולמה הם מקבלים אותו
דרך גלגלתא דז"א. הענין הוא, כי התחתונים,
(דסו"י דף רצ"ב ע"ב)

בגין דאריך כ אפיה לחייביא. אבל ארך אפים, אסוותא דאנפין. דהא לא אשתכח אסוותא בעלמא, אלא בזמנא דאשגחין אנפין באנפין.
 (קט) [p] בחללא דגולגלתא, נהירין תלת נהורין. ואי תימא תלת, ארבע אינון, כמה דאמינא, אחסנתיה דאבוי ואמיה, ותרין גניזין דלהון, ד דמתעטרין כלהו ברישיה, ואינון תפלין דרישא. מ לבתר מתחברן בסטרוי, ונהרין ועאלין בתלת חללי דגולגלתא. נפקין כל חד בסטרוי, ומתפשטין בכל גופא.
 (קכ) ואלין מתחברן בתרי מוחי. ומוחא תליתאה כליל לון, ואחיד בהאי סטרא ובהאי סטרא, ומתפשט בכל גופא, ואתעביד מניה תרי גוויי כלילין כחדא. ומהאי נהיר אנפוי, ואסהיד באבא ואימא גוויי דאנפוי. והוא אקרי דעת, ס בדעת כתיב, י כי אל דעות ה' וגו', בגין דאיהו בתרי גוויי לו נתכנו עלילות. אבל לעתיקא קדישא ע סתימאה, לא נתכנו. מ"ט נתכנו להאי. בגין דירית תרין חולקי, וכתיב ו עם חסיד תתחסד וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(י) (ש"א ב) לעיל אות צב צ"ד. (כ) (שמואל ב כב) כ אנפוי. ד דמעטרין. מ ואלין מתחברן בתרי מוחי ומוחא תליתאה כליל לון ונהרין ועאלין בתלת חללי תולדות סד צ"ד.
 דגולגלתא לבתר נפקין כל חד בסטרוי ומתפשטין בכל גופא והאי מוחא תליתאה אחיד בהאי סטרא ול"ג מן לבתר מתחברן עד בהאי סטרא. נ ונהיר לא גרסינן ומהאי. ס בדא. ע לא גרסינן סתימאה.

דרך אמת [p] עיין באור מאמר זה בפרדס בשער עצמות וכלים פ"ח ע"ש.

חב"ד דו"א

הסולם

מאמר

(קכ) ואלין מתחברן בתרי וכו': ואלו ד' אורות מתחברים בב' מוחין, שהם חכמה ובינה, ובמוח הג' הכולל אותם ב' מוחין, ואחזו בצד זה ובצד זה, דהיינו בימין שהוא חכמה, ובשמאל שהוא בינה, ומתפשט בכל הגוף, ונעשה ממנו ב' גוויי כלולים כאחד, דהיינו הימין שבו שהוא חסדים, והשמאל שבו שהוא חכמה, כלולים בו יחד, שמוזא מאיר פניו, גוויי הפנים שלו מעידים על אבא ואמא, כלומר שמאירים בגוון אבא שהוא חסדים ובגוון אמא שהוא חכמה, והוא נקרא דעת. בדעת כתוב, כי אל דעות ה' וגו'. דהיינו לשון רבים, שהוא משום שהוא בב' גוויי, בחסדים ובחכמה, וע"כ, לו נתכנו עלילות. להאיר בחכמה ובחסדים, אבל לעתיקא קדישא סתימאה לא נתכנו. מהו הטעם שנתכנו לזה, לז"א. הוא משום שירש מן אר"א ב' חלקים, דהיינו חכמה וחסדים, וע"כ כתוב, עם חסיד תתחסד, שמאיר לו בחסדים, עם גבור תמים תתמם. שמאיר לו בגבורות, דהיינו בהארת חכמה שבשמאל, שהוא השלמות, כי תמים, פירושו שלם. כלהלן באות קכ"ב.

בהויה דאחורי הראש דא"א, שהם ט' אלף רבוא עלמין עם מלכות הכוללת אותם. כי קו האמצעי כולל ב' הקוין ימין ושמאל. אבל ב' היות שמב' צדדי הראש דא"א, שייכים לאו"א. כי אר"א ה"ס ימין ושמאל. וז"א ה"ס קו האמצעי, וע"כ כל אחד לוקח מהבחינה שכנגדו בא"א.

מאמר חב"ד דו"א

(קט) בחללא דגולגלתא נהירין וכו': בחלל הגלגלת מאירים ג' אורות. דהיינו חב"ד. ואם תאמר, אתה אומר שלשה, הרי ארבעה הם, כמו שאמרתי, שהם ירושת אביו ואמו, דהיינו חו"ב, שהם בחינת אר"א שירש, וב' חלקי הדעת הגנוז בהם, שמתעטרים כולם בראשו של ז"א והם תפלין ש"ר. ומשיב, בתחילה הם ארבעה אורות, ואח"כ מתחברים בצדדי, כלומר שב' חלקי הדעת מתחברים בו לאחד, להכריע על חכמה ובינה וליחדם זה בזה, ונעשו ג' אורות, ומאירים ונכנסים בג' חללים שבגולגלתא, ויוצאים כל אחד בהצד שלו, זה בימין וזה בשמאל וזה באמצע, ומתפשטים בכל הגוף.

קכא) והא בקשוט אוקימו חברייא, דכתיב, ז ויגד יעקב * לרחל כי אחי אביה הוא. פ ויגד, הא אוקמוה, דכלא רוזא דחכמתא. וכי בן רבקה הוא. בן רבקה, ולא כתיב בן יצחק. ז רמו, וכלא רמיזא בחכמתא.

קכב) ועל האי אקרי שלים ק בכלא. וביה אתחזי מהימנותא. ובג"כ כתיב, ויגד יעקב, ולא כתיב ויאמר.

קכג) הני גווני, ג כמה דנהרין בעטרא דרישא, ועאלין בחללי דגולגלתא. הכי מתפשטין בכל גופא, וגופא אתאחיד בהו. לעתיקא קדישא ט סתימא, לא נתכנו, ולא ייאן ליה, דהא כלא ה בחד אשתכח, א חידו לכלא, חיים לכלא. לא תלייא ביה דינא. אבל בהאי, לו נתכנו ב עלילות ודאי.

קכד) בגולגלתא דרישא, תליין כל אינון, נ רבוון ואלפין מקוצי דשערין, דאינון אוכמין. ומסתבכין דא בדא, אחידן דא בדא, ד דאחידן בנהירו עלאה דמעטר ברישיה מאבא, וממוחא דאתנהיר מאבא. לבתר ה נפקין נימין על נימין,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז (בראשית כט) וארא מ צ"ג. זהר חדש צא פ וע"ד ולי"ג ויגד; ל"ג מן ויגד עד וכי. צ ל"ג רמו. ק לכלא. ר ל"ג מן כמה עד מתפשטין. ט"ג של"ט. ש מוסיף סתימא דכל סתימין. ת אשכח בחד. א ל"ג חידו לכלא. ב ל"ג עלילות. ג רברבן. ד דאחיד. ה דנפקין.

חב"ד דו"א

הסולם

מאמר

קכא) והא בקשוט אוקימו וכו': והרי באמת העמידו החברים, שכתוב, ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא. ויגד, הרי העמידו שהכל סוד החכמה הוא. כלומר שהמשכת החכמה נקראת הגדה. וכי בן רבקה הוא. בן רבקה, ולא כתוב בן יצחק, שזהו רמו. והכל רמוז בחכמה. פירוש, שיש בחכמה אור זכר דהיינו המאיר ממעלה למטה, ואור נקבה, המאירה מטה למעלה בלבד, וע"כ רמוז שבן רבקה הוא שיש בו אור נקבה, ולא בן יצחק, כי אין בו אור זכר, כי יעקב ה"ס קו האמצעי המתקן את השמאל שלא יאיר אל מטה למעלה בלבד (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) ואין הכוונה שיצחק היה מאיר החכמה ממעלה למטה ח"ו, אלא שמדרגתו היתה כך, להאיר ממעלה למטה, אלא שנתקן בסוד העקדה שיאיר בבחינת קו אמצעי, שהוא מטה למעלה. והרמוז, ולא בן יצחק, הוא על מדרגתו המקורית, שהוא אור זכר.

קכב) ועל האי אקרי וכו': ועל זה נקרא יעקב תמים בכל. ובו נראית האמונה, כלומר שהשפיע חכמה למלכות שנקראת רחל ונקראת אמונה. והשפעת החכמה מכונה הגדה. וע"כ כתוב ויגד יעקב לרחל. שהוא יורה על השפעת החכמה, ולא כתוב, ויאמר. (פסיקי דף רצ"ב ע"ב *) דף רצ"ג ע"א)

קכג) הני גווני כמה וכו': אלו הגוונים, של ימין ושמאל שבדעת, כמו שמאירים בעטרה של הראש, בבחינות אורות מקיפים, ונכנסים בחללי הגולגלתא, ומאירים בבחינות אורות פנימיים, כך מתפשטים בכל הגוף, שהוא חג"ת נה"י, והגוף מתאחד בהם, אבל לעתיקא קדישא הסתום לא נתכנו עלילות שאין בו חכמה, ואינון יפות לו, כי זה עתיקא קדישא נמצא לגמרי באחד, דהיינו באור החסדים בלבד, ואין הארת החכמה שולטת בו, וע"כ נמצא בו שמחה לכל, חיים לכל, ולא תלוי בו שום דין, אבל בזה, בו"א, לו נתכנו עלילות, ודאי, כנ"ל בסמוך, וע"כ יש כאן קרי וכתוב, שהכתיב הוא לו עם ו', והקרי הוא לא עם א'. (שמואל א' ב') שזה בעתיקא, וזה בו"א.

מאמר שערות נימין קוצין דראש ז"א

קכד) בגולגלתא דרישא תליין וכו': בגולגלתא של הראש, שהוא כתר, תלויות כל אלו הרבבות והאלפים קווצות השער, שהן שחורות ומסתבכות זו בזו, ואחוזות זו בזו, שאחוזות באור העליון המעטר ראשו מאבא, וממוחו שהאיר מאבא. ואח"כ יוצאים נימין, על נימין מן האור המתעטר בראשו מן אמא, ומשאר מוחי, דהיינו ממוח הפנימי דאמא וממוח

מנהירו דמתעטר ברישיה מאימא, ומשאר מוחי. וכלהו אחידן, ומסתבכי באינון שערי דאחידן מאבא, ו בגין דאינון מתערבין דא בדא, ומסתבכין דא בדא, (קכה) ו וכלהו מוחי אחידן ן בגולגולתא, במוחא עלאה. וכלהו משיכן

חלופי גרסאות

ו ובגין. ו וכלהו. ן ל"ג בגולגולתא.

שערות גימין קוצין דראש ז"א

הסולם

מאמר

כולן כלולות זו בזו. וז"ש ומסתבכין דא בדא, כלומר שנכללות זו מזו. אחידן דא בדא, שהן נאחזות לינק זו מזו. דאחידן בנהירו עלאה, שהדינים הללו אחוזים בהארה העליונה, כלומר, שהם גורמים לסדר ג' קוין המאיר במוחין עליונים, שלולא הקדם דינים האלו, לא היו יוצאים המוחין דג' קוין (כנ"ל אות נ"ח) דמעטר ברישיה מאבא, היינו השערות הנמשכות מקו ימין שנקרא אבא. והיינו מקו ימין דד' מוחין שבגולגלתא דז"א, כי ע"כ אומר דמעטר ברישיה, שהוא מעטר אותו בגולגלתא שלו. וממוחא דאתננהיר מאבא, היינו מקו ימין שבג' מוחין דג' חללי גולגלתא שהוא מקבל מקו ימין דמוחין עליונים שבגולגלתא. וע"כ אומר דאתננהיר וז"ש לבתר נפקין נימין על נימין מנהירו דמתעטר ברישיה, מאבא. דהיינו הנימין היוצאות מקו שמאל שנקרא אמא והיינו מקו שמאל דד' מוחין דגולגלתא דז"א. וע"כ אומר, דמתעטר ברישיה, דהיינו בגולגלתא. ומשאר מוחי, היינו מקו שמאל דג' קוין דישסות שבמוחין הפנימים דז"א, ומקו אמצעי שלמעלה בגולגלתא דז"א, שהוא דעת דאז"א. ומקו אמצעי שבפנימיות המוחין שהוא דעת דישסות מכל אלו נמשכות שערות, גימין, וקוצין, על הגולגלתא. והטעם שנקבעו להיות על גולגלתא, כבר נתבאר לעיל, שהוא מטעם היותה מתוקנת במ' דצלם (כנ"ל באדר"ר אות ל"ד) ועיקר התכללות כל הדינים הוא בדינים דקו ימין, שה"ס שורש כל הדינים, שהם בחינת אבא. וז"ש וכלהו אחידן ומסתבכי באינון שערי דאחידן מאבא, דהיינו בדינים של זריעת החולם שה"ס כניסת ה' לאויר שהוא שורש השערות ועי' באדר"ר אות קצ"ו. והכל הולך למקום אחד.

וממוח הדעת. וכולן אחוזות ומסתבכות באלו השערות האחוזות מאבא. משום שהן מתערבות זו בזו, ומסתבכות זו בזו. פירושו. כבר ידעת סוד השערות שהן מלשון סערות, דהיינו דינים הבאים מג' זריעות חולם שורק חירק (המבוארים לעיל ב"א דף ט"ו ד"ה ההיא ע"ש) שהם שורשים לג' קוין ימין שמאל ואמצע, וכן מבחינת המחלוקת דימין ושמאל בסו"ה יעלו שמים ירדו תהומות (המבואר באדר"ר נשא אות ר"ד) גם ידעת שיש ב' מיני מוחין דחב"ד בראש דז"א, (א) ג' קוין בגולגלתא, שה"ס ד' מוחין דאז"א, חכמה בינה ימין דדעת ושמאל דדעת המבואר לעיל (באדר"ר רבא אות קפ"א). (ב) ג' קוין בסוד ג' חללי גולגלתא, שה"ס ג' מוחין חב"ד מישסות המבוארים לעיל (באדר"ר אות קצ"ז) ולפיכך גם בשערות רישא יצאו דינים וסערות מבחינת ג' קוין דאז"א שבגולגלתא דז"א, ודינים וסערות מבחינת ג' קוין דישסות שבמוחין שבג' חללים דראש דז"א. והדינים והסערות היוצאים מבחינת קו ימין, דאז"א ודישסות, שנקרא חכמה, הן נקראות שערות. והסערות היוצאים מקו שמאל דאז"א וישסות, שנקרא בינה הן נקראות גימין. והסערות היוצאות מקו אמצעי דאז"א וישסות הנקרא דעת, הן נקראות קוצין. וההפרש בין שערות רישא לשערות דיקנא עיי' באדר"ר אות צ'.

וז"ש בגולגלתא דרישא וכו' קוצי דשערי דאינון אוכמין. שהם הדינים דג' נקודות הנ"ל שמצד הדעת שהן הדינים דמסך דחירק הן נקראות קוצין, ומצד החכמה שהיא קו ימין, ששם עלית המלכות לבינה, הן נקראות שערין. ומצד המסך דחירק שכולל בתוכו גם דינים דמנועולא, שה"ס מלכות הבלתי נמתקת בבינה (כנ"ל ל"ד דף י"ג ד"ה ונתבאר) הן שחורות. כי המלכות, היא גוון שחור. וזסו"ה קוצותי תלתלים שחורות כעורב. ואע"פ שיש בהן הרבה בחינות דיגין מג' זריעות וממחלוקת דשמאל וימין, כנ"ל, מ"מ (דפ"י דף רצ"ג ע"א)

קכה) וכלהו מוחי אחידן וכו': וכל המוחין שבפנימיות חללי הראש שהם חב"ד דישסות אחוזים בגולגלתא, שהם חב"ד דאז"א, שרוא מוח העליון. וכל המשכות השערות

ס אתמשכן מתלת חללי דמוחא, אחידן במוחי . מתערבן דא בדא, בדכיא במסאבא. בכל אינון טעמין, ורזין, סתימין ומתגליין. ובג"כ כלהו מוחי כ רמיזי כ באנכי יי' אלהיך וכו', כמה דנהורין בעטרא דרישא, ועאלין בחללי דגולגלתא. קכו) כל אינון קוצין אוכמין, חפיין ותליין לסטרא דאודנין. והא אוקימנא, דבג"כ כתיב, ה) הטה יי' אונך ושמע. מכאן אוקימנא, מאן דבעי דירכין מלכא אודניה לקבליה, יסלסל ברישיה דמלכא, ויפנה שערי מעל אודנוי, וישמע ליה מלכא בכל מה דבעי.

קכו) בפלגותא דשערי, מתאחדא חד אורחא, בארחא דעתיק יומין, ומתפרשן מניה כל אורחוי דפקודי אורייתא, ה) כל מאריהון דיבבא ויללא תליין בכל קוצא וקוצא, ואינון מפרשין רשתא לחייביא, דלא ידעין אינון ארחין. הה"ד, ו) דרך רשעים כאפלה. וכל אלין תליין בקוצין תקיפין, ובג"כ כלהו תקיפין.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה) (מ"ב יט) נשא סה צ"ק. ו) (משלי ד) ב"ב ס אתמשכן. י ומתערבין ול"ג אחידן במוחי. כ רמיזי; ורמיזי. ל באוני ה. מ מוסיף ואתמנן עליהו כל מאריהון דיבבא ויללא ותליין.

שערות נימין קוצין דראש ז"א

הסולם

מאמר

קביעות לשערות להיותן סוד ל' דצלם, שמשם יוצאת ה' מאויר בעת גדלות, וע"כ מתבטל שורש השערות משם. אלא כל עוד שהוא בקטנות, השערות שעל הגלגלתא נמשכות ומכסות גם על האזנים והמצח, שזה יורה שיש גם בפנים כניסת ה' לאויר שהוא שורש הדינים והשערות. ואז אין תפלות התחתונים נשמעות, כי הדינים דשערות מכסות האזנים. אלא כשהאדם מסלסל בשערות המלך, דהיינו כשמוציא ה' מאויר, ומתגלים הג"ר דז"א, אז חוזרות השערות למקום קביעתן, דהיינו לגלגלתא בלבד והאזנים והמצח מתגלים, וכיון שיש לו ג"ר לז"א, התפלות נשמעות, וז"ש, מאן דבעי וכו', יסלסל ברישיה דמלכא דהיינו שיעלה מ"ן להוציא ה' מאויר, ויתגלה אור הג"ר בראש המלך, שהוא ז"א. ויפנה שערי מעל אודנוי, כי כשמתגלה הג"ר מתפנים האזנים והמצח משערות, ואז, וישמע ליה מלכא בכל מה דבעי. כי אין התפלות מתקבלות מטרם שמאירים הג"ר בז"א.

השערות נמשכות מג' חללי המוח, האחוזים במוחין העליונים, ומתערבות זו בזו, בטהרה בטומאה. כלומר, שהן טעמי הטהרה, וטעמי האזהרות על הטומאה. בכל אלו הטעמים, והסודות, הסתומים והמתגלים. משום זה כל המוחין מרומזים באנכי ה' אלקיך. וגו'. שה"ס רמ"ח מצות עשה וש"סיה לא תעשה הכלולות באנכי ה' אלקיך וגו'. שהם מסודרים, כמו שמאירים בעטרת הראש, דהיינו בד' מוחין דגולגלתא, והארתם נכנסת בג' חללי הגלגלתא בפנימיות הראש.

קכו) כל אינון קוצין וכו': כל אלו קווצות השערות השחורות תלויות ומכסות לצד האזנים, והנה למדנו, שמשום זה כתוב, הטה ה' אונך ושמע. מכאן העמדנו, שמי שרוצה שהמלך יטה אנו אליו, יסלסל השערות בראש המלך. כלומר שיכוון לתקן הדינים התלויים בשערות ראש ז"א, ויפנה השערות מעל אזונו, שלא יכסו על שמיעת התפלה, ואז ישמע לו המלך בכל מה שצריך.

פירוש. מקור השערות, הוא מקו ימין מסוד זריעת נקודת החולם, שה"ס עלית המלכות לבינה. ואינן דבוקות אלא על הגלגלתא שהוא בחינת ה' דצלם שממנה אין המלכות יורדת לעולם. משא"כ בסוד הפנים המתחילים מב' אזנים ומצה. אין שם מקום (דפריי דף רצ"ג ע"א)

מאמר אורחא דפלגותא דשערי ז"א

קכו) בפלגותא דשערי מתאחדא וכו': בהתחלקות השערות דז"א, מתאחו דרך אחד, בדרך התחלקות השערות דעתיק יומין, כלומר שמקבל שפעו מחנו, ומתחלקים ממנו, כל הדרכים של מצות התורה, כל בעלי יבבה ויללה

ואוקימנא באינון שעיען אתאחדן מאריהון נ דמתקלא, דכתיב, (ט) כל ארחות יי חסד ואמת. וכל כך, בגין דמשכין ממוחין סתימין דרהיטי דמוחא.
 (קכח) ובג"כ משתכחי כל חד כפום אורחוי, ׀ מחד מוחא באינון קוצין

מסורת הזהר

(ט) (תהלים כה) נשא נו צ"ב.

חלופי גרסאות

נ דרחימותא. ט מוסיף בר מחד.

הסולם

אורחא דפגותא דשערי דז"א

פאמר

ויללה תלויים בכל קוץ וקוץ שבשערות. והם פורשים רשת לרשעים שאינם יודעים אלו הדרכים. ז"ש דרך רשעים כאפלה. וכל אלו תלויים בקוצין הקשים. ומשום זה כולם קשים. והעמדנו, שבאלו קוצין החלקים מתאחזים בעלי המתקלא, שכתוב, כל אורחות ה' חסד ואמת. וכל כך הוא, משום שממשיכים ממוחין סתומים של השמאל, הנקראים רהיטי מוחא. פירוש. השערות, הם כל מיני דינים הנמשכים מתקוני ג' קוין שבמוחין כנ"ל. והלבן שבין השערות, רומז על חסד שאין בו דינים. כי מתוך שהצדיקים רואים הדינים המתפשטים לנוטים לימין ולנוטים לשמאל, הם יודעים דרך קו האמצעי החלק שאין בו שום שערות ודינים, שמקור הדרך הזה הוא בגלגלתא דא"א כנ"ל (באד"ר אות ל"ג) שעליו נאמר וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. ומאיר לאורחא דפגותא דשערי שבגלגלתא דז"א. וז"ש, בפגותא דשערי פתאחדא חד אורחא בארחא דעתיק יומין, שהצדיקים ההולכים בקו אמצעי הם יונקים מאורחא דגלגלתא דא"א, המאיר באורחא דז"א. וכל תרי"ג מצות באים לעזור לאדם שילך בדרך אמצעי הזה, שאין בו משערות דקו ימין ואין בו משערות דקו שמאל. כי רמ"ח מצות עשה מצילים אותו משערות דימין, ושס"ה מצות לית מצילים אותו משערות דשמאל. וז"ש ומתפרשן מניה כל אורחוי דפקודי אורייתא. שכל מצוה מטלת אורה בדרך הלבן הזה. ואין לשאול, הרי גם מקו אמצעי יש שערות ודינים. הענין הוא שהדינים שבו הם ג"כ מבחינת הנטיה לקו ימין או לקו שמאל, שהם מענישים אותם, כדי שילכו בקו האמצעי ממש, וכשמקבלים הדינים ההם, נשמעים לו ללכת בקו אמצעי, אבל להולכים בקו אמצעי אין דינים כלל. ולפיכך אחר שביאר בחינת הלבן שבקו האמצעי הנקרא אורחא דפגותא דשערי, מבאר הדינים הנהגים בקו האמצעי, שהם דעת, הנקראים קוצין, שהם מענישים את

הנוטים לימין או לשמאל (כנ"ל אות קכ"ד). וז"ש כל מאריהון דיבבא ויללה תלויין בכל קוצא וקוצא, דהיינו בעלי הדין המענישים ומביאים יבבה ויללה לעולם הם תלויים בדינים דקו אמצעי, דהיינו הנמשכים מדעת, המכונים קוצין. ואינון מפרשין רשתא וכו' שמפילים אותם ברשת שלהם. כי דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו. והם נופלים לרשת הדינים שבקוצי השערות. אמנם הצדיקים ההולכים בקו אמצעי הם הולכים באורחא דפגותא דשערי, שהוא לבן ואין בו שערות כלל, שעליו נאמר, (סס) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. וכבר ידעת שיש בקו אמצעי ב' בחינת דינים דמנעולא ודמפתחא, שבעת שגלויים בו הדינים דמנעולא אין המוחין יכולים להתפשט בו, אלא אחר שממתיק המלכות לבחינת מפתחא או מתגלים בו המוחין (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) וז"ש, וכל אלן תלויין בקוצין תקיפין, שכל זה אמור בקוצין היוצאים מבחינת מנעולא, שהם דינים קשים, ואוקימנא באינון שעיען, דהיינו אותן הבאות מדינים דמפתחא, שהן חלקות, אתאחדן מאריהון דמתקלא, בהן מתאחזים בעלי המתקלא, שה"ס המסך דחירק המתוקן בבחינת מפתחא, (כנ"ל בספרא דצניעותא אות ג' בהסולם) שהוא גורם ליציאת המוחין דפנים ספנים. וז"ש שעליהם כתוב, כל אורחות ה' חסד ואמת, כדי שיתגלו המוחין דגדלות הכלולים מחסד וחכמה. הנקראים חסד ואמת. וכל כך, למה הם גורמים כל זה. הוא בגין דמשכין ממוחין סתימין דרהיטי דמוחא. שלהיות המסך דחירק מתוקן בסוד המתקלא שפירוש, שהחסדים יאירו ממעלה למטה. והחכמה ממטה למעלה, אז יכולים להמשיך ולגלות מוחין הסתומים שבשמאל, כי אז הם נכללים בחסדים דימין ולא זולת. כמ"ש בספד"צ הנ"ל.

מאמר קוצין שבכאריא מחי"ד
 קכח) ובג"כ משתכחי כל וכו': עתה
 מבאר הדברים ביתר ביאור. ומשום זה נמצא
 כל

האמצעי הנקרא אורחא דפגותא דשערי, מבאר הדינים הנהגים בקו האמצעי, שהם דעת, הנקראים קוצין, שהם מענישים את (דפי"י דף רצ"ג ע"א)

שעיען, אתמשכן מאריהון דמתקלא, דכתיב כל ארחות יי חסד ואמת. קכט) ממוחא תניינא, באינן קוצין תקיפין, אתמשכן ותליין מאריהון דיבבא ויללא דכתיב בהו דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה ישלון. מאי קא מיירי. אלא לא ידעו, כלומר לא ידעין, ולא בעאן למנדע, במה ישלון. אל תקרי במה, אלא באימא ישלון. באינן דמתאחדין בסטר דאימא. ם מאי סטרא דאימא. גבורה תקיפא מינה מתאחדן מאריהון דיבבא ויללא.

קל) ממוחא תליתאה, באינן קוצין דאינן באמצעיטא, אתמשכן ותליין מאריהון ם דמידין. ואקרון אפין נהירין ולא נהירין. ובהני כתיב ם פלס מעגל רגליך. וכלא אשתכח באינן קוצין ם דשערי דרישא.

חלופי גרסאות

ע ל"ג מאי סטרא דאימא. ם דמארין. ם כ"ג הסולם; ושערי.

מסורת הזוהר

ם (משלי ד) וישב עב צ"ה.

הסולם

מאמר

פירוש. מלמדנו בזה, שאע"פ שאמר לעיל, שבעלי יבבה ויללה יוצאים מקוצין הקשים, אין הפירוש מקוצין הקשים שבקו האמצעי, אלא מקוצין הקשים הכלולים בקו שמאל, כי שם מתכפלים הדינים שבהם, מחמת התכללותם בדינים דשמאל.

קל) ממוחא תליתאה באינן וכו': ממוח גי', באלו קוצין שהם באמצע, כי כלול בו ימין שמאל אמצע, שהם שערות נימין קוצין, וע"כ אמר קוצין דבאמצע, נמשכים ותלויים בעלי מדין, שה"ס היושבים על כסא מדין, דהיינו המקבלים מבחינת החכמה שבמלכות, הממוזקת בחסדים, שאז נקראת כסא מדין, וקיומם תלוי בקוצין דמוח הדעת, שה"ס המסך דחירק הנ"ל, ונקראים פנים מאירים ואינם מאירים, שלהיותם במלכות, הם פנים שאינם מאירים, ולהיותם מתוקנים מקו אמצעי דדעת, הם מאירים. ובאלו כתוב פלס מעגל רגלך. דהיינו שיהיו דבוקים בקו האמצעי שהוא פלס ומתקלא, ואז יהיו פנים מאירים, והכל נמצא באלו הקוצין דשערות הראש.

ונתבאר, אשר בחינת המתקלא שבמסך דחירק שבקו האמצעי הממשיכה המוחין הגדולים דפנים המאירים, היא נמשכת מן הקוצין שבקו ימין, ובחינת דינים הקשים הנמשכים ממסך דחירק שבקו האמצעי, מבחינת המנעולא שבו, הם מן הקוצין שבקו שמאל שהוא אמא, ובחינת מארי מדין, דהיינו המקבלים הארת החכמה ממלכות שנקראת חכמה תתאה, הם נמשכים מקוצין דקו אמצעי, שהוא השוקל את החכמה שלא תאיר ממעלה למטה

כל אחד מן הקוצין כפי דרכו, כלומר שיטת בחינת קוצין בכל מוח ומוח מחב"ד, כי כלולים זה מזה, ויש בכ"א מהם שערות ונימין וקוצין, אבל ממוח אחד מהם, דהיינו מוח האמצעי, שהוא דעת, נמשכים מאלו הקוצין החלקים שבו, בעלי המתקלא, שכתוב עליהם כל ארחות ה' חסד ואמת.

פירוש. אע"פ שהקוצין שה"ס דינין דקו אמצעי נמצאים בכל ג' המוחין, חב"ד, עכ"ז, מה שאמר, שמקוצין החלקים נמשכים בעלי המתקלא לגלות המוחין דפב"פ כנ"ל, זה נאמר רק על מוח הימין, שהוא בחינת קו ימין בכללו, אלא לא בבחינת שערות ונימין הנכללים בו אלא בקוצין החלקים שבו, שהם בחינת קו אמצעי. שה"ס המסך דחירק שעל ידו מכריח קו השמאל להתכלל בימין, שהוא המכונה מתקלא, והטעם שהוא מקוצין דימין, הוא, כי בחינת המפתחא כשנקשרת בימין, היא בשליטת החסדים, ואז הם בסוד אספקלריא המאירה.

קכט) ממוחא תניינא באינן וכו': ממוח השני, שהוא מוח השמאל שהוא בינה, באלו קוצין הקשים שבו נמשכים ותלויים בעלי יבבה ויללה הנ"ל, שכתוב בהם, דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה ישלון, מה פירוש, ומשיב, אלא לא ידעו, כלומר, אינם יודעים ואינם רוצים לדעת במה ישלון, אל תקרי במה ישלון, אלא באמא ישלון. דהיינו באלו הנאחזים במוח הב' שהוא בצד אמא, מהו צד אמא, היינו גבורה קשה שבשמאל, שממנה מתאחדים בעלי יבבה ויללה הנ"ל.

(דס"י דף רצ"ג ע"א)

קלא) מצחא דגולגלתא, מצחא ק לאתפקדא חייביא על עובדיהון. וכד
 האי מצחא אתגלייא, מתערין מאריהון דדינין, לאינון דלא מתכספין בעובדיהון.
 האי מצחא סומקא ר כוורדא. ובשעתא דאתגלייא מצחא דעתיקא בהאי מצחא,
 ש אתהדרת חוורא כתלגא. וההיא שעתא, עת רצון אקרי לכלא.
 קלב) בספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא אמר, מצח. ה זכי מצח,
 מצחא דעתיקא. ואי לאו, אשדי ח' בין תרין אתוון, כד"א ג ומחץ פאתי מואב.
 קלג) ואוקימנא, דאקרי נצח באתוון רצופין. וכמה נצחים הוו. ואע"ג

חילופי גרסאות

מסורת הזוהר

פ (במדבר כד) תרומה רפב צ"ט. זר חדש גב ט"ב ק לאתעקרא. ר דוורדא. ש אתחזרת. ת לא גרסינן
 ש"ב גה ט"ג ש"ו ט"ד ש"ב ש"ו.

מצחא דד"א

הסולם

מאמר

עובדיהון, דהיינו בשעה שהמצח מתגלה, כמו
 שממשיך, וכד האי מצחא אתגלייא, דהיינו
 כשיוצאת ה' מאויר, והשערות מתפנות מן
 המצח, מתערין מאריהון דדינין לאינון דלא
 מתכספין בעובדיהון, דהיינו שנתעורר אז
 המחלוקת דימין ושמאל, ומתגלים דינים דימין
 וכן דינים דשמאל, על כל אותם הרשעים שאינם
 רוצים לקבל עליהם שליטת קו האמצעי.
 וז"ש האי מצחא סומקא כוורדא, דהיינו
 סוד דינים דשמאל, המכונה אדום, המענישים
 קשה את הרשעים הרוצים ליגק משמאל בלי
 ימין. אבל ובשעתא דאתגלייא מצחא
 דעתיקא בהאי מצחא, שבו שליטת החסדים
 החשובים יותר מחכמה, להיותם בו ברצון
 (כנ"ל אות מ"ג) או, אתהדרת חוורא כתלגא,
 כי שליטת החסד דמצח הרצון דעתיקא, שה"ס
 גוון לבן מתגברת על הארת השמאל שבמצח
 ומחזירו ללבן, וההיא שעתא עת רצון
 אקרי לכלא. מפני שחסדים דמצח דעתיקא
 מאירים ברצון, ולא מחמת מסך וחסרון, וע"כ
 לא פג מהם מעלת החכמה, ויש בהם מעלת
 שניהם. ע"כ הם לרצון לכל. (כנ"ל אות מ"ג)
 (ועי' באד"ר אות קצ"ט).

למטה, בסו"ה פלס מעגל רגלך. ואלו, לפעמים
 הם בפנים מאירים, כשהם בשליטת קו האמצעי
 ולפעמים הם בפנים שאינם מאירים, כשהם
 בשליטת המלכות.

מאמר מצחא דד"א

קלא) מצחא דגולגלתא מצחא וכו':
 המצח של הגלגלת הוא מצח לפקוד הרשעים
 על מעשיהם. וכשמצח הזה מתגלה, מתעוררים
 בעלי הדין, לאלו שאינם בושים במעשיהם.
 מצח הזה הוא אדום כשושנה. ובשעה שמתגלה
 מצח של עתיקא, במצח הזה, הוא חוזר להיות
 לבן כשלג. ואותה שעה נקראת שעת רצון לכל.
 פירוש. כבר נתבאר, שאע"פ שלא נקבעו
 שערות במצח ופנים דו"א, משום ששורש
 השערות הוא מהדינים דנקודת החולם, שהוא
 עלית ה' לאור ונעשה אויר, וקביעות הוו
 ד' באויר, הוא רק בגלגלתא (כנ"ל אות מ"ג)
 עכ"ז בקטנות, מטרם שיוצאת ה' מאויר,
 נמצאות השערות מכסות האזנים והמצח מפני
 שהאור הוא ו"ק בלי ראש, ובגדלות כשיוצאת
 ה' מאויר מתפנים השערות ונגלה המצח.
 שאז חוזרת ומתגלה החכמה, שנעלמה מכל
 כניסת ה' לאויר כנודע. והנה בא"א בעת
 ההיא מתגלה מצח הרצון, שפירושו, שהמצח
 שלו דוחה החכמה ובוחר בחסדים. ואז נמצאים
 החסדים ההם בבחינת רעוא דרעוין (כנ"ל אות
 מ"ג) משא"כ בז"א, שבעת שנתגלה המצח מן
 השערות, דהיינו בעת שהי' יוצאת מאויר,
 ובינה ותו"מ דתחתון חוזרים להמדרגה, הרי
 יוצא ונעשה מהם בחינת קו שמאל, ומתעוררת
 אז מחלוקת בין ימין לשמאל, בסו"ה יעלו
 שמים ירדו תהומות (כנ"ל אות נ"ח).
 וז"ש, מצחא לאתפקדא חייביא על

קלב) בספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא אמר, מצח. אם
 זכו מצח, שהוא מצח של עתיק. דהיינו מצח
 הרצון. ואם לא זכו, מטילים הח' בין ב'
 אותיות מ"צ, ונעשה הצירוף מחץ. כש"א,
 ומחץ פאתי מואב. דהיינו שהרשעים משיגים
 ממנו עוושים כנ"ל.

קלג) ואוקימנא דאקרי נצח וכו':
 והעמדנו, שמצח, נקרא נצח באותיות הרצופים,
 בחילוף אות באות הסמוכה מחחלפת המ'
 במצח

(דפו"י דף רצ"ג ע"א)

דנצח א באתרא אחרא אסתלק, ואית נצחים אחרנין דמתפשטין בכל גופא. ובגין ב דשבתא בשעתא דצלוחא דמנחה, בגין דלא יתער דינין, גליא עתיקא קדישא מצחא דיליה, וכל דינין אתכפיין ג ואשתכחו ולא אתעבידו. קלד) בהאי מצחא תליין כ"ד בתי דינין, לכל אינון דחציפין בעובדיהון. כמה דכתיב, ז) ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון. והא עשרים אינון, ד' למה. לקבליהון דד' מיתות ד בית דינא לתתא, דתליין מלעילא. ואשתארו עשרין. ובג"כ לא מענישין ה בי דינא עלאה, עד ו דישלים וסלקא לכי שנין,

חלופי גרסאות

א כ"ג הסולם; אחרא בנצח; אחרא באתרא. ב דבשבתא; דבשעתא דשבתא. ג ואשתכחו. ד בתי ה בדינא. ו דשלים; עשרין.

מסורת הוזהר

ז) (תהלים עג).

מצחא דז"א

עשרים גבורות, המכונות עשרים בתי דין. וז"ש, והא עשרים אינון, ד' למה. ששואל למה אמר שיש כ"ד בתי דין במצח הרי אין יותר מעשרים, שהן ה' גבורות דשמאל, שבכל אחת ד' בחינות חו"ב תו"מ. ומשיב, לקבליהון דד' מיתות בית דינא לתתא, דתליין מלעילא, כלומר, שמשויב. שגם המלכות, שנקראת ב"ד של מטה מצד הדין שבה אשר ד' בחינות חו"ב תו"מ שבה, ה"ס ד' מיתות ב"ד, גם הם כלולות ונמשכות מה' גבורות שבדעת, וע"כ יש עמהן כ"ד בתי דינים.

ונודע שסוד כ"ד ספרים, אשר בתורה נביאים וכתובים ה"ס ז"א ומלכות. כי התורה ה"ס חג"ת דז"א, ונביאים ה"ס נה"י דז"א. וכתובים. ה"ס מלכות. גם ידעת שבז"א יש י"ב צירופים שהם ג' קוין, שבכל אחד חו"ב תו"מ. ועד"ז י"ב בחינות במלכות שח"ג קוין, שבכל אחד חו"ב תו"מ. והן כלולות זה מזה, ויש, כ"ד בחינות בז"א, וכ"ד בחינות במלכות. וז"ש, במתניתא וכו' לקבליהון דכ"ד ספרים דאתכלילן באורייתא, דהיינו כנגד כ"ד ספרים שהם בז"א ומלכות, שה"ס י"ב דז"א וי"ב דמלכות הכלולים בתורה. שה"ס ז"א, שאלו כ"ד בחינות היוצאות מקו האמצעי שנק' תורה, שהוא שופט, אשר הימין יאיר ממעלה למטה, והשמאל ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחזקוקת) והוא מעניש בסוד הדינים דמסך דחירק, לכל הרשעים הרוצים להמשיך חכמה משמאל ממעלה למטה. ולפיכך נבחנו כ"ד הבחינות היוצאות מג' קוין בז"א ובמלכות, בשם כ"ד בתי דינים. וז"ש בהאי מצחא תליין כ"ד בתי דינין לכל אינון דחציפין

הסולם

מאמר

דמצח בנ', ונעשה הצירוף נצח. שזה יורה שמאיר במצח אור הנצח דעליון, כי נה"י דעליון מתלבשים בתחתון. ואע"פ שנצח, במקום אחר הוא עולה, כי נצח דעליון מתלבש במקום חסד דתחתון, אין זה קושיא, כי יש נצחים אחרים המתפשטים בכל הגוף, כלומר שנצח דעליון מתלבש בכל הצד ימין דתחתון, בימין דראש, ובימין דחג"ת דגוף, שהוא חסד דתחתון, בימין דנה"י דגוף שהוא נצח דתחתון. וע"כ יש ג' נצחים דעליון, המתלבשים בתחתון, ונצח שבימין דראש מאיר במצח של התחתון. והטעם שהמצח נקרא נצח, הוא משום שנוצח הדינים, משום שבשבת בשעת תפלת המנחה, כדי שלא יתעוררו דינים, מגלה עתיקא קדישא את המצח שלו וכל הדינים נכנעים ונשקטים ואינם נעשים (כמ"ש זה לעיל אות מ"ה).

קלד) בהאי מצחא תליין וכו': במצח הזה תלויים כ"ד בתי דינים לכל אלו המחוצפים במעשיהם, כמ"ש, ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון, שזאל, והרי כ' בתי דינים הם, וד' למה נוסף עליהם. ומשיב שד' הוא כנגד ארבע מיתות בית דין התחתון התלויות למעלה. ונשארו רק עשרים בתי דין למעלה. ומשום זה בית דין של מעלה אינם מענישים עד שישלים ועולה לכי שנים, שהם כנגדם של כ' בתי דין, בברייתא הסתומה שלנו למדנו, שהם כנגד כ"ד ספרים הכלולים בתורה.

פירוש. ב' אורנין ומצחא הם חב"ד (כנ"ל אות קכ"ו) ונמצא המצח, שהוא דעת. והדעת ה"ס קו האמצעי, הכולל ה' חסדים חג"ת נ"ה מימין, וה' גבורות חג"ת נ"ה משמאל, ואלו ה' גבורות שמשמאל, יש בכל אחת מהם ד' בחינות חו"ב תו"מ, והן (ספרי דף רצ"ג ע"א *) דף רצ"ג ע"ב)

לקבליהון דכי בתי דינא. במתניתא סתימאה דילן תנינן, לקבליהון דכי ספרים דאתכלילן באורייתא.

קלה) עיינין דרישא, אינון עיינין דלא מסתמרין מנייהו חייביא. עיינין דניימין ולא ניימין. ובג"כ אקרו ^(ק) עיניו כיונים. מאי יונים. כד"א, ^(ר) ולא תונו איש את עמיתו. וע"ד כתיב, ^(ט) ויאמרו לא יראה י"ה וגו'. וכתב ^(ח) הנוטע און הלא ישמע וגו'.

קלו) תקונא דעל עינא, ^ז שערי ^ח דמתשערן בשעורא ^ט שלים. מאינון שערין תליין, אלף וז' מאה מארי דאשגחותא, לאגחא קרבא. וכדין קיימי כלהו משולשליהון ומתפקחין עיינין.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ז שארי. ח דמשלבן. ט ל"ג שלים.

ק) (שיר ה) לעיל אות נא צ"ש. ר) (ויקרא כה) יתרו נה צ"כ. ש) (תהלים צד.) ת) (שם).

עיינין דז"א

הסולם

מאמר

הימין, כמ"ש לפנינו, ואז כבר העינים נסתרות מהם, ואומרים לא יראה יה. וע"כ אינם שומרים את עצמם מהם, שאינם מפחדים לחטוא. וז"ש, ובג"כ אקרו עיניו כיונים וכו' כי הרשעים מתאנים ע"י העינים שלו, כי מחמת חטאם הן נבחנו אליהם, שהם ישנות, ואינון משגיחות על העולם. שזהו אונאה, כי רק מעשיהם גרמו להם זאת. וע"כ נקראות עיניו כיונים. וז"ש, דניימין ולא ניימין, שלרשעים הם ניימין, כמ"ש ויאמרו לא יראה יה, ולצדיקים לא ניימין. כמ"ש הנוטע און הלא ישמע היוצר עין הלא יביט.

דחציפין בעובדיהון, שהמצח, שה"ס הדעת, שהוא ז"א, מענישם כנ"ל. וז"ש, כמה דכתיב ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון, כי הרשעים המחוּצפים אינם חפצים להדבק בדרכי קו האמצעי שה"ס דעת שבמצח, ואומרים איכה ידע אל ויש דעה בעליון, ולפי שהם מחציפים פניהם לחלוק על הכרעת הדעת. ע"כ נעשים קשה מכ"ד בתי דינין שבדעת. (ועי' באדר אות ר"ג).

מאמר עיינין דז"א

קלה) עיינין דרישא אינון וכו': העינים שבראש ז"א, הן עינים שהרשעים אינם נשמרים מהם. הן עינים שישנות ואינון ישנות. כלומר לפעמים ישנות ולפעמים אינון ישנות. ומשום זה נקראות, עיניו כיונים. מהו יונים. הוא כמו שאתה אומר, ולא תונו איש את עמיתו. דהיינו מלשון אונאה. כי לרשעים נדמה, שהן ישנות, כלומר שאינון משגיחות על העולם. וע"כ כתוב, ויאמרו לא יראה יה ולא יבין וגו' וכתוב, הנוטע און הלא ישמע וגו'.

קלו) תקונא דעל עינא וכו': התקון שעל העין, הוא השערות המשוערות, שבסוף המצח מעל העינים, בשיעור שלם. מאלו השערות תלויות אלף ושבע מאה בעלי השגחה לעשות מלחמה, ואז עומדות כולן משלשול שלהן דהיינו שמפסיקות את ההשתלשלות שלהן שעל העינים לכסותן שהשערות נגבהות מעל העינים והעינים נפקחות.

פירוש, כבר נתבאר לעיל, אשר מקום השערות הוא על הגלגלתא להיותה בחינת ב' דצלם שאין ה' יוצאת מאויר אשר שם, אבל המצח, ששם מתחיל ל' דצלם, ששם יוצאת ה' מאויר בעת גדלות, הוא חלק משערות עכ"ז, נשאר בו שערות ממעל לעינים, והוא מטעם, כי שערות אלו הן מן הדינים דמסך דחירק דקו אמצעי שבכחם הוא מיחד הימין והשמאל לפתוח הארת החכמה ע"י התכללותה בימין. ולפיכך הן מוכרחות להשאר. וז"ש תקונא

פירוש, העינים דז"א ה"ס השגחה בשכר ועונש. ופעם הוא נגלה ופעם הוא נסתר, כי בעת שהתחתונים מטיבים מעשיהם זוכים להשיג השגחתו והוא ער לא ינום ולא ישן. ואם מריעים מעשיהם, ההשגחה נסתרת ואומרים לא יראה יה וגו'. שזה נבחן כשינה. בסוד אלהיהם ישן הוא. וז"ש, עיינין דלא מפתמרין מנייהו חייביא, כי בעת שמריעים מעשיהם, נמצאים מגבירים קו שמאל על

(דפו"י דף רצ"ג ע"ב)

קלז) כסותא דעל עיינין, גבינין מתאחדן בהו. ואלף וד' מאה כ רבוון מארי תריסין אתאחדן בהו, ואינון אקרון כסותא דעיינין. וכל אינון דאקרון עיני יי, לא פקחין, ולא אתערון, בר בזמנא דאלין כסותי דגבינין, מתפרשן אינון תתאי מעלאי. ובשעתא דאתפרשן גביני תתאי מעלאי, ויהבין אתר לאשגחא מתפקחין עיינין, ואתחזי כמאן דאתער משינתיה. אסתחרו עיינין וחמא לעינא

חלופי גרסאות

י כ"ג הסולם; ל"ג וד' מאה. כ ורבון.

עיינין דז"א

הסולם

מאמר

ומשום זה כתוב, עורה למה תישן ה' וגו'. פירוש בעת שהי' יוצאת מאור, ובינה ותו"מ שנפלו מהמדרגה חוזרים להמדרגה, יוצא אז קו שמאל בהמדרגה מע"ס כח"ב תו"מ. (כנ"ל ב"א דף ט"ו ד"ה ההיא) שה"ס נקודת השורק, ואז אין השמאל רוצה להתייחד עם הימין, ומחמת זה נמשך כסות המעלים את החכמה שבשמאל שלא תוכל להאיר. וה"ס כסות העינים. שמטרם שאור החכמה, המכונה עינים, מתייחד עם החסדים, עולה כסות על כל ע"ס שבעינים, ומכסים הארתו. אלא אח"כ אחר ביאת קו האמצעי, שעם המסך דחירק שבו כופה את קו השמאל שיתיחד עם החסדים דימין, עי"ז שממעט השמאל מג"ר שלו (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) אז מתייחדת החכמה עם החסדים והעינים נפקחות. ומיעוט הג"ר דשמאל שנעשה עי"ז קו האמצעי, בקע גם את הכסות המכסה את השמאל, שהג"ר דכסות שנתרוממו למעלה מורים על הסתלקות ג"ר דחכמה דשמאל. והו"ק דכסות שנשאר למטה מורים על ו"ק דחכמה שנשאר בעינים. שז"ס פתיחת העינים.

ז"ש כסותא דעל עיינין גבינין מתאחדן בהו, שהשערות המתאחדים בכסות העינים, מורות על דינין דמסך דחירק של קו האמצעי, הפועלים שם לבקוע הכסות ולפקוח העינים. וז"ש, ואלף וד' מאה רבוון מארי תריסין אתאחדן בהו, כי ג' קוין הי"ס ג' אלפי רבוא, וכיון שהשמאל שולט בלי ימין אין שם אלא קו שמאל, וגם חצי השמאל, דקו האמצעי, שהם אלף ות"ק רבוא. אלא מטעם חסרון המלכות משם שעלתה ונכללה בבינה, נבחנום לאלף וד' מאה רבוא. ואינון אקרון כסותא דעיינין, ששליטה זו של צד השמאל בלי ימין הנבחן לאלף וד' מאה רבוא. הוא הנעשה כסות על העינים, להעלים או החכמה. כנ"ל. וז"ש, וכל אינון דאקרון עיני ה', לא

תקונא דעל עינא שהן השערות שנשארו בסיום המצה, שערי דמתשערין בשעורא שלים, כן הן פועלות בעת השלמות בעת שכבר יצאה הי' מעינים, ונגלתה החכמה, אז הן פועלות ליחד החכמה עם החסדים, שאז ומתפקחין עיינין, שיכולות להאיר. אבל מטרם שקו האמצעי מיחד עם שערות אלו את החכמה והחסדים זה בזה, אינו יכולות להאיר, ונבחנום או לישנות, וסגורות. כי חכמה בלי חסדים הוא חשך ולא אור (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפק) וז"ש, תליין אלף וז' מאה וכו' לאנחא קרבא. כלומר, שהשערות אלו עושות מלחמה לקיים אלף וז' מאה בעלי השגחה. כי עי"ז מסך דחירק מתקיימים הארת ב' הקוין, אלא הימין מאיר ממעלה למטה, מפני שיש בו ג"ר, ונבחן לאלף שכל ספירה כלולה ממאה. וקו השמאל חסר ג"ר, כי אינו מאיר אלא ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) וע"כ אינו אלא ז' מאה, דהיינו ז"ס, שכל אחת כלולה ממאה.

קלז) כסותא דעל עיינין וכו': הכסות שעל העינים מתאחות בהם גבות, דהיינו שערות קטנות, ונקראים שניהם עפעפים, או כסות העין. ואלף וד' מאה רבבות בעלי מגן מתאחים בהם, והם נקראים כסות העינים. וכל אלו הנקראים עיני ה', שהם הארת החכמה המכונה עינים, כי כח"ב תו"מ דראש נקראים, גלגלתא, עינים, אזן, חוטם, פה אינם נפקחים ואינם מתעוררים, חוץ בזמן שאלו כסותים דגבינות שעל העינים מתחלקים התחתונים מן העליונים, כלומר, שחלק התחתון נחלק מן חלק העליון, ובשעה שנחלקו גבות התחתונות מן העליונות, ונותנות מקום להשגיה, נפקחות העינים, ונראות כמי שנעור משנתו, מסכבות העינים ורואות לעין הפקוח דא"א, ומתרחצות בהלבן שלו. וכשמתרחצות בהלבן נכנעים כל בעלי הדין של ישראל, (דפו"י דף רצ"ג ע"ב)

פקיחא, ואסתחן בחוורא דיליה. וכד אסתחין, אתכפיין מאריהון דדינין לישראל. ובג"כ כתיב, ^(א) עורה למה תישן יי הקיצה וגו'. קלח) ארבע גוונין אתחזיין באינון עיינין. מאינון נהירין ד' בתי דתפילין, דנהרין ברהיטי מוחא. ז' דאקרון עיני ז' ה'. ואשגחותא נפקי, מגוון אוכמא דעינא. כמה דאוקימנא ^(ב) באדרא, דכתיב ^(ג) על אבן אחת שבעה עינים. ואינון גוונין מתלהטין ^(ד) בסטרייהו.

קלט) מסומקא, נפקין אוחרנין, מארי דאשגחותא לדינא. ואינון אקרון, ^(א) עיני יי משוטטות בכל הארץ. משוטטות, ולא משוטטים. בגין דכלהו דינא. מירוקא, נפקין אוחרנין, דקיימין לגלאה עובדין, בין טב ובין ביש. דכתיב ^(ב) כי עיניו על דרכי איש. ואלין אקרון, ^(ג) עיני יי משוטטים. משוטטים, ולא משוטטות. בגין דאינון לתרין סטריין, לטב ולביש. מחוורא, נפקין כל אינון רחמי, כל

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז ל"ג ה'. מ ל"ג באדרא. נ בסטרהא.

(א) (תהלים מד) גשא סה צ"צ. (ב) (זכריה ג) גשא קכו צ"ת. (ג) (ד"ה ב טז) ב"ב סז צ"א. (ד) (איוב לד) משפטים קלו צ"ש. (ה) (זכריה ד) ב"ב סז צ"א.

עינין דז"א

הסולם

מאמר

ואדום הוא גבורה, וירוק הוא ת"ת הכולל נה"י, ושחור הוא מלכות. והראיה יוצאת מצבע השחור שבעין, שהוא המלכות, כמו שהעמדנו באדרא רבא (אות ר"ט) שכתוב, על אבן אחת שבעה עינים, והם גוונים הלוהטים מבחינתם. כלומר ששבע בחינות חג"ת נהי"מ היוצאות מן השחור שבעין, עליהן נאמר, על אבן אחת, שהוא מלכות, שבעה עינים. ז' בחינות המלכות.

קלט) מסומקא נפקין אוחרנין וכו': מגוון אדום, שבעינין יוצאות שבע עינים אחרות, שהם בעלי השגחה לדין. כי גוון אדום הוא קו השמאל שהוא דין. והן נקראות עיני ה' משוטטות בכל הארץ. משוטטות כתוב בלשון נקבה, ולא משוטטים בלשון זכר, שהוא מפני שהן כולם דין. מגוון ירוק שבעין, יוצאות שבע עינים אחרות, העומדים לגלות המעשים של האדם, בין טוב ובין רע, שכתוב, כי עיניו על דרכי איש. ואלו נקראים עיני ה' משוטטים. משוטטים בלשון זכר, ולא משוטטות בלשון נקבה, משום שהם לב' צדדים לטוב ולרע. כי גוון ירוק הוא קו האמצעי, הכולל ימין ושמאל, שהם חסד ודין. וע"כ הוא בלשון זכר. כי חסד מאיר באור הזכר. מגוון לבן שבעין, יוצאים כל אלו הרחמים, וכל הטוב הנמצא בעולם להטיב לישראל, שאז מתרחצים כל אלו שלשה גוונים, אדום ירוק ושחור, בגוון הלבן, שהוא רחמים, כדי לרחם עליהם.

אלין

לא פקחין ולא אתערון, בר בזמנא דאלין כפותי דגבינין מתפרשן אינון תתאי מעלאי. דהיינו שהכסות סוגר את העינים עד שבא קו האמצעי, וממעט את הג"ר דשמאל בכח המסך דחירק שה"ס השערות שבכסות, ועם הסתלקות ג"ר דחכמה דשמאל נבקעת הכסות, והג"ר שבו עולים למעלה, והו"ק שבו יורדים למטה כנ"ל. וז"ש ובשעתא דאתפרשן גביני תתאי מעלאי, ויהבין אתר לאשגחא כי בזה שנתמעטו הג"ר דשמאל וגבות העליונות נסתלקו למעלה ונפרשו מתחתונות, נמצאת החכמה מתחדת בחסדים, ואז הארת החכמה המכונה עינים משגיחה בהנהגה. מתפקחין עיינין ואתחזי כמאן דאתער משינתיה, כי מטרם שבא קו אמצעי היה הכסות מכסה העינים, ונבחן זה לשינה, ועתה כשנפקחו נבחן זה כמו שמקיץ משנתו. וכשהן נפקחות מקבלות אז חסדים מעינא פקיחא דעתיקא. וז"ש, וחמא לעינא פקיחא וכו'.

קלח) ארבע גוונין אתחזיין וכו': ארבעה צבעים נראים באלו העינים דז"א, שהם לבן אדום ירוק ושחור, כנגד חז"ב תו"מ, מאלו מאירים ד' בתים של התפלין המאירים בחללי המוח כלומר, הפרשות הן המוחין, והבתים, בחינת חללי המוחין, והבתים הם בחי' ו"מ, והפרשות הן ג"ר. והארות עינים הן ו"מ, ע"כ משפיעים לבתים. ז' הם שנקראים עיני ה', שהם ז"ס חג"ת נה"י שבעין, שלבן הוא חסד, (דפו"י דף רצ"ג ע"ב)

אינון טבאן, דמשתכחי בעלמא, לאוטבא להו לישראל. וכדין ׀ אסתחיין כל אינון תלת גווני, לרחמא עלייהו.

קמ) אלן גווינן מתערבין דא בדא, ואתדבקן דא בדא. כל חד אוזיף לחבריה מגוויני דליה, בר מחורא, דכלהו כלילן ביה כד אצטריך, והוא חפי על כלא. כל גווינן דלתתא, לא יכלין כל בני עלמא, לאסחרא לון חורא, לאוכמא לסומקא ולירוקא. והכא באשגחותא חד, כלהו ׀ אתאחדן ואסתחיין בחורא.

קמא) גבינוי לא ׀ משתככיין, ׀ בר כד בעיין ׀ גווינן דחורא לאשגחא, בגין דגבינוי יתבין אתר לאשגחא, לכלהו גוויני. ואי אינון לא יתבין אתר, לא יכלין לאשגחא ולאסתכלא. גבינוי לא קיימין, ולא משתככיין שעתא חדא ׀ שלימותא, אלא פקחין וסתמין, ׀ סתמין ופקחין, משום עינא פקחא דקאי עלייהו. ועי' ד כתיב, ׀ והחיות רצוא ושוב. ׀ והא אוקימנא.

חלופי גרסאות

׀ אסתחרן. ׀ אסתחרן. ׀ משתכחין. ׀ ל"ג בר. ׀ ל"ג גווינן דחורא ; גבינוי ; גווינן ול"ג דחורא. ׀ שלימתא. ׀ סתמין ופתחין. ׀ הא אוקימנא ולא גרסינן כתיב.

מסורת הזוהר

(ו) (יחזקאל א) לעיל אות לו צ"ט.

עינין דז"א

הסולם

מאמר

דא בדא ואתדבקן דא בדא, כל חד אוזיף לחבריה. כי אין שלמות לאחד, זולת עי' התכללותו עם חברו. ונכתן ששואל אור ממנו כדי לקיים שליטתו. אמנם מראה לבן, שהוא קו ימין, הוא עיקר האור, שהוא יכול להאיר בלי קוין האחרים עכ"פ בבחינת ו"ק, משא"כ קוין האחרים בלי קו ימין שהוא חסד הם חשכים לגמרי. וז"ש, בר מחורא דכלהו כלילן ביה. שכולם צריכים אליו, והוא אינו צריך אליהם, כי יכול עכ"פ להאיר בבחי' ו"ק. בלי התכללות עם אחרים.

קמא) גבינוי לא משתככיין וכו' ; הגבות אינן שקטות, חוץ כשגוויני הלבן רוצים להשגיח, משום שהגבות נותנות מקום לכל הגווינים להשגיח. ואם הן אינן נותנות מקום, אין שום גוון יכול להשגיח ולהסתכל. הגבות אינן עומדות במקום אחד, ואינן שקטות שעה אחת שלמה, אלא פוקחות וסוגרות סוגרות ופותחות, משום העין המפקחת העומדת עליהן. ועי' כתוב, והחיות רצוא ושוב. וכבר העמדת.

פירוש. כבר נתבאר לעיל (באות קל"ז) שעם יציאת קו השמאל יוצאות הגבות, דהיינו הכסותיים, ומכסות את העינים, מטעם שאין השמאל יכול להאיר בלי חסדים שמימין, גם נתבאר שם, שעם יציאת קו האמצעי, הוא ממעט

קמ) אלן גווינן מתערבין וכו' : אלו ד' גווינים הנ"ל, מתערבים זה בזה, ומתדבקים זה בזה, כל אחד משאל לחברו מן הגוון שלו, חוץ מגוון לבן שהכל כלולים בו, כשצריכים אליו, והוא מכסה על הכל. כל הצבעים שלמטה הנשמייס כל בני העולם אינם יכולים להחזיר את השחור והאדום והירוק למראה לבן, וכאן בהשגחה אחת כל ג' הגווינים שחור אדום ירוק מתאחדים ומתרחצים בגוון לבן. דהיינו שחוזרים להיות לבן שהוא חסד.

פירוש. ד' הגווינים שבעין ה"ס ג' קוין המכונים לבן אדום ירוק. ומלכות המקבלת ג' הקוין, שהיא מראה שחור. וג' קוין, צריכים זה לזה, שאין שלמות לאחד בלי חברו עם חברו, כי קו ימין בלי התכללות משמאל הוא ו"ק חסר ג"ר. וקו שמאל בלי ימין הוא חשך ואינו יכול להאיר כלל. ושניהם ימין ושמאל אינם יכולים להתכלל זה בזה בלי התכללות מקו אמצעי. הממעט ג"ר דשמאל ומיתדו עם הימין, וקו אמצעי אין לו אלא האור של ימין ושמאל מה שמקבל עי' שמיחד אותם, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א רפ"ז ד"ה תלת) הרי שכל קו שואל אור מחברו להתכלל בו הלבן מן האדום והאדום מן הלבן ושניהם מן הירוק. וז"ש. אלן גווינן מתערבין (דפו"י דף רצ"ג ע"ב)

קמב) כתיב ז) עיניך תראינה ירושלם נוה שאנו, וכתב ח) תמיד עיני יי' אלהיך בה מרשית השנה וגו'. דהא ירושלם בעיא כן, דכתיב, ט) צדק ילין בה. ובג"כ ירושלם, ולא ציון. דכתיב, י) ציון במשפט תפדה וגו', דכלא רחמי. קמג) עיניך, עיניך כתיב, כ) עינא דעתיקא קדישא, סתימא דכלא. השתא, עיני יי' אלהיך בה, לטב ולביש, כמה ב) דאתחזי. ג) בג"כ לא אתקיימו בקיומא תדיר. והתם ד) עינך תראינה ירושלם, כלא לטב, כלא ברחמי. דכתיב, ד) וברחמים גדולים אקבצך.

חילופי גרסאות

מסורת הוור

א ל"ג עינא. ב מוסיף דאתחזי לסומקא ולירוקא והכא באשגותא חזא כלהו אסתחון ואסתחין בחזרא גבינוי לא משתכחי כד בעיין גוזנין לאשגחא. ג גורס בג"כ וכו' עד תדיר באות קמ"ד לפני מאן היא ה"א. ד כ"ג הסולם; עיניך.

ז) (ישעיה לג) ב"ב קעה צ"א. ח) (דברים יא) ויחי רע צ"א. ט) (ישעיה א) ספרא דצניעותא יט צ"צ. י) (שם) צו סז צ"ע. כ) (שם גז) משפטים קכב צ"ל.

עינין דז"א

הסולם

מאמר

משך זמן הארת החכמה אין נסיעת ג' קוין נפסקת חוץ מכשרוצה להשפיע גוון לבן, שהוא חסדים, או נפסקה הנסיעה. ומ"ש, ולא משתכבין שעתא חזא שלימותא, פירושו, שאינן נשקטות לעמוד בקו אחד, בשמאל לבדו, או בימין לבדו. כי ג' קוין מכונים ג' שעות (כמ"ש לעיל פרשת נח אות ס"ח, ובפרשת שלח אות קסז. ד"י).

ממעט הג"ר דשמאל, שעם זה בוקע הכסות, ומחציתה העליון עולה למעלה ואו נפקחות העינים. ע"ש. וז"ש, ואי אינון לא יהבין אתר, לא יכלין לאשגחא ולאפתכלא כי אם הגבות אינן נפקחות ע"י קו האמצעי הרי הגבות מכסות העינים ואינן יכולות להשגיה. גם ידעת, שאין החכמה מאירה אלא בשעת נסיעת ג' קוין כלומר בשעת יציאתם לשלוט בזה אחר זה, תחלה קו הימין ואח"כ קו השמאל, ואח"כ קו האמצעי, וכן חוזר חלילה. אבל אם הם נחים, נפסקת החכמה ואינם משפיעים רק חסדים (כנ"ל בשלח דף ל"ט ד"ה וג') וז"ש, גבינוי לא קיימין ולא משתכבין, שעתא חזא שלימותא, כי הארת החכמה מכונה ראיית העינים, אשר אינה מאירה רק בשעת נסיעת ג' קוין, ולפיכך כשמתחילה יציאת קו השמאל נמשכת הכסות ומכסה העינים, וכשיוצא קו האמצעי הוא בוקע הכסות ומרים מחציתה למעלה, ואח"כ חוזר חלילה, כשמגיע זמן יציאת קו השמאל מתכסות העינים ונסגרות, ואח"כ כשמגיע זמן יציאת קו האמצעי חוזרות ונפקחות, וכן כל משך הזמן של הארת החכמה נוסעים ג' הקוין בזה אחר זה וחוזרים חלילה. ואם הם נחים נפסקת החכמה שנקראת ראיית העינים, ומתחיל אור החסדים. וז"ש אלא פקחין ופתמין סתמין ופקחין, משום עינא פקחא דקאי עלייהו, כלומר כל זמן שעינא פקחא עומדת עליהן להשפיע בהם סוד הראיה הן נפקחות ונסגרות נסגרות ונפקחות ככה נסיעת ג' הקוין שאינה נפסקת, בעת הארת החכמה. וז"ש, גבינוי לא משתכבין, בר פ' בעיין גוזנא דחזורא לאשגחא, כי כל (דפו"י דף רצ"ג ע"ב)

קמב) כתיב עיניך תראנה וכו': כתוב, עיניך תראנה ירושלים נוה שאנו, וכתוב תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה וגו'. כי ירושלים צריכה כן, כלומר שירושלים שהיא המלכות צריכה שתהינה עיני ה', שה"ס חכמה, בה. כי מקום גילוי החכמה היא במלכות, שנקראת חכמה תתאה. (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) שכתוב, צדק ילין בה, וצדק ה"ס הדינים הנמשכים מהארת החכמה דשמאל המאירה במלכות. ומשום זה, כתוב ירושלים ולא ציון. כי ציון ה"ס פנימיות של המלכות, שה"ס הארת החסדים. שכתוב, ציון במשפט תפדה וגו' שהכל הוא רחמים, כי צדק הוא דין דשמאל ונוהג בירושלים, ומשפט הוא רחמים דז"א ונוהג בציון.

קמג) עיניך עיניך כתיב וכו': עיניך תראנה ירושלים, כתוב עיניך לשון יחיד, שמורה על עין של עתיקא קדישא הסתום מכל, שבי עינים שלו חוזרות לאחת, משום שהן חוזר גו חוזר (כנ"ל באד"ר אות מ"ב) וזה יהיה לעתיד לבא, אבל עתה, כתוב, עיני ה' אלקיך בה, דהיינו ב' עינים, שהן, לטוב ולרע, כמו שראוי להיות. משום זה אינן מתקיימות כך בקיום תמיד, אלא לעתיד תחזרנה להיות עין אחת

קמד) תמיד עיני יי' אלהיך בה מרשית השנה. ה מרשית חסר א' כתיב, ולא ו ראשית באלף. מאן היא. ה"א דלתתא. ולעילא כתיב, ה השליך משמים ארץ תפארת ישראל. מאי ז טעמא השליך משמים ארץ. משום דכתיב מ אלביש שמים קדרות, ועיינין בקדרותא, בגוונא אוכמא אתחפו.

קמה) מרשית השנה, מאן אתר מסתכלין בירושלם אלין עיני יי'. חזר ופירש, מרשית השנה, דהוא דינא בלא אלף, ודינא אתאחד ה מסטרהא, אע"ג דלאו הוא דינא ממש. ועד אחרית שנה, ה אחרית שנה ודאי דינא אשתכח. דהא כתיב, ו צדק ילין בה, דהיא אחרית השנה.

קמו) ת"ח, א' בלחודי אקרי ראשון, דכר. באלף סתים וגניז. מה דלא אתידע. כד אתחבר האי אלף באתר אחרא, אקרי ראשית. ואי תימא דאתחברא. לא. אלא אתגליא ביה, ונהיר ליה, וכדין אקרי ראשית. ואפילו בהאי ראשית,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה ל"ג מרשית. ו מראשית. ז ל"ג טעמא. ח כ"ג הסולם; בסטרהא. ט ל"ג אחרית שנה. י מלה. (א) (ישעיה א) לעיל אות קמב צ"ט. (ב) (ישעיה ב) ב"א רי צ"ג. (ג) (ישעיה ג) וישב כב צ"ג.

עיינין דו"א

הסולם

מאמר

קמו) ת"ח א' בלחודי וכו': בוא וראה הא' בלבדה נקראת ראשון, שהוא זכר. כי באלף סתום וגניז מה שלא נודע. כשמתחברת א' זו במקום אחר, נקרא המקום ראשית. ואם תאמר שנתחברת. לא. אלא שנתגלית בו ומאירה בו, ואז נקרא ראשית. ואפילו בראשית ההוא אינו משגיח בירושלים, כי אם היתה מקבלת מראשית הזו, היתה מאירה תמיה, ולא היה זוגה נפסק. אבל, מרשית כתוב, בלי א', וע"כ זוגה נפסק. ולעולם הבא כתוב, ראשון לציון הנה הנם, אשר הא' שנקראת ראשון, תאיר לציון שהיא מלכות.

אחת. כי שם עיניך תראנה ירושלים, דהיינו עין אחת. שהיא כולה לטוב כולה ברחמים. דהיינו עינא דתתיקא כנ"ל. שכתוב, וברחמים גדולים אקבצר.

פירוש. ג' מיני חכמה נמצאות באצילות. (א) היא חכמה סתימאה דא"א, שנסתמה ואינה מאירה לתחתונים מעצמותה. וזו נקראת א'. (ב) היא חכמה דימין, שה"ס או"א עלאין, שהם מקבלים מחכמה סתימאה ונקראים ראשית. להורות שהא' מאירה בהם. וחכמה סתימאה נקראת ראשון, שהוא זכר, ואבא ואמא נקראים ראשית, שהיא נקבה המקבלת ממנו. כי ראשון וראשית הם דכר ונוקבא. ונודע שאו"א ג"כ נסתמים ואינם מאירים לתחתונים. (ג) היא בינה שחזרה לחכמה, בסוד בינה ותו"מ שיצאה מראש, שהוא חכמה, וחזרה לראש, אשר אז בחינת קו שמאל שלה נעשה לחכמה. וה"ס החכמה המאירה לז"א ומלכות, אבל ב' חכמות הראשונות, שנקראות ראשון וראשית, אינן מאירות. ומתוך שחכמה זו היא דשמאל, ויש בה

קמד) תמיד עיני ח' וגו': תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה, מרשית, חסר א' כתוב, ולא כתוב ראשית בא'. מי היא שנקראת רשית חסר א', היא ה' של מטה. דהיינו המלכות, כי רשית הוא לשון רש ודל. ולמעלה כתוב, השליך משמים ארץ תפארת ישראל. מהו הטעם, שהשליך משמים ארץ, כלומר מהו הטעם שהמלכות הנקראת ארץ, נשלכה מז"א שנקרא שמים. ומשיב, הוא משום שכתוב, אלביש שמים קדרות, שפירושו, שהעינים הן בקדרות, דהיינו שנתכסו בגוון שחור, אשר אז נפרדת המלכות מז"א, שאין לה מה לקבל ממנו.

קמה) מרשית השנה מאן וכו': מרשית השנה, היינו, מאיזה מקום מסתכלות אלו עיני ה' בירושלים. חזר ופירש, מרשית השנה שהיא בינה, שנקראת ראשית, בלי אלף, משום שהיא דין, כי הדין מתאחו מצדה, דהיינו מצד שמאל שלה, אע"פ שאינה דין ממש. ועד אחרית שנה, אחרית שנה, ודאי נמצא שם, שהרי כתוב, צדק ילין בה, שהוא אחרית שנה, דהיינו המלכות.

(דו"י דף רצ"ג ע"ב * דף רצ"ד ע"א)

לא כ' אשגח בירושלם, דאלמלא הות בהאי, אתקיימת תדירא. אבל מרשית כתיב. ולעלמא דאתי כתיב, (ו) ראשון לציון הנה הנם וגו'. קמו) חוטמא דזעיר אנפין, תקונא דפרצופא. כל פרצופא ביה אשתמודע. חוטמא דא, לא כחוטמא דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין. דחוטמא דעתיקא, חיים כ' דחיים. דהא מתרין נוקבין, נפקין רוחין דחיין, לכלא. בהאי זעיר אנפין כתיב, (ו) עלה עשן באפו וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ אשתכח ירושלם. ל מוסיף דחיים לכלא

(ו) (ישעיה מא) מצורע כא צ"ר. (ו) (ש"ב כב) נשא קלב צ"מ.

עיינין דז"א

הסולם

מאמר

שמקבלים מאו"א עלאין. אבל מרשית כתיב, שהוא ישו"ת. ע"כ זווג ז"א ומלכות נפסק, כמו זווג ישו"ת. ולעלמא דאתי כתיב ראשון לציון וגו'. דהיינו שיאיר או למלכות, מבחינת חכמה סתימאה. הנקראת ראשון כנ"ל.

בה דינים ע"כ נקראת רשית בלי א'. להורות שחסר בה הארת חכמה סתימאה, שנקראת א'. וז"ש, א' בלחודו אקרי ראשון, דכר. שהוא חכמה סתימאה דא"א. כי באלף סתים זגניז מה דלא אתיידע. כי חכמה סתימאה סתומה וגנוזה ולא אתידע. כד אתחבר האי א' באתר אחרא, דהיינו בחכמה דימין, שהיא או"א עלאין, אקרי ראשית. שעליהם נאמר, ראשית חכמה וגו'. אמנם אין הפירוש, שחכמה סתימאה מזדווגת עם או"א ומשפיעה בה חכמה שלה, וז"ש, ואי תימא דאתחברא. שח"ס מזדווגת עם או"א. לא, אלא אתגליא ביה ונהיר ליה, כי אין כאן זווג ממש, כי חכמה סתימאה נסתמה, אלא רק הארתה יוצאת ומתגלה באו"א. כדי שאו"א ישפיעו לישו"ת שה"ס בינה. וז"ש (באות קמ"ה) מרשית השנה וכו' דינא אתאחד מפפריהא, אע"ג דלאו הוא דינא ממש. כי רשית בלי א', היא בינה, דהיינו ישו"ת. שבקו שמאל שלה נגלית החכמה, והדינים שעם חכמה, אמנם כיון שבינה זו אינה מקבלת החכמה לצרכה עצמה, אלא בשביל ז"א ומלכות, ע"כ היא עצמה אינה דין. כי אינה מקבלת לצרכה, אבל דינא אתאחד מפפריהא, כי החכמה עם הדינים מתפשטים ממנה לז"א ומלכות. וע"כ נקראת רשית בלא א'. וז"א מקבל מרשית הזה, שהיא בינה, ומשפיע למלכות. וז"ש, ואפילו בהאי ראשית, שהוא או"א. לא אשגח בירושלם, אלא ברשית בלי א' שהוא ישו"ת. דאלמלא הות בהאי, אתקיימת תדירא שאם ז"א היה משפיע בה מראשית עם א' שהוא או"א עלאין, היחה המלכות נמצאת תמיד בזווג עם ז"א. כי כמו שזווג או"א עלאין לא פסיק לעלמין היה גם זווג ז"א ומלכות לא פסיק לעלמין, מחמת

מאמר חוטמא דז"א

קמו) חוטמא דזעיר אנפין וכו': החוטם דז"א, הוא תקון הפרצוף, שכל הפרצוף ניכר בו. חוטם זה אינו כחוטם עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, כי חוטם דעתיקא הוא חיים דחיים, כי מב' נקבי החוטם יוצאים רוחות החיים לכל. בז"א הזה כתוב, עלה עשן באפו וגו'. בעשן הזה, כל הצבעים אחוים בו, ובכל צבע וצבע אחוים בו כמה בעלי דין הקשה. פירוש. כבר נתבאר שב' עינים וחוטמא ה"ס ג' קוין של הארת החכמה. ונודע שאין הארה מתפשטת ממדרגה למדרגה אלא דרך קו האמצעי, ונמצא, שכל החכמה המתגלה בעינים, אינה נמשכת אלא דרך החוטם, שהוא קו האמצעי. וז"ש חוטמא וכו' כל פרצופא ביה אשתמודע. שכל הארת הפנים, בסוד חכמת אדם תאיר פניו, כל זה ניכר בחוטם. כי הוא המשפיע הארת החכמה לתחתונים. וההפרש בין חוטם דעתיקא לחוטם דז"א הוא, כי בעתיקא אין שמאל, כי השמאל נכלל בימין, בסוד חזור גו חזור, ושתי עינים חוזרות לאחת, (כמ"ש כאדרא רבא אות מ"ב) ולפיכך ב' נקבי החוטם, הם חיים וחיים דחיים, בלי שום דין כלל אבל בז"א, יש בחינת דין בחוטם. וז"ש, דחוטמא דעתיקא חיים דחיים וכו'. שנקב ימין הוא חיים, ונקב שמאל הוא חיי דחיי (כנ"ל באד"ר אות ס"ג) בהאי ז"א כתיב, עלה עשן באפו וגו'. כי בז"א יש דינים המכונים עשן.

קמח/א) בהאי תננא מ כל גווי אחידן ביה, בכל גוונא וגוונא, אחידן כמה מאריהון דדינא קשיא. דאחידן בהווא תננא. נ ולא מתבסמין כלהו, אלא בתננא דמדבחה דלתתא. וע"ד כתיב, (9) וירח יי את ריח הניחת. מהו הניחת. אתבסמותא דמארי דינא, נחת רוח.

קמח/ב) וירח יי את ריח הניחת, את ריח הקרבן לא כתיב, אלא את ריח הניחת. דכלהו גבוראן דאחידן בחוטמא, וכל דאתאחדן בהו, כלהו מתבסמן. וכמה גבוראן מתאחדן כחדא, דכתיב (3) מי ימלל גבורות יי ע ישמיע כל תהלתו. והאי חוטמא, 9 מחד נוקבא נפק אשא דאכלא כל שאר אשין. בחד נוקבא תננא. והאי והאי אשתכח באשא ותננא דמדבחה. ואתגלייא האי עתיקא קדישא, ואשתכך כלא. היינו 3 דאתמר (10) ותהלתי אחטם לך.

חילופי גרסאות

מסורת הזוהר

(9) (בראשית ח) נח פא צ"ג. (3) (תהלים קו) ב"ב מ
צ"א תולדות א צ"ב. (10) (ישעיה מח) משפטים קע צ"ל.
מ תרי. נ מוסיף ובג"כ לא. ס מוסיף את ריח הקרבן
לא כתיב מהו. ע ל"ג ישמיע כל תהלתו. 9 מתרין
נוקבין נפק אשא דאכלא כל שאר אשין מחד נוקבא
תננא ומחד נוקבא אשא והאי אשתכח במדבחה אשא [ואשא] ותננא. צ דאמר.

חוטמא דז"א

הסולם

מאמר

דמדבחה דלתתא, שעשן המזבח שבו כלולים אש ועצים, ממעטים את קו השמאל, ואז החוטם יכול ליחד הימין והשמאל, שע"י יחוד הזה כל הדינים מתבשמים, ונעשים לריח ניהח. ז"ש, וע"ד כתיב וירח ה' את ריח הניחת וכו', וע"י לעיל (באד"ר אות רכ"ג ואות רל"ד) שבארנו באפן אחר, אשר אש ה"ס סומקא, דהיינו דינין דשמאל, ועשן ה"ס התכללות דסומקא ואוכמא, וגחלים ה"ס מלכות דמדת הדין ויש פנים לכאן לכאן.

קמח/ב) וירח ה' את ריח הניחת: את ריח הקרבן אינו כתוב, אלא את ריח הניחת. הוא משום שכל הגבורות אחוזות בהחוטם, כנ"ל בסמוך, וכל הדינים שמתאחזים בחוטם כולם מתבסמים, וכמה גבורות מתאחדות יחד, כנ"ל בסמוך, שכתוב, מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו. ובחוטם הזה, מנקב אחד יוצא אש אוכלה כל שאר אשנים, שהיא דינין דמנעולא שבמסך דחירק, ובנקב אחד יוצא עשן, שהוא דינין דשמאל בלי ימין, שנאחזים בהם הדינים שבמסך, וזה וזה נמצא ממותק באש ועשן של המזבח. כנ"ל בדבור הסמוך. ומתגלה עתיקא קדישא הזה, בחסדים שלג, ונשקטו כל הדינים. כי אחר שהשמאל נכלל בחסדים מתבטלים כל הדינים ממנו. זהו שנאמר, ותהלתי אחטם לך, שנאמר על חוטם דעתיקא (כנ"ל באד"ר אות ע"י) (וע"י באד"ר אות רל"ד בהסולם).

קמח/א) בהאי תננא כל וכו': בעשן הזה שבחוטמא, כל הבחינות אחוזים בו, ובכל בחינה ובחינה אחוזים כמה בעלי דין קשה, האחוזים בעשן ההוא, וכולם אינם מתבשמים אלא בעשן המזבח שלמטה, וע"כ כתוב, וירח ה' את ריח הניחת. מהו הניחת. הוא התבשמות של בעלי הדין. דהיינו נחת רוח.

פירוש. הדינים דשמאל בלי ימין בהתכללות הדינים דמסך דחירק נקראים עשן, ואש היא בחינת דינין דמפתחא בלבד, וגחלים הם דינים דמנעולא. וג' מיני דינים אלו כלולים בכל ספירה מה' ספירות חג"ת נ"ה שבחוטם, וז"ש, בהאי תננא כל גווי אחידן ביה, דהיינו ה' גווי חג"ת נ"ה כלולים בעשן הזה. בכל גוונא וגוונא אחידן כמה מאריהון דדינא קשיא כי בכל בחינה יש ג' מיני דינים שהם גחלים אש ועשן. וכל אלו כלולים בחוטם שהוא קו האמצעי, המיוחד ב' עינים ימין ושמאל זה בזה, כי כל כח יחודו הוא במסך דחירק, ובעשן המחלישים כח השמאל, וע"כ הוא מיחדו עם הימין. אמנם כח המסך דחירק צריכים להעלות ממטה למעלה, ע"י הקרבת קרבן, או תפלה, כי האש והעצים והעשן היוצא מהם המסודרים על המזבח, ה"ס הדינים המתחברים בשמאל בלי ימין, שעל ידיהם נכנע קו השמאל, והחוטם שהוא קו האמצעי יכול ליחד אותו עם הימין. וז"ש, ולא מתבסמין כלהו אלא בתננא (דמו"י דף קצ"ד ע"א)

קמט) חוטמא דעתיקא קדישא אריך, ומתפשט. ואקרי ארך אפים. והאי חוטמא, זעיר. וכד תננא שרי נפיק בבהילו, ואתעביד דינא. ומאן מעכב להאי. חוטמא דעתיקא. וכלא כמה דאמינא באדרא, ואתערו חברייא.

קנ) ובספרא דרב המנונא סבא, אוקים הני תרי נוקבי. מחד תננא ואשא. ומחד נייחא ורוחא טבא. דאית ביה ימינא ושמאלא, וכתוב (ו) וריח לו כלבנון. ובנוקבא כתיב, (ז) וריח אפך כתפוחים. ומה בנוקבא הכי, כל שכן ביה. ושפיר קאמר.

קנא) ומה (ח) דאמר וירח יי את ריח הניחה. הניחה בתרי סטרי, חד ת נייחא, דאתגלייא עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין, דהאי הוא נייחא ואתבסמותא לכלא. וחד אתבסמותא דלתתא, בההוא תננא ואשא דמדבכחא. ובגין דאיהו מתרין סטריין, כתיב ניחה. וכלא בזעיר אנפין אתמר.

קנב) תרי אודנין, למשמע טב וביש. ותרואיהו סלקין לחד. דכתיב, (ט) הטה יי אזנך ושמע. אודנא לגו א בגו דיליה, תלייא ברשימין עקימין, בגין

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ק בספרא; מסיף ובספרא דאגדתא. ו דכתיב. ש דאמרין. ת גופא. א ל"ג בגו דיליה תלייא; כוליה ול"ג בגו דיליה תלייא; תלייא ול"ג בגו דיליה.

(ו) (הושע יד) אחרי מות קיב צ"ת. (ז) (שיר ז) פנחס אות רג צ"ג ואות קנט צ"צ. ת"ז ת"ג כ"ט. (ח) (מ"ב יט) לעיל אות ככו צ"מ.

חוטמא דז"א

הסולם

מאמר

כך, כל שכן בו בז"א. שהוא המשפיע אל הנוקבא. ויפה אמר.

קמט) חוטמא דעתיקא קדישא וכו': החוטם דעתיקא קדישא הוא ארוך ומתפשט. ונקרא ארך אפים. וחוטם זה דז"א. הוא קצר. וכשהעשן מתחיל לצאת בחפזו, נעשה הדין. ומי מעכב זה. הוא החוטם דעתיקא. דהיינו החסדים שלו כנ"ל. והכל הוא כמו שאמרתי באדרא רבא. והעירו שם החברים.

פירוש. הארת החכמה מכונה ארוך. וז"ש חוטמא דעתיקא קדישא אריך ומתפשט. כי החסדים שלו, כלולים מחכמה הנקראת ארוך. אבל החוטם דז"א כל זמן שלא נעשה היחוד דשמאל עם הימין. הוא קצר, כלומר שאין החכמה מאירה בו להיותו מחוסר חסדים, אלא בזמן שמקבל חסדים מעתיקא אז מתפשטת בו החכמה ומאירה (עי' לעיל באדר' אות ר"ל שהארכנו בזה).

קנא) ומה דאמר וירח וגו': ומה שאמר. וירח ה' את ריח הניחה. הניחה יורה על נחת כפול מבי צדדים, מימין ומשמאל, האחד שממין, הוא נחת המתגלה מעתיקא קדישא הסתום מכל סתומים. שזה הוא נחת והתבסמות לכל. בין לחכמה ובין לחסדים. והאחד. שמשמאל, הוא ההתבסמות הבאה מלמטה, דהיינו ממסך דחירק שמעלים התחתונים בעשן הזה והאש שעל המזבח (כנ"ל אות קמ"ח/א) ומשום שהוא מתבסס מבי הצדדים, מעתיקא ומלמטה. ע"כ כתוב ניחה. שהוא לשון כפול של נחת. והכל נאמר בזעיר אנפין.

קנ) ובספרא דרב המנונא וכו': ובספרו של רב המנונא סבא מעמיד אלו ב' נקבי החוטם, שמאחד עשן ואש. ומאחד נחת ורוח טוב. כי יש בו ימין ושמאל. ומשמאל עשן ואש כנ"ל. ומימין נחת ורוח טוב, שהוא חסדים הכלולים מחכמה. וכתוב, וריח לו כלבנון. ובנוקבא כתוב, וריח אפך כתפוחים. שזה יורה על הארת החכמה המכונה ריח. ואם בנוקבא (דפויי דף קצ"ד ע"א)

מאמר אודנין דז"א קנב) תרי אודנין למשמע וכו': ב' אזנים לשימוע טוב ורע. ושתיהן נחשבות לאחת. שכתוב הטה ה' אונך ושמע. האון, לפני ולפנים שלה, תלויה ברשימות עקומות, כדי שיתעכב הקול מליכנס במוחין, ויוכל המוח להבחין בו. ולא יכנס במהירות. שכל דבר שהוא במהירות אינו בחכמה שלמה.

ב דיתעכב קלא לאעלא במוחא, ויבחין ביה מוחא, ולא בבהילו, דכל מלה דהוי בבהילו, לא נ הוה בחכמתא שלימתא.

חלופי גרסאות

ב דיתעבהו דאתעבא; דאתערא; דאתעכב. ג הוי.

אורנין דו"א

הסולם

מאמר

שהן משפיעות בפנימיות אל העינים והחוטם המתוקנים להשפיע לחוץ. וז"ש תרי אורנין למשמע טב זביש, שהן עשויות רק לקבל, והן שומעות טוב היינו שמקבלות מ"ן מתחתונים, לגלות הטוב אל ב' עינין וחוטמא. והן שומעות רע, שבשעה שהתחתונים חוטאים ופוגמים בקו אמצעי, מקבלות האזנים אותו הפגם, ומשפיעות דינים לעינים וחוטמא, ותרווייהו סלקין לחד, ששתיהן עולות לספירה אחת בינה. וכן אין הברל בהן בין ימין לשמאל כלפי חוץ. כי גם השמאל אינו משפיע חכמה אלא חסדים. ומחוד שמקור כל התקונים להתגלות לחוץ, מתחיל בעינים, נבחן, ששם נתקן הפרסא באלכסונא. הנקראת עקימא דאודנין. כי חו"ב תו"מ ה"ס מרובע, ד' צלעות לד' רוחות העולם, דרום צפון מזרח ומערב. וכשעלתה המלכות אל הבינה, נמצא שהמערב שה"ס מלכות עלה ונתחבר לצלע אחד עם הצפון שהוא בינה, ונעשו החו"ב תו"מ למשולש בעל ג' צלעות. כי המערב והצפון נתחברו ונעשו לצלע אחת באלכסון (כנ"ל לך דף ח' ד"ה ומחז) וע"כ נקראת הפרסא שנעשתה על ידי עלית המלכות לבינה דאודנין, בשם, עקימא דאודנין, כי עקימא, פירושו אלכסון, ועליה זו דמלכות לבינה גרמה ליציאות ג' קוין, וז"ש, לנו בנו דיליה תלייא ברשימין עקימין, שפנימיות האון נתתקנה ברשומות עקומות, שה"ס ג' קוין שיצאו מן עקימא דאודנין (כמ"ש לעיל בד"ה פירוש). כגין דיתעכב קלא לאעלא במוחא, ויבחין ביה מוחא, כי המוח צריך להבחין בקול העולה אם טוב ואם רע, שה מתברר בביאת הקול בסדר ג' קוין בזה אחר זה. כי אם התחתון רוצה להמשיך החכמה ממעלה למטה שהוא שמאל בלי ימין אז הוא רע. ואם התחתון נזהר לקבלו בבחינת ממטה למעלה כיחוד קו האמצעי הוא טוב. וע"כ נתקנו ג' קוין, שהקול עולה ומתעכב בהם לקבל בזה אחר זה, כדי שבתוך כך יתגלו הדינים דשמאל, ואז יהיה נשמר שלא לקבל משמאל, שהוא ממעלה למטה, רק ממטה למעלה בדרך קו האמצעי, שהוא טוב. אבל אם

פירוש האזנים, ה"ס בינה דחיצוניות הראש, כי יש ע"ס דפנימיות הראש, שה"ס ג' מוחין, ויש ע"ס דחיצוניות הראש, הנקראות גלגלתא, עינים און חוטם פה. שהם כח"ב תו"מ. אמנם יש כאן שינוי מבע"ס דפנימיות הראש, שבפנימיות, החכמה קודמת לבינה. וכאן האזנים, שהן בינה, הן גבוהות מן העינים, שהן חכמה. כי ב' אונים ומצחא, נחשבים לחב"ד, וב' עינים וחוטמא, נחשבים לחג"ת. והטעם הוא, כי הע"ס דפנימיות הראש הן לעצם הפרצוף, ואין נגלה ממנו לאחרים. והע"ס דחיצוניות הראש הן להשפיע לזולתו. ונודע שחכמה דע"ס נסתמה בא"א ואינה נגלית כלל, וכל מה שנגלה הוא חכמה דל"ב נתיבות. דיינו הבינה דע"ס שחזרה לחכמה (כנ"ל אות ג') ולפיכך בחיצוניות הראש, שהוא גלגלת לחוץ, נבחת הבינה לבחינת חכמה, ולא כל ע"ס הבינה, אלא רק הו"ק דבינה, כי ג"ר דבינה, אינן מגלות חכמה, משום שג"ר דחכמה אינן מאירות, רק ו"ק דחכמה, ואם הג"ר דבינה היו משפיעות חכמה, היו מגולות הג"ר דחכמה. ולפיכך ב' אודנין ומצחא, שהם בחינת חב"ד אינן מאירות חכמה לחוץ, אלא רק לב' עינין ומצחא, שהם חג"ת, וכל היוצא מחג"ת הוא ו"ק, ונמצא שאינו מגולה רק ו"ק דחכמה. באפן, שב' עינים וחוטמא הם המגלים החכמה לחוץ מהפרצוף, ונמצא ששיעור החכמה המגולה בפרצוף הוא רק ב' עינים, וע"כ נקראות העינים חכמה. אבל באזנים אין גילוי חכמה לחוץ, רק חסדים דג"ר דבינה. וע"כ, האזנים הן המקור, המגלה החכמה אל העינים, כי אין גילוי לחוץ, אלא מכח"ב תו"מ דחיצוניות, ומאחר שהחכמה דע"ס נסתמה, נמצאת הבינה היא ראשית הגילוי, והמקור השורשי שמשם מקבלים התחתונים, והיינו רק הג"ר דבינה, דחיצוניות הראש, שהן האזנים, שבהן מתחילה כניסת ה' באויר לבחינת קו ימין, ויציאת ה' מאויר לבחינת קו שמאל, ובה נהוג ענין עלית ז"א למ"ן, כדי ליחד הימין והשמאל זה בזה להשלים החכמה בחסדים. אלא שהאזנים אינן משפיעות החכמה לחוץ, כי אין תקון באזנים רק לקבל, ולא להשפיע לחוץ, אלא (דפו"י דף קצ"ד ע"א)

קנג) מאודנין אלין תליין כל מאריהון דגדפין, דנטלין קלא מעלמא, וכלהו הכי אקרון אזני יי, דכתיב בהו, (א) כי עוף השמים יוליך את הקול וגוי. כי עוף השמים יוליך את הקול, האי קרא קשיא, השתא ז מאי קול ה איכא הכא, דהא רישא דקרא כתיב גם במדעך מלך אל תקלל, במדעך כתיב, ובחדרי משכבך וגוי. מאי טעמא כי עוף השמים יוליך את הקול, והא ליכא ו הכא קלא. קנד) אלא ודאי כל מה דחשיב ב"נ, וכל מה ז דיסתכל בלבו, לא עביד מלה, עד דאפיק ליה בשפוותיה, והוא לא אתכוון ביה. וההיא מלה דאפיק, מתבקעא באוירא, * ואזלא וסלקא וטסא בעלמא, ואתעביד מניה קלא. וההוא קלא נטלין ליה מארי ה דגדפין, וסלקין ליה למלכא, ועייל באודנוי. הה"ד, (ג) וישמע יי את קול דבריכם. (ג) וישמע יי ויחר אפו. קנה) ובג"כ, כל צלותא ובעותא דבעי ב"נ מקמי קב"ה, בעי לאפקא

חלופי גרסאות

מסורת הזר

(א) (קהלת י) לך קכ צ"ו. (ב) (דברים ה.) (ג) (במדבר ז מאן. ה ל"ג איכא הכא. ו ל"ג הכא קלא. ז בלבו דיסתכל. ח גדפין. (יא) נשא קמא צ"ס.

אודנין דו"א

הסולם

מאמר

קנה) ובג"כ כל צלותא וכו': ומשום זה, כל תפלה ובקשה שמבקש האדם לפני הקב"ה, צריך להוציא המלים בשפתיו, שאם אינו מוציא אותן בשפתיו, אין תפלתו תפלה, ואין בקשתו בקשה. וכיון שהמלים יוצאות, מתבקעות באויר, ועולות ועפות ונעשו קול, ולוקח אותן מי שלוקח, ומאחד אותן למקום קדוש בראש המלך.

אם לא היה בו ג' קוין, אלא כמו החכמה דע"ס דאור ישר, המאירה בלי ג' קוין, או היה התחתון ממשך החכמה ממעלה למטה. ויש, ויבחין ביה מוחא ולא בבהילו, כי המושפע בקו אחד, הוא בבהילו, דכל מלה דהוה בבהילו לא הוה בחכמתא שלימתא, משום שאין שמירה שהתחתון לא ימשוך החכמה ממעלה למטה.

פירושו. כמו בפרצופין העליונים אין המוחין משפיעים לחוץ אלא דרך הספירות החיצונית שהם עיינין חוטמא פומא, אף באדם התחתון כל זמן שהדבר במחשבה דהיינו במוחין שלו, הן טוב הן רע, אינו מתגלה לחוץ. ובאדם אין גילוי לחוץ, אלא דרך הפה, ויש, ודאי כל מה דחשיב ב"נ וכו' לא עביד מלה עד דאפיק ליה בשפוותיה, וחוא לא אתכוון ביה, ואפילו שאינו מתכוין להוציא בפה, מכל מקום כיון שהוציאו בפה כבר נתגלה לחוץ, שבוה תירץ, מ"ש במדעך מלך אל תקלל, שמשמע אפילו במחשבה, אומר שאין זה, אלא מחשש אם לא יקפיד על המחשבה, יכול גם להוציא מפיו בלי כונה ואו מתגלה לחוץ, אבל במחשבה בלבד, אינו עושה דבר, ומלך היינו הקב"ה, ואומר הכתוב, שהוא מטעם כי עוף השמים יוליך את חקול וגוי, ומפרש, וההיא מלה דאפיק מתבקעא באוירא, ואזלא וסלקא וטסא בעלמא ואתעביד מניה קלא, שזה נוהג הן בטוב

קנג) מאודנין אלין תליין וכו': מאזנים תאלו תלויים כל בעלי הכנפים, המקבלים הקול מן העולם, וכולם נקראים כך, אזני ה', שכתוב בהם כי עוף השמים יוליך את הקול וגוי. שואל, כי עוף השמים יוליך את הקול, מקרא זה קשה, כי עתה איזה קול יש כאן, כי תחלת המקרא כתוב, גם במדעך מלך אל תקלל, הרי כתוב במדעך, ובחדרי משכבך וגוי. אי"כ מהו הטעם, כי עוף השמים יוליך את הקול, הרי אין כאן קול, אלא מחשבה.

קנד) אלא ודאי כל וכו': ומשיב, אלא ודאי כל מה שחושב האדם, וכל מה שיסתכל בלבו, אינו עושה בזה דבר, עד שמוציא בשפתיו, והוא לא נתכוון בו, ואותה הלה שהוציא מתבקעת באויר והולכת ועולה ועפה בעולם, ונעשה ממנה קול, ואותו הקול לוקחים אותו בעלי הכנפים ומעלים אותו אל המלך ונכנס באזניו, ויש, וישמע ה' את קול דבריכם, וישמע ה' ויחר אפו.

דהיינו

(דפרי דף רצ"ד ע"ב) (דפרי דף רצ"ד ע"ב)

מלין בשפוותיה, דאי לא אפיק לון, לאו צלותיה צלותא, ולא בעותיה בעותא. וכיון דמלין נפקין, מתבקעין באוירא, סלקין וטסין ואתעבידו ־ קלא, ונטיל לון מאן דנטיל, ואחיד לון ־ לאתרא קדישא, ברישא דמלכא.

קנו) מתלת חללי ־ דמוחי, נטיף נטיפא לאודנין, וההוא אקרי נחל ־ כרית. כד"א, ט) נחל כרית, כלומר, כרותא דאודנין. וקלא עייל בההוא עקימא, ־ ואשתאב בההוא נהרא, דההוא נטיפא. וכדין ־ אתעכב תמן, ואתבחין בין טב לביש. הה"ד, ה) כי און מלין תבחן. ומ"ט און מלין תבחן. משום דאתעכב קלא בההוא ־ נהרא דנטיפא, בעקימותא ־ דאודנין, ולא עייל ־ בבהילו. ובג"כ

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ס מוסיף ביה קלא. י לכתרא; לתתא בכתרא. כ ל"ג דמוחי. ל ל"ג כרית. מ ואשתאבת. נ אתעכבת. ס ל"ג נהרא. ע אודנין. פ מוסיף בבהילו בגופא.

ד (מ"א יז). ה) (איוב לד) נשא קמד צ"ע.

אודנין דו"א

הסולם

מאמר

לגילוי האורות שבפנימיות הראש. (כנ"ל באות קנ"ב) ולפיכך כשיוצאים ג' קוין חב"ד באזנים, הם מקבלים זה מג' מוחין חכמה בינה דעת הפנימיים שבג' חללי גלגלתא. באפן שעם יציאת קו ימין באזנים נוטף שם מוח הימין הפנימי, שהוא חכמה. וביציאת קו שמאל, נוטף שם מוח השמאל הפנימי, שהוא בינה. וביציאת קו האמצעי נוטף שם מוח הדעת הפנימי. ותחילת הנטיפה היא עם יציאת קו ימין באון ע"י עלית המלכות לבינה משם, שאז נתתקן ממנה העקימא דאודנין, והחסדים היוצאים על המסך דעקימא דאודנין, הם נוטפים ממוח הימין הפנימי. והם נקראים נטיפה. וז"ש מתלת חללי דמוחי נטיף נטיפא לאודנין, דהיינו כמו שנתבאר, שעם תקון העקימא דאודנין תכף מתחילים המוחין הפנימיים לנטוף, אלא מקו ימין בלבד, ואח"כ כשיוצא קו השמאל באודנין ע"י ירידת המלכות מבינה, מתיבשת הנטיפה דאודנין, משום שהארת שמאל בלי ימין מיבשת האורות כדי שלא יהיו נמשכים ממעלה למטה. (כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקאפא) וז"ש וההוא אקרי נחל כרית כד"א נחל כרית, כלומר כרותא דאודנין. כי נחל הזה נכרת מן האזנים בעת יציאת קו שמאל, כי אז הוא מתיבש. ומרמו על הכתוב אצל אליהו, שאמר לו הקב"ה, ונסתרת בנחל כרית וגו'. כי זה רומז על עלית המלכות לבינה, כי אליהו ה"ס המלכות, והבינה נקראת נחל. שז"ס יציאת קו הימין כנ"ל. ואח"כ, כשיצא קו השמאל בבינה, אשר אז נקפאים ומתיבשים האורות, נתיבש הנחל

דהיינו בשעה שהאדם מתפלל ומעלה מ"ן למעלה על דרך שכתוב כאן, ובג"כ כל צלותא וכו'. והן ברע (כח"ש באות קנ"ד) בביאור על במדען מלך אל תקלל. וענין עלית דבורי תפלה הבוקעים האוירים כבר בארתי לעיל (בפרשת ויקהל אות ק"ל) ועד"ז אם אדם מוציא דבור רע מפיו יש מלאכים שמקבלים הדבור ומעלים אותו דרך האוירים מן האוירים דעולם עשיה ולמעלה עד שמגיע לאון המלך, שה"ס בינה דו"א. שאז כתוב וישמע ה' ויחר אפו. וז"ש, וההוא קלא נטלון ליה מארי דגרפין וסלקין ליה למלכא, דהיינו דרך בקיעת האוירים ועייל באודניו וכו'. ועד"ז מבאר גם כן בדבורי תפלה. ובג"כ כל צלותא וכו'.

קנו) מתלת חללי דמוחי וכו': מג' חללי המוח, שהם חב"ד, נוטפת נטיפה לאזנים. ונטיפה היא נקראת נחל כרית. כש"א נחל כרית. כלומר כריתה של האזנים. והקול נכנס במקום ההוא שבאון, ונקלט באותו הנהר של נטיפה ההיא. ואז מתעכב שם ונבחן, אם הוא טום או רע. ז"ש, כי און מלין תבחן. ומהו הטעם, שאון מלין תבחן. הוא משום, שהקול מתעכב באותו הנהר של הנטיפה, בהעקום שבאזנים, ואינו נכנס במהירות. וע"כ נבחן אם הוא טוב, אם הוא רע. כמו, וחיך יטעם לאכול, מהו הטעם שחיך יטעם לאכול, הוא משום שנעכב בהחיך, ואינו נכנס במהירות לגוף, וע"כ יטעום ויבחן בין מתוק למר.

פירושו, כי נתבאר שהאזנים הן בחינת חב"ד דבינה דחיצוניות הראש, שהוא ראשית (דפ"י דף רצ"ו ע"ב)

אתבחין בין טב לביש, צ וי וח'ך יטעם לאכול. מיט ח'ך יטעם לאכול. בגין דיתעכב תמו, ולא עייל בבהילו בגופא, וע'ד יטעם ויתבחן, בין מתיקא למרירו. קנז) בהאי ק נוקבא דאודנין, תליין נוקבין אחרנין, נוקבא דעינין. נוקבא דפומא. נוקבא דחוטמא. מההוא קלא דעייל בנוקבא דאודנין, אי אצטריך עייל לנוקבי דעינין, ונבעין דמעין. מההוא קלא אי אצטריך, עייל לנוקבא דחוטמא דפרדשקא. ומפקי תננא ואשא מההוא קלא. הה'ד ט וישמע יי ויחר אפו ותבער במ אש יי. ואי אצטריך, עייל ההוא קלא לנוקבא דפומא, ומליל וגזר ט מלין מההוא קלא. כלא מההוא קלא ת דאודנין. עייל בכל גופא ואתרגיש מניה א כלא. ב כמה תלייא בהאי אודנא. זכאה מאן דנטיר מלוי. ע'ד כתיב, ט נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה.

חלופי גרסאות

מסורת הזתר

ו) (שם) שם. ז) (במדבר יא.) ח) (תהלים לד) צ ל'ג מן וח'ך עד וע'ד; גורס זה לפני ומ'ט און. ק נוקבין. ר ל'ג דחוטמא. ש גורין. ת ל'ג דאודנין. א ל'ג כלא. ב ל'ג כמה; מוסיף כמה תלייא.

אודנין דז'א

הסולם

מאמר

היינו שנתעכב ע"י קו האמצעי, שאינו מאיר אלא בצירוף ג' קוין ביחד, ולא עייל בכחילין, שאינו נכנס ומתדבק בקו השמאל בלבד, בלי חבור הקוין, שאז היתה נמשכת החכמה ממעלה למטה בבחינת ג"ר, כמו החכמה דע"ס דאור ישר שנגנזה, והיו מתבטלים כל תקוני הקדושה. אבל כיון שנתדבק בקו אמצעי, הרי הוא מתעכב עד שקו אמצעי מבחין בין טוב לרע, דהיינו עד שהוא מגלה שהארת חכמה בבחי' ממעלה למטה היא רע, ובבחינת מטה למעלה היא טוב. כי כך הוא סדר ההארה של ג' קוין (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת ע"ש) וברוך זה מתגלה כל השלמות שבהארת חכמת. אבל אינו יוצא לחוץ, כי אין באזן רק כלי קבלה מבחוץ, אלא שמשפיע בדרך פנימיות לעיינין ולחוטמא ולפומא. כמ"ש לפנינו.

הנחל. וי"ש ויחי מקץ ימים וייבש הנחל וגו'. כי השמאל נקרא מקץ ימים. ולפיכך נקרא הנחל בשם נחל כרית, ע"ש שסופו להכרת ולהתייבש כי בעת יציאת השמאל מתייבש ונכרת הנחל מן האזנים, ואינו חוזר אלא ע"י מ"ן מתפלות התחתונים וי"ש, כלומר כרותא דאודנין והנה זה נמשך עד שהתחתונים מעלים מ"ן דמסך דחירק, אשר אז עולה ז"א לבינה עם המסך דחירק, ומיחד ב' הקוין דימין ושמאל דבינה, ואז נשלמים בה ג' האורות חב"ד. שז"ס, קול התפלה הנכנס בנחל כרות חוה, בסוד מ"ן, ליחד ימין ושמאל, ולהחזיר הנחל למקומו.

וי"ש, וקלא עייל בהחוא עקימא שהקול נכנס דרך הפרסא הנקראת עקימא דאודנין. כנ"ל, כי הפרסא ה"ס הפתח לעלית תחתון לעליון. (כנ"ל ויקהל אות ק"ל) ואשתאב בהחוא נחרא דחוא צמיפא, דהיינו שהקול עולה למ"ן לאותו נחל כרית, שנתייבש מחמת יציאת קו השמאל, כדי ליחדו עם קו הימין. וכדין אתעכב תמו, דהיינו שנתעכב כדי להתדבק בקו האמצעי, ואתבחין בין טב לביש, שאם הוא טוב הוא עוזר לקו האמצעי ליחד ב' הקוין זה בזה. ואם הוא רע נמצא מתדבק בקו שמאל ולא בקו אמצעי, ואז הקול מביא עליו דינים. וי"ש ומ"ט, און מלין תבחן, משום דאתעכב קלא וכו' (דמ"י דף רצ"ד ע"ב)

קנז) בחאי נוקבא דאודנין וכו': בנקב הזה שבאזנים, תלויים נקבים אחרים, שהם, נקב העין, נקב הפה, נקב החוטם. כי מקול ההוא שנכנס בנקב האזנים, אם צריך, נכנס מן האזן, לנקבי העינים והעינים מוציאות דמעות כנ"ל אד"ר אות רכ"ב) מקול ההוא אם צריך, נכנס לנקב החלון שבחוטמא, ומוציאים עשן ואש (כנ"ל אות קמ"ח) מקול ההוא. ז"ש, וישמע ה' ויחר אפו ותבער במ אש ה', ואם צריך, נכנס הקול לנקב הפה, ומדבר וגוזר דיבורים מקול ההוא. הכל הוא מקול ההוא שנכנס

קנח) האי אודנא קרי ביה שמיעה. ובשמיעה אתכלילן אינון מוחי. חכמה אתכליל ביה, דכתיב, (א) ונתת לעבדך לב שומע. בינה, כמה דאת אמר (ב) דבר כי שומע עבדך. (ג) כי שומעים נ אנחנו. דעת, כד"א, (ד) שמע בני וקח אמרי. (ה) ומצותי תצפון אתך. הא כלא תליין באודנין בהאי אודנא תליין, צלותין ובעותין, ופקיחא דעינין. הדא הוא דכתיב, (ו) הטה יי אונך ושמע פקח עיניך וראה. הא כלא ביה תלייא.

קנט) בהאי אודנא, תליין רוין עלאין, דלא נפקין לבר, בגיכ היא עקימא לגו. ורזא דרוין סתימין ביה, ווי להווא מגלה רוין. ובגין דהאי אודנא ד כניש רוין, ועקימותא דלגו נטיל לון, לא גלי רוין לאינון דעקימין בארחייהו, אלא לאינון דלא עקימין. הה"ד (ז) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם, (ח) דנטלי ארחוי ונטילי מלין.

קס) ואינון דעקימין בארחייהו, ז נטלי מלין ועיילין לון בבהילו, ולית בהו אתר לאתעכבא. וכל נוקבין אחרנין, מתפתחין ביה, עד דנפקין מלין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) מ"א (ג) וישב ב צ"ב. (י) ש"א (ג) נשא קלו צ"ד. (כ) מ"ב א. (ל) (משלי ד). (מ) (שם ב). (נ) (מ"ב ט) לעיל אות ככו צ"ב. (ס) (תהלים כה) ב"א קמג צ"ג.

ג מוסיף אנחנו ובהני תליין כלא. ד בטיש. ה דנטיר. ו ונטיר. ז נטיל.

אודנין דו"א

הסולם

מאמר

ב"א דף ז' ד"ה וכבר). הרי שהכל תלוי באזן. קנט) **בהאי אודנא תליין וכו' :** באזן זו תלויים סודות העליונים דהיינו חכמה שאינם יוצאים לחוץ. כי האזן אינו משפיע כלום לחוץ. להיותה בחינת ג"ר (כנ"ל בסולם בסוף אות קנ"ו) ומשום זה היא עקומה מבפנים. דהיינו הפרסא שבה המעכבת על החכמה שלא תשפיע לחוץ. וסוד הסודות, דהיינו ג"ר דחכמה, סתומים בה, אוי לאותו שמגלה סודות. דהיינו שרוצה להמשיך הג"ר ממעלה למטה. ומשום שאזן זו אוספת בתוכה הסודות והעקום שמבפנים שהוא הפרסא, לוקח אותם, כלומר שמעכב עליהם, שלא יהיו נשפעים ממנה ולחוץ, לפיכך אינה מגלה סודות לאותם שהולכים בדרך עקלקלות, אלא לאלו שהולכים בדרך הישר שאינו עקום. דהיינו לאותם הדבקים בקו האמצעי, שהוא דרך ישר, שאינו נוסה לא לימין ולא לשמאל. ז"ש, סוד ה' ליראיו וגו', שלוקחים דרכיו, וע"כ לוקחים דבריו.

קס) ואינון דעקימין בארחייהו וכו' : ואלו שדרכם הוא עקום, הם לוקחים דברים ומכניסים אותם במהירות, דהיינו שדבקים בקו השמאל

שנכנס לאזנים, הוא נכנס לכל הגוף, והכל נרגשים על ידו. כמה תלוי באזן הווי. אשרי מי ששומר דבריו. ע"כ כתוב, נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה.

קנח) **האי אודנא קרי וכו' :** אזן זו קרא בה שמיעה, כלומר שהיא בינה הנקראת שמיעה, ובשמיעה נכללים אלו המחין חכמה בינה דעת, כי אין חכמה מתגלית אלא מבינה (כנ"ל באות קנ"ב). חכמה נכללת בה, שכתוב, ונתת לעבדך לב שומע, ול"ב ה"ס ל"ב נתיבות החכמה. בינה נכללת בה, כמש"א דבר כי שומע עבדך. וכן כי שומעים אנחנו, שפירושו שמבינים אנחנו. דעת נכלל בה, כמש"א, שמע בני וקח אמרי. ומצותי תצפון אתך. אשר שמע פירושו דע. הרי שהכל תלוי באזן. וכבר נתבאר הסעם שהוא משום שהאזנים הוא ראשית הגילוי מבחינת החיצוניות של הראש, וע"כ בה כלול הכל (כנ"ל אות קנ"ו) באזן זו תלוי קבלת התפלות ובקשות, ופקיחת העינים. ז"ש הטה ה' אונך ושמע, פקח עיניך וראה. הרי כי תקון האזן בסוד הסיה, שפירושו עלית המלכות לבינה, גורם לפקחת עינים, שה"ס המחזין דחכמה (כנ"ל (דפו"י דף רצ"ד ע"ב)

בנוקבא דפומא. ואלין אקרו חייבי דרא, שנואי דקב"ה, במתניתא דילן תנן, כאילו קטיל גוברין, וכאלו פלח לע"ז. וכלא בחד קרא, דכתיב, (ט) לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעך אני יי'. מאן דעבר על האי רישא דקרא, כאילו עבר על כלא.

קסא) זכאה חולקיהון דצדיקייא, דעלייהו כתיב, (ז) ונאמן רוח מכסה דבר. נאמן רוח ודאי, דהא רוחא דלהון מאתר עלאה קדישא אשתליף, ובג"כ נאמן רוח אקרון. וסימן דא אוקימנא, ה ההוא דמגלה רזין, בידוע דנשמתי, לאו איהו מגופא דמלכא קדישא. ובג"כ לית ט ביה רזא, ולא מאתר דרזא הוא. וכד . תיפוק נשמתי, כ לא אתדבקא בגופא דמלכא, דהא לא אתריה הוא. ווי להווא בר נש, ווי ליה, ווי לנשמתי. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דמכסין רזין, כל שכן רזין עלאין דקודשא בריך הוא. ז עלייהו כתיב, (ח) ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

קסב) * אנפוי, כתרין תקרובין דבוסמא. ט סהדותא על מה דאמינא, דהא סהדותא בהו תליא. ובכלא תליא סהדותא. אבל הני תקרובי דבוסמא,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ט) (ויקרא יט.) (ז) (משלי יא) יתרו כב צ"ר. ח כל ההוא מגלה. ט ליה. י יפוק. כ לאתדבקא. ג מוסיף רזין דמלכא קדישא עלייהו. ט מוסיף כלהו סהדותא.

אורנין דז"א

הסולם

מאמר

המלך הקדוש, שהוא ז"א, דהיינו קו האמצעי. ומשום זה אין בו סוד, ואינו ממקום הסוד. וכנשמתו יוצאת מגופו, אינה מתדבקת בגוף המלך, כי אינו מקומה. אוי לאותו האדם, אוי לנשמתו. אשרי חלקם של הצדיקים המכסים הסודות. כל שכן סודות העליונים של הקב"ה, עליהם כתוב, ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

השמאל, שאין בהם מקום להתעכב. כי קו האמצעי המשפיע בקבוץ ג' הקוין, נמצא מתעכב בכל קו וקו. אבל קו השמאל השולט לבדו בלי חיבור עם שום קו, נבחן שהשפעתו הוא במהירות (כנ"ל אות קנ"ו) וכל הנקבים האחרים, דהיינו של עיינין וחוטמא, נפתחים בה. עד שיוצאים הדברים בנקב הפה. שממשיכים ממעלה למטה, ואלו הם רשעי הדור שנואי הקב"ה. כמ"ש לעיל. בברייתא שלנו למדנו, שהמגלה סוד, הוא כאלו הרג אנשים, וכאלו עבד עבודה זרה. והכל נשמע בפסוק אחד, שכתוב, לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעך, שהוא רציחה, אני ה' שלא תעבוד ע"ז. מי שעבר על ראש הכתוב שהולך רכיל ומגלה סוד, הוא כאלו עבר על הכל. על רציחה ועל ע"ז.

מאמר אור הפנים דז"א

קסג) אנפוי כתרין תקרובין וכי: ב' תפוחי הפנים דז"א, הוא כשתי מנחות של בשמים. דהיינו שנותנים ריח טוב, שה"ס הארת החכמה ממטה למעלה המכונה ריח, והסו"ה חכמת אדם תאיר פניו. שהם עדות על מה שאמרתי דהיינו על אבא ואמא (כנ"ל אות ק"כ) כי גם כל העדות להכרת פרצוף תלויה בהם, בהפנים, אלא שבכל צורת הפנים תלויה העדות הזאת, דהיינו במצחא ובוטומא, כמו שאמרו, אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם, אבל אלו ב' מנחות הבשמים, שהן לבן ואדום, הן עדות לאבא ואמא, כלומר, שבהן מאירים המוחין דחכמה ובינה שבאז"א המאירים בפנים דז"א. שנקראים עדות, מלשון

קסא) זכאה חולקיהון דצדיקייא וכי: אשרי חלקם של הצדיקים שעליהם כתוב, ונאמן רוח מכסה דבר. נאמן רוח ודאי, כי הרוח שלהם נשלף ממקום עליון קדוש, דהיינו מקו האמצעי, ומשום זה נקראים, נאמן רוח. והעמדנו סימן זה, מי שמגלה סודות, ידוע, שנשמתו אינה מגוף (דפרי דף רצ"ד ע"ב *) דף רצ"ה ע"א

חורא וטומקא, סהדותא לאבא ואימא. סהדותא לאחסנא דירית ואחיד לון. והא במתניתא דילן אוקימנא, כמה פרסי בין חורא לסומקא, ואתכלילן ביה כחדא בסטרא דחורא.

קסג) כד אתנהיר נ מנהירו דחורא דעתיקא, חפייא ההוא חורא על סומקא. ס וכלהו בנהירו אשתכח. ע וכדין כתיב, (ק) יאר יי פניו אליך. פ וכד חייבין סגיאי, תליין דינין בעלמא, אשתכח סגירותא ז בכלא. וסומקא אתפשט באנפין, וחפא ק על חורא. וכדין כלא אשתכח בדינא. וכדין ר כתיב (ו) פני יי בעושי רע. (ש) וכלא בהאי תלייא, ובגין ש דא סהדותא הוא בכלא.

קסד) כמה וכמה מארי תריסין ת מחכאן להני גווני, מצפאן להני גווני. כד נהירין גווני, כל עלמין כלהו בחדו. בזמנא דנהיר חורא, כלא אתחזו בההוא גוונא. וכד אתחזי בסומקא כלא הכי אתחזו א בההוא ב גוונא.

קסה) באלין ג תקרובין ד דבוסמא, שארי דיקנא לאתחזאה, מרישא דאודיני, ונחית וסליק בתקרובא דבוסמא, שערין אוכמין דדיקנא, בתקונא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ק) (כמדבר ו) נשא קסד צ"ר. (ר) (תהלים לז) תזריע (נ מן נהירו. ס וכלא. ע ל"ג מן וכדין עד וכד. פ וכד סלקין [; תליין] דינין בעלמא וחייבין סגיאי. מח צ"צ. ש) (ישעיה גט) להלן אות ריא צ"ה. ז בעלמא. ק כל. ר ל"ג מן כתיב עד וכלא; בגדי קנאה כתיב (ישעיה ג"ט) בגדי נקם. ש ל"ג דא; וסהדותא. ת מצפאן. א בהנהו. ב גווני. ג תקונן. ד דבבוסמא.

אור הפנים דז"א

הסולם

מאמר

ודינים תלויים בעולם נמצא סגירה בכל, דהיינו שהאורות כולם נסגרים ואינם מאירים. והאדום מתפשט בפנים, שהוא דיג, ומכסה על הלבן שהוא רחמים, ואז הכל נמצא בדין. ואז כתוב, פני ה' בעושי רע. והכל תלוי בזה. ומשום זה הפנים הוא עדות בכל. קסד) כמה וכמה מארי וכו'; כמה וכמה מלאכים בעלי מגינים מחכים לאלו גווני הפנים, לבן ואדום, ומצפים לאלו גוונים. כשהגוונים מאירים נמצאים כל העולמות בשמחה, בזמן שמאיר הלבן, הכל נראים בגוון הזה, שהוא חסד. וכשנראה באדום, נראים הכל בגוון ההוא, שהוא דיג.

עדן, שהוא חכמה. הם עדות על הירושה שירש מאז"א ואחזו בהם. (ועיי' משפטים אות תקכ"ו) כי ב' מוחין חז"ב, נקראים אחסנתא דאבא ואמא, (כני"ל אות פ"ח ע"ש). והנה בברייתא שלנו העמדנו כמה מרחקים בין לבן לאדום, ועם כל זה, הם נכללים בז"א כאחד בצד הלבן. כלומר בשליטת הלבן, שהוא חסד. פרסי, פירושו מרחקים והבדלים. מלשון פרסאות.

פירוש. שנאמר באור פני מלך חיים. וכן יאר ה' פניו אליך. וזה יורה על הארת חכמה ובינה שז"א מקבל מאז"א, שמאיר לישראל. וזהו עדות לישראל, שהקב"ה קרוב עליהם, או ח"ו להיפך. כי אם הארת החכמה ובינה היא בשליטת הימין, שה"ס לבן, חסד, אז הוא קרוב אליהם. ואם האדום שולט שה"ס השמאל, אז הוא אסתתא פניו מהם. כמ"ש לפנינו. ונקראים אחסנתא דזו"א מטעם שנתבאר לעיל (אות פ"ט ע"ש).

קסג) כד אתנהיר בנהירו וכו'; כשהפנים דז"א מאיר בלבן, דהיינו בחסד, מעתיקא, אז מכסה הלבן שבו, שהוא חסד, על האדום שבו, שה"ס חכמה דשמאל, והכל נמצא בהארה. ואז כתוב, יאר ה' פניו אליך. וכשהרשעים מרובים,

מאמר ט' תקוני דיקנא דז"א

קסה) באלין תקרובין דבוסמין וכו'; באלו מנחות הבשמים, דהיינו בבי' תפוחי הפנים, מתחיל הזקן להראות מתחילת האונים, ויורד ועולה במנחת הבשמים, דהיינו בהפנים. שערות שחורות של הדיקנא, בתקון גאה ויפה, כגבור אמיץ ונאה. השמן החשוב של דיקנא העליונה דעתיקא, נראה ומאיר בדיקנא זו דז"א.

יאה שפיר. כגיבר תקיף, ה שפיר. משחא דרבות, ו דדיקנא עלאה דעתיקא, בהאי דיקנא דזעיר אנפין, ז אתחזי, ונהיר.

קסו) שפירו דהאי דיקנא, בט' תקונין אשתכח. וכד משחא ה דרבות, ט דתלת עשר נביעין דדיקנא דעתיקא קדישא נהיר בהאי דיקנא, אשתכחו כ"ב תקונין, וכדין מתברכין כלהו. וישראל סבא מתברכא בהאי, וסימן, (ת) בך יברך ישראל. כל תקונין דדיקנא כ דא, אוקימנא באדרא, קדישא, דכלהו מתיקונין דעתיקא קדישא אתקנו. והכא בעינא לגלאה, מה דלא אתגלי תמן, בגין למיעל בלא כסופא.

קסז) שיתא אינון, ט' אקרין. ה תקונא קדמאה, נפק, ה ההוא ניצוצא

חלופי גרסאות

ה ל"ג שפיר, ו דיקנא, ז ל"ג אתחזי ונהיר. ח מוסיף דרבות קודשא. ט ל"ג דתלת עשר נביעין. י ל"ג כל. כ ל"ג דא. ל והכא בעינא למיעל בלא כסופא הא כל תקונין דדיקנא אוקימנא וכלהו מתקונין דדיקנא עתיקא קדישא אוקימנא באדרא קדישא. ט דתקונא. נ בהו.

מסורת הזהר

ט' תקוני דיקנא דז"א

רוצה לגלות מה שלא נגלה שם, כדי ליכנס בלי בושא לעולם הבא.

הסולם

קסז) שיתא אינון פ' וכו': ששה תקונין הם ונקראים תשעה. תקון הראשון הוא, שניצוץ הזה, הנר הקשה, יצא ובטש תחת שערות ראש מתחת הקווצות שעל האזנים, ויורד מלפני הפתח שבאזנים עד ראש הפה. הנה תקון זה אינו נמצא מעתיקא קדישא, אלא כשנמשך המזל דעתיקא קדישא, שממנו תלוי מבוע החכמה ההוא. כשאמא נמשכת ונכללת באוירא דכ"א, לוקחת אמא אותו הלבן, והניצוץ דהיינו בוצינא דקרדינותא נכנס באוירא דכ"א ונכלל בה, ואח"כ יצא, ונתאחדו זה בזה, דהיינו שבטש בקוצי דשערי שעל אודנין, כנ"ל, וב' הדינין נתאחדו זה בזה, ונעשו תקון א'.

פירוש. ז"א הוא תמיד בכחינת ו"ק שהם חגי'ת נה"י. ואפילו בגדלות שקונה חב"ד, אין זה חב"ד ממש, אלא חגי'ת שנתעלו ונעשו חב"ד וענין הדיקנא יוצא רק בעת גדלות, שכבר יש לו חב"ד, וע"כ יש גם בדיקנא ט' תקונין, כנגד חב"ד חגי'ת נה"י. וכשאנו מדייקים אין שם חב"ד, אלא חגי'ת נה"י לבד, כי החגי'ת נעשו לו חב"ד ויוצאים נה"י חדשים. וז"ש שתא אינון, דהיינו חגי'ת נה"י. פ' אקרין, מטעם שחגי'ת נעשים בגדלות לחב"ד. אבל עקרו אינו אלא שתא. (ועי' באדרא אות ר"ס. ובסד"צ אות ל"ה).

מאמר

פירוש. כבר נתבאר סוד השערות (לעיל באדר' באות צ' ובאות ר"ג) שהן פרצוף שלם שנחלק מסבת עלית המלכות לבינה, לכוח, שהם שערות ראש, ולבינה ותו"מ, שהם שערות דיקנא. ופרסא זו המחלקת אותן, ה"ס עקימא דאודנין (כנ"ל אות קנ"ב) וז"ש, שארי דיקנא לאתחזאה מרישא דאודנין ששם הפרסא מחמת עלית המלכות לבינה, שהוציאה בינה ותו"מ דשערות לחוץ מראש, לבחינת שערות דיקנא. והן שחורות, מטעם שכולה בהן המלכות דמדת הדין שנקראת גוון שחור (כנ"ל באדר' אות ר"ד) וז"ש, שערין אוכמין וכו'. כגיבר תקיף וכו' כי להיותו קו אמצעי, שכל גבורתו ליחד הימין ושמאל הוא בכח המסך דחירק הכלול ממלכות דמדת הדין, שהיא גוון שחור, (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) וע"כ שערותיו שחורות.

קסו) שפירו דהאי דיקנא וכו': היופי של דיקנא הזה, נמצא בתשעה תקונין, וכששמן החשוב של י"ג מבועי הדיקנא דעתיקא קדישא, מאיר בדיקנא זה, דז"א, נמצאים ביחד, כ"ב תקונין, ואז כולם מתברכים. למעלה ולמטה, וישראל סבא, שהוא ז"א, מתברך בזה, והסימן, בך יברך ישראל, דהיינו עם כ"ב תקונין של יברך ז"א, שנקרא ישראל. כל התקונין של דיקנא זו העמדנו באדרא קדישא, שכולם נתקנו מהתקונין דעתיקא קדישא, וכאן אני (דפו"י דף רצ"ה ע"א)

בוצינא דקרדינותא, ובטש בתחות שערא דרישא, מתחות קוצין דעל אודנין, ונחית מקמי פתחא דאודנין, עד רישא דפומא, הא תקונא דא ם מעתיקא קדישא לא אשתכח, אלא כד נגיד ן מזלא דעתיקא קדישא, ותלייא מניה ההוא מבוועא דחכמתא, ף כד אימא אתמשכא ואתכלילת ץ באוירא דכיא, ההוא חוורא נקיט אימא, ף וניצוצא עאלת ונפקת, ואתאחד דא בדא, ואתעבידת חד תקונא.

חלופי גרסאות

ם מעתיקו ; בעתיקא. ן ממזלא. ף בדפו"י כתבו כאן חסר. ץ אוירא. ף בדפו"י כתבו כאן חסר.

ט' תקוני דיקנא דז"א

הסולם

מאמר

איך יוצא משם תקון הא' שהוא דין. וז"ש, תקונא דא מעתיקא לא אשתכח, כי עתיקא הוא כולו רחמים, ותקון זה הא' הוא דין, אלא כד נגיד מזלא דעתיקא קדישא, ותלייא מניה ההוא מבוועא דחכמתא, שהוא אבא עלאה הנקרא חכמה ואוירא דכיא, שהוא נמשך ממזלא דע"ק, כי או"א עלאין תליין במזלא (כנ"ל אות ט') וכשאמא, שה"ס בינה שחזרה לחכמה, שבה ניצוצא דבוצינא קרדינותא, נמשכת ונכללת באוירא דכיא דאבא עלאה, שהוא חכמה דימין שהוא חסדים, או, ההוא חוורא נקיט אמא וניצוצא עאלת שאז לוקחת אמא החסד מאבא, והניצוץ דבוצד"ק שבה נכנס בתוך החסד. והם המאירים במוחין דז"א כשהדין דאמא נכלל כולו בחסד דאבא באוירא דכיא שלו. ואח"כ כדי להוציא הדיקנא, ונפקת, יצא הניצוץ דבוצד"ק דאמא מתוך האוירא דכיא דאבא, ונחלק ממנו, ואתאחד דא בדא והניצוצא דאמא נתאחד בקוצין דעל אודנין שהם פאתי הראש, ששם המלכות דמדת הדין שעלתה לבינה, ונכפלו הדינים, שהדינים דשמאל דאמא שה"ס ניצוצא דבוצד"ק, נתחברו עם הדינים דמלכות שבפאתי הראש דז"א, ואתעבידת חד תקונא, ומשתי בחינות הדינים נעשו תקון הא'. ובוה מיושב, שאע"פ שהמוחין כבר מתוקנים, מ"מ יצא הדין ונפרד מהם, לתקן הדיקנא. וע"כ הוא דין קשה.

וז"ש (לעיל באד"ר אות רנ"א) תקונא קדמאה, אתתקן שערא מלעילא, דהיינו מתחילת הדיקנא, ונסיק ההוא ניצוצא בוצינא דקרדינותא, שהיא הדינין דאמא כנ"ל, ונסיק מכללא דאוירא דכיא, דהיינו שיצא מן התכללות באוירא דכיא דאבא כנ"ל, ובטש בתחות שערא דרישא, מתחות קוצין דעל אודנין, דהיינו תחת קוצות השער

ואין להקשות כיון ששערות רישא ודיקנא הן פרצוף אחד שנחלק מסכת עלית המלכות לבינה, שכונ"ח דשערות נעשו לשערות ראש, ובינה ותו"מ דשערות יצאו מן הראש ונעשו לשערות דיקנא, כנ"ל בסמוך, א"כ, למה אינן יוצאות שתיהן יחד בעת הקטנות. אלא שערות ראש יוצאות בקטנות, ושערות דיקנא בגדלות. והענין הוא כי בקטנות שאין בז"א אלא כתר וחכמה, באורות דרוח נפש בכללו, מחמת שבינה ותו"מ דכללות ירדו לבריאה, הנה אותו הדבר נעשה בכל ספירה ומדרגה פרטית דז"א, כי כל מדרגה פרטית דז"א כלולה מע"ס, ואין בה בקטנות רק כונ"ח, ובינה ותו"מ נפלו משם. ולפיכך במדרגת ע"ס דשערות, אין בקטנותן אלא כתר וחכמה דשערות, שהם שערות ראש, אבל בינה ותו"מ דשערות אין שם. אלא בגדלות, כשנשלמה בינה ותו"מ דכללות ז"א, נשלמו עמהם בינה ותו"מ דכל מדרגה פרטית, ולפיכך נשלמו ויצאו אז גם בינה ותו"מ דשערות לבחינת דיקנא דז"א. ועי' בסוד"צ אות ל"ה, והפירוש שבכאן הוא עיקר.

והנה תקון ראשון דדיקנא, שהוא שערות הקצרות שמתחת פאתי הראש עד השפה העליונה הוא דין קשה ההולך ומתמתק ביתר התקונים (כנ"ל באד"ר אות רט"ב) וז"ש, תקונא קדמאה נפק ההוא ניצוצא בוצינא דקרדינותא ובטש בתחות שערא וכי דהיינו להיותו בחינת דין קשה (כנ"ש שם באות רט"ב) והוקשה לו, כיון שצמיחת שערות היא לעת גדלות, שכבר יש כל המוחין בפרצוף מיוחדים זה בזה בבחינת הרחמים, ואיך אפשר שיתחיל לו לצמוח לו שערות דיקנא, שהן דינין, עוד הוקשה לו כיון שאמר לעיל בדבור הסמוך, שכל תקונים דדיקנא דז"א נמשכים מדיקנא דעתיקא קדישא. א"כ (דפו"י דף רצ"ה ע"א)

קסח) וכד אצטריך סלקא דא על דא, ואתכסיא חד מקמי ר חדא. ובג"כ כלא אצטריך, חד למעבד נוקמין. וחד לרחמא. ועל האי תאיב להאי דיקנא דוד מלכא, כמה דאוקימנא.

קסט) בהאי דיקנא ט' תקונין אשתכחו, שיתא רבוון דתליין בהו, ומתפשטין בכל גופא. ואלין שיתא דתליין, תליין בשערי דתחות תקרובא דבוסמין. תלת מהאי סטרא, ותלת מהאי סטרא. ׀ וביקירותא דדיקנא, תליין תלת אחרנין. חד לעילא בשפון, ותרין באינון שערין דתליין עד טבורא. וכל הני שיתא, ג' מכאן וג' מכאן, אתמשכן ותליין כלהון, באינון שערי דתליין ומתפשטין בכל גופא.

קע) ובגין דהני תלתא ת אינון ביקירו דדיקנא יתיר מכלהו, כתיב בהו שמא קדישא. דכתיב, ׀ מן המצר קראתי יה, יי לי לא אירא. והא דאוקימנא באדרא, מן המצר קראתי יה, מאתר דשרי דיקנא לאתפשטא, דהוא אתר ׀ דחיק מקמי אודנין, שפיר הוא.

חלופי גרסאות

ר חבריה. ׀ ובקיעתא. ת דאינון. א רחיק.

מסורת הזהר

א) (תהלים קיח) בשלח צו צ"ה.

ט' תקוני דיקנא דז"א

הסולם

מאמר

הפנים, ושלשה תקונים מצד זה של הפנים. דהיינו חכמה חסד נצח בימין, ובינה גבורה הוד בשמאל. וביקרו של הדיקנא, כלומר בחלק הדיקנא הנראה ביותר, ומיפה את הפנים, תלויים ג' אחרים, אחד, למעלה בשערות שעל השפתים, ושנים, באלו השערות התלויות עד הטבור, כלומר, הב' הוא בשטח העליון של כל הדיקנא הנראה לעינים, והג' הוא בשטח התחתון של הדיקנא הסמוך לגוף, ואלו שלשה תקונים הם כנגד ג' ספירות דקו האמצעי, שהם, דעת, ת"ת יסוד. וקו האמצעי דת"י, הוא עיקר הדיקנא, מטעם שכלול בתוכו ב' הקוין ימין ושמאל, שהם חח"ן בג"ה. וכל אלו הששה, שהם ג' מכאן וג' מכאן, כולם נמשכים ותלויים בשערות האלו התלויות, ומתפשטים בכל הגוף.

קע) ובגין דהני תלתא וכו': ומשום שאלו השלשה, דהיינו דעת ת"ת יסוד, הם ביקרו של הדיקנא יותר מכולם, כי המה המקשמים ומיפים את הפנים, כתוב בהם השם הקדוש, שכתוב מן המצר קראתי יה, ענני במרחב יח, הוי"ח לי לא אירא. ומה שתעמדנו באדרא רבא (אות רס"ו) מן המצר קראתי יה, שהוא תקון הא', דהיינו ממקום שהדיקנא מתחיל להתפשט, ששם מקום צר כלומר השערות

השער דפאתי הראש, ששם מלכות דמדת הדין כנ"ל, ונחית מקמי פתחא דאודנין נימי על נימי עד רישא דסומא, כמ"ש שם בהסולם.

קסח) וכד אצטריך סלקא וכו': וכשצריך להשפיע חסד, או להשפיע דינים, עולה זה על זה, ומתכסה אחד מלפני חבריו. כלומר, כשצריך להשפיע דינים מתכסה החסד שבדיקנא ושולט הדין. וכשצריך להשפיע חסד, מתכסה הדין שבדיקנא ושולט החסד. (כמ"ש להלן אות קע"ב) ומשום זה הכל צריך. הן הנהגת החסד והן הנהגת הדין, אחד לעשות נקמות בשונאי ישראל. ואחד לרחם על ישראל. ועל זה חשק דוד המלך לדיקנא זה, כמו שתעמדנו. (באדר אות רנ"ט) שט' תקונין אמר דוד במן המצר קראתי יה. ע"ש.

קסט) בהאי דיקנא ט' וכו': בדיקנא זו נמצא ט' תקונים, שהם שש רבוא שערות, כנגד חג"ת נה"י, התלויות בהם ומתפשטים בהארתם בכל הגוף. כלומר ב"ק, הנקראים גוף, ואלו ששה תקונים התלויים, תלויים בשערות שמתחת מנחת הכשמים, דהיינו תחות הפנים, הנקראים תקרובתא דבוסמא (לעיל אות קס"ב) שלשה תקונים מצד זה של (דמ"י דף רצ"ה ע"א)

קעא) ובספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא, הכי אמר ואוקים, דשירותא דדיקנא מחסד עלאה, דכתיב, א לך יי הגדולה והגבורה והתפארת וגו'. וכלא ב הוא, והכי שארי, ותשעה אתמשכן ותליין בדיקנא, ומקמי אודנין, הכי שארי, וקיומא לא מתקיימין אלא באתר אחרא, כמה דאוקימנא.

קעב) וכד אצטריך עלמא לרחמי, אתגלייא מזולא ג קדישא. וכל הני תקונין דבדיקנא יקירא דזעיר אנפין, כלהו רחמי משתכחי. ד וכד אצטריך לדינא, מתחזייא דינא, ה וכדין עבדין נוקמין לשנאיהון דישראל, לאינון דעקין להו. * כל יקירו דדיקנא, באינון שערי דתליין אינהו, משום דכלא בהאי תליין. קעג) כל הני שערי דדיקנא דזעיר אנפין, כלהו קשישין תקיפין, משום דכלהו ו אכפייין לדינין, בשעתא דמזולא קדישא אתגלי. וכד בעא לאגחא קרבא, ז בהאי דיקנא אתחזי כגבר תקיף, מארי נצחון קרביא. וכדין מריט מאן דמריט, ואגליש מאן דאגליש.

קעד) הני תשעה תקונין, אמרן משה זמנא תניינא, בשעתא דאצטריך

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

ב. ה. ג. עתיקא. ד ל"ג מן וכד עד וכדין. ה ובגין דעבדין. ו אתכפיין. ז ל"ג בהאי דיקנא.

ב) (ד"ה א כט) ב"א רעה צ"ב.

ט' תקוני דיקנא דז"א

הסולם

מאמר

וכשצריך לדין, אז נראה הדין, ואז עושים נקמות בשונאי ישראל, באותם שמצערים לישראל. כל יקר הדיקנא הוא באותם השערות התלויות, דהיינו בשטחי הדיקנא הנראים לעינ, משום שהכל תלוי בהם, כי ה"ס קו האמצעי דת"י, שכולל כל הדיקנא, כנ"ל.

קעג) כל הני שערי וכו': כל אלו השערות של הדיקנא דז"א, כולן קשות וחזקות משום שכולן כופות את הדינים, בשעה שנגלה המזל הקדוש, וכשרוצה לעשות מלחמה, נראה ע"י דיקנא זה, כגבור אמיץ בעל נוצח מלחמה, ואז מורט מי שמורט, ומגבח מי שמגבח.

פירוש. השערות רומזות על דינים, והעברת הדינים הוא העברת השערות כמו שנתבאר באורך (תזריע אות קכ"א ע"ש) והעברת השער מאחור נקרא מריט והעברת השער כלפי פניו נקרא מגבח. (ע"י לעיל ויחי אות קכ"ג) וז"ש, כשנוצח המלחמות, ומעביר הדינים מריט מאן דמריט ואגליש מאן דאגליש. שמעביר הדינים מבחינת פנים ומבחי' אחור כנגבחת מתרגם גלישותא, ובקרחת מתרגם מריטה. וקרחת היא מלאחריו וגבחת היא מלפניו (ספ"י דנגעים).

קעד) הני תשעה תקונין וכו': אלו ט' תקונים אמרם משה פעם שניה (בפרשת שלח

שהשערות תופשות מקום צר ולא מקום רחב, מלפני האזנים, ויפה הוא. שט"כ נקרא מן המצר, מפני שהוא מקום צר. וכאן אומר שהוא השערות שעל השפתים.

קעא) ובספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא, הכי אמר ואוקים, דשירותא מחסד עלאה, דכתיב, א לך יי הגדולה והגבורה והתפארת וגו'. וכמו שהספירות מתחילות בחסד הנקרא גדולה, כך הדיקנא מתחיל בחסד. וכאן אנו אומרים שמתחיל בחכמה, וכן שהס בדר' ג' קוין חז"ן בג"ה דת"י. אבל והכל הוא בדיקנא כי כך הדיקנא מתחיל לצאת, כמו שאמר רב ייבא סבא, וט' תקונים נמשכים ותלויים בדיקנא ומלפני האזנים, כמו שאמר באדרא רבא, שכך הדיקנא מתחיל לצאת, ע"ד שנתבארו באדרא רבא, אבל הקיום שלהם אינו מתקיים כך, אלא במקום אחר, דהיינו בג' קוין, כנ"ל. כמו שהעמדתי.

קעב) וכד אצטריך עלמא וכו': וכשהעולם צריך לרחמים, מתגלה המזל הקדוש, שהוא הדיקנא דז"א, ואז, כל אלו התקונים שבדיקנא היקר דז"א, כולם נמצאים ברחמים. (דס"י דף רצ"ה ע"א * דף רצ"ה ע"ב)

לאהדרא לון כלהו רחמי. דאע"ג דתליסר תקונין לא ן אמרן השתא, בכוונא תלייא מלתא, דהא ם לא ייעול בהני תקונין לאדכרא, אלא במזלא אתכוון, ואדכר ליה. הה"ד, א עתה יגדל נא כח י"י. כ מאן כח י"י. ז ההוא דאקרי מזלא קדישא, סתימא דכל סתימין. דחילא דא, ונהירו דא, ממזלא תלי. וכיון דאמר משה דא, ואדכר דא, ואתכוון ם ביה, אמר ן הני תשעה תקונין, דתליין בזעיר אנפין. בגין ם דינהירו כלהו, ולא ישתכח דינא. וע"ד כלא במזלא תלי.

קעה) האי ם דיקנא כד שראן שערי ם לאתערא, ז אתחוי כגיבר תקיף ם כגיבר מארי נצח קרבין. בהאי דיקנא, נגיד משח דרבות מעתיקא סתימאה. כד"א, ד) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן.

קעו) אלין שערי לא חפיין על שפון, ושפון כלהו סומקין כוורדא. דכתיב, ה) שפתותיו שושנים. שפון מרחשן גבורה, מרחשן חכמתא. באינון שפון תליין טב וביש, חיי ומותא. מאלין שפון תליין מאריהון דאתערותא, דכד מרחשין אלין שפון, מתערין כלא ך למגזר דינא, בכל בתי ם דינין, דאקרון עירין. דכתיב, ו) בגזרת עירין פתגמא ובמאמר וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח אמרינון. ט ל"ג לא. י ל"ג אלא. כ ל"ג מאן כח ה'.
ז דההוא. ח בה. נ ל"ג הני. ס דנהירו. ע דינא.
פ לאתעכבא; לאתערבא; לאתארכא. צ ל"ג אתחוי.
ק ל"ג כגיבר; מוסיף כגיבר רגיל. ר מארי; ומארי
למגזר; למגזר מארי. ש מוסיף דינין דמדוריהון
בהון ובג"כ אקרון.

ג) (במדבר יד) שלח פג צ"ג, פנחס קלד צ"ג ואות
תרכב צ"ל תקונין זהר בהקדמה ד: טו: ז) (תהלים
קלג) לך צב צ"א. ה) (שיר ה) ויחי עה צ"א.
ו) (דניאל ד) פקודי ריד צ"ש.

ט תקוני דיקנא דז"א

הסולם

מאמר

יש לו י"ג ת"ד ואלו י"ג תקונים דז"א, הזכיר
שם (כנ"ל באד"ר אות צ"ו וצ"ז) אלא כאן שלא
הזכיר אלא ט' מדות הרגילות, היה צריך
להזכיר כח ח', לכוון במזלא. ושם שהזכיר
י"ג לא היה צריך להזכיר, כח ה'. כי מספר
י"ג אינו אלא בא"א.

קעה) האי דיקנא כד וכו': דיקנא זו
כשהשערות מתחילות להתעורר נראה כגבור
אמיץ, כגבור בעל נוצח מלחמות דהיינו לנקוט
באויבי ישראל (כנ"ל אות קע"ב) בדיקנא זו
נמשך שמון משחת קדש מעתיקא קדישא
הסתום. כש"א כשמן הטוב על הראש יורד על
הזקן זקן אהרן. שה"ס הדיקנא דז"א.

מאמר פומא דז"א

קעו) אלין שערי לא וכו': שערות אלו
דדיקנא, אינן מכסות על השפתים. והשפתים
כולן אדומות כשושנה. שכתוב, שפתותיו
שושנים. השפתים דובכות גבורה, ודובכות
חכמה

שלחו). בשעה שהיה צריך להחזיר אותם
כולם לרחמים. כי אע"פ שלא אמר עתה י"ג
תקונים (כמו בפרשת תשא) הנה בכוונה תלוי
הדבר, כי לא יכנוס להזכיר באלו התקונים
דז"א, שאינם רחמים גמורים, אלא היה מתכוון
במזלא, דהיינו בייג תקוני דיקנא דז"א,
הזכירו, כמו שכתוב, ועתה יגדל נא כח ה'.
מי הוא כח ה'. זהו אותו שנקרא מזל הקדוש,
הסתום מכל סתום. דהיינו הדיקנא דז"א. יראה
זו, ואור הזה, שיש בדיקנא דז"א, תלוי ממזל.
וכיון שאמר משה זה הט' תקונים דז"א, והזכיר
זה, דהיינו המזל, שנקרא כח ה', ונתכוון בו,
להמשיך מייג ת"ד דז"א לט' דז"א, אמר אז
אלו ט' תקונים התלויים בז"א, כדי שיאירו
כולם ע"י המשכת י"ג דז"א, ולא ימצא שום
דין, כי י"ג דז"א הם רחמים גמורים. וע"כ
הכל תלוי במזל. שהוא הדיקנא דז"א.

ובפעם הראשונה, אחר מעשה העגל, הזכיר
י"ג מדות, שהן נמשכות מא"א לז"א. כי כשז"א
עולה לדי' תקוני דיקנא דז"א התחתונים, אז
(דמוי דף רצ"ה ע"ב)

קעז) מאי עיר. בספרא דאגדתא, כד"א, (ז) ויהי ערך. דמתערין דינין לאינן דלא אתרחימו לעילא, בג"כ מתערין אלין דאינן מארי ה דבבו, ועכ"ד בתרי גוויי א ברחמי ודינא, וע"ד אקרון עיר וקדיש דינא ורחמי. קעח) ובאלין שפוון, אתחזי פומא כד אתפתח. רוחא דנפיק מן פומא, ביה מתלבשין כמה אלף ורבבן. וכד אתפשט, מתלבשין ביה גביאן מהימני. וכלהו פה יי אקרון. כד מלין נפקין מן פומא, ומתרחשין ב בשפוון, מתנהרין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת להו ; וכלהו. א דרחמי וליג ודינא. ב ליג בשפוון ; בשפוון וליג מתנהרין ; ומתנהרין וליג בשפוון.

(ז) (ש"א כח).

פומא דז"א

הסולם

מאמר

להשפיע אל הצ' דצלם, שבצ' דצלם הוא מקום גילוי החכמה. וכן נתבאר שבמקום יציאת ה' מאויר וגילוי החכמה, אין שם מקום לשערות (כנ"ל אות מ"ג) וז"ש (באות קע"ו) אלין שערי לא חסין על שפוון, כיון שהם נצח והוד, ובחינת המקום של גילוי החכמה, ע"כ אין השערות מכסות עליהן. ושפוון כלחו סומקין כוורדא. כי החכמה המתגלה שם, הא בחינת חכמה דקו השמאל, שנבחן לגוון אדום. שפוון מרחשן גבורה, מרחשין חכמתא, כלומר, שהחכמה המתגלה על השפתים, הוא גבורה, דהיינו מקו שמאל הנקרא גבורה. באינן שפוון תליין פב וביש, חיי ומותא, כי בעת שהחכמה נכללת עם חסדים נמשך ממנה הטוב והחיים, ובשעה שאינה נכללת עם חסדים נמשך ממנה הרע והמות. מאלין שפוון תליין מאריהון דאתערותא וכו' בתרי גוויי ברחמי ובדינא, וע"ד אקרי עיר וקדיש. דהיינו אם מקבלים החכמה בבחינת מטה למעלה או דנים הבתי דין לרחמים ונקראים, קדיש. ואם רוצים להמשיך החכמה ממעלה למטה, דנים אותם בתי הדין, לדין בלי רחמים.

בשפתים אלו תלויים טוב ורע, חיים ומות. משפתים אלו תלויים בעלי התעוררות. כי כאשר שפתים אלו דובבות. מתעוררים כולם לגזור דין בכל בתי הדין הנקראים, עירין. שכתוב בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין וגו'.

קעז) מאי עיר כפפרא וכו' ; שואל, מהו עיר. ומשיב, בספר אגדה פירש, שהוא כמו שאתה אומר, ויהי ערך. שערך, פירושו שונא. כי הדינים מתעוררים לאלו שאינם אהובים למעלה, שמשום זה אלו המתעוררים לעשות דין הם אייבים שלהם, וע"כ נקראים, עירין. ועם כל זה, נעשה הגזירה בב' אפנים, ברחמים ובדין. וע"כ נקראים עיר וקדיש. דין ורחמים. דהיינו בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין וגו'. כי עיר יורה על דין וקדיש, על רחמים. קעח) ובאלין שפוון אתחזי וכו' ; ובשפתים אלו כשנפתחות, נראה הפה. הרוח היוצא מן הפה, מתלבשים בו כמה אלף ורבבות. וכשהרוח מתפשט, מתלבשים בו גביאים הנאמנים. וכולם נקראים פה ה'. כשהדיבורים יוצאים מן הפה, ומדובבות בשפתים, המה מאירים לכל ח"י אלף עולמות, עד שנקשרים כולם יחד בח"י דרכים ושבילים. הנודעים. ביאור המאמר, כבר ידעת שהפנים מתחלקים למלצ' דצלם, שב' אודנין ומצחא הם בחינת חב"ד דפנים והם ה' דפנים. (כנ"ל אות מ"ג) וב' עיינין וחוטמא הם חג"ת דפנים, והם ל' דפנים (כנ"ל אות נ') וב' שפתים ולשון הם נה"י, והפה הוא מלכות והם צ' דצלם דפנים. גם ידעת ההפרש שביניהם, כי בפ' דצלם אין החכמה מתגלה שם אלא הם חסדים בלבד (כנ"ל אות מ"ב) ובל' דצלם כבר החכמה מתגלה, אבל לא לצורך עצמו אלא (דפו"י דף רצ"ה ע"ב)

ובקטנות. או בשליטת קו השמאל לבד, נחשבים נו"ה לבחינה אחת, והפה, שמשם השפעת החכמה הנקראת דבור, הוא סגור ואין שם דבור. אלא בגדלות כשקו האמצעי מקיים הארת שניהם אז הנצח והוד שהם השפתים נפתחות והדבור מתגלה. וז"ש (באות קע"ח) ובאלין שפוון אתחזי פומא, כד אתפתח. דהיינו בגדלות כשנפתחות השפתים שה"ס נצח והוד לב' בחינות. או נראה הפה, דהיינו השפעת פה ה', שה"ס הארת החכמה. וז"ש, רוחא דנפיק מן פומא ביה מתלבשין כמה אלף

לכלהו תמני סרי אלפין, עלמין, עד דמתקטרין כלהו כחדא, ד בתמניסר אורחין ושבילין, דאשתמודען.

קעט) וכלא מחכאן ה לפומא דא, בלישן ממלל רברבן ו) בקיטרא דטיהרא ז בעוטרא. וע"ד כתיב, ח) חכו ממתקים, ח ממתקים ו דאי. מאי חכו. כד"א, ט) וחיך יטעם לאכול. וכלו מחמדים, אש ומים. אשא ומיאי כ מתתקנו, ויאן ל בציורוי, דהא גווי מתחברן כחדא.

קפ) חכו, באתוון רשימו, ש) דמתגלפן בעטרוי מ גליפין נ אחה"ע בגרון. ס א, דטריד מלכין, י) ע ומהעדא מלכין, ומהקם מלכין. ח, דטריד ונחית,

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ח) (שיר ה) משפטים קעד צ"פ. ט) (איוב לד) לעיל אות קנו צ"ה. י) (דניאל ב) תרומה קפו צ"ש. ג ל"ג עלמין. ד ל"ג בתמניסר אורחין; בתריסר. ה דא לדא ול"ג לפומא; דא בדא. ו בקיטרא. ז בעוטרא. ח ל"ג ממתקים. ט ודא. י ל"ג מאי חכו. כ מעתיקין; ומתבקן ויאן. ל בסטרוי. מ גלידין. נ ל"ג אחה"ע בגרון. ס ל"ג מן א' עד ח'; א למארי עדן. ע מהעדא מלכין.

דרך אמת ו) בקישור הזהירות בעיטור המתעטר למעלה. ש) שחקוקים בכתיבו גלודים ונקפאים מהתעם אל הגלוי.

הסולם

סומא דז"א

מאמר

זה בזה. מהו חכו. הוא כש"א. וחיך יטעם לאכול. כי אחר שנעשה התכללות ימין ושמאל, נעשו טוב ומלאי טעם. וכולו מחמדים. דהיינו ב' הקוין שמאל וימין הנקראים אש ומים. כי האש והמים, מתתקנים ויפים ונחמדים בציורם, כלומר שהם נחמדים למראה, כי הגוונים אדום ולבן, שהם שמאל וימין, מתחברים יחד. כלומר, שכל היופי בא. רק מנח התמזגות לבן ואודם יחד טיהרא פירושו צחות. כי תרגום צח הוא טיהרא (ירמיה ד' י"א) קיטרא, פירושו קשר. כי תרגום ותקשור הוא וקטרת. (בראשית ל"ח יז) בעוטרא, הוא מלשון עוטר ישראל בתפארה.

אלף ורבעון. המספר אלף מורה על המדרגות הנמשכות מחכמה. בסו"ה ואלפך חכמה, והמספר רבבות יורה על המדרגות הנמשכות מחסדים, ואומר שכל אלו מתלבשים ברוח החכמה היוצא מפה ה'. וכד אתפשט, דהיינו כשנתפשט הרוח הנצח והוד דגוף ז"א, מתלבשין ביה נביאן מחימנא, שמשם מקבלים נבואתם. כד מלין נפקין מן פומא וכי מתנהרין לכלהו תמני סרי אלפין עלמין, הי"ס היסוד המשפיע חכמה, שה"ס חי ע"ש אור החכמה שנקראת חיה. וה"ס אלפין שהוא מספר החכמה כנ"ל. וה"ס עלמין, ע"ש העלם החכמה, כי עולם הוא מלשון העלם. כי הוא משפיע החכמה למלכות ובמלכות היא מתגלה. וז"ש, עד דמתקטרין כלהו כחדא בי"ח אורחין ושבילין, דהיינו עד שמתקשרים ביסוד דמלכות, שגם הוא נקרא חי, בסוד דוד מלך ישראל חי וקים. והכלי קבלה שלה מכונים אורחות ושבילים. כי בה מקום הגילוי.

מאמר אחה"ע גיכ"ק

קפ) חכו באתוון רשימין וכי: חכו ממתקים, הוא מחמת האותיות הרשומות שהן נחקקות בו בעטרותיהן. כלומר, שהמתיקות של החיך באה מחמת שנחקקות בו אותיות בסדר ג' קוין ומלכות המקבלתם. בסדר הזה מעטר אותן בעטרות. האותיות אחה"ע נחקקות בגרון, כל אחת בג' קוין, ג' קוין שבא, קו הימין שבה, מגרש מלכים. קו השמאל, מסיר מלכים ממלכותם. קו האמצעי, מקים מלכים. ג', קוין שבח, קו הימין שבה, מגרש ויורד. קו השמאל עולה ועוטר. קו האמצעי, כובש באש ומחוקק ברוח. ג' קוין שבח, היא יניקה מאמא. כלומר, ממה שהנוקבא מקבלת מאמא, קו הימין דאמא, מכה לנוקבא. מקו השמאל דאמא, הנוקבא מתפשטת לנוקבא גדולה. כלומר שמקבלת

קעט) וכלא מחכאן לפומא וכי: והכל מחכים לפה הזה, בלשון מדברת גדולות, כי הלשון היא קו האמצעי, המיוחד ב' הקוין, שהם ב' שפתים, בקשר הצחות בעוטר, כלומר בקשר ויחוד האורות בקו האמצעי, שהוא עוטר אותם ומצחצח אותם, כי הלשון שהוא קו אמצעי, מצחצח האורות שבב' קוין שבשפתים, ומשלימם. ועל זה כתוב, חכו ממתקים. הם ממתקים ודאי, אחר שקו האמצעי כלל אותם (דפו"י דף רצ"ה ע"ב)

וסליק ועטיר, פ כביש באשא ז גליף ברוחא. ה' יניקה דאימא, סטיר לנוקבא, אתפשט לנוקבא רבא, בתיאובתא דקרתא קדישא, מתקטרי ר אתרין דא

חלופי גרסאות

פ ברישא ואשא. צ גליר. ק ירוקא. י ינוקא. ר תדירא. דמתקטרי אתרין.

אחה"ע גיכ"ק

הסולם

מאמר

מלכין, דהיינו שמגרש ג' ספירות בינה ותו"מ מן המדרגה. ומורידם למדרגה שמתחתיה. והקו שמאל שבה, ומחזקתא מלכין, שביציאת הקו שמאל נעשה חשך בהמדרגה (כנ"ל ב"א דף מ"ו ד"ה נפיק) שבזה הוסר מלכותם כליל. וכיון שהא' היא הארת הכתר, שהוא חסדים, ע"כ אינו מדבר כלל ממעלת הארת החכמה שבשמאל, כי החכמה אינה מאירה כאן, אלא שמדבר רק מגרעון של קו השמאל. והקו האמצעי שבה, ומחזקתא מלכין, כי כשכא קו האמצעי וכולל קו שמאל וימין זה בזה או חוזר האור להמדרגה. וגם ג' מלכים בינה ותו"מ שנגרשו וחזרו, מתתקנים, ונמצא שהמלכים הוחזרו והוקמו על כנם.

ואחר שביאר ג' קוין שבא', שהיא הארת הכתר. הוא מבאר ג' קוין שבח', שהיא הארת החכמה. וז"ש, ח' הקו ימין שבה, דטריד ונחיתת, שהוא מגרש הכלים דבינה ותו"מ, כנ"ל. ונשאר בהארת כתר וחכמה בקומת חסדים. והארתה יורדת, דהיינו שמאירה ממעלה למטה כדרך אור החסד. והקו שמאל שבה, ופליק ועטיר, שהארת השמאל שהוא חכמה עולה ממטה למעלה ומעטיר המדרגה בג"ר. והקו האמצעי שבה, כביש באשא גליף ברוחא, כי קו האמצעי כובש ומכניע את האש שבקו שמאל ע"י מסך דחירק שבו, וחוקק הרוח חכמה שלא יאיר אלא בוי"ק ולא בג"ר.

ועתה מבאר ג' הקוין שבה', שהיא הארת אמא למלכות. וז"ש, ה', היא יניקה דאמא, כלומר יניקת אמא לנוקבא שהיא מלכות. הקו ימין שבה, סטיר לנוקבא, דהיינו שממעט הנוקבא לבחינת קטנות. מכה עלית המלכות לבינה. והקו שמאל שבה, הוא אתפשט לנוקבא רבא, דהיינו שמחזירה לבחינת גדלות. ע"י הוצאת המלכות מבינה. והקו אמצעי שבה, הוא כי בתיאובתא דקרתא קדישא, בהשתוקקות המלכות לחסדים, כי הנוקבא נקראת עיר הקדושה. מתקטרי אתרין דא בדא, נקשרים המקומות של ימין ושמאל על ידי קו האמצעי זה בזה. כד"ה הר המור גבעת הלבונה

שמוקבלת ממנו הגדלות דקו שמאל. קו האמצעי דאמא. הוא, כי בתאות העיר הקדושה לחסדים היא מתחברת בקו אמצעי, והמקומות דימין ושמאל נקשרים זה בזה. כש"א, הר המור גבעת הלבונה. ג' קוין של הע', קו ימין שבה הוא, הצחות שבצורת המדרגה. קו השמאל שבה הוא החקיקה שבצורת המדרגה. קו האמצעי הוא, שהענפים הרצים מתאחדים בצדם לרוחות חקוקים. טריד, פירושו מגרש. כי, כים נגרש, מתרגם כימא דטריד (ישעיה נ"ז כ') סטיר, פירושו מכה, מלשון וסטרו על פיו (נדה ל:) טיהרא הוא צחות כנ"ל. טיפסא, פירושו טופס ודפוס. כמו טפוס של תפלה (כלים ט"ז) רהיטין פירושו רצים. תרגום וירץ הוא ורהט (בראשית מ"ח ב').

ביאור הדברים. המאמר הזה בא לבאר בעיקר החיוב והמעלה שבג' קוין, ואיך כל השלמות תלויה בקו האמצעי. וז"ש (באות קע"ט) וכלא מחכאן לפומא דא, בלישן ממלל רברבן וכו', שהוא קו האמצעי. וע"ד כתיב חכו ממתקים וכו'. שכל המתיקות וכל היופי הוא ע"י קו האמצעי, שזולתו שולטים הדינים דקו שמאל. והולך ומבאר אשר האותיות הנחקקות ויוצאות מחיר וגרונ, מתרשמים בכל אחת מהן, ג' קוין. והשלמות שבכל אחת מהן היא בקו האמצעי. ועצמותן של האותיות אחה"ע גיכ"ך, אינו מבאר כאן, כי סומך עצמו על מה שביאר אותן באדרא דמשכנא (לעיל משפטים אות תקל"א) וכאן אין לו ענין לבאר. רק ענין ג' קוין שבכל אות, וסגולת קו האמצעי. ונתבאר שם, אשר הא' היא הארת הכתר. והח' היא הארת החכמה. והה' היא הארת אמא למלכות. והע' היא הארת ע' ענפים שבז"א. ומכל אות ואות שבאחה"ע שבגרונ, מאיר האות שכנגדו באותיות גיכ"ך שבחירך. ע"ש.

זה אמרו. גליפין. אחה"ע בגרון, שאותיות אחה"ע נחקקות בג' קוין בגרון. ונדוע שקו ימין מתהוה ע"י עלית מלכות לבינה, שמסיימת המדרגה תחת כתר וחכמה. ובינה ותו"מ של המדרגה מורידה לחוץ מהמדרגה. וז"ש א', הקו ימין שבה, טריד (דפו"י דף רצ"ה ע"ב)

בדא. כד"א, ה' המור גבעת הלבונה. ע' [ח] טיהרא דטיפסא, גליפא
 בטיפסא, רהיטין דענפין מתאחדן, לסטרוי לרוחין גליפין.
 קפא) והא ברזי דאתון דשלמה מלכא, אתעטרו אלין אתון ד, בד'
 גיכ"ק ת בחיך כד"א וחיך יטעם לאכול, ה' היאכל תפל מבלי מלח וגוי. וכתיב
 ה' והיה מעשה הצדקה שלום. ה' הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים וגוי.
 מתוקים ודאי.

קפב) דוד מלכא אמר, גם עבדך נזהר בהם וגוי. אסהדנא עלי דכל
 יומאי אזדהרנא בהו, דלא לאטעאה בהו, בר יומא חד [א] דעטירנא עטרי
 מלכא, במערתא א דמרוניא, וחמינא בוצינא דאשא ב מתלהטא [ב] אפותיא
 נ דמערתא, ואזדעזענא. מההוא יומא ד אזדהרנא בדעתאי בהו, ולא שביקנא
 לון כל יומאי. זכאה חולקיה מאן ה דאזדהר ו במתיקא דמלכא, ז וטעים בהו
 ח כדחזי. על דא כתיב, ה' טעמו וראו כי טוב יי' וגוי. וכתיב ה' לכו לחמו
 בלחמי וגוי.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

כ) (שיר ד) משפטים קעד צ"ש. ל) (איוב ה).
 מ) (ישעיה לב) בשלח צב צ"י. ו) (תהלים יט) נח
 צו צ"א. ס) (שם לד) שמות קו צ"ב. ט) (משלי ט)
 ש בשפחתי; בטיפסא. ת ל"ג מן בחיך עד היאכל;
 ל"ג מן כד"א עד היאכל. א דמרנא; דמארנא.
 ב מלהטא; דמתלהטא. ג דטרונא; דמירונייא.
 ד אזדהרנא. ה דאזהר. ו בעתיקא. ז דטעים. ח כדחזי.
 דרך אמת [ח] ציור הזהירות חקוק בשפתיים והוא רמו לנשמות הנחתמות בצורתם בסוד כל הנפש הבאה
 ליעקב שבעים בסוד האילן וענפיו. [א] הייתי מעטר עטרה ייחוד וקישור העליון במערה חסומת
 לכפר מרוניא. [ב] על כל פני מרוניא ואפותי' הוא מלשון מצח והכל לפי ענינו.

אחה"ע גיכ"ק

הסולם

מאמר

שבחיך (כמ"ש) לעיל משפטים אות תקל"ב
 ע"ש) ולפיכך, נרמזו גם בחיך ג' קוין. כש"א
 וחיך יטעם לאכול, ה"ס קו ימין. היאכל תפל
 מבלי מלח, הוא קו שמאל. שמטרס שמתיחד
 עם הימין, אין להנות ממנו כלום, כמו בתפל
 בלי מלח. וכתוב, והיה מעשה הצדקה שלום,
 הוא קו האמצעי, המיוחד ועושה שלום בין ב'
 הקוין ימין ושמאל. הנחמדים מזהב ומפז רב
 ומתוקים וגוי, נאמר על המלכות שמקבלת
 שפע ג' הקוים האלו. שהם מתוקים ודאי.
 קפב) דוד מלכא אמר וכו': דוד המלך,
 אחר הכתוב הנחמדים מזהב וגוי הרומוז על
 שפע המתוק והיקר של ג' קוין, מסיים, גם
 עבדך נזהר בהם וגוי. דהיינו שנוהר בהם שלא
 לקבל מקו שמאל בלי ימין. ומסיים על זה ר'
 שמעון, אני מעיד על עצמי שכל ימי נזהרתי
 בהם, בג' קוין, שלא לטעות, דהיינו שלא
 לטעות ולקבל מקו שמאל לבדו. חוץ מיום אחד
 שהעטרתי עטרות המלך בהמערה של מרוניא,
 ולא נזהר שהשמאל יהיה מיוחד עם הימין,
 וראיתי נר של אש לוהטת ברחב המערה.
 דהיינו שראה הדינין של קו שמאל בלי ימין
 שהוא

הלבונה. אשר הר המור, שהוא אדום, הוא
 החכמה שבקו שמאל שלה. וגבעת הלבונה,
 שהיא לבנה, הוא החסדים שבימין שלה, שהם
 נכללים ומיוחדים זה בזה ע"י קו האמצעי
 (וע"י משפטים אות תקל"א).
 ועתה מבאר ג' הקוין שבאות ע', שהיא
 הארת ע' ענפים שבז"א. וז"ש, ע', הקו ימין
 שבה, הוא טוהרא דטיפסא, כל הצחות
 שבמדרגתה, כי ז"א הוא בעיקר בחינת ימין.
 והקו שמאל שבה, הוא גלוסא דטיפסא, דהיינו
 החקיקה שבמדרגה, שעם יציאת השמאל נחשך
 המדרגה. והקו האמצע שבה, הוא רהיטין
 דענפין מתאחדן לפטרוי, לרוחין גליפין,
 שהענפים הרצים, דהיינו הארת השמאל שבע'
 ענפים, הנקראים רצים, בסו"ה והחיות רצוא
 ושוב. הם מתאחדים ע"י קו האמצעי לצדדיו,
 דהיינו בהענפים שמצד ימין, לרוחות
 חקוקות, דהיינו שנחקקו על ידי זה להאיר
 רק בוי"ק דחכמה שנק' רוח חכמה.
 קפא) והא ברזי דאתון וכו': והנה
 בסוד האותיות של שלמה המלך, אומר, שאלו
 ד' אותיות אחה"ע, נתעטרו בד' אותיות גיכ"ק
 (דסויי דף רצ"ה ע"ב)

קפג) אתפשט דכורא בדעת, ואתמליין אכסדרין ואדרין, מרישא דגולגלתא שרי, ואתפשט בכל גופא, מחדוי ודרועוי ובכלא. מאחורוי, אתדבק ניצוצא דבוצינא דקרדינותא, ולהטא ואפיק * גלגלתא חדא, סתימא מכל סטרוי, ונהירו דתרי מוחי גליפן כ בה, ואתדבקת בסטרוי דדכורא. בגין כך אתקרי יונתי תמתי, אל תקרי תמתי אלא תאומתי ודאי.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ט ומדרועוי. י ונחית. כ הכי. ל אקרי.

9) (שיר ה) וירא קב ציה.

בנין האחורים של נוקבא דז"א

הסולם

מאמר

גבנית מחדש, בסו"ה ויבן ה' אלקים את הצלע וגו'. ואז חזרה להיות עמו פנים בפנים (כנ"ל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו עש"ה) ואלו ב' מצבים, מבאר ר"ש לפנינו בקצור נמרץ. וז"ש, אתפשט דכורא בדעת ואתמליין וכו' מחדוי ודרועוי ובכלא, אחר שז"א נתפשט במוח הדעת שלו בג' בחינות חב"ד חג"ת נה"י. דהיינו אחר שנשלם מדרגתו בראש תוך סוף. מאחורוי אתדבק ניצוצא דבוצינא דקרדינותא, שהארת השמאל דבינה, הנקראת בוצינא דקרדינותא, יצאה לבדה, בלי ימין, והאירה מאחורוי של ז"א, ולהטא ואפיק גלגלתא חדא, דהיינו שהאצילה שם את המלכות, והאצילה הראש של המלכות, בב' מוחין חו"ב תחת שליטת השמאל דדעת. וז"ש, ונהירו דתרי מוחי גליפן בה. שאין בה הארת ג' מוחין דבינה אלא רק שנים, כי משום שהדעת נתחלק לשנים, אינו מתחבר ליחד חכמה ובינה, ונשארים הארת חו"ב בראש בלי מוח הדעת. כי אז אין מוח הדעת מלוכש בראש, אלא שיורד לגוף, וטעם הדבר הוא, כי שורשו של הדעת הוא מגוף, דהיינו מת"ת שעלה ליחד בין ב' קוין ימין ושמאל דבינה (כמ"ט ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) אלא משום שמשמש ליחוד חו"ב, ע"כ נשאר שם קבוע בראש, אע"פ שהוא בחינת גוף. מה שאין כן במקום שאינו מיחד חו"ב, נמצא חוזר לבחינת גוף, כי אין לו עוד שום תפקיד בראש, ולפיכך כאן שנחלק הדעת לימין ושמאל שהימין לקח ז"א והשמאל לקחה המלכות, אי"כ אינו יכול עוד ליחד חו"ב דראש, ואין לו משום זה עוד מקום בראש ויורד לגוף, וז"ש, ונהירו דתרי מוחי גליפן בה, כי אפילו חלק השמאל דדעת שיש לה, ירד לגוף שלה, ולא נשאר בראשה אלא ב' מוחין חו"ב, ואין לשאול, אי"כ לא היה צריך להיות בראש אלא בינה בלבדה. כיון שהמלכות לא לקחה מימין כלום.

הטעם

שהוא אש לזהות, ונודעועתי. מיום ההוא נזהר אני מהם בדעתי, שלא לקבל אלא משלשת הקוין ביחד, ולא עזבתי אותם כל ימי. אשרי חלקו, מי שנוזהר בממתקים של המלך, וטועם בהם כראוי. על זה כתוב, טעמו וראו כי טוב ה' וכתוב, לכו לחמו בלחמי. וגו'.

מאמר בנין האחורים של הנוקבא דז"א

קפג) אתפשט דכורא בדעת וכו': הדכר, שהוא ז"א נתפשט במוח הדעת שלו, ונתמלאו מסדרונות וחדרים, דהיינו נה"י וחג"ת. הדעת מתחיל מתחילת הראש ומתפשט בכל הגוף בחזה שלו וזרועותיו ובכולו. מאחורוי נתדבק ניצוצ מנר הקשה שהוא הארת קו שמאל דבינה, ולוהט והוציא ראש אחד סתום מכל צדדיו, והארת ב' מוחין חכמה ובינה חקוקים בו, ומתדבק בצד הזכר, מאחוריו, משום זה נקראת יונתי תמתי. אל תקרי תמתי אלא תאומתי ודאי.

פירושו. כבר ידעת שיש ב' מצבים במלכות. מצב הא', הוא בבחינת שני מאורות הגדולים, שהמלכות היא גדולה כמו ז"א, דהיינו שהם שניהם במדרגה אחת שלאחר מדרגת הבינה, שז"א מקבל מימין, המוחין דחב"ד דבינה, שהוא חכמה וצד חסד שבדעת, והמלכות מקבלת משמאל המוחין דחב"ד דבינה, שהוא בינה וצד הגבורה שבדעת. ואז שניהם דבוקים זה בזה, כדרך צד דבינה, ושמאל של מדרגה אחת, וכמו החב"ד דבינה, שהם מדרגה אחת שבבינה ששניהם יונקים ומקבלים משם. אמנם אין המלכות נבחת לדבוקה בשמאל דז"א, אלא מאחורוי (כמ"ט) לעיל באדרא רבא אות שכ"ד ע"ט) ובמצב הזה לא יכלה להתקיים, כי שמאל בלי ימין אינו יכול להאיר, ע"כ קטרגה הלבנה, ונאמר לה לכי ומעטי את עצמך שתהיה תחת יסוד דז"א, כלומר שתהיה נחלקת למדרגה אחרת שמתחת מדרגת ז"א, ואז (דפו"י דף רצ"ה ע"ב *) דף רצ"ו ע"א)

קפד) שערוי דנוקבא כלילן מ ביה גווני, כדכתיב, ודלת ראשך כארגמן. אתקטר גבורה בחמש גבוראן, ואתפשטת נוקבא בסטרהא, ואתדבקת בסטרוי דדכורא.

קפה) עד דאתפרשא מסטרוי. ואתיאת לאתחברא, עמיה אפיין באפיין. וכד מתחברן מתחזיין חד גופא ממש. מהכא אוליפנא, דכר בלחודוי, אתחזי פלג גופא, וכלהו ס רחמי. וכך נוקבא. וכד מתחברן ע כחדא, אתחזי כלא פ חד גופא ממש, והכי הוא. אוף הכא, כד דכר אתחבר בנוקבא, כלא הוא חד גופא, ועלמין כלהו בחדו, דהא כלהו מגופא שלים מתברכן.

קפו) והיינו רזא, ק על כן ברך יי את יום השבת ויקדשהו. דהא אשתכח כלא בחד גופא שלים, דהא מטרוניתא אתדבקת במלכא, ואשתכח גופא חד. ועל כן ברכאן משתכחין בהאי יומא. ומהכא, מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא, אקרי

חלוףי גרסאות

מסורת הזהר

ז (שיר ז) הקס"ו קפא צ"ב. ק (שמות כ) יתרו נ ביני גרוני; בי גחנא; גחני בגו גחני; גחני גחני. נ עמה. ס דאמי; מוסיף רחמי דאתפליג. ע דא; ל"ג כחדא אתחזי. פ בחד.

בנין סב"ם דנוקבא דז"א

הסולם

מאמר

הנסירה (שנתבאר באד"ר אות שכ"ד) ובאת להתחבר עמו פנים בפנים. וכשמתחברים נראים גוף אחד ממש. מסעס שממקורם הם ימין ושמאל של מדרגה אחת, וע"כ אע"פ שנחלקו ונבנו לשתי מדרגות חזרות ומתחברים כגוף אחד, כמדרגה אחת ימין ושמאל. מכאן למדנו, שנשמות אנשים, אשר הזכר כשהוא לעצמו נראה כחצי גוף, דהיינו חלק הימין של הנשמה, וכולה חסד. וכך הנקבה של הנשמה, הוא חלק השמאל, וכולה גבורה. וכשמתחברים יחד נראה הכל גוף אחד ממש. כי ב' חצאים נתחברו לאחד. וכך הוא באמת. אף כאן כשהזכר, שהוא ז"א נתחבר בהמלכות, הכל הוא גוף אחד. ואז העולמות כולם הם בשמחה, כי כולם מגוף שלם מתברכים כולם. והוה מצב הב' של המלכות. שנתבאר לעיל.

הטעם הוא, כי אין בינה בלי חכמה ואין חכמה בלי בינה כי מקושרים הם תמיד זה בזה, אלא הפרש הוא בשליטה, אם השמאל דהיינו הבינה, שולט נקראים שניהם בינה, ואם הימין שהוא החכמה שולט, נקראים שניהם חכמה. אמנם ז"א ומלכות נמצאים שניהם במצב הזה, כמדרגה אחת אחר הבינה. שז"א מקבל הימין שלה, ומלכות מקבלת השמאל שלה. וז"ש, בגין כך אתקרי יונתי תמתי, אל תקרי תמתי אלא תאומתי כי אז הם שניהם כאח ואחות תאומים שהם מדרגה אחת. ואינם משתלשלים זה מזה כב' מדרגות נפרדות.

קפד) שערוי דנוקבא כלילן וכו': השערות של הנוקבא שהיא המלכות כלולים בה הגוונים, לבו אדום ירוק, הנקרא ארגמן. כמ"ש, ודלת ראשך כארגמן. הגבורה, דהיינו חלק השמאל של הדעת שנפל לגוף שלה, כנ"ל בדבור הסמוך, נקשרה בחמש גבורות, דהיינו שנתפשטה בכל ע"ס של הגוף שלה שהן כז"ב תו"מ, אשר בגוף נקראים חגית נ"ה, ומצדה, דהיינו מצד הגבורה, נתפשטת המלכות ונתדבקה בצד הדכר. שהוא ז"א, דהיינו שנתדבקה בו מאחוריו (כנ"ל באדרא רבא באות ש"ה ע"ש).

קפו) והיינו רזא על גוי: והיינו סוד הכתוב על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו. כי אז נמצא הכל תחת השפעת גוף אחד שלם, כי המלכות נתדבקה בהמלך בשבת, ונמצאים גוף אחד. וע"כ נמצאות ברכות ביום הזה, ומכאן לחדנו, שמי שאינו נמצא בוכר ונוקבה נקרא חצי גוף, ואין ברכה שורה בדבר פגום וחסר, אלא במקום שלם, בדבר שלם, ולא בחצי דבר, וחצי דבר אינו מתקיים לעולם, ואינו מתברך לעולם.

מאמר בנין פנים בפנים של נוקבא דז"א קפה) עד דאתפרשא מסטרוי וכו': עד שנספרה המלכות מצלעותיו של ז"א, שה"ס (דפו"י דף רצ"ו ע"א)

פלג גופא, ולית ברכתא שריא במלה פגימא ז וחסירא, אלא באתר שלים, במלה שלים, ולא בפלגות מלה, ופלגות מלה לא אתקיים לעלמין, ולא אתברכן לעלמין. קפז) נוי דנוקבא, כלא מנוי דדכורא הוא. והא אוקימנא מלי, ואשתמודען ביני חברייא. מהאי נוקבא מתאחדן כל אינון דלתתא. מנה ינקין, ובה ק תבין, והיא ד אתקריאת אם לכלהו. כמה דאחרא אם ו לגופא, וכל גופא מנה ינקא. כך האי אם לכלהו אחרנין דלתתא.

קפח) כתיב, ד אמור לחכמה אחותי את. אית חכמה ואית חכמה, והאי נוקבא, ת אתקרי חכמה זעירא לגבי אחרא וע"ד כתיב, ו אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו'. דהא דא בגלותא אתמשך. אחות לנו קטנה, ודאי קטנה אתחזי א אבל רברבא היא, וסגיאה היא, דהא היא שלימו דנטיל ב מכלא. כמה דכתיב, ת אני חומה ושדי כמגדלות. ושדי, דהא מליין אינון לינקא לכלא. כמגדלות, דאינון נהרין רברבין דנפקו מאימא עלאה.

קפט) תו ג אתפשט דכורא בימינא ושמאלא, בירותא דאחסנא. וכד גווני אתחברו, אקרי תפארת. ואתתקן כל גופא, ד ואתעביד אילנא רברבא, ותקיף, שפיר ויאה, כ תחותיה תטלל חיות ברא, ובענפוהי ידורון עופי שמיא, ומזון לכלא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

צ ל"ג וחסירא. ק מתברכין. ד אתקרי ; אתקרי את. ש לגנתא וכל גנתא. ת חכמה אתקרי. א ל"ג אבל. ב מלכא. ג לא גרסינן תו. ד לא גרסינן ואתעביד.

ד (משלי ז) לך נז צ"א. ש) (שיר ח) אחרי מות קלא צ"ת. ת) (שם) חלק א' בהשמטות רנו. א) (דניאל ד) וירא קטו צ"ג.

בנין פכים דנוקבא דז"א

הסולם

מאמר

קטנה, בגלות, אבל גדולה היא ורבה היא. כי היא שלמות המקבלת מכל הספירות. והיינו כשישראל בארצם, כמו שכתוב, אני חומה ושדי כמגדלות, ושדי, היינו שהם מלאים להניק לכל. כמגדלות שהם נהרות גדולים היוצאים מאמא עלאה הנקראים מגדלות.

קפז) נוי דנוקבא כלא וכו': היופי של הנקבה כולה הוא מיופי של הזכר. וכבר העמדנו הדברים והם נודעים בין החברים. מנוקבא זו, דהיינו ממלכות, מתאחדים כל אלו של מטה, בג' העולמות ביי"ע. ממנה יונקים ואליה חוזרים. כי המלכות היא השורש לכל ג' העולמות התחתונים מאצילות. (כמ"ש באד"ר אות שכ"ד). והיא נקראת אם לכולם. כמו שהאחרת דהיינו בינה, היא אם לגוף, שהוא ז"א המכונה גוף, וכל הגוף יונק ממנו מבינה. כך זו, המלכות, היא אם לכל האחרים שלמטה, בבי"ע.

ו מאמר ג"ר דאורות ונה"י דכלים דחיה דז"א קפט) תו אתפשט דכורא וכו': עוד נתפשט הדכר, שהוא ז"א, בימין ושמאל בהירושה של הנחלה, דהיינו בחכמה ובינה, הנקראים אחסנתא דז"א (כנ"ל אות פ"ט) שהחכמה נתפשטה לחסד, והבינה לגבורה. וכשהגונים, לבן שמימין, ואדום שמשמאל מתחברים בקו האמצעי, נקרא תפארת. ונתתקן כל הגוף, ונעשה אילן גדול וחזק יפה ונאה. תחתיו יטיילו חיות השדה, שהן צבאות הבריאה, ובענפיו ידורו עוף השמים שהם צבאות היצירה, ובו מזון לכל. זרועותיו הן ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה. בימין נמשכים חיים וחסד, בשמאל נמשכים מיתה וגבורה, מעיו

קפח) כתיב אמור לחכמה אחותי את: יש חכמה, ויש חכמה. דהיינו חכמה עלאה, שהיא או"א, וחכמה תתאה, שהיא מלכות. ונוקבא זו, דהיינו מלכות, נקראת חכמה קטנה כלפי האחרת, שהיא חכמה עליונה. וע"כ כתוב, אחות לנו קטנה, ושדים אין לה וגו'. כי חכמה זו נמשכה בגלות, וע"כ אין לה שדים, להשפיע לישראל. אחות לנו קטנה, ודאי שהיא נראית (דסו"י דף רצ"ו ע"א)

ביה. דרועי ימינא ושמאלא. בימינא חיים וחסד, בשמאלא מיתה וגבורה. מעוי, אתתקן בדעת, ואתמליין כל אכסדרין ואדרין, כמה דאמינא, דכתיב, א ובדעת חדרים ימלאו.

קצ) ג תו אתפשט גופא, בתרין שוקין. ומתאחדן בינייהו תרין כולין, ותרין ביעי דכורא. דכל משחא ורבות ה וחילא דכל גופא, בהו אתכנש, ו דכל חיילין דנפיק, מנהון נפקין. ושריין כלא בפום אמה. ובג"כ אקרון צבאות, ואינון נצח והוד. תפארת, יודיד. נצח והוד, צבאות. ובג"כ יודיד צבאות.

קצא) אמה דדכורא, ז סיומא דכל גופא, ואקרי יסוד. ודא הוא דרגא דמבסם לנוקבא. וכל תיאוכתא דדכורא לגבי נוקבא, בהאי יסוד עייל לנוקבא, לאתר דאקרי ה ציון. דהתם הוא אתר כסותא דנוקבא, כבית רחם לאתתא. ובג"כ, יי צבאות ה אקרי יסוד.

קצב) כתיב א כי בחר יי בציון אוה למושב לו. כד אתפרשת מטרוניתא, ואתחברת במלכא אנפין באנפין, במעלי שבתא. אתעביד כלא חד גופא, וכדין יתיב קודשא בריך הוא בכורסייה. ואקרי כלא שמא שלים, שמא קדישא, בריך

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ב) (משלי כד) שמות עט צ"ה. ג) (תהלים קלב) ה מוסיף וחילא דדכורא. ו ושריין כלא בפום אמה ובג"כ אקרון צבאות דכל חיילין דנפיק מנהון נפיק. ז כסותא. ח מוסיף ציון וירושלים. ט ואקרי.

דרך אמת ג] עיין בפרוט רמוניס מהרמ"ק שער ה פכ"ד.

הסולם

ג"ר דאורות ונה"י דכלים דחיה דז"א

מאמר

היסוד של הדכר, הוא סיום כל הגוף, ונקרא יסוד. וזה הוא מדרגה המבשמת את המלכות. ובו כל תאות הדכר, שהוא ז"א, אל המלכות. ביסוד הזה נכנס להמלכות, להמקום שנקרא ציון, כי שם הוא מקום הכסות של המלכות כבית רחם לאשה. ומשום זה נקרא היסוד הויה צבאות, והתפשטות זאת הי"ס יסוד דכלים לאור החיה דז"א, הראוי להולדות נשמות.

מעוי, דהיינו פנימיותו, נתתקן בדעת וממלא כל המסדרונות, וכל החדרים, שהם נה"י וחג"ת. כמו שאמרתי, (לעיל אות קפ"ג) שכתוב, ובדעת חדרים ימלאו. והתפשטות זאת הי"ס ג"ר לאור החיה דז"א.

מאמר חוג זרין פנים בפנים
קצב) כתיב כי בחר וגו': אחר שביאר, בנין ג"ר דאורות ונה"י דכלים דז"א, שבזה נעשה ראוי להולדת נשמות, מבאר חוג זרין פ"פ, ואומד, כתוב, כי בחר ה' בציון אוה למושב לו, היינו, אחר שהמלכה נפרדה מדבקות האחוריים, ונתחברה בהמלך פנים בפנים (כנ"ל אות קפ"ה) בליל שבת. (כנ"ל קפ"ה) נעשה הכל גוף אחד (כמ"ש שם) ואז יושב הקבי"ה בכסאו. והכל נקרא שם שלם, שם קדוש. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים. כל אלו הדברים העליתו

קצ) תו אתפשט גופא וכו': עוד נתפשט הגוף בשני שוקים, שהם נצח והוד. ומתאחדים ביניהם שתי כליות ושתי ביעים, דדכורא, שהם נצח והוד הפנימיים. מכליות, נמשכת פסולת הסיים לחיצוניים, ומביעים, נמשך הזרע לנשמות. שכל השמן, וגדלות, וכח כל הגוף מתקבץ בהם, בב' ביעים, שכל הצבאות היוצאים לבי"ע, יוצאים מהם. וכולם שורים כפי היסוד. ומשום זה, נקראים צבאות, והם נצח והוד. תפארת נקרא הויה. ונצח והוד נקראים צבאות, ומשום זה נקראים בכתוב ביחד הויה צבאות. והתפשטות זאת היא בחינת נצח והוד דכלים לאור החיה דז"א.

קצא) אמה דדכורא סיומא וכו': (דפו"י דף רצ"ו ע"א)

שמה לעלם לעלמי עלמין. כל אלין מלין סליקנא עד יומא דא, כ דאתערט
 בהו לעלמא דאתי, והשתא אתגליין הכא, זכאה חולקי.
 קצג) האי מטרוניתא, כד אתחברת עם מלכא, כל עלמין מתברכין,
 ואשתכחו בחדוותא דכלא. * כמה דדכורא כליל בתלתא, ושירותא בתלתא. כך
 כלא הכי, וסיומא דכל גופא הכי, ומטרוניתא לא מתברכא, אלא בכללא דתלתא
 אלין, דאינון נצח הוד יסוד, ומתבסמא ומתברכא כ באתר דאקרי קדש הקדשים
 דלתתא. דכתיב, ז כי שם צוה יי את הברכה. דהא תרין דרגין אינון לעילא
 ותתא.

קצד) ובג"כ לית רשותא למיעל תמו, בר כהנא רבא, דאתי מן
 סטרא דחסד. בגין דלא עייל להווא אתר דלעילא, אלא ההוא דאקרי חסד, ועייל
 בקדש הקדשים, ומתבסמת נוקבא. ומתברכא האי קדש הקדשים בגו ה לגו, אתר
 דאקרי ציון. ציון וירושלם, תרין דרגין אינון, חד רחמי, וחד דינא. ציון, דכתיב
 ה ציון במשפט תפדה. ירושלים, דכתיב ו צדק ילין בה כמה דאוקימנא.
 קצה) וכל תיאובתא דדכורא לגבי נוקבא, הכא ה הוא, וקרינון להו
 ו ברכה, דמתמן נפקי ברכין לכלהו עלמין, וכלהו מתברכין. האי אתר אקרי קדש.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ד (תהלים קלג) לך צב צ"ב. ה (ישעיה א) לעיל י ליג דא. כ דאתערטא. ל בכתר. ס ליג לגו.
 אות קמב צ"ו. ו (שם) לעיל אות קמב צ"ט. נ דאתקרי. ס קרינון וליג הוא. ע ליג ברכה.

זוהר ז'וין פנים בפנים

הסולם

מאמר

קצד) ובג"כ לית רשותא וכי: ומשום
 זה, אין רשות ליכנס בקדש הקדשים שבעוה"ז,
 רק אל כהן הגדול הבא מצד החסד. משום
 שאינו נכנס למקום ההוא של מעלה, דהיינו
 ביסוד המלכות הנק' ציון, אלא אותו שנקרא
 חסד דז"א, שהוא בחינת כהן הגדול, שנכנס
 בקדש הקדשים, והמלכות מתבשמת. וקדש
 הקדשים הזה מתברכת לפני ולפנים, שהוא
 המקום הנקרא ציון. ציון וירושלים הם ב'
 מדרגות, אחד הוא רחמים ואחד הוא דין, ציון
 היא רחמים, שכתוב, ציון במשפט תפדה.
 ומשפט הוא רחמים. ירושלים היא דין, שכתוב,
 צדק ילין בה, וצדק הוא דין כמו שהעמדנו.
 קצה) וכל תיאובתא דדכורא וכי:
 וכל תשוקת הדכר שהוא ז"א, אל המלכות
 הוא כאן בציון, וקוראים אותו ברכה,
 משום שמשם יוצאים ברכות לכל העולמות,
 וכולם מתברכים. מקום הזה, ציון, נקרא
 קדש. וכל הקדשים, שהוא ז"א, דהיינו האורות
 הקדושים של הדכר, שהוא ז"א, נכנסים שם
 במדרגה זו שאמרת, דהיינו בציון. וכולם באים
 מראש העליון דגלגלתא דכורא, דהיינו מג'ר
 דחיה

העליתי ליום הזה, שיתערט בהם לעולם הבא.
 ועתה הם נתגלו כאן. אשרי חלקי עמהם.

קצג) האי מטרוניתא כד וכי: מלכה
 זו כשמתחברת עם המלך, כל העולמות
 מתברכים, ונמצאים בשמחה גמורה. כמו
 שהדכר כלול מג' קוין והתחלה היא מג'.
 דהיינו חב"ד. כך, הכל כן, שגם בגוף הוא מג',
 חג"ת. וסיום כל הגוף גם הוא כך, שהוא נצח
 הוד יסוד. והמלכה אינה מתברכת אלא בכלל
 של ג' אלו, שהם נצח הוד יסוד, משום
 ששורשה בז"א מתחיל במקום החזה, וע"כ
 אין לה אלא מחזה ולמטה דז"א. ומתבשמת
 ומתברכת ממקום שנקרא קדש הקדשים
 שלמטה. שהוא יסוד. כי א"א וא"א נק' קדש
 הקדשים שלמעלה, ויסוד דמלכות נק' קדש
 הקדשים שלמטה. שכתוב, כי שם צוה ה' את
 הברכה. דהיינו בציון, שנקראת קדש הקדשים,
 כי ב' מדרגות הן למעלה ולמטה, שהן ציון
 וירושלים. שיסוד דמלכות נקרא ציון, ומלכות
 דמלכות נקראת ירושלים. וציון נקרא קדש
 הקדשים.

(דפויי דף רצ"ו ע"א * דף רצ"ו ע"ב)

וכל קדשים דדכורא עיילין תמן, בההוא דרגא דאמינא, וכלהו אתיין מרישא
עלאה דגולגלתא דדכורא, מסטרא דמוחי עלאי, דשריין ביה, ונגיד ההיא ברכה
בכל שיפי גופא, עד אינון דאקרון צבאות. וכל ההוא נגידו דאתנגיד מכל גופא,
מתכנשי תמן, וע"ד אקרון צבאות, דכל צבאות דעלאין ותתאין תמן נפקין. וההוא
נגידו פ בתר דאתכניש, תמן, שריין ליה בההוא יסוד קדישא, כלא חוורא, בג"כ
אקרי חסד. ז וההוא חסד עייל לקדש הקדשים, דכתיב כי שם צוה יי את הברכה
חיים עד העולם.

קצו) א"ר אבא, לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים, עד דאשתככו
מלוי, ואנא כתבנא, סברנא למכתב טפי, ולא שמענא. ולא זקיפנא ק רישא,
דנהורא הוה סגי, ולא הוה יכילנא לאסתכלא. אדהכי אודעזענא, שמענא קלא
ר דקארי ואמר ז) ארך ימים ושנות חיים וגו'. שמענא קלא אחרא, ח) חיים שאל
ממך וגו'.

קצו) כל ההוא ט יומא, לא אפסיק אשא מן ביתא, ולא הוה מאן דמטי
ח לגביה, דלא יכילו דנהורא ואשא הוה בסוחרניה. כל ההוא יומא נפילנא על
ארעא, וגעינא. בתר דאזיל אשא, חמינא לבוצינא קדישא קדש הקדשים, דאסתלק
מן עלמא, אתעטף שכיב על ימיניה, ואנפוי חייכין.

קצח) קם רבי אלעזר בריה, ונטיל ידוי ונשיק לון, ואנא לחיכנא עפרא
דתחות רגלוי. בעו חברייא למבכי, ולא יכילו למללא. שארו א חברייא בבכיה,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (משלי ג) וישלח לה צ"ג. ח) (תהלים כא) וישלח פ באתר. צ מההוא. ק רישאי. ר דאקרי. ט ל"ג יומא. ת לגבי. א בכיה חברייא. טז צ"א.

הסתלקות ר שמעון בן יוחאי

הסולם

מאמר

גדול, ולא הייתי יכול להסתכל. בתוך כך
נודעזעתי, שמעתי קל הקורא ואומר, אורך
ימים ושנות חיים וגו'. אח"כ, שמעתי קול אחר,
חיים שאל ממך וגו'.

דחיה דז"א, מצד המוחין העליונים השורים
בו, וברכה היא נמשכת מן המוחין לכל אברי
הגוף, שהם חג"ת, עד אלו הנקראים צבאות,
שהם נצח והוד, שכל אותו השפע הנמשך מכל
הגוף מתקבצים שם, בנו"ה. וע"כ הם נקראים
צבאות, משום שכל צבאות העליונים
והתחתונים שבג' עולמות ב"ע, יוצאים מהם,
מנו"ה, ושפע ההוא אחר שמתקבץ שם בנו"ה,
המה משרים אותו ביסוד הקדוש, שהוא כולו
לבן, ש"כ נקרא חסד, ואותו חסד נכנס לקדש
הקדשים, שכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה
חיים עד העולם.

קצו) כל החוה יומא וכו': כל אותו היום,
לא נפסק האש מן הבית, ולא היה מי שיגיע
אליו, כי לא יכלו, מחמת שהאור והאש היו
מסבבים אותו. כל אותו היום נפלתי על הארץ
וגעיתי. אחר שהלכה האש, ראיתי את המאור
הקדוש, קדש הקדשים, שנסתלק מן העולם,
שנתעטף ושוכב על ימינו, ופניו צוחקות.

קצח) קם ר' אלעזר וכו': קם ר"א בנו
ולקח ידיו ונשק אותן, ואני לחכתי העפר
שתחת רגליו. רצו החברים לבכות, ולא יכלו
לדבר, התחילו החברים בבכיה, ור' אלעזר
בנו, נפל ג' פעמים, ולא יכול לפתוח פיו,
אח"כ, פתח ואמר, אבי אבי, ג' היו חזרו
להשאך

מאמר הסתלקות ר שמעון בן יוחאי
קצו) א"ר אבא לא וכו': אר"א, לא
גמר המאור הקדוש לומר חיים, עד שנשתככו
דבריו, ואני כתבתי, וחשבתי לכתוב עוד, ולא
שמעתי, ולא הרימותי ראשי, כי האור היה
(ספרי דף רצ"ו ע"ב)

ורבי אלעזר בריה נפיל תלת זמנין, ולא יכיל למפתח פומיה. לבתר פתח ואמר, אבא אבא. ב תלת הוו, חד אתחזרו. השתא תנוז חיותא, צפראן טאסין, משתקען בנוקבאן דימא רבא, וחברייא כלהו שתיין דמא.

קצט) קם רבי חייא על רגלוי ואמר, עד השתא בוצינא קדישא ג מסתכל עלן. השתא לאו הוא עדן, אלא לאשתדלא ביקריה. קם רבי אלעזר ור' אבא, נטלו ד ליה ה בטיקרא דסיקלא, מאן חמא ו ערבוביא דחברייא, וכל ביתא ז הוה סליק ריחין סליקו ח ביה בפורייה, ולא אשתמש ביה, אלא ר' אלעזר ור' אבא. (ר) אתו ז טריקין, ומארי תריסין ו דכפר צפרי וטרדא בהו בני מרוניא, צווחין בקטירין, דחשיבו דלא יתקבר תמן. בתר ה נדפק פורייה, הוה סליק באוירא. ואשא הוה להיט קמיה, שמעו קלא, עולו ואתו, ואתכנשו להילולא דרבי שמעון, ט יבא שלום ינוחו על משכבותם.

רא) כד עאל למערתא שמעו קלא במערתא, זה האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות, כמה פטרין ברקיעא . משתככינ ביומא דין בגינך, דנא רשב"י, דמאריה משתבח ביה בכל יומא. זכאה חולקיה לעילא ותתא. כמה גניזין עלאין מסתמרן ליה, עליה אתמר י. ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין. עד כאן האדרא קדישא זוטא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט) (ישעיה נז) חיי שרה יז צ"ב. י) (דניאל יב) ב"א ב ל"ג תלת הוו חד אתחזרו. ג משתדל. ד ביה. ה בטיקרא; ל"ג מן בטיקרא עד ולא אשתמש. קצב צ"א. ו ערעורא וערבוביא. ז ל"ג הוה. ח ליה. ט דכפר וטרדא; דצפרי וטרדיא והוה. י משכחין. דרך אמת ז] כולם הם מקומות שהיו סמוכין זו לזו והיו מתוכחין יחד להיות רשב"י נקבר אצלם. ח] שיצא מסתו.

הסתלקות ר' שמעון בן יוחאי

הסולם

מאמר

מלשון עשה סקלא לירד בו (תוספתא שבת פ"ד).

(ר) אתו טריקין ומארי וכו': באו מכים ובעלי מגינים מכפר צפרי, שרצו שיקברו אותו במקומם. ובאו לקחו בכח ובמלחמה. וגירשו אותם בני מירון, וצעקו עליהם בהמוניהם, שרצו שלא יקבר שם, אלא שיקבר אצלם. אחר שיצאה המטה מן הבית, היתה עולה באויר, ואש היתה לזהטת לפניה. שמעו קול. הכנסו ובואו והתקבצו להילולא של ר' שמעון. יבא שלום ינוחו על משכבותם.

רא) כד עאל למערתא וכו': כשנכנס אל המערה, שמעו קול בתוך המערה. זה האיש מרעיש הארץ, מרגיז ממלכות, כמה מקטריגים ברקיע נשקטים ביום הזה בשבילך. זהו ר"ש בן יוחאי, שאדונו משתבח בו בכל יום. אשרי חלקו למעלה ולמטה. כמה אוצרות עליונים שמורים לו, עליו נאמר ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין.

להשאר אחד. דהיינו, ג' גדולים היו בארץ, שהם, ר' אלעזר, ואביו רשב"י, וזקנו ר' פנחס בן יאיר. ועתה נשאר ר"א יתום מזקנו, ומרשב"י אביו, ונשאר אחד בעולם. עתה, אחר שנסתלק האילן הגדול הזה, שתחתיו היו מטיילים חית השדה, ובענפיו ידורו עוף השמים, ומזון לכל בו (כנ"ל אות קפ"ט) נמצא עתה, שהחיות תנוודנה, ועוף השמים, שישבו בענפיו, ישתקעו בנוקבי ים הגדול. והחברים, במקום המזון שקבלו ממנו, ישתו דם.

קצט) קם ר' חייא וכו': קם ר"ח על רגלוי ואמר, עד עתה היה המאור הקדוש משגיח עלינו, עתה אין הזמן, אלא להשתדל ביקרו. קם ר' אלעזר ור' אבא לקחו אותו ממקומו, על מטה העשויה כסולם. כדי להעלותו על מטתו. מי ראה את בלבול הדעת של החברים, וכל הבית היה מעלה ריחות טובים. העלוהו על מטתו. ולא נשתמשו בו אלא ר' אלעזר ור' אבא. טיקרא דסילקא פירושו, מטה העשויה כסולם. כי סקלא פירושו סולם.